

Mai am o neliniște: să îi văd pe acești martiri canonizați. Sfintele lor moaște izvorăsc pretutindeni mireasmă și vindecări, osemintele lor au ajuns la închinare până și în Țara Sfântă, la Sfântul Munte Athos și în multe locuri ale pământului, de unde mă sună părinți și maici că sfinții izvorăsc mir și mireasmă nemaîntâlnită.

Vreau să văd ziua când nu ne vom mai teme că avem în bisericile noastre la închinare moaștele acestor sfinți mucenici, că au ajuns să fie slăviți peste hotare mai degrabă decât în țara lor...

Părintele Justin Pârvu

Imagine coperta 1: icoana Maicii Domnului, ocrotitoarea pătimitorilor pentru Hristos din închisoarea Pitești © Mănăstirea Diaconești

Imagine coperta 4: icoana Maicii Mihaela, mucenița de la Ciuc, pictată în Sfântul Munte Athos

Icoană pagina 4: © Ioan Popa

Preluarea materialelor din acest volum (fie în formă tipărită - în ziare, reviste, foi parohiale – sau în formă electronică, pe blog-uri sau site-uri) este liberă, cu menționarea exactă a sursei citate. Pentru varianta în formă electronică se va prelua textul postat pe www.sfintii-inchisorilor.ro.

© Pentru prezenta ediție, Editura Areopag

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Din temnițe spre sinaxare / vol. coord. de Danion Vasile ; carte apărută cu binecuvântarea Înalț Preasfințitului Arhiepiscop Justinian Chira al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului. - Ediția a 5-a. - București :

Areopag, 2023

ISBN 978-606-9678-32-9

I. Danion, Vasile (coord.)

DIN TEMNIȚE SPRE SINAXARE

Ediția a cincea

Volum coordonat de Danion Vasile

Carte apărută cu binecuvântarea

Înalt Preasfințitului Arhiepiscop Justinian Chira
al Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor

Editura Areopag
București, 2023

VALERIU GAFENCU
HĂRTURISITORUL,
„SFÂNTUL
ÎNCHISORILOR

În loc de prefață:

Adevărații slujitori ai credinței¹

ÎPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului

După ce, în veacul al treilea, Biserica și-a dobândit libertatea - căci în epoca apostolică, Biserica și-a scăldat în sânge pe slujitorii și mărturisitorii ei, ca să fie cu adevărat vrednici de împărăția lui Dumnezeu -, iar dacă în secolul întâi, în veacul apostolic, au început aceste jertfe, și în veacul al douăzecilea al Bisericii noastre, Biserica a dăruit jertfe. Și jertfele s-au dăruit din Rusia, din România, din Bulgaria, din Ucraina, din toate părțile unde Satana a căutat să răstoarne credința și evlavia oamenilor. Dar, atunci când a fost vremea mărturisirii, atunci s-au arătat adevărații slujitori ai credinței, și au rezistat în închisori, în prigoniri, în deportări, în diferite strâmtorări. (...) Jertfele acestor oameni s-au unit cu jertfa Mântuitorului Hristos. (...) Cei ce s-au jertfit sunt floarea neamului nostru, ca noi să ne luminăm de la lumina lor. Că cei ce s-au jertfit, s-au umplut de lumină. Și din mulțumirea și recunoștința² pe care o aducem cu jertfele lor, înaintea lui

¹ Fragmente din cuvântul ÎPS Teodosie al Tomisului, ținut la Mănăstirea Petru Vodă pe 9 februarie 2013 (în format audio pe <http://atitudini.com/intru-multi-ani-parinteluistaret-justin-parvu-cu-o-viata-patriarhala-parintele-a-ajuns-la-binecuvantata-varsta-de-94-de-ani/>) (n. ed.).

² Din păcate, această recunoștință este de multe ori relativă. Într-o conferință ținută la Iași, în ziua de 19 martie 2010, cu tema *Despre învățăturile și minunile noilor mărturisitori*, părintele Hrisostom Manolescu spunea cu tristețe: „Este o problemă în

Dumnezeu, noi înșine ne luminăm și ne umplem de darul lui Dumnezeu, care se prelungește până la noi, cei ce îi cinștim pe acești martiri. Rugăm pe Bunul Dumnezeu să ne aprindă și pe noi pentru mărturisirea credinței, să ne arate că sufletul nostru se hrănește din aceste jertfe, din jertfa lui Hristos, mai întâi, și din jertfele martirilor care L-au urmat pe Hristos, ca și noi să-L urmăm pe Hristos, cu bucurie, cu dragoste și jertfă.

Nota editorului la ediția întâi:

Volumul de față³ este tipărit întru pomenirea sfinților din închisorile comuniste. Rostul său este de a atrage atenția creștinilor români despre valoarea jertfei înaintașilor lor.

Textele sunt variate, de la conferințe și predici până la poezii și rugăciuni către noii mărturisitori. Nu toți cei care au trecut prin închisori sunt sfinți, dar toți cei care au murit pentru Hristos în închisorile comu-

poporul român: avem o anume lenevie în a ne iubi, în a ne cinsti valorile. Strigăm că noi, românii suntem mari, că suntem viteji, că suntem ospitalieri, că suntem meșteri în lemn, în broderie, în argintărie, în iconografie ș.a.m.d. Dar nu ne iubim vârful românismului, ca să zic așa, vârful vieții românești, iar vârfurile acestea sunt sfinții români, și cu atât mai mult sfinții aceștia români din închisori” (n. ed.).

³ Reproducem aici articolele cuprinse în volumul *Din temnițe spre Sinaxare*, coordonat de Danion Vasile, apărut la Editura Areopag în anul 2011, la care am adăugat trei articole scrise de Ciprian Voicilă și un cuvânt de încheiere al editorului. La sfârșit, după *Acatistul Noului Mucenic Valeriu Gafencu*, a fost pus *Acatistul noilor mucenici și mărturisitori din temnițele comuniste*. După tipărirea primei ediții a acestui volum, s-au strâns alte materiale despre sfinții închisorilor. Ele au fost tipărite în cartea *Mărturisitorii din închisorile comuniste. Minuni. Mărturii*. Repere, apărut la Editura Areopag, București, 2012, care completează volumul de față (n. ed.).

niste pot fi canonizați. De asemenea, pot fi canonizați și cei care, după ani de grele pătămiri în închisoare, au murit în libertate, trăindu-și însă această libertate în nevoință și rugăciune. În Biserica Ortodoxă, Biserica cea adevărată, canonizarea oficială a unui sfânt este precedată de așa-numita canonizare populară, de cinstire evlavioasă din partea poporului. Cinstire pe care Sfântul Sinod o pecetluiește prin slujba canonizării. Mare parte din textele adunate aici nu fac altceva decât să mărturisească faptul că, deja, poporul își cinsteste noii mucenici. Și așteaptă canonizarea lor. Așteaptă intrarea lor în Sinaxare...

ÎPS Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului, ierarhul care a binecuvântat atât Campania Din temnițe spre Sinaxare (pornită cu sprijinul părintelui Justin Pârvu în anul 2008) cât și apariția volumului de față, a spus: „Am citit astă-noapte cartea aceasta - *Din temnițe spre Sinaxare*. Toți aceștia s-au purificat total, a fost ca o lacrimă fiecare dintre cei care au murit în temniță. Ca o lacrimă curată a fost trupul fiecăruia, și gândul și viața fiecăruia. Erau sfinți, absolut sfinți, toți care au murit în închisoare, dar absolut toți care au murit în temniță, toți. Așa că, de aceea, despre aceste sacrificii uriașe e greu să vorbim. Vorbele nu pot exprima aceste realități, aceste sacrificii extraordinare... eu le trăiesc: ziua, noaptea, mă gândesc la eroii și la martirii neamului românesc.”⁴

⁴ Fragment dintr-un interviu apărut sub titlul *Sfinții închisorilor*, în ziarul *Ziua*, pe 24 decembrie 2008. În același interviu, ierarhul spunea: „Oficial... vă admir și vă binecuvânteț și mă bucur că vă luptați să fie trecuți din pușcării în Sinaxare, în rândul sfinților. Adică să fie și oficial trecuți, recunoscuți, declarați sfinți. Dar ei sunt, de fapt, sfinți. Ei s-au sfințit, s-au sanctificat...” (n. ed.).

Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste

Ciprian Voicilă

Am citit dinaintea voastră atâtea condace, atâtea icoase încât rănilile voastre s-au înscris, cu litere sângerii, în trupul meu. Am uitat de rănilile mele, de foamea mea strecurată ca un șobolan hulpav în măruntaie. De setea mea, care-mi ardea nemilos buzele. Am lăsat în urmă singurătatea mea, singurătatea nebunului prins în chingile cămășii albe, de forță, cu viața albită de doruri, bucurii, năzuințe, prinsă în ghearele nemiloase ale destinului. Ce însemna singurătatea mea de bufniță ascunsă sub dărâmături, în fața singurătații voastre de criptă rece, zidită parcă-n veșnicie?

Am călătorit cu voi în duh. Am dormit pe priedul de gheață. Am mâncat zeama aia rancedă, cu voi, din gamelă. M-am îngropat cu voi sub pământ, în Casimca jilavei Jilava. Dorurile voastre, pentru mama părăsită, pentru iubita rămasă ca o mireasă vădană în noaptea nunții, pentru iubita abandonată pe malul celălalt al timpului, pentru copiii în urechile cărora nu erați altceva decât personaje în file de poveste, toate dorurile astea mi-au străpuns nemilos inima. V-am plâns, nopti în șir, când vă-ntorceați, cu trupurile zdrobite în celulă.

Viețile voastre le-am însemnat ca un scrib, uneori entuziast, alteori doar conștiincios, pe coala mototolită a sufletului meu. Vă port, deci, în mine, ca pe o icoană vie.

Pe tine, Valeriu, curat și frumos ca un crin.

Pe tine, Ioane, apostol al mărturisitorilor.

Pe tine, Gheorghe, făclie a Numelui Domnului.

Pe tine, Părinte Gherasim, dascăl al iubirii de vrăjmași.

Pe tine, Părinte Justin, piatră de granit a credinței.

Pe tine, Mircea, minte strălucitoare, insuflată de Duh.

Pe tine, Părinte Ilie, tămăduitor nedezmințit al rănilor.

Pe tine, Radu, glas al lui Hristos și al dorurilor voastre neostoite.

Pe tine, Părinte Gheorghe, podoabă a Bisericii nebiruite de Antihrist.

Pe tine, Constantin, poet și înțelept nou-mucenic al Logosului întrupat.

Pe tine, Părinte Dimitrie, cel ce în grele pătimiri ai fost ocrotit de aripa îngerului.

Pe tine, profesore George, rector inegalabil al Aiudului și reper al demnității umane.

Pe tine, Părinte Arsenie, întruchipare a gândului treaz, în zbor necurmat spre Dumnezeu.

Pe tine, Traiane, propovăduitor înfocat al rugăciunii fără de sfârșit.

Pe tine, Gelule, model de dârzenie în cumplitele suplicii din închisoarea Piteștiului.

Pe tine, Părinte Daniil, scânteie miraculoasă a Rugului Aprins.

Pe tine, Aspazia, suflet de nea pe care a poposit Lumina lină a lui Hristos.

Pe tine, monahule Nicolae, crainic inegalabil al credinței creștine și al îndrăgostirii de neamul românesc.

Pe tine, Părinte Atanasie, vestitor al credinței vii, hrănite din foame, batjocuri, schingiuri.

Pe tine, Octaviane, martor al proniei divine, vie la vreme de ispite și cazne.

Pe tine, Părinte Adrian, străjer de oțel al credinței cristaline în Hristos.

Pe tine, Cuvioase Marcu, nou Iov, ce-ai îndurat, fără crâcnire, cumplite munci sub tăvălug.

Pe tine, Maică Mihaela, care ai apărat cu prețul vieții, de spurcatul glonț bolșevic, icoana Născătoarei de Dumnezeu.

Pe tine, Părinte Ioane, cel ce L-ai eliberat pe Hristos din chivotul în care Îl întemnițaseră slujitorii apostatați,

Dăruindu-l tuturor creștinilor, spre nemurirea lor.⁵

⁵ Acest imn a fost publicat inițial în volumul *Sfinții de lângă noi. Întâmplări. Portrete Reflecții*, apărut la Editura Areopag în anul 2023 – pp. 200-202. Acest imn, chiar dacă formal diferă de acatistele sau paraclisele obișnuite, este în realitate un acatist scris cu multe lacrimi. Chiar dacă este mult mai scurt decât celelalte imne închinat sfintilor închisorilor, valoarea lui pare invers proporțională cu lungimea. Imnul ne arată implicit că, după cum spunea Radu Gyr în poezia sa *Ne vom întoarce într-o zi*, sfinții închisorilor se întorc, smerit, în inimile și în sufletele celor care îi cinstesc cu adevărat. Iar această *întoarcere* este o formă de *canonizare* care are loc în altarul lăuntric al fiilor Bisericii, și doar această canonizare lăuntrică, atunci când capătă dimensiunile evlaviei populare, poate duce și la canonizarea oficială. (n.ed.).

Aiudul, jertfă și sfințenie⁶

Părintele Justin Pârvu

- *Părinte, cum v-ați reamintit Aiudul?*

- Aiudul... este temnița spiritualității tineretului nostru; acolo este zugrăvită toată viața și nevoița acestor suflete jertfelnice, dar, în același timp, și sălbăticia iudaică: să tai cu fierăstrăul capul omului, să-i bați cuie... ceva de neînchipuit pentru creștinism. M-am bucurat mult de mulțimea credincioșilor noștri, care au venit înspre Aiud să-i slăvească pe martiri. Glasul martirilor a chemat pe fiecare să se identifice cu spiritualitatea tineretului acelei generații.

Mișcarea aceasta a tineretului de atunci, în mare parte legionar, a șocat întreaga lume, prin curajul și jertfelnicia lor, dar mai ales prin puterea unității lor. Unitatea lor era așa de rodnică, încât în scurt timp ar fi câștigat tot poporul și comunismul a recunoscut în această mișcare un inamic ce-i punea în pericol puterea. Vă dați seama ce forță a avut acest tineret, într-un moment în care, în '44, comuniștii erau stăpâni la noi în țară, occidentul chiar era potrivit oricărei mișcări de dreapta și țara era cuprinsă de cele mai puternice gheare, ei bine, toți au rămas uimiți, până și organele Securității, de puterea organizațiilor noastre de tineret.

În 1948 a fost cel mai mare val de arestări. Și asta datorită și faptului că în Munții Tarcăului urma să se

⁶ Interviu realizat de Monahia Fotini, din Revista *Atitudini*, nr. 3/2008, pp. 24-27 (n. ed.).

adune o tabără ce ajunsese să depășească 9000 de tineri. Când au văzut ei cât tineret este implicat, au și început arestările. S-au văzut așa de slabi și de nepuțincioși, încât Moscova i-a luat la întrebări. Și așa în 14 mai au fost acele arestări masive, încât în 48 de ore au umplut toate închisorile, au curățat tot ce a fost mai important...

Cu un an înainte, în 1947, la deschiderea anului universitar, Gheorghiu Dej s-a prezentat la Iași, la Universitate, să țină un discurs. De cum a început discursul, au început și studenții să scrijelească cu creioanele sub bocanc; și-au închis mapa și au plecat. „O să plățiți scump” – le-a zis Gheorghiu Dej. În acele zile, toate tablourile lui Gheorghiu Dej, ale Anei Pauker erau dimineața găsite pe jos... Această stare de lucru a durat vreo lună jumate, două aproape. Și, văzându-se în pericol, au început să-i culegă... și astfel a ajuns tot tineretul nostru de elită în pușcărie.

- *Ce a însemnat pușcăria Aiudului pentru sfinția voastră?*

- Primii doi ani din Aiud au fost pentru mine cea mai liniștită perioadă din viața mea. A fost singurul loc din viața mea în care am avut și eu timp de o pravilă, de un canon de rugăciune mai intens, că, altfel, tot restul vieții a fost o continuă hărțuială. Dar eu m-am lăsat mereu în voia lui Dumnezeu și nu mi-a plăcut nicio dată să fug de greu. Tot ce am primit în viața mea am luat-o ca din mâna lui Dumnezeu. În Aiud am stat singur în celulă vreo șase luni. Și a fost cea mai frumoasă perioadă din viață. M-am întreținut acolo cu scrierile însemnate pe pereți. Erau o mulțime, din toate domeniile. Tot ce voiai: vocabular pentru engleză, franceză, germană, italiană, teologie, agricultură și din orice domeniu puteai găsi acolo însemnări folositoare. Aici am descoperit cu adevărat taina vieții duhovnicești. Aici

am învățat într-adevăr să și mănânc. În cămăruța asta au venit momente de liniște și pace, de post, și nu lipsea rugăciunea.

Aveam un program alcătuit din rugăciunea „Doamne Iisuse...”, „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu” și Paraclisul Maicii Domnului. Aici am învățat să mă rog și frumusețea acelei rugăciuni n-am mai trăit-o niciodată în libertate. Cei pe care i-a învrednicit Dumnezeu să moară mucenici acolo ajunseseră cu adevărat la un stadiu sporit al rugăciunii și Hristos i-a luat degrabă la El.

- *Sunt atâtea dovezi ale sfințeniei vieții lor, de ce Biserica nu îi canonizează și pe acești sfinți?*

- Sfântul sau martirul este eroul neamurilor. Nu ne interesează pe noi coloratura lui politică. El nu este omul mărginit – în România, ori în Spania, ori în Franța – el este omul care depășește granițele valorilor. E interesant că avem sfinți din secolele XIV, XVI, XVII; dar de ce să nu ne scoatem în evidență și mărturiile actuale, mai recente? Sigur, e mare lucru să canonizăm pe Varlaam Mitropolitul, dar de ce ceilalți să stea nebăgați în seamă?

Poate toată sărăcia și mizeria în care trăim noi astăzi, lucru pentru care ne urăsc celelalte popoare, este tocmai pentru că trecem cu indiferență pe lângă trupurile martirilor români. Până și catolicii își canonizează mai repede sfinții. Asta nu împrumută ecumeniștii noștri? Când vrem să canonizăm un sfânt, pe noi trebuie să ne intereseze dacă harul lui Dumnezeu a lucrat sau nu în acel suflet. Nu! Pe noi ne interesează mai întâi de ce culoare politică a fost, dacă ne convine nouă sau nu. De exemplu, despre Părintele Ilie Lăcătușu – ce putem spune despre el? E sfânt sau nu? Dar dacă este legionar, atunci nu mai e sfânt! Păi, unde mai e adevărul?

Acești tineri au murit pentru un adevăr creștin și național, a fost cu adevărat o mișcare de regenerare a creștinismului nostru ortodox. Dar este aceeași mafie din trecut - este în prezent și va fi în viitor. Să se prezinte acum partidele politice și să spună câți sacrificeți au din rândul tineretului lor? Ducem lipsă de jertfă în plan politic. Nu riscă nimeni nimic, toți se protejează. De asta nici poporul nu-i iubește.

Mitropolitul Varlaam n-a fost deloc în afara vieții politice, a fost foarte implicat în viața societății românești. Biserica a fost prezentă întotdeauna în viața politică; n-a fost niciodată o conferință a unui guvern în care să nu fie și reprezentantul Bisericii. Ultimul cuvânt, să știți, era dintotdeauna din partea Bisericii – „Promulgăm legea cu condamnarea la moarte sau nu promulgăm?” ... Erau foarte atenți să vadă ce spune Biserica.

Dar când a fost vorba să execuți pe Codreanu și pe toată elita asta a creștinilor ortodocși, toată lumea a fost de acord – trebuie executat, pentru că tulbură nația. Cea mai mare greșeală care s-a făcut în ortodoxia noastră a fost că politicul a arestat toată atitudinea Bisericii, adică Biserica s-a integrat „perfect” vieții politice, după cum au fost vremurile.

Și ce fapte mai mari de canonizare cer decât se vad la un Virgil Maxim, Ioan Ianolide, Valeriu Gafencu, Părintele Calciu... Dar ei nu pot promova acești sfinți, pentru că nu-și pun ei pielea la saramură.

- *De ce nu mai are tineretul de azi puterea curajului de atunci?*

- Măi, era și un tineret venit din generații cu un sentiment creștin și național, cu spirit de sacrificiu; era o moștenire care se promova și în învățământ și în societate. Dar în timp s-au spălat toate ideile acestea frumoase, școala a fost deformată, familia a fost

deformată, au pus mâna pe ierarhia Bisericii, încât nu mai are cine să sădească ceva sănătos. Apoi prin televiziune, calculatoare și toată tehnica rămâi total dezarmat. Nicio țară nu a avut un tineret cu atâta tărie și claritate și viziune, în perioada comunistă, cum am avut noi. Din tot creștinismul, ortodox sau catolic, nu s-a dus unul să se împotrivescă comunismului din Spania, dar unii dintre români s-au dus... Și acum le e frică în continuare de ei, și de umbra lor le e frică (...).

Și generațiile care s-au născut în furtuna asta, după mine, sunt mult mai puternice și mai tari, cât sunt ei, așa de puțini, dar trăiesc, măi, ceva mai clocoțeste acolo în adâncul sufletelor lor. Creștinătatea noastră se află acum într-o fierbere, într-o frământătură. Dar e ca și într-un cazan în care se fierb toate metalele, și metale nobile, și metale mai puțin nobile, și până la urmă se va prelucra și lămurii fiecare și vor da naștere la ceva nou, la un creștinism plămădit prin suferință, așa cum au realizat și Sfinții Apostoli, și martirii și mucenicii noștri. Posibilitatea unei rezistențe în România îi îngrijorează pe ei până astăzi. Ei încearcă să-L ucidă pe Hristos din sufletele noastre. Însă nu vor reuși nimic, pentru că mai avem forțe care dovedesc neputința lor.

Să nu uităm că pe Biserică nici porțile iadului nu o vor birui. Fiecare are datoria, însă, să mărturisească după puterea lui. Nu-ți trebuie mare filozofie, adevărul este simplu. Nu numai Sfinții au mărturisit Adevărul. Adevărul l-a mărturisit și toată suflarea creștină care a primit Botezul lui Hristos. Cel care simte ortodox, acela și mărturisește, pentru că aceasta este și obligația oricărui creștin: „Mărturisesc un Botez, mărturisesc Învierea morților și viața veacului ce va să vină...” Nu așa spunem la Crez?

Mărturisirea face parte din datoriile creștinului, mai ales în vremuri grele. Că putem să facem noi toate rugăciunile și toate pravilele, dar dacă noi nu mărturisim atunci când trebuie, ni se socotește ca un fel de lepădare, trădare. Eu socotesc că tocmai această mărturisire este o baie de spălare a păcatelor noastre. Mărturisirea nu au făcut-o numai sfinții, ba dimpotrivă, de la cel mai păcătos până la cel mai desăvârșit, deopotrivă. Nu se converteau și cei care torturau?

Nu știi de unde s-a născut în veacul nostru această filosofare a mărturisirii. Bineînțeles că dacă ai o pregătire mai austeră cu tine însuși, mărturisirea ta va fi mai rodnică. Apăi toți tineriiăștia care s-au jertfit în perioada carlistă la Miercurea Ciuc, la Râmnicu Sărat, Jilava, au știut să se pregătească și să-și întărească spiritul de sacrificiu, cu o conduită morală impecabilă, înflăcărați de idealul cel mai nobil al unei națiuni – ridicarea neamului pe linia Bisericii, adică îmbisericirea neamului, înălțarea neamului pe urmele Înălțării Mântuitorului până la întâlnirea cu veșnicia.

- *Părinte, de când există lupta împotriva națiunilor? La Sfinții Părinți nu prea întâlnim această problemă...*

- Dar ce, noi ne luptăm în națiuni, măi? Nu, fe-rească Dumnezeu. Națiunile trebuie să trăiască în firea cea mai frumoasă, în rădăcina unde le-a sădit Dumnezeu. Nu urmărim decât să nu amestecăm valorile, nu să dobândim niște orgolii naționaliste... Toți avem același scop – să ne mântuim –, dar pe căi diferite, adică potrivite cu specificul națiunii mele.

Noi purtăm această cruce a Gherlei, a Aiudului, a Sighetului, pentru ca să răsplătim toate păcatele

neamului nostru, de la începuturile vieții politice după secolul XIX și până-n prezent. Dacă va veni peste noi o altă pedeapsă, și care va veni numaidecât, va veni pentru nerecunoștința noastră a românilor ortodocși care călcăm pe jertfele martirilor. Oriunde ne-am îndrepta e picătura de sânge pe metru pătrat.

Dacă Biserica noastră ortodoxă nu se va apropia cu toată dragostea, cu tot dinadinsul de jertfa acestor tineri, vom avea soarta cea mai degradantă și mai disperată a popoarelor care au dispărut de pe harta Europei. De aceea, nu ne rămâne astăzi decât să ne reîntoarcem la cei pe care prin aceste jertfe înalte Dumnezeu i-a ales și i-a așezat să moară în cele mai groaznice chinuri.

Nu trebuie să stea în cale coloratura politică; politica este ceva omenesc, dar ce-i revine Bisericii este ca dumnezeiescul să-l scoată din omenesc și să-l pună la adevărata valoare. Nu ne interesează ce a fost Sfântul Gheorghe, ce a fost Sfântul Dumitru, ce a fost Sfântul Ioan Iacob, nu ne interesează dacă a fost pe vechi sau pe nou, dacă a fost legionar sau nu - ei rămân martiri pentru că au jertfit viața lor pentru Dumnezeu și neamul lor, ca niște adevărați chemați și aleși ai Lui. Trebuie să ne dezbrăcăm de mentalitatea că a fost dintr-un partid sau altul. Noi suntem datori să-i punem în icoană pentru viitorul nației și Bisericii noastre, ca oglinzi bine roditoare în viața noastră creștin-ortodoxă. Pentru că sămânța creștinismului este sângele acestor martiri. Așa să ne ajute bunul Dumnezeu să ajungem la o lumină care să bucure neamul prin canonizarea măcar a unora dintre ei.⁷

⁷ Din interviul luat părintelui Justin Pârvu de Victor Roncea, tipărit sub titlul *Martirii din închisori ar trebui canonizați* – apărut în *Ziua*, 22 iulie 2008 (n. ed.).

Dacă eu am să fac o dezgropăminte, la una din mănăstirile noastre, nu cred că am șansa să găsec osemintele pe care le găsec la Aiud sau la Gherla sau la Pitești... Acolo, dacă dai cu târnăcopul, la câțiva centimetri sub pământ, dai de oseminte sfinte, frumoase, galbene. E semnul sfințeniei, fiindcă au ajuns acolo, în acele cimitire nevăzute, neștiute, prin suferință, prin jertfă.⁸

Necanonizarea noilor martiri ține de nerespectarea dogmelor și învățăturilor Bisericii lui Hristos, Care Și-a luat jertfele cele mai plăcute ale neamului. Nu sunt împotriva sfinților noștri de altădată, dar vreau să spun că avem această perioadă în istorie cu care ne putem duce în fața lui Dumnezeu cu icoanele acestor martiri din tot cuprinsul țării, din toate pușcăriile, martiri care împlinesc toate condițiile canonice necesare unei canonizări.

Iată că de pildă Biserica Ortodoxă Rusă are peste o mie de sfinți canonizați și canonizează în continuare martirii din temnițele comuniste. Acest gest al lor ar trebui să ne încurajeze și pe noi. Să dăm la o parte temerea și orice fel de interese, să putem intra în dorința și în durerile neamului nostru. Să lăsăm la o parte viața noastră burgheză, care ne-a dus la lenevie și trândăvie; toate interesele de orice fel, pe care le avem, să le lepădăm, că acestea sunt punga lui Iuda, care L-a

⁸ Din volumul *Părintele Justin Pârvu și morala unei vieți câștigate*, volum de Adrian Alui Gheorghe, Editura Credința strămoșească, 2005 (n. ed.).

trădat pe Hristos și această trădare se urmărește și până astăzi, din dorința de stăpânire și de mărire a scaunelor deșarte.⁹

⁹ Citat din Revista *Atitudini*, nr. 3/2008, p. 94 (n. ed.).

Ei toți erau pentru noi sfinți¹⁰

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa

- *Ce influență au avut asupra celor închiși în 1948 de către comuniști, deținuții mai vechi, arestați în 1941 de Antonescu?*

- De la ei am învățat noi. Ei intraseră în închisoare cu fragmente din Sfânta Scriptură, pe care le țineau ascunse și pe care ni le-au dat și nouă. Citeam Evanghelia și o învățam pe de rost. Când primeam o foaie cu un fragment din Evanghelia lui Matei, să zicem, ne înfrăteam toți din celulă și învățam textul pe dinafară. Și tot timpul ne veneau mesaje de la Gafencu și ceilalți, să ne rugăm, să ne rugăm, să ne rugăm! Îmi amintesc că pe etajul nostru s-a organizat rugăciunea continuă. Adică celula noastră se ruga, să zicem, o oră, noaptea, după culcare. Eram patru în celulă și fiecare se ruga un sfert de oră, în timp ce ceilalți dormeau. După o oră băteam în peretele alăturat și așa rugăciunea mergea mai departe, până când se întorcea iar la noi. Într-o noapte făcea circuitul. Rânduiala asta s-a ținut luni de zile. Și după câte știu eu, toate etajele făceau la fel.

- *Cam câți studenți erați atunci în Pitești?*

- Cred că peste o mie.

- *Iar aceștia puțini, închiși din '41, se bucurau de autoritate...*

¹⁰ Din interviul luat de părintele Moise de la Oașa tipărit în volumul *Viața părintelui Gheorghe Calciu*, Editura Christiana, București, 2007, pp. 42-46 (n. ed.).

- Da. Era atât de mare autoritatea lor și admirația noastră pentru ei, încât îi socoteam așa, niște supraoameni. Pentru că noi ne gândeam că dacă o să facem pușcărie cât au făcut ei - din '41 până atunci erau șapte ani, îți închipui! - sigur nu vom supraviețui. Ni se păreau cu totul deosebiți... Și mai ales că vedeai calmul lor. Extraordinar! Nu se supărau, nu se mâniiau... Noi ne mai certam între noi. Ei nu se amestecau în nicio ceartă, nu se sfădeau. Pe urmă, mai era și chestia asta cu foamea: venea pâinea și trebuia să o împarți și era discuție, că cine împărțea își lua partea cea mai mare. Pe ei însă nu-i interesa lucrul ăsta. Și uneori parcă aveam necaz pe ei că nu sunt afectați de nimic din ceea ce pe noi ne distrugea...!

- *Ați stat în celulă cu vreunul dintre aceștia arestați în '41?*

- Am stat cu Șufaru și cu „părintele” Adrian Căraușu.

- *Era preot?*

- Nu, era student teolog, dar era așa de credincios și așa de dedicat, încât toată lumea nu-i spunea decât „părintele Căraușu”. A făcut închisoare din '41, cu Gafencu și cu ceilalți. El ne-a vorbit prima dată despre viața celor arestați din perioada lui Antonescu, despre cum trăiau ei acolo, despre rugăciuni, despre tot ce făceau și despre trăirea duhovnicească la care ajunseră. Era foarte interesant, pentru noi părea ceva din altă lume. Și toate aceste lucruri pe care ni le-a povestit el, și rugăciunile - că ne-a învățat o serie de rugăciuni - și cântările bisericești, ne-au ajutat foarte mult. A fost prima dată când am avut o legătură cu teologi în închisoare și pentru mine întâlnirea asta cu părintele Căraușu a fost o mare rezervă de putere duhovnicească pentru cele ce au urmat.

- *Dar cu Ianolide, cu Gafencu, ați stat?*

- Nu. Însă îi știam, în special pe Valeriu Gafencu.

- *Avea un renume de atunci?*

- Da, absolut. Toată lumea îl socotea un sfânt. Adică cei vechi îl socoteau sfânt și de la ei am primit și noi mesajul sfințeniei lui.

- *Prin ce anume, din câte ați înțeles atunci, se impusese Gafencu ca sfânt în viața lor?*

- Tocmai prin aceea că nu a urmărit să se impună. Oamenii au primit de la el mesajul acesta de dragoste și de rugăciune fără ca el să teoretizeze. Valeriu era un om care trăia cuvântul lui Dumnezeu la un nivel foarte înalt, aș spune la nivelul sfinților, al marilor părinți și anahoreți. El nu vorbea atât cât trăia, că dacă ar fi vorbit atât cât trăia, ar fi însemnat ca noi să nu fi putut înțelege nimic. Valeriu era deasupra înțelegerii. Simpla lui prezență, simpla lui apariție - spuneau băieții care au stat cu el în celulă - aducea liniște sufletească, pacea inimii și pacea minții și naștea în suflet devotamentul pentru el. Toți care au stat cu el în celulă i-au fost devotați. Adică îți chema dragostea pentru el prin dragostea lui pentru tine. Nu am nicio îndoială că este un sfânt.

- *Care alți foști deținuți credeți c-ar trebui să fie canonizați?*

- Păi mai era și Ianolide, și toți aceștia vechi, care au intrat în temniță sub Antonescu și au avut o viață duhovnicească extraordinară. Ei erau „grupul misticilor”, trăitori ai rugăciunii, care au trecut prin închisoare ca niște flăcări. Ei toți erau pentru noi sfinți.

- *Eu mă gândeam, de pildă, la Constantin Oprișan. Credeți c-ar trebui să fie canonizat?*

- Sigur că da. Dacă nu l-am numit acum este pentru că nu vreau să mă repet. Pentru mine Constantin Oprișan rămâne printre cei pe care îi socotesc sfinți fără niciun dubiu.

- *În afară de aceștia doi, dintre ceilalți din închisoare, morți acolo sau pe urmă, pe cine credeți că ar trebui să mai canonizeze Biserica?*

- Păi, pe toți aceștia despre care ți-am spus.

- *Și pe Ianolide?*

- Sigur. Și pe Ianolide. Neapărat.

- *Gheorghe Jimboiu?*

- Da, iartă-mă, am uitat de Jimboiu. Cum să nu?!...

- *Și pe maica Mihaela?*

- Pentru viața pe care a avut-o ea, curată și devotată, și pentru curajul ei de a-L mărturisi pe Hristos și de a se opune ateismului, sigur că și pe ea...

- *Dar pe profesorul George Manu?*

- Cu George Manu am stat pe același palier la Aiud, dar nu l-am cunoscut personal. În '43 el a refuzat compromisul propus de sovietici și astfel și-a semnat practic singur condamnarea la moarte. Acolo, la Zarcă, profesorul Manu scria tot felul de lucruri pe care ni le transmitea nouă în celule și care ne-au ajutat mult la creșterea spirituală, dar și la angajarea minții, ca să nu înnebunim. Acolo totul era activitate duhovnicească, chiar și cunoștințele lui științifice ne-au ajutat. Scria foarte frumos și era un om credincios și foarte demn.

- *Dar deținuții de la Târgu-Ocna, bolnavi de tuberculoză, care au refuzat streptomicina ce le-o oferea Securitatea în schimbul furnizării de informații, pot fi socotiți martiri?*

- Sigur. Despre ei știam mai puțin, de curând am aflat cum au refuzat medicamentele, ceea ce este un lucru foarte mișcător.

- *Pentru că tot vorbim de martiri, a apărut acum un Acatist al Sfinților Români din închisori...*

- L-am primit, l-am primit. (...)

- *Deci toți aceștia care au suferit în închisori și pe care poporul îi consideră sfinți, ar trebui canonizați?*

- Incontestabil! Numai că Biserica se teme atunci când se vorbește despre cei din închisori. A rămas cu aceași idee, că sunt „dușmanii poporului”, sau ceva de felul ăsta! Cred că ezitarea vine din pricină că au fost legionari. Dar această discriminare, ca să spun așa, pe motive politice, nu religioase, este un act pentru care ierarhia va răspunde în fața lui Dumnezeu!

- *Ce ar trebui totuși să facă atât credincioșii, cât și anumiți preoți mai curajoși, ca să zic așa, pentru ca acești sfinți din închisori să fie mai cunoscuți?*

- S-a întocmit un dosar, de către foștii deținuți politici, pentru canonizarea lui Gafencu, s-au scris articole, dar toate acestea sunt înăbușite pentru simplul motiv că a fost legionar. Ca și cum Moise Arapul, care a fost tâlhar, cum știți, nu trebuia canonizat! Acum, dacă a fost cineva legionar, este incriminat pentru toată viața. Adică Biserica se dovedește superioară lui Iisus Hristos! Fiindcă Iisus Hristos a stat de vorbă cu toți, nu? Și a făcut din pescari apostoli și din niște păgâni mucenici. Totuși Biserica este ezitantă, s-a obișnuit cu o anumită obediență față de stăpânire în timpul comunismului și nu iese din aceasta. De ce? Numai ei știu!

- *Am putea lua exemplu de la Biserica Rusă? Să ne gândim la Patriarhul Tihon, care a fost canonizat...*

- Da, sigur că da. Rusia a canonizat pe toți care au murit în închisori, mii de sfinți a făcut! La noi nu s-a canonizat niciunul din închisoare! Adică Biserica își reneagă propria sa comoară.

- *Credeți că ecumenismul își spune și aici cuvântul?*

- Nu cred că ecumenismul își spune cuvântul. Pur și simplu Biserica, de când s-a terminat comunismul, nu s-a gândit niciodată să facă ceva pentru cei care au murit în închisori.¹¹

- *În ce măsură sfinții din închisori au fost un sprijin pentru ceilalți deținuți, mai slabi în credință?*

- Păi, acești sfinți au făcut și convertiri. Poate nu prin discursul lor, să zic așa, dar prin atitudinea lor, prin bunătatea lor, prin iertarea lor, prin posturile pe care le țineau. Erau unii care o săptămână întregă nu mâncau nimic. Vă închipuiți că în condițiile de acolo, din închisoare, cu mâncarea aceea, toți eram flămânzi, or ei erau niște oameni care trăiau parcă numai cu rugăciunea! Și totdeauna, deși erau bolnavi, ca Gafencu, îi ajutau pe ceilalți. După eliberare, Wurmbrand, un evreu convertit care a stat la Târgu-Ocna cu Valeriu, mi-a spus că primea în închisoare niște medicamente și nu știa de unde vin. Mai târziu a aflat că i le trimitea Gafencu. Așa că antisemitismul, exagerările acestea pe care le-au făcut comuniștii, nu sunt decât niște povești.

- *Ați spus că sfinții din închisori au schimbat viațele celorlalți deținuți, că au făcut convertiri...*

- Da, sigur, au fost convertiri. Cel puțin Gafencu, unde mergea, toată celula devenea o rugăciune! Costache Oprișan la fel. Nu numai că ne converteau sau întăreau credința noastră, dar pur și simplu făceau minunea supraviețuirii, pentru că-n închisoare, fără Dumnezeu, fără rugăciune și fără iertare nu puteai să

¹¹ Între timp, cu binecuvântarea Prea Fericitului Patriarh Teoctist, a apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române un Martirologiu numit *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, București 2007, în care este menționată jertfa multora din cei prizoniți în temnițele comuniste (n. ed.).

supraviețuiești! Ei făceau această minune în celula în care stăteau, schimbau inima noastră, stingeau vrăjmășia noastră față de gardieni, față de Securitate, adică întorceau inima noastră de la răzbunare, sau chiar ură, către Dumnezeu și către dragoste și toate aceste schimbări lucrau în inima noastră și organismul nostru se schimba și el, prin rugăciunea lor, sau prin darurile pe care ni le făceau. Și așa am supraviețuit.

Părintele Ioan Negruțiu - răstignit lângă Hristos...¹² -

„Părinte, nu știm cum să vă mulțumim că ne-ați salvat Biserica! Ortodoxia noastră a amuțit aici. Altele românești s-au mutat în închisori!”

Patriarhul Justinian Marina¹³

I. Scurtă prezentare a părintelui Ioan

În volumul al doilea al seriei de *Convorbiri duhovnicești*, părintele Ioanichie Bălan îl prezintă astfel pe părintele Ioan Negruțiu: „S-a născut în satul Borșa – Bihor, în anul 1915. A absolvit Seminarul Teologic la Galați, în 1934, iar în 1938 a luat licența în Teologie la Universitatea din București (1940 – 1942) și a fost mulți ani

¹² Material preluat din revista *Atitudini*, nr. 3/2008, pp. 32-35 (n. ed.).

¹³ Cuvântul patriarhului Justinian către părintele Ioan este citat în articolul *Părintele Ioan Negruțiu – deținutul care a refuzat să fie scos din lagăr*, de Ionuț Băiaș și Costel Condurache (poate fi citit pe <http://www.hotnews.ro/stiri-arhiva-1043334-serial-sfintii-inchisorilor-ioan-negrutiu-detinutul-care-refuzat-fie-scos-din-lagar.htm>). Titlul articolului se referă la momentul în care părintele Ioan a refuzat propunerea patriarhului Justinian de a fi scos din lagărul de la Canal, pentru a rămâne să îi întărească pe frații de suferință. Tot acolo putem citi un cuvânt al patriarhului Teoctist Arăpașu: „Mi-a dat Dumnezeu o dăruire: aceea de a clădi, de a construi, de a ridica ziduri, dar nu mi-a dat și puterea de a altoi spiritul zidului. Or, ție, Ioane, ți-a dat Dumnezeu acest dar din plin: să pui viața în ziduri.” Chiar dacă patriarhul Teoctist se referea mai ales la lucrarea pastorală făcută de părintele Negruțiu după ieșirea din închisoare, putem înțelege că mare a fost lucrarea de preot a părintelui și în temniță și în lagăr și în deportări (n. ed.).

profesor la liceul din Beiuș, până în anul 1948. Apoi a lucrat ca inspector eparhial la Episcopia Oradiei, profesor și director la Seminarul Teologic Special din Curtea de Argeș (1971 – 1976), inspector general patriarhal (1976 – 1979) și redactor principal la revista *Mitropolia Banatului* (1979 – 1981). În anul 1981 a fost numit duhovnic la Mănăstirea Timișeni - Timișoara”¹⁴.

II. Părintele Ioan: Despre celulele „devenite altare”

„Se mutaseră în aceste lagăre și temnițe mii și zeci și sute de mii de oameni, dintre cei mai buni pe care îi avea țara. Toate instituțiile de bază ale societății noastre erau bine reprezentate. Academia Română, Universitatea, facultățile, inclusiv cea de Teologie; fostele guverne împreună cu armata, clerul și călugării, școlile și întreprinderile, muncitorii și țărani nedispuși să-și vândă sufletele satanei ș.a.m.d. Numai Bunul Dumnezeu știe numărul și numele victimelor *aduse ca niște oi spre junghiere*, după cum spune proorocul, și trecute prin rigorile torturilor, aplicate de călăi cu înaltă calificare, prin proba cumplitelor răngi, a focului, a varului nestins, a înfometării, a frigului, a terorii și a umilințelor de tot felul.

Scopul final era bine definit: exterminarea lentă a insului prin anularea personalității și degradarea totală a ființei umane prin nimicirea chipului lui Dumnezeu în om, prin îndobitocirea lui.

¹⁴ *Convorbiri duhovnicești*, Protosinghel Ioanichie Bălan, vol. II, Episcopia Romanului și Hușilor, 1990, p. 217. Atât de amplă a fost lucrarea părintelui Negruțiu încât, în momentul în care patriarhul Justin Moisescu a aflat că părintelui i se propusese să plece în Banat, l-a rugat: „Te rog să nu pleci; că Biserica stă rău. E un haos aici!” Haosul se datora tocmai presiunilor pe care Biserica le suporta din partea regimului comunist... (n. ed.).

Armele de apărare ale mucenicilor erau: credința în Dumnezeu, întărită prin rugăciune și psalmi, prin recitări din Sfintele Evanghelii pe care unii le cunoșteau pe de rost, prin rostirea Sfintei Liturghii de către preoți, prin postul de bună-voie întărit cu cel impus de călăi, prin milostenii față de cei mai slabi, prin smerenie și îndelungă răbdare, prin meditații religioase; prin memorări de poezii potrivite situației, cele mai multe creații ale poezilor consacrați, veterani ai închisorilor: Nichifor Crainic, Radu Gyr și alții; prin învățare de limbi străine, prin îmbogățirea cunoștințelor, folosind scrisul cu acul: pe pereți, pe pingele, pe centuri, ca și prin comunicările dintre celule prin alfabetul Morse etc.

Toate acestea alcătuiau o întregă *Pravilă a Claustraților*, rânduită pentru realizarea purificării prin suferință, a *catharsis*-ului creștin, folosind metodele consacrate de veacuri ale marilor asceți și mucenici creștini, spre a se pune temelie nepieritoare Împărăției Cerurilor pe pământ, inclusiv în celulele temnițelor devenite *altare de jertfă pentru Hristos*.¹⁵

III. Părintele Ioan: Despre mucenicie

„Scriitorii epocii martirice, în general, au socotit martiriul ca măsură – etalon a tuturor virtuților creștine. Viața duhovnicească, de toate zilele, a oricărui creștin era considerată cu atât mai desăvârșită, cu cât se asemena mai mult cu martiriul. Origen, de pildă, spune că «Oricine face mărturisire pentru adevăr, prin cuvinte, prin fapte sau prin alte forme, poate să se numească pe bună dreptate martir». La fel, Tertulian îi numește «martiri propuși», «martyres designati», pe cei care erau doar pregătiți spre a deveni martiri, iar

¹⁵ Idem, p. 241 (n. ed.).

Sfântul Ciprian îi numește ca atare pe cei condamnați la muncă silnică pe viață în minele de metale. În același context, Sfântul Metodie de Olimp, vorbind despre fecioarele creștine, spune: «Ele sunt adevărate martire, nu pentru că ar fi îndurat într-un timp scurt căznirile trupului, ci pentru că toată viața lor au luptat și nu s-au îngrozit de lupta lor olimpică, susținută cu râvnă pentru curăția lor» (Convivium 7, 3). Și, în sfârșit, Sfântul Ciprian al Cartaginei amintește undeva că există nenumărate cununi martirice ale vremurilor de pace («habet et pax coronas suas»).

De aceea, nu este de mirare că și marele dascăl al școlii alexandrine, Clement Alexandrinul, căutând să definească tipul de om creștin ideal, numit de el «gnosticul creștin», spune că acesta nu este altceva decât un martir. Un martir ziua și noaptea, martir în comportare, martir în cuvânt, martir în viață și în trăire, un martir răstignit pentru lume, și lumea pentru el».

Dar, cele mai multe «cununi martirice ale păcii» din acea vreme au împodobit capetele nenumăraților asceți, viețuitori ai pustiei, care se nevoiau cu postul, cu rugăciunea și cu privegherea, zi de zi, noapte de noapte, fără încetare, considerându-se și ei răstigniți pentru lume, și lumea pentru dânșii. Unii dintre aceștia s-au învrednicit și de moartea martirică; iar alții, nespun de mulți, în frunte cu Pavel Tebeul, Antonie cel Mare și Pahomie, sporind numărul mare al «anahoreților» ce-și lăsau averile, împărțindu-le la săraci și retrăgându-se în pustie în timpul nesfârșitelor persecuții ale lui Dioclețian, neputându-se împărtăși de martiriu din binecuvântate pricini, și l-au răscumpărat prin îmbrățișarea ascezei creștine, care însemna un martiriu, nu numai de câteva zile sau ceasuri, ci de o viață întreagă. Aceștia sunt cei ce au pus temelie, peste veacuri, monahismului creștin care, odată cu încetarea persecuțiilor,

a luat misiunea atât de grea, dar și de sublimă a martiriului. Prin ei, martirul atlet devine martirul monah, îmbrăcând, peste armura athletică, mantia călugărească”¹⁶.

IV. Condamnarea părintelui Negruțiu

„După decretul de grațiere din '64, când am fost și eu eliberat ca toți ceilalți, unul dintre foștii mei elevi de la Beiuș, care ajunsese procuror militar chiar la Tribunalul care mă judecase, a venit să mă caute, ca neapărat să stea cu mine de vorbă. Și m-a găsit, și după ce m-a îmbrățișat, mi-a spus: «Uite, soarta m-a făcut să ajung procuror chiar la Tribunalul la care ai fost judecat. Am asistat la procesul tău, eram student pe atunci, și n-am putut să-mi explic nicidecum cum de ți s-a dat o pedeapsă atât de mare. Și m-am dus, de cum mi-am luat în primire postul, direct la arhivă, am căutat dosarul, l-am citit și îți spun eu, Procurorul Republicii Socialiste România, că n-am găsit fapte nici măcar pentru un minut de arest, că realmente n-ai făcut nimic!»”¹⁷.

V. „Oricine ajunge la Mine poate să stea pe orice cruce...”

„În luna iulie, când împlineam anul de când eram cu domiciliul obligatoriu, m-am culcat într-o noapte mai târziu, aveam foarte mult de lucru în

¹⁶ *Convorbiri duhovnicești*, Protosinghel Ioanichie Bălan, vol. II, Episcopia Romanului și Hușilor, 1990, pp. 234-235 (n. ed.).

¹⁷ Din volumul de interviuri televizate luate de Vartan Arachelian, tipărite în volumul *Cuvântul care zidește*, Editura Roza Vânturilor, pp. 46 - 47. Părintele Ioan a fost condamnat la închisoare nu pentru că a făcut fapte de violență sau alte rele, ci pentru că a ales să Îl slujească pe Hristos, asumându-și – ca mulți alți preoți din generația sa – riscul de a pătimi pentru El... (n. ed.).

parohie, și după ce am adormit, spre dimineață, m-a trezit un vis, un vis cum n-am mai avut și cred că nu voi mai avea niciodată. Mi-a apărut în vis Domnul Iisus Hristos. Eu mă găseam la poalele muntelui Golgota și aveam de gând să ajung sus, poate voi găsi Crucea Domnului. N-am fost niciodată la locurile sfinte, și urcând greu Golgota, eram cu capul în jos, când am ridicat capul deja ajunsesem fără să-mi dau seama chiar în fața Crucii Domnului Hristos. Era singur pe cruce, crucile tâlharilor erau goale și Iisus era încă viu. A deschis ochii, m-a privit, m-au trecut fiori, și am întreat: «Doamne, ai rămas singur? Nici tâlharii nu mai sunt cu Tine? Și ei Te-au părăsit? Poruncește-mi, Iisuse, dacă sunt vrednic de aceasta, să mă răstignesc și eu pe o cruce alături de Tine! Pe care vrei să mă așez? Pe cea din dreapta sau pe cea din stânga?» Și Iisus mi-a răspuns: «Nu mai au semnificația pe care au avut-o oarecând crucea din dreapta sau crucea din stânga. De acum încolo, oricine ajunge la Mine poate să stea pe orice cruce, și pe cea din dreapta, și pe cea din stânga». Și am dat să mă apropiu de cruce și I-am atins fluierile picioarelor cu mâna. Erau reci ca gheața, și un fior deosebit de puternic m-a pătruns și m-am trezit. Mi-am dat seama că e semn de la Domnul Hristos, că în ziua aceea va trebui să încep o nouă Golgotă. Și m-am gândit să fug... Mi-am făcut rugăciunea în genunchi, mi-am făcut un mic bagaj de mână cu care mă gândeam să înaintez spre gara cea mai apropiată și să înaintez unde m-o ajuta Dumnezeu. Când a fost gata tot și era să ies pe ușă și să plec, am auzit zgomot de motor de mașină. M-am uitat de după perdea și am văzut că în curtea mea intra mașina Securității din Galați...”¹⁸

¹⁸ Idem, p. 46 (n. ed.).

Părintele Ioan Negruțiu a ales să ducă o viață de mucenicie. Visul pe care l-a avut este reprezentativ nu doar pentru viața sa, ci pentru întregul sobor de clerici care, atunci când fiara roșie a încercat să sufoce credința creștină, au avut curajul de a-L mărturisi pe Hristos... Un mare sobor, format din preoți de mir sau preoți de mănăstire, tineri și mai puțin tineri, însuflețiți de iubirea de Dumnezeu și iubirea de neam. Datorită lor, așa cum a spus patriarhul Justinian, „altarele românești s-au mutat în închisori!”. Cu ei s-a împlinit cuvântul Mântuitorului: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri...!” (Matei 10, 32).

Să ieșim din păcatul uitării și să ne vedem sfinții¹⁹

Dan Puric

Știți ce este un sfânt? Un sfânt este un om din univers, ca și noi, care își face sufletul și trupul treaptă pe care Dumnezeu să coboare, să ne ierte și să ne ajute. Și ca să-și facă trupul treaptă, el trebuie să fie de o curăție extraordinară. Cu adevărat importante la sfinți sunt minunile, dar cel mai important lucru este cum își trăiesc viața lor. Însăși viața lor, a fiecăruia, e o minune de la un capăt la altul.

Un scriitor francez, care a scris foarte frumos despre România, avea doar o singură nedumerire vizavi de români: „Mă întreb de ce românii urcă în dealul Patriarhiei și sărută o mână de maimuță învelită într-o dantelă”. Mâna aia de maimuță – răspund eu – era mâna Sfântului Dimitrie care m-a împiedicat pe mine ca român să fac ce au făcut ei la Saint-Denis, unde, în timpul revoluției franceze, în furia unei idei, și-au dezgropat toți regii și le-au aruncat oasele. Vă închipuți poporul român dezgropându-și voievozii și aruncându-le oasele? Nu!

Problema care se pune la noi este: ne cunoaștem noi sfântul cât încă este în viață? (...) Sfinții, fiind trepte de coborâre a lui Dumnezeu către om, sunt purtători de Dumnezeu. Această demnitate o veți găsi în

¹⁹ Fragmente din cuvântarea de la prăznuirea Sfântului Dimitrie Basarabov, Mănăstirea Petru Vodă, 27 octombrie 2008. Material preluat din revista *Atitudini*, nr. 3/2008, pp. 97-98 (n. ed.).

pușcăriile comuniste. Suntem într-o perioadă în care călcăm pe sfinți, călcăm pe moaște. Este nevoie de o grabnică canonizare. Pentru că o țară care are mulți sfinți, are multe trepte pe care Dumnezeu să coboare și să-i vină rapid în ajutor. Dar noi acoperim cu lașitate, cu frică, cu oportunism, oasele, moaștele și memoria acestor martiri.

Știți ce a făcut Sfântul Dimitrie Basarabov pe care îl prăznuim noi azi. În timp ce mergea cu oile la păscut, calcă din greșeală un cuib de păsări sălbatice și, astfel, fără să vrea, omoară puișorii. Un gest, o întâmplare, un accident, care se poate întâmpla orișicui în viața aceasta. Dar această minune, dacă umanitatea ar fi făcut-o, ar fi arătat altfel. Acest cioban, impresionat, cu sufletul distrus de ceea ce a făcut – recurge la un gest care pare de o copilărie infinită. Își lasă piciorul care a călcat fără să vrea (îl canonisește, cum spune în *Prologue*), îl lasă desculț trei ani de zile. Îl pedepsește pentru ceea ce a făcut – să calce pe ciulini, pe spini, prin iarnă, prin frig. Îl pedepsește pe acest mădular neatent. Lucrul pare copilăresc, infantil și eu vin și spun așa: „Tu, omule, cu sufletul tău nebăgător de seamă, cum ai călcat în picioare sufletul celui alt și nu te-ai canonisit niciodată?” Ei calcă în picioare acum moaște de martiri. Gândiți-vă că cei care au provocat comunismul, astăzi nu se canonisesc, nici măcar nu regretă, sunt contemporani cu noi încă, chiar ne conduc. Nimeni nu urmează acest gest simplu, al unui cioban...

Ce aveți dumneavoastră la mănăstire, acolo în raclă, se numesc moaște de la Aiud. Asta ține de responsabilitatea celui care a recunoscut sfântul. Un sfânt îl recunoaște pe celălalt, sau un copil cu suflet curat îl recunoaște. Nu știu câte mănăstiri și biserici au asemenea moaște și curajul de a le pune la

închinare... Foarte greu... de parcă trebuie să treacă șapte sute de ani până la canonizare.

Închipuiți-vă o celulă de pușcărie. Închipuiți-vă un biet trup de tânăr de 25 de ani, de 30 de ani... stând față în față cu răul invizibil. Un trupșor de om, bănut, schingiuit, l-a înfrânt pe diavol. Diavolul era invizibil. Nu mai era amărâtul acela de plutonier care îl chinuia, care îl bătea, care îl schingiuia – era ideologia, era duhul vremii. Și el, sfânt, ca un înger în trup, l-a învins pe cel fără de trup – pe satana. Și aceste trupșoare care au intrat în pământ sunt moaștele sfinților de la Aiud, de la Pitești, de la Gherla, de la Sighet, de peste tot pe unde neamul acesta a dat sfinți. Care trup de astăzi stă neclintit în fața diavolului? Căci și diavolul zilelor noastre, în vederea globalizării, e tot idol. De aceasta mi s-a părut important actul de recunoaștere a sfântului. Pe sfinții contemporani, care sunt lângă noi – avem sfinți deghizați în pensionari, care au trecut prin pușcăriile comuniste cu trup de martiri și așa au ieșit – nimeni nu-i recunoaște. Să ieșim din păcatul uitării și să ne vedem sfinții.

În 1993, mi-aduc aminte, i se lua un interviu lui Tudor Greceanu, marele pilot de aviație, unul dintre eroii noștri, care nu stătea într-o vilă, nu stătea într-o casă mare, stătea într-o nenorocită de garsonieră, mult sub modestie, ba chiar spre sărăcie. Invalid – pentru că atunci când a vrut să evadeze din pușcăria comunistă și l-au prins comuniștii și l-au ținut cu picioarele în apă rece trei zile, la unul a făcut cangrenă și a trebuit să-i taie piciorul – stătea bolnav, senin și demn și acolo la picior avea pijamaua prinsă cu un ac de agrafă.

Martirul nu are nicio șansă – în timp ce împăratul este puternic –, cu toate acestea el se bucură de ceea ce i se întâmplă. El nu este foarte încreștat de

viața aceasta, el știe că există și cealaltă. Tot lucrul acesta s-a văzut în rezistența anticomunistă - în munți, în biserici, în lume și mai ales în pușcării. Pușcăria comunistă a dat numărul acesta de sfinți pe care noi trebuie degrabă să-i recunoaștem. Recunoscându-i, vom fi întăriți de ei. Nerecunoscându-i, vom fi pedepsiți, pentru că Dumnezeu oricum îi dezgroapă. Tudor Greceanu este un sfânt, Valeriu Gafencu este un sfânt, Radu Gyr este un sfânt, iar lista este uriaș de mare, sunt femei ale acestui neam care sunt sfinte, care ajutau să nu se piardă această credință.

Țineți minte ce vă spun: în zece ani acești sfinți vor fi canonizați de Biserică, dar eu până atunci mă înclin în fața sfântului care a adus sfintele moaște de aici, pentru că în timp ce el își vedea sfinții, ceilalți își vedeau conducătorii care sunt reziduuri ale istoriei comuniste. În timp ce el a îngenuncheat ca un voievod în fața lui Iisus Hristos, ceilalți au îngenuncheat în fața stăpânilor vremelnici. De aceea închei astăzi, spunându-vă: să ne închinăm sfinților noștri!

Jertfelnicia ortodoxă în anii comunismului²⁰

Răzvan Codrescu

Prejudecăți și mistificări curente

Din păcate, un gen imund de propagandă antiorodoxă (și până la urmă – cu sau fără voie – antinațională), provenind din anumite medii de secesiune confesională (îndeosebi greco-catolicii) sau intelectuală (îndeosebi așa-numiții „postmoderniști”), cu contribuția unei părți însemnate a vechiului exil românesc, a reușit să acrediteze în multe conștiințe superficiale sau neavizate, mai ales după 1989, ideea fixă că Biserica Ortodoxă Română ar fi fost, prin aproape toți slujitorii și diriguitorii ei, o simplă unealtă obedientă și chiar monstruoasă a regimului comunist, față de care n-ar fi schițat nicio opoziție semnificativă, în timp ce alte confesiuni creștine, în frunte cu romano-catolicii și greco-catolicii, ar fi rezistat eroic, umplând închisorile și dând cohorte de martiri.

M-a pus pe gânduri, bunăoară, altercația pe care am avut-o relativ recent cu un prieten apropiat, botezat ortodox și declarat „om de dreapta”, care dezvoltase (într-un eseu pe care până la urmă a avut decența de a nu-l publica) o întregă critică internă a Ortodoxiei românești contemporane, bazându-se pe o afirmație radicală și veninoasă a nefericitului Onisifor Ghibu (alt-

²⁰ Comunicare susținută la Simpozionul *La început a fost Cuvântul...*, ediția a III-a: „Biserica și mass-media”, Constanța, 9 mai 2007 (n. ed.).

minteri personalitate intelectuală de prim rang): „În epoca de teribile încercări inaugurată de ocupația comunistă, Biserica Ortodoxă Română, care nu a dat în întregă această epocă niciun singur luptător eroic și niciun singur martir, ci a scos la suprafață numai profitori și trădători, îngrijați să se salveze numai pe ei înșiși, gata spre «slava lui Stalin», afișată chiar în localul așa-zisului Sfânt Sinod al patriarhului roșu Justinian, Biserica Ortodoxă Română, ca organizație, s-a dovedit cea mai slabă și mai meschină dintre toate Bisericile din cuprinsul țării, abandonând aproape toate pozițiile sale de onoare de până aci și împărțindu-și activitatea între servilismul odios față de regimul comunist și un ritualism sterp, care, în ultimă analiză, nu este decât un pseudo-creștinism” (O. Ghibu, *Chemare la judecata istoriei*, Ed. Albatros, București, 1992, p. 186). În fața unei asemenea probe de rea-credință (autorul) și de credulitate amnezică (prietenul meu) îți trebuie multă stăpânire de sine... L-am întrebat pe prietenul cu pricina dacă nu cumva s-ar fi convenit ca ziarist – nu evreu, nu mason, nu comunist, nu greco-catolic, nu sectant, ci român ortodox și „de dreapta”! – să aibă principialitatea ca, mai înainte de a colporta asemenea abjecții, să încerce un minimum de informare profesională, iar nu să se lase furat de inflația „zvonisticii” curente. Dar, dincolo de orice demers documentar, să nu fi auzit el, om citit și umblat, nici măcar de cazurile de muceniec ortodoxă anticomunistă de care a auzit mai toată lumea: de otrăvirea arhiepiscopului Irineu Mihălcescu, de moartea în temniță a poetului-călugăr Sandu Tudor (ieroschimonahul Daniil) sau a Maicii Mihaela de la Vladimirești, de anii grei de închisoare ai unor mari duhovnici ca Arsenie Boca (sprijinitor, între altele, al legendarei rezistențe armate anticomuniste din Munții Făgărașului), Sofian Boghiu, Arsenie Papacioc sau Jus-

tin Pârvu, ai marelui teolog Dumitru Stăniloae sau ai viitorului ierarh Bartolomeu Valeriu Anania, de cazul părintelui Calciu (21 de ani de detenție, inclusiv Piteștiul!), sau de cel al lui N. Steinhardt (botezat în închisoare, apoi călugărit la începutul anilor '80), sau de cel al preotului Ilie Lăcătușu, fost deținut politic, descoperit nu demult cu moaștele întregi și bine-mirositoare? Auzise, desigur, dar... „nu se gândise”! Acum, „gândindu-se”, și-a amintit că știa că „până și blândul părinte Galeriu a făcut vreun an de pușcărie”... Or, chiar și numai prin aceste câteva nume, și ar fi trebuit să se sesizeze, lucid și onest, împotriva minciunii sfruntate a lui O. Ghibu că B. O. R. „nu a dat în întregă această epocă niciun singur luptător eroic și niciun singur martir, ci a scos la suprafață numai profitori și trădători, îngrijați să se salveze numai pe ei înșiși...”! Ce se întâmplă oare, sub presiunea unui anumit tip nou de manipulare ideologică, importat din Occident, cu „luciditatea” și „onestitatea” atâtora dintre intelectualii noștri (și, în ultimă instanță, cu *bunul simț* românesc)?!

Adevărul probat documentar

Să vedem însă ce spun datele statistice efective, atâtea câte s-au putut inventaria deocamdată. Prietenului meu îi stătea la îndemână, încă din 1998, cu răceala și precizia documentului pur, dicționarul statistic intitulat *Biserica întemnițată. România: 1944-1989*, alcătuit de Paul Caravia, Virgiliu Constantinescu și Flori Stănescu (și apărut sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, fără limitări confesionale, ceea ce dă posibilitatea unor comparații foarte relevante), unde se află înregistrate 2544 de persoane, între care 2398 de preoți (ortodocși – 1725; greco-catolici – 226; romano-catolici – 165; protestanți și

neoprotestanți – 90; de alte religii – 36). Deși neincluși în corpul dicționarului, sunt menționați în studiul introductiv și 31 de ierarhi ortodocși scoși din scaun (sechestrați sau exilați, unii morți în împrejurări pe cât de obscure, pe atât de suspecte, ca Irineu Mihălcescu sau Nicolae Popoviciu), peste 1500 de cazuri de personal ecleziastic epurat, precum și 60 de monahi despre care se știe cu certitudine că au sprijinit mișcarea națională de rezistență. Un caz aparte este cel al deținuților politici preoțiți după ieșirea din închisoare, printre care aflăm nume ilustre: N. Steinhardt, Constantin Voicescu, Gheorghe Calciu-Dumitreasa (acesta din urmă rearestat în 1979, pentru protestul său deschis împotriva ateismului oficial și a dărâmării bisericilor, și eliberat abia în 1984, iar în 1985 constrâns să părăsească țara) etc.

Mai nou, au apărut cel puțin încă trei lucrări mai mult decât lămuritoare: George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană* (Ed. Nemira, București, 2004), Adrian Nicolae Petcu (coord.), *Partidul, Securitatea și Cultele: 1945-1989* (Ed. Nemira, București, 2005) și mai ales *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, E. I. B. M. B. O. R., București, 2007, volum de aproape o mie de pagini, realizat, sub formă de dicționar, de un colectiv multiconfesional de specialiști, în frunte cu tânărul istoric Adrian Nicolae Petcu (cercetător CNSAS). În recentul martirologiu sunt înregistrați, conform actualului stadiu al documentației, cei morți în închisori sau ca urmare directă a prigoanei anticreștine. „Lucrarea de față cuprinde un număr de peste 240 de martiri creștini care și-au dat viața pentru Hristos în timpul persecuției comuniste, atee. Dintre aceștia, menționăm că sunt 207 martiri ortodocși (din care 96 cu biografii întocmite), 30 de martiri romano-catolici și 4 protestanți evanghelicici [greco-catolicii – cu victime destul de

numeroase – nu și-au definitivat materialul până la ieșirea acestei prime ediții]. Din punct de vedere socio-profesional, majoritatea sunt clerici (preoți și episcopi), profesori de teologie, avocați, un general de divizie, studenți, călugări și călugărițe...” (Studiul introductiv, pp. 39-40).

Da, prietene, vor fi existat și ierarhi manipulabili, și preoți nevrednici, și monahi compromiși; nu pretinde nimeni că Ortodoxia românească n-a avut uscăturile ei, numai că pădurea nu se judecă prin uscături! Miile de deținuți și sutele de morți, zecile de ierarhi înălțurați din scaun (ba chiar lichidați) sau de monahi subversivi (copleșind cu mult, cum era și firesc, numărul celor de alte confesiuni adunați la un loc) nu reprezintă tot Ortodoxia?! Mai degrabă se poate spune că majoritatea covârșitoare a ortodocșilor în sânul națiunii române a făcut ca Biserica strămoșească să aibă, proporțional, și mai mulți virtuoși, dar și mai mulți păcătoși decât minoritatea catolică sau decât confesiunile de dată recentă, uneori cu totul nesemnificative numeric. Faptul că „virtuoșii” sunt cu cerbicie ignorați, iar „păcătoșii” tendențios invocați, ține de lipsa de rectitudine a adversarilor. În orice caz, Paul Caravia avea toată dreptatea să conchidă, în studiul introductiv al *Bisericii întemnițate*: „Se vede că Biserica nu a fost numai *contemplativă*, ci și *luptătoare*” (p. 30).

Memorialistica mărturisitoare

Există astăzi o uriașă literatură memorialistică despre închisorile comuniste, iar ea este plină de figuri exemplare de preoți sau călugări ce au înfruntat, în numele lui Dumnezeu și al poporului român dreptcredincios, „fiara roșie”, majoritatea fiind condamnați cu sentința formală de „uneltire împotriva ordinii sociale”. Ba mai mult: mulți dintre acești slujitori ai Bisericii au

scris ei înșiși cutremurătoare relatări despre anii de luptă anticomunistă și de detenție. Înșir în continuare, în ordine alfabetică, o parte dintre aceste cărți mărturisitoare (cerând iertare că nu le-am putut înregistra pe toate): Ioan Bărdaș, *Calvarul Aiudului. Din suferințele unui preot ortodox*, Ed. Anastasia, București, 1999; Dimitrie Bejan, *Oranki. Amintiri din captivitate*, Ed. Tehnică, București, 1995 (despre perioada prizonieratului la ruși, ca preot militar; ulterior a făcut închisoare și în țară, din 1950 până în 1964), și *Vîifornița cea mare*, Ed. Tehnică, București, 1996; Liviu Brânzaș, *Raza din catacombă. Jurnal de închisoare*, Ed. Scara, București, 2001, și *Martor într-un proces moral*, Ed. Brad, 2000; Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Șapte cuvinte către tineri*, Ed. Anastasia, București, 1996, sau *Războiul întru Cuvânt. Cuvintele către tineri și alte mărturii*, Ed. Nemira, București, 2001; Nicolae Ciolacu [Monahul Nectarie], *Haiducii Dobrogei. Rezistența armată anticomunistă din munții Babadagului*, Col. „Omul Nou”, Hallandale [Florida], 1995; N. Crăcea, *Dezvăluiri legionare*, 5 vol., [în regie proprie], București, 1994-2001; Mina Dobzeu (botezătorul lui N. Steinhardt), *Trei strigări împotriva lui Antihrist. Istoria adevărată a pustnicului de la Brădicești*, Ed. Anastasia, București, 1999; Nicolae Grebenea, *Amintiri din întuneric*, Ed. Agora, Iași, 1998 (ed. a II-a completată, Ed. Scara, București, 2000); Părintele Marcu de la Sihăstria, *Mărturisirea unui creștin*, [Mănăstirea] Petru Vodă, 2007; Zosim Oancea, *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox*, Ed. Harisma, București, 1995 (reed.: Ed. Christiana, București, 2004); N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1991 (numeroase reeditări ulterioare).

Mulți dintre acești prizoniți și-au reluat activitatea slujitoare după 1964, când închisorile politice au

fost lichidate. Securitatea a continuat să-i urmărească, mai mult sau mai puțin discret, dar nu le-a putut curma, cu mici excepții lăaturalnice, zelul și vrednicia. Ei au lucrat, sub oblăduirea lui Dumnezeu, ca mari duhovnici, sau mari predicatori, sau mari cărturari; unii au ajuns ierarhi, alții arhimandriți, alții parohi exemplari, iar țara este plină de ctitoriile lor, putând fi considerați niște adevărați răscumpărători ai vremurilor.

Lor li s-au adăugat o mulțime de alți preoți care n-au trecut prin închisori, dar care au înfruntat vremurile cu o rectitudine discretă, lăsând o amintire de neșters în mințile și inimile credincioșilor. Sunt de neuitat, cu neostentativa lor subversivitate întru Hristos, figuri precum cea a părintelui Athanase Negoită (ce a fost deopotrivă un mare orientalist), care niciodată, în vremea comuniștilor, n-a folosit cunoscuta formulă liturgică de rugăciune „pentru conducătorii Republicii Populare – sau Socialiste – România, pentru sănătatea și mântuirea lor, Domnului să ne rugăm”, înlocuind-o firesc, curajos și invariabil cu „și pentru conducătorii țării noastre, ca să le îndrepte Dumnezeu pașii numai pe căile cele bune”, sau care sărea mereu, sub privirile complice ale credincioșilor, peste balastul ideologic impus de regim pastoralelor patriarhale...

Mă opresc aici, cu regretul de-a nu fi putut pomeni decât în parte și în treacăt pe numeroșii păstori sufletești *vrednici* și *jertfelnici* pe care Dumnezeu i-a dăruit neamului românesc în ultimii 60 de ani, adevărați cruciați ai secolului al XX-lea împotriva terorii bolșevice. Biruind cu strălucirea lor beznele atâtor nevrednicii mărunte, ei dau *adevărata măsură a Ortodoxiei românești contemporane* și își așteaptă, rugători în ceruri, harnicul iconar de mâine.

Criteriile canonizării sfinților închisorilor²¹

Danion Vasile

E foarte important pentru noi să înțelegem că Dumnezeu vrea ca sfinții închisorilor să fie canonizați de către Biserica Ortodoxă. Este foarte important pentru noi să înțelegem că un sfânt nu devine sfânt din momentul canonizării, ci e sfânt din momentul în care a părăsit această lume.

Poate că subiectul criteriilor de canonizare nu este un subiect care să stârnească râvna noastră duhovnicească, dar ar trebui să fim cu luare-aminte și să învățăm și aceste lucruri, pentru că prin ele vom reuși să înțelegem cât de firesc este ca sfinții închisorilor să fie canonizați.

Tema acestei expuneri se datorează uneia dintre din întâlnirile pe care le-am avut cu P.F. Patriarh Teoctist. M-am dus la el împreună cu părintele Constantin Galeriu și cu un reprezentant din partea foștilor deținuți politici, întrucât mai multe organizații ortodoxe, printre care Frăția Ortodoxă Română, Asociația Foștilor Deținuți Politici și Luptători Anticomuniști, A.S.C.O.R., Asociația „Christiana”, „Anastasia” și alte asociații ortodoxe au cerut Sinodului Bisericii Ortodoxe Române să se cerceteze dosarul de canonizare al părintelui Ilie Lăcătușu. Nu se cerea canonizarea părintelui, ci se cerea ca Sinodul să ia în considerare aflarea sfintelor moaște. Memoriul a fost făcut pe data de

²¹ Din conferința *Despre canonizarea sfinților români*, Deva, 20 octombrie 2008, prima parte (n. ed.).

13 iunie 1999, în Duminica Sfinților Români, și se cerea așa: „Temându-ne să nu cădem în înșelare, deși dovezile despre sfințenia părintelui Lăcătușu par concludente, vă rugăm să binevoiiți a deschide dosarul de canonizare și să ne înștiințați în mod oficial asupra demersurilor întreprinse.”

Pentru că în anul 1998 fusese găsit trupul întreg și neputrezit și bine mirositor al părintelui Ilie Lăcătușu. Acesta profetise că dacă cumva soția lui va muri peste 15 ani (părintele murise în 1983), trupul soției să fie înmormântat lângă trupul său. Și, vrând s-o înmormânteze pe soție, au găsit moaștele întregi și neputrezite ale părintelui Ilie. Mulți oameni dau mărturie că au primit ajutor în chip minunat de la moaștele părintelui Ilie Lăcătușu.

O preoteasă, care este doctoriță, a mărturisit că știe două cazuri de bolnavi care s-au vindecat de cancer la moaștele părintelui Ilie Lăcătușu. V-aș putea da și mărturie personală despre o minune a părintelui... Dar consider că nu e momentul să dau o mărturie personală acum... Acum vreau să vă prezint criteriile de canonizare a sfinților închisorilor și trebuie ca mărturia mea să fie imparțială.

Ducându-mă la P.F. Patriarh Teoctist cu memoriul acesta, patriarhul nu a avut o atitudine binevoitoare, spunând că nu trebuie să ne grăbim cu canonizarea sfinților închisorilor, că trebuie să o luăm încet, încet: „Ne-am grăbit deja cu canonizarea Sfântului Ioan Iacob, a spus, și nu vom repeta același lucru cu cei care au pățimit pentru Hristos în închisori!”. Nefiind lămurit de afirmația respectivă, am cerut totuși insistent să se cerceteze de ce trupul părintelui Ilie s-a descoperit întreg. Dacă e blestemat, să știm că e blestemat, și atunci să nu se mai ducă lumea la moaște, iar dacă e rob al lui Hristos, atunci să fie pus într-o biserică, așa cum

s-ar fi întâmplat în Rusia, de exemplu, și imediat ar fi primit cinstire; la început ar fi avut parte de cinstire locală și apoi ar fi fost canonizat.

Atunci, Prea Fericitul, văzând că insist, l-a chemat pe secretarul său sau pe unul din consilieri și a zis: „Ia aduceți articolul părintelui Liviu Stan despre canonizarea sfinților în Biserica Ortodoxă, să vadă cum se canonizează sfinții!” Am primit imediat un xerox după articolul respectiv, și, ieșind din cabinetul Prea Fericitului, m-am apucat să citesc. Și am constatat cu surprindere că în studiul părintelui Liviu Stan, un mare teolog al secolului al XX-lea, care de altfel a scris o carte despre canonizarea sfinților români, în articolul respectiv apăreau exact datele pe care eu i le prezentasem Prea Fericitului, și anume: nu Sinodul are inițiativa canonizării unui sfânt, ci poporul. Am să vă citesc câteva pasaje din acest articol al părintelui Liviu Stan. Eu îi sunt recunoscător Prea Fericitului că mi-a dat articolul... Articolul m-a convins că trebuie să-mi sporesc râvna pentru sfinții închisorilor și să-i canonizez în primul rând în inima mea. Iată câteva citate din studiul despre canonizarea sfinților în Biserica Ortodoxă:

Cu privire la canonizarea sfinților în Biserica Ortodoxă, suntem îndreptățiți să conchidem că, pentru a se putea purcede în zilele noastre la acte de canonizare, trebuie să fie date următoarele condiții de fond... Condițiile sunt valabile și pentru canonizarea sfinților care au dus viață de rugăciune, nu doar a sfinților mucenici. Sunt criteriile generale de canonizare, de care se va ține seama și dacă va fi canonizat părintele Paisie Olaru, și dacă va fi canonizat părintele Cleopa, și dacă vor fi canonizați alți cuvioși, și părintele Irodion de la Lainici - care a fost povățuitor duhovnicesc al Sfântului Calinic de la Cernica, și atâția alți sfinți.

Ortodoxia neîndoielnică a credinței celui despre care se tratează, Ortodoxie păstrată până la moarte, fie în timpul vieții, fie de când a îmbrățișat credința ortodoxă. Adică principalul criteriu este mărturisirea dreptei credințe. Dacă a fost amestecată Ortodoxia cu erezia, persoana nu poate fi canonizată. Sfinții există doar în Biserică. Cei din afara Bisericii Ortodoxe nu sunt sfinți.

Proslăvirea lui de către Domnul cel puțin cu unul din următoarele daruri sau puteri: puterea de a suferi moartea martirică pentru dreapta credință; puterea de a înfrunta orice primejdii sau suplicii pentru mărturisirea dreptei credințe până la moarte; puterea de a-și închina viața celei mai desăvârșite trăiri morale și religioase; puterea de a săvârși minuni în viață sau după moarte; puterea de a apăra și sluji cu devotament eroic Biserica și credința ortodoxă.

Vă repet, deci, criteriile pentru canonizare: puterea de a suferi moartea mucenicească; puterea de a înfrunta orice primejdii sau suplicii pentru dreapta credință până la moarte - Sfânta Muceniță Tecla nu a murit de sabie; nu a murit de moarte mucenicească, și este totuși muceniță, pentru chinurile pe care le-a pățit pentru Hristos cu ani înainte de a muri. Ea a suferit pentru Hristos, Hristos a vindecat-o și ea a murit la bătrânețe, după ce a fost un fel de apostol al dreptei credințe.

Apoi, puterea de a-și închina viața celei mai desăvârșite trăiri morale și religioase. Părintele Paisie Olaru, de exemplu, a fost o icoană a sfințeniei, o icoană a rugăciunii, o icoană a nevoinței; am mai avut atâția și atâția părinți sporți.

Puterea de a săvârși minuni în viață sau după moarte. Unii părinți au făcut semne minunate, cum a făcut părintele Arsenie Boca, care a pățit și el atâta

pentru Hristos și a dus o viață de nevoință extraordinară. Or, astfel de minuni trebuie judecate de Biserică, nu cumva să fie false minuni, pentru că există și false minuni, așa cum știți, cum cunoașteți din istoria Bisericii, și dacă aceste minuni sunt autentice, sunt o mărturie a sfințeniei. Nu este însă facerea de minuni o condiție necesară pentru canonizare. Pentru că întreabă unii: „Ce minuni a făcut Valeriu Gafencu după moarte? Sau ce minuni a făcut Costache Oprișan?”

Dar ce minuni a făcut Ștefan cel Mare după moarte? Nu a făcut minuni până la canonizarea lui; atunci când s-a stabilit canonizarea voievodului, nu a existat o listă de minuni clare... Deși acum la Putna sunt demonizați care merg acolo și urlă: „Mă arde, mă arde! Mă arde Sfântul Ștefan!” Sunt unii care se îndoiesc de sfințenia lui Ștefan cel Mare, spunând că a avut prea multe căsătorii, care, după pravile, erau mari păcate, și totuși le-a avut; a căzut în păcatul desfrâului – da, a căzut! Și atunci, cum l-a mai canonizat Biserica? Biserica l-a canonizat tocmai pentru că, după toate aceste multe și mari păcate, Sfântul Ștefan cel Mare a arătat multă pocăință. Și pocăința aceasta a fost cu adevărat cutremurătoare și datorită râvnei lui de a apăra Ortodoxia, datorită dragostei pe care a arătat-o Ștefan cel Mare ctitorind atâtea biserici și mănăstiri; pentru această pocăință și râvnă duhovnicească, Dumnezeu l-a primit în cetele sfinților. Și cu adevărat acum îi arde pe dracii din demonizați.

Deci nu e nevoie de minuni pentru ca sfinții închisorilor să fie canonizați, deși unii dintre ei au făcut deja minuni. Ei au avut puterea de a apăra și sluji cu devotament eroic Biserica și credința ortodoxă.

Răspândirea miresmei de sfințenie, spune părintele Liviu Sandu, după moartea lui - a celui care trebuie canonizat - și confirmarea acesteia prin cultul

*spontan pe care i-l acordă poporul credincios, numărându-l în rând cu sfinții, este ultimul criteriu. Răspândirea miresmei de sfințenie... Are lumea evlavie sau nu are la părintele Cleopa? Are! Are lumea sau nu are evlavie la părintele Paisie? Are! Are lumea sau nu are evlavie la ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor, autorul Acatistului la Rugul Aprins, care a murit în închisoare, la fel ca și părintele Ilarion Felea? Are! Are lumea evlavie la părintele Arsenie Boca? Are! Rămâne ca Sinodul să decidă dacă poporul a *canonizat* cu dreptate sau dacă a greșit. E vorba de canonizarea locală, pe care o face poporul prin acest cult spontan.*

Cultul acesta, zice părintele Liviu Stan, poate fi organizat sau difuz. De exemplu, față de părintele Cleopa, putem zice că e organizat. Mulți dintre cei care merg la Sihăstria se închină la mormântul părintelui, îi citesc cărțile cu evlavie și se roagă: „Doamne, pomește-l cu sfinții pe acest rob al Tău și rânduiește precum știi să fie canonizat!”. Tot așa cum alții merg la Petru Vodă, la mormântul părintelui Gheorghe Calciu Dumitreasa, un mare mărturisitor al închisorilor comuniste. Deci pentru unii există un cult oarecum organizat, iar pentru alții, care au murit în închisori, există un cult difuz, cum e cel al părintelui Ilarion Felea.

De la îndeplinirea acestei condiții (adică a miresmei de sfințenie) pot face excepție numai mucenicii dreptei credințe. Auziți! Dacă cineva este mucenic, chiar dacă poporul nu îl cinstește, chiar dacă nu există acest cult local, poate fi canonizat.

Existența condițiilor de fond, și anume existența neîndoielnică a primei și celei de-a treia, care poate lipsi numai în cazul martirilor, ca și a oricăreia dintre cele enumerate la cea de-a doua, îndreptățește autoritatea bisericească să procedeze la actul de canonizare.

Existența neîndoielnică a primei, adică Ortodoxia neîndoielnică, și cea de a treia, puterea de a suferi moarte martirică pentru dreapta credință, îndreptățește autoritatea bisericească să procedeze la actul de canonizare. E cazul ca acești sfinți să fie canonizați!

Zice părintele Liviu Stan: *De-a lungul istoriei Bisericii, moartea martirică, mucenicia – adică munci-rea, chinuirea pentru Hristos sfârșită prin moarte, a fost socotită și a rămas semnul și dovada de neînlocuit, semnul și dovada cea mai certă a sfințeniei. Alt semn al sfințeniei a fost socotit și a rămas de atunci și până azi mărturisirea neînfricată a dreptei credințe în fața oricărei ispite sau amenințări, indiferent dacă o astfel de atitudine a atras după sine muncirea și moartea, de pe urma chinurilor fizice sau morale, sau nu, sau dacă a atras numai exilul, închisoarea sau alte suplicii suportate cu bărbăție eroică.*

Un exemplu - Sfântul Alexie din Uguine, care a pățimit pentru Hristos în Rusia. Când a fost condamnat la moarte, fiica sfântului a cerut să intre în închisoare în locul tatălui ei și atunci prigonitorii i-au dat drumul. Sfântul, după multe încercări, a reușit să ajungă în Franța, unde a și murit. Deși a murit având cancer malign generalizat, și doctorii au cerut rudelor să îl îngroape cât mai repede, ca să nu înceapă să miroasă urât trupul, la 22 de ani de la îngroparea părintelui, l-au găsit întreg și neputrezit, sfinte moaște binemiro-sitoare. Ba chiar a început o ploaie foarte puternică, toți au plecat și au lăsat sfintele moaște în ploaie. Și ploaia nu a afectat cu nimic sfintele moaște.

Al treilea semn al sfințeniei a fost socotit, și a rămas de atunci și până astăzi, viața sfântă, viața curată, viața care se înfăptuiește prin asceză, prin binefacere etc., cea mai înaltă trăire morală și religioasă, superlativul etic și religios. Viața trăită în acest

chip atrage proslăvirea din partea lui Dumnezeu cu daruri sau puteri suprafirești, cu darul de a face minuni fie în viață, fie după moarte, iar săvârșirea minunilor a fost socotită, de atunci și până azi, al patrulea semn al sfințeniei.

S-a pus, în Apus, și problema de a se ști câte minuni trebuie săvârșite de către un erou al credinței, în viață sau după moarte, spre a fi socotit vrednic de așezarea între sfinți. Pentru că unii pun această întrebare: Câte minuni a făcut Valeriu Gafencu, câte au făcut ceilalți? Dar zice părintele Liviu Stan: Această problemă de esență scolastică a purces din nălucirile deșarte pe care și le-au făcut unii teologi apuseni despre posibilitatea de a drămui sfințenia, uitând că darurile sunt deosebite și ca natură, și ca grad; și că lucrarea Duhului este necuprinsă nici în numere și nici în cuvinte. O astfel de problemă este a se socoti între acelea prin care vine sminteala în lume. De aceea, Biserica Ortodoxă nu și-a pus-o și nu și-o poate pune. Nu stăm să numărăm câte minuni a făcut un sfânt al închisorilor sau un cuvios sau un rugător. Căutăm mărturia vieții lui și, dacă a făcut minuni, cu atât mai bine; dar dacă nu a făcut minuni, credem că cea mai mare minune este că a dat mărturia cea bună pentru Hristos și această minune poate răsări ca o floare în inimile noastre.

Al cincilea semn al sfințeniei a fost și a rămas, de atunci și până azi, lupta de apărare a dreptei credințe și lupta pentru biruința dreptei credințe, deci lupta pentru Biserică dusă de orice credincios cu toate puterile lui. Am văzut cât de mult au pătit pentru Hristos mărturisitorii și știm că, dacă noi vom da azi mărturia cea bună, vom fi urmași ai lor.

În trecut și chiar în zilele noastre, – continuă părintele Liviu Stan – pe lângă aceste semne și dovezi

ale sfințeniei, au mai fost socotite și altele, dintre care cel mai pricinuitor de îndoială și de neînțelegere a fost nesticăciunea trupului după moarte. Iată că nu zice: „A fost cel mai sigur semn”, întrucât unii pot rămâne neputreziiți și din cauza blestemelor. Citim în viața Sfântului Calinic de la Cernica cum, mergând pe o uliță, a văzut un cadavru neputrezit, sprijinit de o casă. Un om murise blestemat și trupul său nu putrezise; sfântul a început rugăciunea de dezlegare și, până la sfârșitul rugăciunii, cadavrul se făcuse praf și țărână.

Este neîndoios că Domnul poate arăta – zice părintele Liviu Stan – ca semn al proslăvirii unui sfânt al Său și nesticăciunea acestuia după moarte. Dar acest singur semn, spre a fi nouă dovadă a sfințeniei celui în legătură cu care se produce, trebuie să fie însoțit necondiționat și de semnul minunilor, de darul de a se săvârși minuni prin el. În acest sens, nesticăciunea trupurilor după moarte apare ca un accesoriu al semnului principal al sfințeniei, darul de a face minuni. Deci, dacă sunt sfinte moaște, atunci Dumnezeu trebuie să le întărească și prin alte semne minunate.

Dacă lipsește acesta din urmă [minunile], atunci simplul fapt că trupul unui credincios nu s-a stricat după moarte nu constituie o dovadă a sfințeniei. Ba din contră, după Tradiția Bisericii noastre, faptul acesta e privit ca urmare a blestemului sau anatemei sub care ar fi căzut un astfel de om. Și pentru acest motiv s-au rânduit rugăciunile de dezlegare de blesteme, care i se citește fiecărui creștin răposat la sfârșitul slujbei de înmormântare.

Atât învățătura, cât și practica Bisericii, din epoca apostolică și până acum, sunt mărturii că nesticăciunea trupului după moarte poate fi doar un accesoriu al semnelor principale ale sfințeniei, și că nicidecum acest singur semn nu constituie o dovadă a

sfințeniei. Tot așa cum faptul că unii sfinți nu au lăsat moaște nu e o dovadă că nu au fost bineplăcuți lui Dumnezeu. În cimitirele de la Aiud, Târgu Ocna, Pitești nu s-au găsit până acum trupuri întregi și neputrezite; poate Dumnezeu va rândui să se găsească, așa cum la Oranki s-a găsit trupul neputrezit al unui episcop care a murit alături de mii de monahi și preoți mucenici.

Dar, chiar dacă până acum în închisorile noastre nu s-au găsit moaște întregi și neputrezite, acele particule de moaște care s-au aflat – s-au găsit chiar craniile sfinte – sunt purtătoare de har dumnezeiesc. Și la o mănăstire din Ardeal s-a adus un craniu de la una din închisori și a început să dea bună mireasmă. Am auzit că acest craniu a fost dus la una din mănăstiri, fără să miroasă frumos, dar părinții l-au primit cu evlavie, știind că, dacă omul acela a murit în închisoare, a aflat har de la Dumnezeu, și după ce a fost dus la mănăstire a început să izvorască bună mireasmă, spre bucuria credincioșilor. Iar când au săpat la închisoarea de la Aiud, să facă clădirea aceea în care stau acum maicile, în micul așezământ monahal, vreme de trei zile unii au simțit miros de sfinte moaște. Se făcuseră săpături în cimitirul în care au fost îngropați mucenicii, pentru a pune temelia unei clădiri noi.

Mi s-a întâmplat să mă duc o dată să mă închin la Aiud acestor sfinte moaște, și o maică, în afara craniilor și a oaselor care sunt așezate pe rafturi, mi-a arătat pe masă o pungă cu sfinte oseminte; m-am întrebat: „Oare ce e cu aceste oseminte, care nu par așezate cu foarte multă evlavie?” Și maica mi-a explicat că acele oseminte tocmai fuseseră aduse de către gropar. Acesta săpa o groapă în cimitir și mâna a început să-i tremure pe lopată, pentru că a fost izbit de mirosul sfințelilor moaște. Și atunci a lăsat lopata și a adunat cu multă grijă sfintele moaște.

Dați-vă seama, un gropar care a săpat gropi ani de zile în acel cimitir binecuvântat, a fost izbit de mirosul de sfinte moaște atât de puternic, încât a început să-i tremure mâna pe lopată! Și vă mărturisesc că m-am dus atunci la Aiud, pentru că un prieten de-al meu cu care fusesem la o mănăstire, în drum spre București, se închinase la moaștele mărturisitorilor. Și l-a sunat un îndrăcit și l-a întrebat: „Ce-ai făcut, bărbosule, ai fost la Aiud?” Și m-am gândit: „dacă dracul din omul acela știa că prietenul meu trecuse pe la Aiud, înseamnă că prietenul meu cu siguranță s-a folosit că încă o dată a fost la Aiud”. Și atunci m-am abătut și eu din drum și m-am dus la Aiud, și m-am bucurat să aflu de sfintele moaște care tocmai fuseseră aduse acolo.

Moaștele anumitor sfinți sunt împărțite – spre exemplu, ale Sfântului Alexie din Ugine, despre care v-am spus că după 22 de ani a fost întreg și neputrezit; la canonizare, în Franța, s-au împărțit anumite icoane cu părțile din moaștele lui; s-au împărțit credincioșilor, să fie spre binecuvântare în casele celor care vor să ducă lupta cea bună pentru Hristos. Și am primit de la duhovnicul meu din Sfântul Munte Athos o icoană care avea o părticică din moaștele Sfântului Alexie. Și am dat icoana la mănăstirea Cășiel, unde e o raclă cu foarte, foarte multe sfinte moaște, păstrând doar o mică, mică bucățică – a tăiat părintele de acolo – ca să păstrez și eu ca binecuvântare din moaștele pe care le promisem de la duhovnicul meu.

Tot așa s-au împărțit o mică parte din moaștele celor care au pățimit pentru Hristos în închisorile comuniste. Și părintele Serafim de la Cășiel mi-a dat și mie într-o cutiuță astfel de sfinte moaște și mi-a zis: „Primește-le, frate, cu evlavie, că uite, un preot ținea în casă sfinte moaște ale mărturisitorilor, fără să știe

cum îi chema, știa doar că au pățimit pentru Hristos în închisoare; și a venit la el o vrăjitoare, care locuia aproape de preot, și i-a zis: «Părinte, îți dau o sumă foarte mare (nu mai țin minte, parcă trei sute de milioane de lei vechi, sau așa ceva, oricum, o sumă foarte mare) – părinte, îți dau suma asta de bani, numai scoate ce-ai primit în casă, că nu-mi mai merg deloc farmecele și vrăjile!»»

Mi-a povestit un alt părinte duhovnic că avea un ucenic care voia neapărat să meargă la o vrăjitoare din aceasta care vindeca de toate bolile și avea așa-zisă clar-vedere, dar avea dar de la dracul, nu de la Dumnezeu. Și părintele i-a zis: „Bine, dacă nu reușesc să te conving să nu te duci, ia această raclă cu sfinte moaște (i-a dat o răclă mică), ține-o la piept și du-te la vrăjitoare!” Și s-a rugat părintele (nu-i asta o rețetă, să luăm sfinte moaște la noi și să mergem la vrăjitori, dar așa s-a rugat părintele atunci) să se vadăască înșelarea în care trăia vrăjitoarea respectivă, și când a intrat credinciosul, marea vrăjitoare a început să țipe: „Scoateți-l afară! Scoateți-l afară!”, pentru că o ardea, pur și simplu, prezența sfințelor moaște.

E adevărat, totuși, că sunt cazuri când vrăjitoarele vin să se închine la sfintele moaște. Dracul, în vremurile noastre, lucrează foarte, foarte parșiv. Și vedeți uneori în reviste, alteori în ziare, alteori la televizor, pe vrăjitoarea cutare, care zice că e regina magiei albe, care are tot felul de „binecuvântări”: de la Sfântul Munte Athos, de la Ierusalim, agheasmă din Iordan și multe altele. Și având aceste binecuvântări în casă, vrăjitoarele spun: „Uite, nu putem fi noi slujitoare ale întinericului!” Dar sunt! Pentru că, deși țin în casele lor icoane, agheasmă, cruci, totuși duc oamenii pe calea înșelării.

Ar fi bine să luăm aminte la aceste criterii de canonizare și să cercetăm cu luare-aminte cele mai autorizate surse despre sfinții închisorilor. Cum este, de exemplu, această carte despre Valeriu Gafencu, *Sfântul închisorilor*. Mă bucur că a apărut. Vă citesc doar un citat de pe ultima copertă a acestei cărți, un cuvânt al părintelui Arsenie Papacioc: „Pe oamenii aceștia, pe Gafencu, pe Trifan, pe Marian, pe aceștia toți, Maxim, Pascu și ceilalți, pe toți i-aș sfinți. (Adică i-ar canoniza, dacă ar putea.) Era oare unul mai bun ca celălalt? Toți erau gata de moarte.” Și subliniază părintele Arsenie asta, pentru că dușmanii lui Hristos, nemaiputând suporta mulțimea argumentelor pentru canonizarea lui Valeriu Gafencu, spun: „Da, da, doar Gafencu a fost bun, ceilalți n-au fost buni!” De asta părintele Arsenie zice: „Toți erau gata de moarte, nu era niciunul mai bun decât celălalt! Contează maniera în care primești suferința. Pe toți i-aș sfinți, pentru că au fost sinceri și pentru că nu au ezitat a se jertfi. Toți jertfeau. S-au dus cu toții, rând pe rând. Cu o bucurie greu de explicat, la proscomidie îi amintesc pe toți aceștia, ca pe niște luptători, alături de marii voievozi ai țării.”

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să înțelegem că viețile noastre se vor schimba dacă vom putea să ne închinăm în biserică în fața icoanelor acestor sfinți! Să dea Bunul Dumnezeu să înțelegem câtă nevoie avem să cunoaștem viețile adevărate ale unor astfel de sfinți, chiar dacă că unii îi defăimează și scriu lucruri mincinoase despre ei! De exemplu, sunt acuzați acești sfinți cum că ar fi fost criminali legionari și că ar fi făcut tot felul de fărădelegi. Dar nu au fost criminali... Dușmanii adevărului spun că părintele Ilie Lăcătușu, care a fost membru al Mișcării Legionare, ar fi rămas neputrezit după moarte pentru că până la sfârșitul vieții sale nu s-a dezis de Mișcarea legionară. Și există o

fotografie cu părintele Lăcătușu la vârsta bătrâneții, salutând cu „Trăiască Legiunea!”, nu pentru că ar mai fi fost vie Mișcarea Legionară, ci pentru că a păstrat recunoștința acestei școli spirituale prin care a trecut.

Nu voi vorbi foarte mult despre Mișcarea Legionară, dar nu pot nici trece sub tăcere ceea ce s-a întâmplat cu această mișcare, despre care părintele Arsenie Papacioc spunea într-o mărturie filmată: „Școala mea spirituală a fost Mișcarea Legionară”. Trăim o vreme în care televiziunile ne-au coplesit cu tot felul de filme cu legionari criminali, cu asasini, cu o sumedenie de cărți în care se vorbește despre tot felul de asasinat – dintre care unele sunt pur și simplu înscenări. Propaganda comunistă a încercat să-i rupă pe oameni de mărturia cea bună pe care au dat-o sfinții închisorilor, invocând asasinatele legionare. Au fost asasini sfinții închisorilor? Nu, nu au fost...! Valeriu Gafencu spune foarte frumos: „Nu regret că am îmbrăcat cămașa legionară. Regret că nu am îmbrăcat mai devreme cămașa lui Hristos”.

De fapt Mișcarea Legionară a ajuns la măsura ei abia în închisorile comuniste. Chiar dacă la începuturi au existat unele extreme și unele acte mai dure, cum a fost asasinarea lui Duca, de exemplu... Nu există pădure fără uscături și nu putea Corneliu Codreanu să inventeze o școală spirituală perfectă. Nu exista altă școală spirituală în afara Bisericii. Dar neamul românesc a avut oameni care, văzând pericolul comunist, și-au asumat lupta jertfelnică pentru țară și pentru Biserică. Ion Gavrilă Ogoranu povestea, la un moment dat, cum a intrat el în Frățiile de cruce – din care a făcut parte și Valeriu Gafencu. Frățiile de cruce erau alcătuite din elevi, erau o anticameră a Mișcării Legionare. Într-o noapte ploioasă, li s-a spus tinerilor care voiau să intre în Frățiile de cruce că trebuie să se întâlnească

unde, departe, pe un munte, într-un anumit loc. Și exact când era vremea mai rea, începuse ploaia, exact în noaptea aceea a fost fixată întâlnirea. De ce? Ca să se vadă, să fie încercată râvna celor care voiau să intre în Frățiile de cruce. Și spune Ion Gavrilă Ogoranu că mergea singur, prin ploaie, fiind vreme urâtă, și nu știa că se va întâlni și cu alții. Și mergând, pe măsură ce se apropia de destinație, se întâlnea cu din ce în ce mai mulți colegi și, la locul de întâlnire, și-a dat seama că veniseră aproape toți colegii lui. Adică fără să știe unii de ceilalți, toți aveau râvna de a lupta pentru neam și pentru ca mărturia creștină să nu fie sufocată în România așa cum fusese sufocată, pe exemplu, în Spania comunistă. Intrând în această mișcare, mai întâi în Frățiile de cruce și apoi în Mișcarea Legionară, unii oameni au renunțat la păcate și au pornit pe calea jertfei. Nu poate fi propusă însă astăzi Mișcarea Legionară ca un model de ieșire din impasul politic actual. Au existat, după 1989, tot felul de grupări așa-zis legionare, grupări de tineri dezorientați, care au încercat să copieze idealul legionar purtând cămăși verzi și centură în diagonală, salutând cu „Trăiască Legiunea și Căpitanul!” și manifestând un spirit polemic neancorat în tradiția duhovnicească a Bisericii noastre.

În prefața acestei cărți – *Sfântul închisorilor* - P.S. Andrei de la Alba Iulia zice foarte frumos: „De remarcat este că părintele Moise (de la Oașa, cel care a îngrijit cartea - n.n.) a reușit să scoată în evidență faptul că efectiv Valeriu Gafencu a reușit să se delimiteze de orice ideologie și atitudine partizană, acționând pur și simplu ca un sincer ucenic al lui Hristos. Chiar dacă la început a făcut parte din Frățiile de cruce, din elanul său pentru viața spirituală curată, fără compromisuri și politicianisme, a ajuns să se detașeze atât de mult de toate, încât unii dintre cei de

dreapta îl socoteau un exagerat și mistic.” Și într-adevăr, au fost legionari care au văzut în Mișcarea Legionară strict o soluție de salvare a țării, o soluție de ieșire din impasul politic al țării și atât. Au fost chiar legionari care, în loc să ducă viața cea bună în Hristos, în loc să ducă lupta împotriva patimilor și a poftelor, strigau: „Mișcarea! Mișcarea! Mișcarea!”, dar trăiau în păcate, făceau greșeli foarte mari. Valeriu Gafencu a arătat că a știut să transfigureze idealul legionar atunci când a ajuns în închisoare. De fapt, în închisori s-a înțeles rostul acestei școli spirituale care a fost Mișcarea Legionară...

P.S. Andrei observă că un fel de apologie a Mișcării Legionare în vremurile noastre este foarte periculoasă, pentru că ar împiedica tocmai canonizarea sfinților închisorilor. Valeriu Gafencu nu este sfânt pentru că a fost legionar – membru al Frățiilor de cruce de fapt, Valeriu Gafencu este sfânt pentru că a fost mărturisitor al lui Hristos. Costache Oprișan nu este sfânt pentru că a fost legionar, ci pentru că a fost mărturisitor al lui Hristos. Dar am auzit că în închisoarea de la Aiud peste 70% dintre deținuți au fost legionari. Acolo oamenii care au iubit neamul și țara au dat mărturia cea bună în fața comuniștilor și au știut să pătimească pentru Hristos în închisoare.

În zilele noastre, repet, ar putea fi periculoasă orice propagare a ideologiei politice legionare; situația din țară este cu totul alta și soluția spirituală este cu totul alta. De altfel, în anii de după revoluție, când am cunoscut și eu câțiva bătrâni legionari care au pătit pentru Hristos în temnițele comuniste, soluția pe care o așteptau era „America, America! Să vină America să ne salveze! Să vină America să ne izbăvească!” Rămăseseră încă din închisori cu gândul acesta că americanii vor veni și ne vor salva. Și mulți ani au trecut până

când unii din ei au înțeles că de fapt comunismul, în țara noastră, fusese impus cu ajutorul americanilor și că, de fapt, situația României fusese rezolvată într-o afacere de familie ruso-americană, când americanii ne-au lăsat pe mâna rușilor.

Nu cred că este de folos să fie reactivată Mișcarea Legionară. De altfel, cred că dacă ar fi trăit astăzi Gafencu, Costache Oprișan, și dacă ar fi fost tânăr părințele Gheorghe Calciu, nu ar fi căutat o soluție identică. Fiecare perioadă a istoriei are soluțiile ei. Ceea ce trebuie noi să facem însă este să luăm exemplul din mărturia pe care acești eroi ai credinței au dat-o în fața prigonitorilor, fie că unii au murit înainte de a ajunge la închisoare, fie că au murit în închisoare, fie că alții au dat-o după ce au ieșit din închisoare.

Noi trebuie, fraților, să înțelegem că orice greșală pe care o fac susținătorii canonizării sfinților închisorilor poate fi fatală. Dacă se va trâmbița: „Legiunea! Legiunea! Legiunea! Legiunea! Legiunea”, pentru că mulți dintre sfinții închisorilor au fost legionari, Dumnezeu nu va îngădui ca aceștia să fie canonizați. Pentru că o astfel de canonizare poate produce tulburare în popor.

În Rusia, de exemplu, mare tulburare a produs canonizarea țarului și a familiei țariste. Deși țarul a făcut minuni, și familia țaristă a făcut minuni, totuși, unii oameni, considerând că unele fapte ale țarului - precum așa-zisa abdicare - au fost mari greșeli, au afirmat că: „Biserica a greșit canonizându-i.” Și, în sfârșit, chiar în țara noastră a fost o anumită tulburare legată de canonizarea Sfântului Ștefan cel Mare, pentru că a fost greu pentru oameni să înțeleagă că Ștefan cel Mare a murit în pocăință și a ajuns sfânt.

De altfel, chiar și părintele Arsenie Papacioc mărturisea într-un interviu filmat: „A venit la mine un

arhieru să discutăm despre canonizarea Sfântului Ștefan și am fost împotriva.” Pentru că părintele Arsenie știa cum, înainte de 1989, comuniștii voiau canonizarea lui Ștefan cel Mare din motive pur politice. Văzând cum sârbii canonizează atâția voievozi, văzând cum rușii canonizează atâția întâi-stătători ai neamului lor, atâția conducători ai neamului lor, partidul comunist român – ca să nu fie mai prejos românii – voia canonizarea lui Ștefan nu din motive duhovnicești, ci doar pentru întărirea sentimentului național. Și părințele Papacioc și-a manifestat reticențele față de asemenea criterii de canonizare. Numai că Dumnezeu a vrut ca robul Său, Ștefan cel Mare, să fie canonizat. Precum știți, el a fost cinstit ca sfânt de către popor cu multă vreme înainte de canonizarea oficială.

Cred că dacă s-ar trâmbița prea mult că acești mărturisitori au fost legionari, nu s-ar face decât să se întârzie canonizarea lor sau, dacă vor fi canonizați, să se producă tulburare în popor și unii oameni care au fost îndoctrinați de mentalitatea comunistă să spună: „Nu! Biserica greșește, Biserica a căzut în rătăcire. Dacă i-a canonizat pe Gafencu și pe Oprișan, nu mai vreau să fac parte din această Biserică!”. E nevoie deci de foarte mult discernământ. De fapt, o carte cum este aceasta, *Valeriu Gafencu – sfântul închisorilor*, sau o carte cum este cea cu părintele Marcu de la Sihăstria, *Mărturisirea unui creștin*, ne arată care sunt faptele jertfelnice ale acestor mărturisitori și cum trebuie să-i urmăm. Canonizarea Sfântului Ștefan nu a venit repede. Repede a avut loc, de exemplu, canonizarea Sfântului Grigorie Palama, care a fost canonizat chiar de ucenicul și biograful său, Sfântul patriarh Filothei Kokkinos. Așa cum Sfântul Simeon Noul Teolog îl cinstea ca sfânt pe povățuitorul său duhovnicesc, pe Cuviosul Simeon Evlaviosul, ba chiar îi făcea praznic la

mănăstire an de an, așa ar trebui noi să-i prăznuim pe sfinții închisorilor în inimile noastre.

Închei prezentându-vă câteva mărturii despre părintele Ilie Lăcătușu. Părintele Constantin Galeriu: „Părintele Ilie Lăcătușu a petrecut cu Hristos în anii de temniță așa cum am petrecut și noi. Iar în credințoșia lui sfântă, iată, s-a împărtășit de acest dar mare: să guste din taina Învierii, deci a nestrucăciunii, și a moștenirii vieții de veci.” Părintele Arsenie Papacioc a spus așa: „Eu am fost cercetat dacă să-l canonizeze pe Ștefan cel Mare. A venit un arhiepiscop la mine. N-am fost de aceeași părere. Mai repede sunt pentru părintele Ilie Lăcătușu, pentru că sunt niște semne de la Dumnezeu: are mireasmă și este neputrezit. Trebuie să atrageți atenția Patriarhului. Trebuie să miște cineva. Dar este mai greu să-l sanctifice. Pentru că cel mai evident lucru și de nediscutat este că nu a putrezit și că are mireasmă. A rămas toată lumea cu această credință (că părintele e sfânt). Dispuneți o canonizare!”, a zis părintele Arsenie Papacioc.

La mormântul părintelui Ilie Lăcătușu au venit arhiepiscopii și au citit rugăciuni de dezlegare. Iar unul dintre aceștia, care avea rețineri față de sfințenia părintelui Ilie, după ce a venit și i-a citit rugăciunea de dezlegare, crezând că trupul părintelui se va desface, va putrezi, va fi țărână, văzând că trupul a rămas întreg, a căpătat evlavie față de părintele Ilie. De altfel au mai existat, în istoria Bisericii, unii oameni care au avut adversitate față de un sfânt, iar apoi i-au înțeles sfințenia.

Există chiar o viață a Sfântului Ioan Iacob de la Hozeva în care apar mărturii despre unii clerici care s-au opus canonizării sfântului. Cei care ați citit mărturiile acelea ați văzut că unii dintre acești clerici au avut de pățimit foarte mult pentru împotrivirea lor. Și

tot așa vor avea de pățimit și clericii zilelor noastre care se opun canonizării sfinților închisorilor.

Ce e de făcut? Spun unii oameni din popor: „Nu sunt canonizați sfinții închisorilor, pentru că se împotrivesc unii ierarhi care au pactizat mai mult sau mai puțin cu Securitatea.” Dar situația asta nu se întâmplă numai la noi în țară. Și în Rusia au fost ierarhi care au pactizat cu Securitatea, și totuși s-au pocăit și au înțeles că sfinții închisorilor pot fi canonizați. Aceasta este cea mai mare dovadă că ți-ai înțeles greșeala. Da, ai pactizat cu Securitatea și implicit cu diavolul, dar vrei să te ierte Dumnezeu, și atunci îi cinstești pe robii lui Dumnezeu. Și o astfel de canonizare ar fi cea mai mare dovadă de pocăință din partea celor care au greșit în perioada comunistă. Nu ne interesează statistici precise, cum există în Rusia, – câți clerici au pactizat, câți ierarhi au pactizat – nu lucrul acesta ne interesează! În Biserica Ortodoxă nu avem duhul judecării: „Uite-l! Să-l aruncăm la coș, să-l aruncăm la gunoi!” Nu! Noi, în biserică, vrem întoarcerea tuturor. (...)

Să înțelegem, iubitorilor, cât de mare este pocăința! Și dacă până acum am avut îndoială față de sfințenia mărturisitorilor din temnițele comuniste, să zicem: „Doamne, iartă-mă că i-am judecat pe robii Tăi, acum ajută-mă să-i cinstesc în inima mea așa cum se cuvine!” Astăzi să ne dăm seama că am greșit, și de astăzi să ne rugăm ca Dumnezeu să rânduiască pentru ca robii Săi să fie canonizați și să poată fi cinstiți de întreaga Biserică. Amin!

Despre eroismul de durată al noilor mărturisitori²²

Părintele Moise de la Oașa

Despre cartea aceasta, *Sfântul închisorilor*, s-a spus că este scrisă de mine. S-ar putea înțelege că eu sunt autorul cărții. Se impune o precizare: nu sunt autor, sunt coordonator de mărturii; în proporție de poate 80% este vorba de mărturii despre Valeriu Gafencu, unele dintre ele luate din cărțile care s-au publicat, iar altele inedite. Eu am încercat doar să leg aceste mărturii și să le pun cap la cap.

Poate că ar fi interesant așa, în două vorbe, să vă spun cum s-a ajuns la ideea acestei cărți, pentru că niciodată nu m-am gândit că voi fi pus în situația de a scrie o carte. Cu mult înainte de a merge la mănăstire, mi-a căzut în mână o carte despre închisori, *Fenomenul Pitești*, scrisă de Virgil Ierunca. N-avea nicio legătură cu Biserica, dar am fost foarte impresionat de suferința celor de acolo; acesta a fost primul contact.

Și apoi, după un timp, înainte de a merge la mănăstire, tot așa, cu vreun an înainte, am citit cartea părintelui Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, ceea ce aș putea să spun că a fost primul contact cu Valeriu Gafencu, în sensul că mi-a rămas în minte că uite, în temnițele comuniste a fost un om pe care părintele Nicolae Steinhardt îl punea printre sfinții închisorilor. Așa îl și numește, parcă, pe Valeriu Gafencu – unul

²² Din conferința *Despre canonizarea sfinților români*, Deva, 20 octombrie 2008 (n. ed.).

dintre Sfinții închisorilor. Și mi-a rămas gândul acesta în cap și evlavia aceasta, înțelesul acesta, fără să-i rețin chiar numele. Pe urmă, încet-încet, la mănăstire am găsit multe cărți în care se făcea referire la el, cum e cea a lui Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată* și altele. Și am simțit o dragoste deosebită și am avut tot timpul convingerea că este sfânt, chiar dacă nu este canonizat.

Și în primul rând pentru mine am pus cap la cap mărturiile pe care le-am găsit despre el. Și pe urmă mi-a venit ideea: uite, poate lucrurile astea vor fi de folos și altora, neexistând o viață a lui Valeriu Gafencu. În urmă cu doi ani, am făcut așa, un fel de schiță, care până la urmă s-a dublat ca și volum, și m-am dus la Î.P.S. Andrei și am cerut binecuvântare să fac niște cercetări, după doi ani de muncă – nu m-am ocupat doar de asta – a apărut această carte. În sfârșit, a dat Dumnezeu să urmeze o alta, în anul viitor, un fel de *Pateric al închisorilor*, tot pe această temă a temnițelor comuniste, în care să fie cuprinse mai multe portrete și în care să fie, bineînțeles, și Valeriu Gafencu, dar într-un fel de sinteză față de ceea ce am prins aici. Deci, ca să zic așa, cartea este rodul evlaviei mele față de Valeriu Gafencu - despre care n-am nicio îndoială că este sfânt.

M-a întrebat cineva cu care am stat de vorbă: „De ce credeți că este sfânt Valeriu Gafencu?”. Avea darul înainte-vederii, și-a cunoscut ziua morții, precum sfinții, și au fost câteva minuni întâmplătoare în preajma lui... Gafencu a văzut-o pe Maica Domnului, și a lăsat un mesaj foarte interesant privind sensul suferinței din închisoarea de la Târgu Ocna; apoi, o altă minune, faptul că a suportat, precum sfinții, prin harul lui Dumnezeu, o operație de apendicită fără să fie anesteziat – adică anestezia nu a prins, și doctorii nu și-au

dat seama decât după operație, în momentul în care el i-a spus medicului: „Domnule doctor, m-ați operat pe viu.” Și-a cunoscut cu două săptămâni înainte ziua morții, a trecut la Domnul pe 18 februarie 1952. În 2 februarie, la Întâmpinarea Domnului, a chemat pe unul din cei apropiați și i-a spus: „Pe 18 o să mă duc”, și i-a spus ce să facă pentru pregătire. Pe urmă, alții, care vin și povestesc diferite întâmplări din viață... Dar dincolo de întâmplările astea, nu astea mi se par mie așa de interesante, ci unanimitatea – asta mi se pare mie deosebit! – unanimitatea celor care l-au cunoscut în a-i declara sfințenia.

Și unul dintre ei, Virgil Maxim, spune foarte frumos și foarte interesant: ceea ce a făcut Valeriu Gafencu pentru fiecare suflet cu care a venit în contact în închisoare este greu de imaginat, nicidecum de transmis prin cuvinte. La fel, părintele Calciu dă o mărturie – foarte scurtă, dar foarte frumoasă: că a trăit cu vântul lui Dumnezeu la înălțimea la care îl trăiesc marii sfinți și a vorbit la nivelul nostru ca să se poată face înțeles. De asemenea, părintele Constantin Voicescu, care l-a cunoscut la Târgu Ocna și care are aici o mărturie foarte interesantă, spunea că are certitudinea că va fi canonizat.

O să vă las pe dumneavoastră să descoperiți alte lucruri interesante. Oricum, ceea ce merită semnalat la Valeriu Gafencu, legat tot de fenomenul acesta spiritual din temnițele comuniste, care este foarte puțin cunoscut la noi, e faptul că el a făcut parte dintr-un grup, în primă fază. Îi vedem pe sfinți ca pe niște personalități care s-au ridicat singure și și-au făcut loc. Ei tot timpul sunt într-un context, în contextul Bisericii, în primul rând, țin de Biserică, sunt fiii Bisericii. Valeriu Gafencu, la închisoarea din Aiud, unde a stat între 1942 și 1948, a făcut parte dintr-un grup de deținuți

politic, „misticii”, cum îi numeau unii în derâdere, alții cu admirație, care se deosebeau de ceilalți prin râvna vieții lor duhovnicești.

Din grupul acesta a făcut parte și părintele Arsenie Papacioc, care pe atunci era un tânăr mirean foarte râvnitor, și alții care, pe urmă, după ce grupul a fost împrăștiat, prin celelalte temnițe, au constituit fiecare focare de lumină în lumea aceea plină de suferințe și în care cel mai mic gest de mărturisire a credinței sau de manifestare a credinței era aspru pedepsit.

Apoi, iarăși foarte interesant, o lecție pentru noi, ceea ce a reușit Valeriu Gafencu să facă la Târgu Ocna. A fost, la Târgu Ocna, sufletul unei comunități creștine deosebite, care este un exemplu pentru noi în condițiile în care noi ducem o viață creștină individualistă.

Din păcate, astăzi, cel mai adesea, nu mai există comuniune nici în parohii, poate chiar nici în mănăstiri. Trăim viața la modul individual: eu și Hristos. Suntem singuri în familiile noastre, suntem singuri chiar și în biserică, nu ne cunoaștem între noi. Or, el a reușit acolo să creeze o comunitate de mare dragoste creștină, în condițiile acelea de suferință.

La Târgu Ocna era o închisoare-sanatoriu. Acolo erau aduși deținuții politic, cei de drept comun, care erau bolnavi de T.B.C. și în condițiile acelea, în care nu prea primeau – erau condiții mai bune decât în celelalte temnițe de sub comuniști, dar nu primeau ajutor deosebit din punct de vedere medical. Era oarecare libertate de mișcare, pe care ei au început s-o folosească în sens duhovnicesc, și să se ajute unii pe alții. Și în spatele acestei atmosfere deosebite, de dragoste, a stat în primul rând Valeriu Gafencu. A fost mult mai mult, a fost darul lui Dumnezeu, au fost niște oameni pe care Dumnezeu i-a adus acolo – dar el a fost sufletul, el a fost pilonul care i-a susținut. Și, cum spune părintele

Voicescu, la Târgu Ocna a fost mai mult decât o comunitate creștină, a fost o familie, încât – spune părintele – îl înțeleg pe un prieten care a trecut pe acolo și care, după închisoare, spunea: „Mi-e așa de dor de Târgu Ocna!”. Iată paradoxul de a-ți fi dor de o situație în care totuși sufereai, pentru că acolo au existat niște oameni care au trăit împreună cu Hristos.

Apoi, legat de Valeriu Gafencu, un argument legat de canonizare, este și faptul că el și-a jertfit viața pentru salvarea aproapelui. Mai puțini știi că Valeriu Gafencu, la Târgu Ocna, l-a salvat cu prețul vieții sale pe pastorul protestant de origine iudaică, Richard Wurmbbrand, care a fost în anii trecuți în topurile cu cei mai mari români.

Și, la Târgu Ocna, rudele celor care erau închiși acolo au aflat – pe căi ocolite, bineînțeles, pentru că era un sistem din asta, de mare secret – au aflat că cei dragi ai lor sunt în această închisoare și au trimis pe adresa închisorii medicamentul salvator: Streptomicina. Unora dintre ei, ofițerul politic – care era omul care dirija totul în închisoare, și care încerca să-și recruteze informatori - le-a dat medicamentul fără să le pună niciun fel de condiții. Altora le-a pus condiția: „Vă dau medicamentul doar dacă deveniți informatori”. Și aici a fost iarăși un lucru interesant, legat de niște oameni care pot fi canonizați: unii dintre ei au refuzat. Vreo două-trei persoane au refuzat, spunând: „Nu, preferăm să murim pentru Hristos, nu vrem să trădăm aproapele!”. Și așa, chiar disprețuitor, ofițerul de poliție a spus: „Du-te și mori pentru Hristos!”.

Și îmi povestea un fost deținut politic, un medic care a trecut prin Târgu Ocna, Aristide Lecca: „Părinte, să știi că una este eroismul de moment și alta este eroismul de durată. Una este să mori pe front, într-un avânt, ucis de glonț, și alta este luni de zile, să te stingi

încet, bolnav de tuberculoză, cu puroi, cu escare, în niște chinuri cumplite, și să mori foarte senin.” Pentru că dau mărturie cei care au trecut pe acolo și au reușit să supraviețuiască, că au murit foarte senini și împăcați. E vorba de două persoane care au făcut acest gest, au cedat Streptomicina celorlalți, și erau sub influența lui Valeriu Gafencu, un fel de ucenici ai lui.

Valeriu Gafencu n-a primit streptomicina, dar unul dintre cei care au primit acest medicament - căruia ofițerul politic nu i-a pus niciun fel de condiție, și a cărui stare de sănătate s-a îmbunătățit - s-a hotărât să i-o cedeze lui Gafencu. Gafencu a primit-o și, la rândul lui, a cedat-o pastorului Wurmbrand, și astfel a scăpat acesta.

Iarăși, mai puțină lume știe și nu s-a spus deloc în contextul acesta al emisiunii aceleia cu *mari români*, că în închisoare, impresionat de trăirea duhovnicească pe care a găsit-o la Târgu Ocna, pastorul Richard Wurmbrand s-a botezat la ortodocși. N-a recunoscut pe urmă niciodată lucrul acesta. Am găsit mărturia scrisă chiar a preotului care l-a botezat și mulți alții, cu care am stat de vorbă, n-au asistat la botez, dar vorbeau despre aceasta ca despre un lucru cert, pe care l-au aflat acolo, în închisoare. Și iată un argument al sfințeniei lui Valeriu Gafencu.

Românii au obiceiul ăsta prost de a se uita mai degrabă la ce se întâmplă prin ograda vecinilor, asta din punct de vedere economic, dar la fel se întâmplă și spiritual. Mai repede citim și vedem ce-au făcut rușii, ce-au făcut grecii, s-au tradus tot felul de sfinți și de cuvioși, de prin Grecia, de prin Rusia – foarte bine că s-au tradus și că lumea are evlavie la ei -, dar suntem mai puțin interesați de ceea ce se întâmplă în propria noastră curte, și mai puțin știm de modele de sfințenie de la noi.

Și vă dau doar un exemplu, n-are legătură cu ceea ce am spus până acuma, nu are legătură cu sfinții închisorilor, dar are legătură cu acțiunea noastră față de mărturiile propriului trecut. Nu știu câți dintre dumneavoastră știu că la mănăstire la Lainici, lângă biserică, este îngropat un cuvios care a trecut la Domnul în 1900, Irodion Ionescu, despre care știm că a fost apropiat de Sfântul Calinic de la Cernica (Sfântul Calinic de la Cernica îl numea „Luceafărul de la Lainici”, i-a fost duhovnic) și a murit la o vârstă venerabilă, la vreo nouăzeci de ani, având o mare faimă acolo, în zonă, printre credincioși. Era aproape un sfânt. În 1929, a fost dezgropat și a fost găsit trupul neputrezit, ca al unui sfânt. Din porunca episcopului locului, a fost îngropat la loc, și acolo se află până astăzi.

Ei, vă întreb: câți dintre noi știm de treaba aceasta? În *Patericul Românesc*, dacă vă uitați, al părintelui Ioanichie Bălan, sunt multe alte exemple, în sensul acesta. Eu vă aduc acum unul legat de închisori.

Știți că, sub regim comunist, închisoarea Aiud a fost cea mai mare temniță politică din țară. Cei care mureau în această temniță, erau îngropați la marginea orașului, așa, pe un dâmb, într-un loc accidentat, pe care localnicii l-au numit „Râpa robilor”, unde, de fapt, este acuma și cimitirul orașului, care s-a extins. Ei, acolo, foștii deținuți politic, după 1990, au construit un monument, în cinstea martirilor din închisori, celor care au murit în detenție, în perioada comunistă. Acest monument funcționează ca și o biserică, să zic așa. Are un altar unde se poate sluji Sfânta Liturghie. Din inițiativa părintelui Justin Pârvu, de la Petru Vodă, în apropiere s-a construit și o casă cu un paraclis pentru monahi și acolo este un părinte și niște măicuțe, de la Petru Vodă, care fac slujbe pentru acești mărturisitori, în care pomenesc pe toți cei care au

murit în temnițele comuniste, în măsura în care au reușit să le afle numele.

Acolo au plănuit să facă, așa cum se și cuvine, de altfel, să facă o mănăstire, în cinstea acestor mărturisitori. Părintele Justin spune că locul acela este plin de sfinte moaște. De altfel, vreau să vă spun că în partea de jos a monumentului există un osuar; nu știu câți ați fost sau câți știți lucrul acesta, unde sunt osemintele care au fost descoperite o dată fie cu avansarea cimitirului (s-au făcut gropi acolo și au descoperit osemintele respective), fie când au construit monumentul, fie când au construit casa monahală. Au dat de oseminte galbene, de culoarea sfintelor moaște, unele dintre ele binemirositoare, și care se află acolo, depozitate sub altar.

Este cert, să zic așa, din mărturiile care au ajuns la mine, în încercarea asta a mea legată de patericul închisorilor, că foarte mulți sfinți se află acolo, la Aiud. Ei, în cinstea acestora, cum v-am spus, se va construi această mănăstire, și eu cred că este așa, și ca un simbol la nivel național, care depășește ceea ce s-a întâmplat la Aiud. Vedeți, am rămas în urmă din punctul acesta de vedere, al valorificării spiritualității închisorilor. Știți că, atunci când e vorba de cei care au suferit în închisori sau sub regim comunist, toată lumea știe mai ales de greco-catolici. E drept că și dintre ei au fost care au suferit, cinste lor că reușesc să și-i pună în valoare, mai rău este că noi nu facem mai nimic în sensul acesta. Și m-a bucurat această inițiativă, și atunci m-am hotărât ca fondurile care vin din această carte și din cea care va urma, din *Patericul închisorilor*, să fie donate acestei mănăstiri, care se va construi la Aiud, pentru cinstirea tuturor celor care au suferit în închisorile comuniste.

Legat de ceea ce spuneam mai înainte, că noi trăim credința într-un mod individualist, nu ne

gândim că poate harul pe care Dumnezeu îl revarsă peste noi, în ciuda păcatelor și a slăbiciunilor noastre, că ne mai îngăduie, poate vine și prin rugăciunile acestor mărturisitori²³.

Există un capitol în istoria Bisericii noastre, sfinți ai închisorilor, plin de semnificații pentru viața noastră, dar care este foarte puțin cunoscut. Sunt foarte multe figuri, deja m-am apucat să vorbesc despre Valeriu Gafencu, despre cei de la Târgu Ocna, care și-au jertfit viața, refuzând să devină informatori și să-și trădeze aproapele, și atitudinea aceasta le-a adus moartea. Când am citit despre ei, am zis: „bine, dar oamenii aceștia nu sunt martiri?” Nu există poruncă mai mare decât să-ți pui viața pentru aproapele. Ei și-au pus viața pentru aproapele, au refuzat să trădeze. Puteau să gândească: „Hai acuma să facem ceva ca să scăpăm!”, cum zic unii de multe ori: facem un mic compromis; semnăm că devenim informatori și fie dăm informații inofensive, fie încercăm noi în alt fel să-i fentăm, important este să scăpăm acuma! Fie, știu eu, tot felul de alte tertipuri.

Dar oamenii aceștia, care erau de o curăție sufletească deosebită, după cum mărturisesc cei care i-au cunoscut, au refuzat să facă acest lucru. Și astfel au devenit martiri. Eu cred că ar putea să fie fără probleme canonizați, ar putea fi un temei pentru canonizare, faptul acesta, că și-au pus viața.

Mai sunt alte mărturii, dacă ați citit cartea lui Dumitru Bordeianu, o carte cumplită, un tratat de demonologie, care vorbește despre recrutarea de la Pitești, care este un fenomen puțin cunoscut, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, e foarte... Unii dintre cei care l-au

²³ Textul care urmează fost selectat din partea a doua a conferinței, cea de întrebări și răspunsuri (n. ed.).

cunoscut au mărturisit că au fost ... cum să spun?! pur și simplu bulversați de demonismul pe care îl are acest subiect, în mod involuntar, prin însăși natura sa. Se vorbește acolo despre unul din cei care au murit la Pittești, care a avut *privilegiul* să moară, că acolo, spune: nu puteai nici să mori, nici să te sinucizi, - că moartea ar fi fost o binefacere în fața torturilor ... Li se spunea: „Nu mai facem martiri, s-a terminat cu Hristos, cu martirajul, gata! Vrem să vă reeducăm, să vă restructurăm!” Și unul dintre ei, Ionică Pintilie, despre care vorbeam, care a fost de o curăție deosebită, a fost torturat și, a murit ca un martir. Citisem cartea, plină de descrieri din astea macabre, care nu știu cât de mult fac bine, pentru că îți dai seama de crucea pe care au avut-o de dus oamenii aceștia și prin comparație cu ceea ce suferim noi, în necazurile noastre, dar, într-un fel activează răul din noi. De multe ori, devine așa, un fel de curiozitate, un fel de masochism sufletesc, un fel de horror din acesta duhovnicesc. Căutăm spectaculosul, căutăm scenele tari, în sens negativ.

Și se povestește acolo cum, la un moment dat, Ionică Pintilie spunea că nu se leapădă nici de Hristos și nici de Mișcarea Legionară. Acum, dacă cei de la Pittești au fost legionari, trebuie să înțelegem duhovnicește cum a lucrat diavolul cu ei, care au avut un ideal spiritual; intrarea în Mișcare Legionară nu a însemnat aderarea la o organizație politică, și relațiile dintre ei nu erau niște relații ca între șef și subalterni. Cei care erau promovați erau și niște modele, în cea mai mare parte, și erau și iubiți, era o legătură sufletească între. Or, faptul de a-i face, în prima fază, să se dezică de Mișcarea Legionară, era nu dezicerea de un crez politic, ci, de fapt, o rupere sufletească, așa cum înainte încercau să-i facă să se trădeze între ei, să ponegrească tot ce aveau luminos în conștiințe. Ei, și Ionică Pintilie

spunea că nu se leapădă de Hristos și de Mișcarea Legionară. O dovadă a faptului că lepădarea de Mișcarea Legionară era doar o etapă duhovnicească în fața apostaziei. După ce mulți s-au lepădat de Mișcare, le-au zis: „Ei, acuma, gata! Dovediți că nu mai sunteți legionari, trebuie să vă lepădați de Hristos!” Asta a fost gradația.

Și Ionică a spus că nu se leapădă. Era foarte torturat, și la un moment dat a venit torționarul și l-a întrebat: „Te lepezi de Hristos?” Și el n-a mai putut decât să miște din cap. Și atunci, cu sadism, așa, cu demoni dezlănțuiți în el, torționarul l-a chinuit până a murit. Asta era o greșeală din partea lui, faptul că l-a făcut să moară. A plecat torționarul din cameră, ceilalți au constatat că a murit, și când s-a întors înapoi, i-au spus: „Vezi că l-ai omorât!”. Iar el, ca să se răzbune, i-a mai tras o porție de bătaie cadavrului. Citești și te îngrozești. Îți spui: „Domnule, dar ăsta e un martir! ăsta e unul care a biruit!”

La fel, pot să spun că noi suntem puțin marcați de o viziune apocaliptică. Hristos este cu noi chiar și în momentele acestea apocaliptice, deși este greu, și lucrul acesta se vede și din reeducarea de la Pitești, lucru care a fost cel mai satanist experiment din istoria umanității. Chiar și acolo, Dumnezeu a fost cu ei și, mai mult, paradoxal, după cum mărturisesc cei care au trecut prin acest experiment, omul a devenit mai bun decât a fost înainte. Adică, dacă oamenii au ajuns să cadă, să se lepede de Dumnezeu, a fost doar o etapă, diavolul acolo, la Pitești, în încercările alea cumplite, a câștigat doar o bătălie, dar n-a câștigat războiul. Spunea Părintele Calciu: „Dumnezeu ne-a pus alături fiecăruia dintre noi oamenii care să ne ridice”; cum a fost Costache Oprișan pentru unii.

A fost, cum să spun, chiar și experimentul acesta,... într-o lumină pozitivă și cumva să ne întărească. Ce să vă mai povestesc? Din contactul cu oamenii aceștia, am învățat mult mai mult.

O să apară acuma și o carte – de fapt, câteva sute de exemplare s-au scos și au și fost aduse la Sibiu, la târgul de carte, *Viața Părintelui Calciu*. Prima parte este sub forma unui interviu, pe urmă niște texte inedite ale Părintelui Calciu, manuscrise din dosarele securității, și apoi, tot din dosarele securității, niște extrase din dosarul de urmărire. Am găsit 26 de volume din dosarul Părintelui Calciu, privind perioada dintre 1979 și 1985, când a fost închis pentru mărturisirea pe care a făcut-o în Biserica Radu Vodă cu cele șapte cuvinte către tineri.

Deci, în cartea aceasta, *Viața Părintelui Calciu*, încercând să-i iau un interviu, acum doi ani, când a venit în țară, am avut ocazia să stau vreo două-trei zile în preajma lui. Este foarte greu să spun ce a însemnat. Aveam în minte imagini ale mărturisitorului, citisem multe despre el, dar contactul cu omul viu a fost ceva care nu se poate explica. În general, despre oamenii pe care i-am cunoscut, sunt niște lucruri foarte adânci care m-au marcat. Și nădăjduiesc că, dacă Dumnezeu ajută, voi reuși să adun mărturiile într-o carte, la care mi-a dat cineva cheia că ar fi bine să adaug și un DVD cu înregistrările video cu cei pe care am reușit să-i mai prind în viață și cu care chiar am făcut niște înregistrări. Sper să fie de folos. N-am urmărit nici în cartea despre Gafencu, nici în *Patericul închisorilor*, nu urmăresc o lucrare istorică, structurată, cu date sau ceva anost și plictisitor, ci mărturii care să meargă la suflet. Mă uitam, în timp ce părintele vorbea și dădea tot felul de citate din sfinți și din mărturisitori din Rusia, mă gândeam că sunt și la noi, foarte multe lucruri. Pentru că, vedeți,

românii au talentul acesta – nu cred că neapărat din smerenie, cum spunea Părintele Stăniloae: „O, Românie, care-ți ascunzi sfinții din smerenie!” – uneori, trebuie să recunoaștem: și din lipsa noastră de grijă. Nu ne interesează.

Deci nu cred că neapărat din smerenie. O fi fost și din smerenie, dar este și un dezinteres al nostru de a ne apropia de mărturisitori. Acuma, nu vorbesc de mărturisitori în sensul acesta, al unor figuri care ar putea fi canonizate, dar prin cei care au trecut prin închisorile comuniste și care sunt printre noi – mai sunt printre noi, dintre ei! – ei trec așa de neobservați, sunt așa de banalizați, nici nu-i vezi! Și ei sunt oameni de o bogăție sufletească extraordinară.

De fapt, îi cunoașteți și aici, avem două exemple: pe părintele Crăciun și pe părintele Sabău, dar, dincolo de aceștia sunt mireni, cu o forță care m-a impresionat, cu o lumină în suflet și în ochi, cu un echilibru. L-am cunoscut pe Nicolae Mazăre, care a fost în grupul acesta de mistici ai părintelui Calciu. L-am întrebat (e de un echilibru extraordinar, optzeci și ceva de ani, o seninătate...): „Cum ați trecut prin 22 de ani de închisoare?” Zice: „Așa, cu rugăciunea, cu Doamne Iisuse... Am avut o pace permanentă.” – Și asta e cea mai mare minune, dacă stai și te gândești!

M-a impresionat foarte mult, și i-am dedicat și aici un capitol, Vasile Turtureanu de la Suceava, care a făcut 22 de ani de închisoare. A fost, tot așa, condamnat la închisoare 19 ani pentru apartenența la Frățiile de cruce legionare. M-a impresionat transformarea acestui om. A fost de o intransigență extraordinară. A fost ca o stâncă, 22 de ani de închisoare. N-a făcut niciun fel de compromis.

Povestește că la început era împotriva lui Gafencu și a celor din grupul părintelui Arsenie Papacioc,

care lăsase la o parte o anumită rigiditate legionară, și intrase pe linia smereniei. Și nu-i înțelegea, el era așa, mai militaros. Și zice: „Dar, în timp, prin suferință, mi-am dat seama că Dumnezeu m-a chemat...” El începe cu o mărturie: „Nu sunt vrednic să-I mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat suferința. Pentru mine, închisoarea a fost cristelnița de aur în care am primit botezul dragostei de Dumnezeu și de neam. Dumnezeu a fost tot timpul alături de mine.” Ei, pe mine m-a impresionat.

Acum, la optzeci și ceva de ani, l-am găsit foarte bolnav. Mi-a zis: „Părinte, ca să pot să stau de vorbă cu sfinția ta, am luat porție dublă de medicamente, dar am o bucurie deosebită că am putut să dau această mărturie.” M-a impresionat această fermitate dusă până la capăt, n-a făcut niciun compromis, nu s-a întinat cu nimic în fața comuniștilor. Mi-a spus: „Cea mai mare bucurie în viața mea a fost când am reușit să plâng păcatele mele”. Îmi dau seama că aceasta e cea mai mare bucurie pentru creștini, să poată să verse o lacrimă. O spunea el care a fost nu un dur, un om intransigent, un om hotărât – nu un om rău. Și sinceritatea pe care de-a lungul vieții a avut-o. Chiar a povestit niște lucruri extraordinare legate de reeducare. Am întâlnit oameni care, în reeducarea de la Pitești, au ajuns să se lepede de Dumnezeu, și s-au împăcat cu Dumnezeu abia după 40 de ani când s-au spovedit, de-abia după '90, mi-a spus unul: „Părinte, acolo s-au întâmplat niște lucruri cumplite, și dacă ar fi fost să le spun unui preot, nu m-ar fi înțeles! Și am avut ocazia să ajung în America, la părintele Calciu, care a trecut și el pe acolo, și de abia atunci am putut să mă duc să mă mărturisesc.”

Ei, la fel, domnul ăsta, Turtureanu, care era o autoritate morală, prin detenția asta fără pată pe care a

avut-o, mi-a povestit că la el, după 1990, veneau și foști deținuți politic legionari, care în urma reeducării, a torturilor, a detenției, trecuseră de partea cealaltă și fuseseră informatori, până în 1989. Și ceilalți, tot deținuți politic, spuneau: „Bine, dar tu îl primești pe ăsta? Nu știi cine e? Care ne-a trădat, ne-a făcut nu știu ce...” „Păi, dacă Hristos a zis că au nevoie de doctor nu cei sănătoși, ci cei bolnavi îi primesc, să vină. Dacă ei vor să vină...”

Și oamenii aceștia îi mărturiseau: „Vasile, la tine, din toți deținuții, am găsit cea mai mare înțelegere, și fiecare cuvânt al tău este ca un balsam pentru sufletul meu.” Și pe unii a reușit de i-a câștigat, i-a dus la spovedanie. A povestit că a venit unul într-o zi, nici nu l-a mai recunoscut, era schimbat, radia: „Am reușit să mă spovedesc și să mă împărtășesc!” – și i-a păstrat până la moarte recunoștință. Domnul Turtureanu a fost omul prin care el a înviat.

Au fost și cazuri dramatice, oameni cărora le-a dat Dumnezeu o viață lungă, să aibă timp de pocăință. Tot domnul Turtureanu mi-a povestit de cineva care a trăit până la 88 de ani și n-a apucat să se împace cu Dumnezeu, și a murit bolnav de diabet sau de altceva. Deci, sunt peste tot acuma și îmi vin și lucruri frumoase, și lucruri din acestea care ne responsabilizează. Dumnezeu cu toți a avut o taină, și mi-am dat seama, și asta m-a făcut să renunț, adică să mai atenuez din viziunea asta apocaliptică, care foarte ușor te poate cuprinde citind mărturiile celor din închisori. Și am și dat aici în carte un caz al unui părinte de la Iași, care povestește cum Dumnezeu l-a scăpat de reeducare. Și au fost și alții în situația asta. În urma unei vedenii: a visat-o pe Maica Domnului și pe urmă se vedea în curtea închisorii; l-a scos la plimbare și acolo a venit un gardian și l-a întrebat care e Lungeanu. „Eu”.

„Ieși afară!” Ei, acest lucru s-a și întâmplat a doua zi, și a fost dus la Târgu Ocna, unde l-a cunoscut pe Gafencu și pe ceilalți.

În atmosfera aceasta, în care el, un om preocupat de rugăciunea lui Iisus, a putut să-i cunoască, dă mărturie: „Ceea ce am auzit la Gafencu, la părintele Gherasim – o figură de sfânt, un om deosebit de inteligent, cu o pregătire deosebită dar și cu o viață deosebită. Mai era un părinte acolo, preot de mir, care a murit ca un sfânt – și deci lor le povestea constant despre rugăciunea lui Iisus și despre lucrurile care se întâmplă în timpul rugăciunii. Lucruri pe care nu le știau toți, pentru că nu toți au avut experiența și răstimpul pe care le-a avut Gafencu, care a citit Filocalia. Ceilalți nu trecuseră prin acestea și le cunoșteau din carte. Am recunoscut lucrurile astea, dar mai târziu, când am citit *Sbornicul*”, zice părintele Mihai Lungeanu. Ei aveau experiențele descrise de sfinți în *Filocalie* și în *Sbornic*, în cărțile duhovnicești.

Chiar și domnul acesta, Turtureanu, era foarte intransigent. Trebuia să se ducă la Pitești pentru reeducare. A făcut Dumnezeu la Pitești o minune - chiar deasupra lui a căzut tavanul, deci tone de piatră. Dar două lespezi mari s-au proptit una într-alta și sub ele a rămas el. A avut coloana fisurată, că l-au lovit niște pietre așa, mai mici, dar a scăpat. A stat șapte luni în ghips și povestește că a fost cumplit, pentru că era singur și, la un moment dat, când vertebrele dislocate se puneau la loc, avea așa niște ca niște curenți, niște scuturături groaznice, și niște dureri cumplite. Fiind în ghips, nu s-a mai dus la reeducare. Și a scăpat de reeducare prin chestia asta. Foarte multe lucruri de genul ăsta.

Pe urmă iar este, dincolo de reeducarea de la Pitești, iarăși nu se vorbește despre o alta etapă, reeducarea de la Aiud. Are anumite semnificații, reeducarea

de la Aiud, care s-a făcut în anii '60. Dacă Piteștiul este caracteristic pentru ceea ce înseamnă comunismul, pentru că reeducarea la Pitești s-a făcut prin tortură, eu zic că ceea ce s-a întâmplat la Aiud este caracteristic pentru ceea ce se întâmplă astăzi, pentru că a fost un altfel de constrângere. Nu le-a cerut în față să se lepede de Dumnezeu, ci încet-încet i-a condus spre chestia asta, și cu niște măsuri de-o psihologie infernală. Nici nu-mi vine să cred cât de bine au fost gândite și dozate ca să-i aducă în faza prăbușirii.

Nu era o judecată onestă a legionarismului, ceea ce se făcea acolo, la Aiud, ci le cerea pur și simplu să-l ponegrească și să laude regimul comunist. La un moment dat le-au și spus: „acum, că am terminat cu procesul politic, trecem la procesul spiritual”.

Și în contextul ăsta, povestește un alt mărturisitor, în contextul acesta s-a ridicat Petre Țuțea și a spus acele cuvinte memorabile: „Dacă murim aici în lanțuri și în haine vărgate pentru neamul românesc, nu noi facem cinste neamului românesc, ci neamul românesc ne face cinstea de a muri pentru el”. Și asta în contextul în care lor li se cerea să apostazieze. Avea o dimensiune spirituală, pentru că a arătat că nu li se poate cere chestia asta, pentru că neamul nostru este creștin...

Despre curajul mărturisitorilor²⁴

Danion Vasile

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu Cel viu, pentru rugăciunile sfinților închisorilor, luminează sufletele noastre, izbăvește-ne de toate patimile și poftele! Alungă de la noi toată lenea, toată răutatea! Ajută-ne să fim cu adevărat ai Tăi și să mergem pe urmele lor! Ajută-ne, Doamne, să trăim și să murim pentru Tine! Ajută-ne, Doamne, să dăm mărturia cea bună în fața acestui veac apostat! Amin!

Iubiții mei frați și surori în Hristos,

Faptul că suntem împreună pentru a-i cinsti pe sfinții închisorilor mă bucură, este o minune, pentru că într-un ceas în care lumea se afundă în patimi și în pofte de tot felul, unii, puțini la număr, avem curajul de a ne gândi la sfinții închisorilor, de a-i iubi pe sfinții închisorilor. Părintele Arsenie Papacioc spunea foarte frumos: „Comunismul a umplut cerul de sfinți”. E o datorie pentru noi să-i cunoaștem... Chiar dacă până acum sfinții din închisorile comuniste, care au pățimit pentru Hristos în România, nu au fost canonizați, am venit să vă cer să-i canonizăm în inimile noastre. Pentru că dacă noi vom ști să-i iubim ca pe niște sfinți mucenici, atunci Dumnezeu va rândui și canonizarea lor de către Biserică. Câtă vreme între noi și sfinții

²⁴ Din conferința *Despre canonizarea sfinților români*, Deva, 20 octombrie 2008, a doua parte (n. ed.).

închisorilor va fi un zid de piatră, canonizarea lor va întârzia tocmai din pricina noastră.

Cu multă vreme în urmă, un episcop al Argeșului, pe nume Iosif, a spus așa: „Măcar că toți creștinii îi cinstesc și îi prăznuiesc pe toți sfinții, pasămite, plăcuți lui Dumnezeu și rugători pentru dânșii, dar deosebită evlavie au către sfinții care ori se trag de neam din țara sau orașul lor, sau că au mărturisit acolo pentru Hristos în vremile tiranilor, sau că au stătut dascăli credinței, sau arhieriei, sau pentru că au pustnicit acolo.” Deci trebuie să avem deosebită evlavie pentru sfinții care au trăit în țara noastră; să avem deosebită evlavie pentru mucenicii care au pățimit pentru Hristos în țara noastră. La canonizarea Sfântului Calinic de la Cernica, părintele Stăniloae a exclamat: „O, Românie, care ascunzi cu smerenie pe sfinții tăi!” Și Sfântul Dosoftei al Moldovei spunea: „Dar și dintre români mulți sunt sfinți, dară nu s-au căutat”.

Dar Dumnezeu vrea ca mărturiile despre sfinți să iasă la lumină. Voi încerca în cuvântul de astăzi să vă vorbesc despre unii sfinți români puțini cunoscuți - și anume sfinții închisorilor comuniste.

Aș vrea să vă iau de mână și să vă duc cu zeci de ani în urmă, într-o chilie din închisorile comuniste, într-o celulă care, prin rugăciunile sfinților mucenici, se transforma în chilie mănăstirească. Aș vrea să vedeți cu ochii voștri cum au pățimit pentru Hristos sfinții închisorilor. Dar, neputând face aceasta, am să vă citesc dintr-o carte tulburătoare, *Imn pentru crucea purtată*, cartea lui Virgil Maxim, care alături de cartea lui Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos – document pentru o lume nouă* și de cea de-a treia carte, *Sfântul închisorilor – Valeriu Gafencu*, sunt cărți care pot schimba cu adevărat viața noastră.

Eu pot să dau mărturie că jertfa sfinților închisorilor, mie, cel puțin, mi-a schimbat viața. A fost, cu ani în urmă, la București, un simpozion organizat de foști deținuți politici; am luat cuvântul și – pentru că în sală erau mulți dintre cei care pătimiseră pentru Hristos în închisori – am simțit nevoia să le mulțumesc și să le mărturisesc că atunci când aveam mari ispite și deznadejdea mă biruia, uneori, dacă nu reușeam să capăt putere citind Viețile Sfinților sau scrierile cuvioșilor, ale părinților din vremurile noastre, citeam din mărturiile celor care au pătit pentru Hristos în închisorile comuniste și, văzând crucea pe care s-au suit ei, crucea mea mi se părea mult mai mică și ușor de purtat. Și dau mărturie că am simțit în viața mea ajutorul pe care mi l-au dat.

La un moment dat, Costache Opreșan, care este cunoscut ca mare sfânt al închisorilor, oarecum al doilea după Valeriu Gafencu, se afla în fața lui Țurcanu, unul dintre cei mai aprigi prigonitori ai lui Hristos. Și Țurcanu s-a așezat în fața lui Costache Opreșan și i-a zis: „Ați fost proiectați de la început (se adresa și celorlalți deținuți) să deveniți ceea ce, în intenția noastră, se cheamă «om nou» al societății socialiste și, în final, comuniste. Faptul că ați refuzat de la început să vă angajați conștient pe acest drum ne-a determinat să acționăm asupra conștiințelor voastre, pentru a vă regăsi pe voi înșivă, a face să vă înscrieți conștient fiecare pe cordoanele cinstei, ale idealurilor concepției materialist-dialectice, care vizează eliberarea omului de sub jugul dogmelor mistice și realizarea fericirii lui pe pământ.” Altfel spus: „noi v-am torturat pentru că voi nu vreți să deveniți oameni de nădejde ai societății”.

Așa vor spune și uneltele antihristului în vremurile de pe urmă: „Voi, creștinii, trebuie să fiți torturați pentru că nu vreți să deveniți oameni noi!” Pentru că

noi știm că modurile în care au încercat tortionarii să-i modeleze pe sfinții închisorilor era tocmai apostazia și lepădarea de Hristos. Și cine ar fi avut curaj să stea în fața lui Țurcanu? Foarte puțini. Și unul dintre ei a fost Costache Oprișan. Pentru că sfinții închisorilor ne-au învățat să fim demni, să fim curajoși și, când dușmanul lui Hristos vorbește, să vorbim și noi. Să nu ne fie frică. Pentru că secretul prigonitorilor este tocmai trezirea fricii în sufletele celor prigonți. Pe când, dacă robilor lui Hristos nu le este teamă de moarte, nu le este teamă de mucenicie, biruie, chiar dacă aparent sunt îngenuncheați - viața lor pământească sfârșindu-se în urma torturilor.

„Dacă acestea sunt metodele idealului de care vorbești, nu veți ajunge la nicio fericire”, a răspuns Costache Oprișan. Cuvintele sale l-au supărat foarte tare pe tortionar, pe Țurcanu, care s-a apropiat de el, vrând să-l sfâșie. Costache Oprișan l-a privit fără să clipească. Dați-vă seama, să fii în fața unui tortionar și nici măcar să nu clipești! La un moment dat, Țurcanu a făcut semn colaboratorilor, care s-au apropiat. I-a ordonat lui Costache Oprișan: „Culcă-te!”. Dintre deținuții de față, unii și-au plecat capetele, alții și-au închis ochii, pentru că nu suportau să vadă torturile la care urma să fie supus fratele lor. Doi tortionari au trecut de o parte și de alta a lui Oprișan, care era întins cu fața în sus. Țurcanu, sprijinindu-se cu mâinile pe umerii altor doi tortionari, s-a urcat pe pieptul lui Oprișan. Se lăsa cu toată greutatea pe torace, până ce aerul era evacuat. Apoi se lăsa pe gât, sufocându-l. Dădea din când în când drumul apăsării, astfel încât, în reprize scurte de respirație, victima, complet epuizată, părea că va expia. Supliciul se repeta până ce sângele începea să se prelingă din plămâni pe la colțul gurii, în icneli de tuse. Țurcanu spunea: „Scoală-te!” La sfârșit a zis: „Scoală-te! Așa ai să

mori, încet, încet, picătură cu picătură!” E greu de imaginat ce-am fi făcut noi, în locul unor astfel de mărturisitori. Noi, care ne temem să înfruntăm necazurile din viața de zi cu zi. Să ne hrănim, iubitorilor, din jertfele lor!

Am să vă citesc acum dintr-o altă carte tulburătoare, *Mărturisirea unui creștin - părintele Marcu de la Sihăstria*, un părinte puțin cunoscut deocamdată în țara noastră, dar despre care părintele Cleopa a zis: „Acesta este cel mai mare duhovnic al Sihăstriei!”. Acest monah era cel mai mare din Sihăstria pentru faptul că nevoința lui, rugăciunea lui, mucenicia lui l-au făcut să primească cunună de la Hristos. Și despre părintele Marcu, Avva Justin de la Petru Vodă spunea: „Părintele Marcu e mai sfânt decât toți sfinții din cimitirul Sihăstriei!”. Oare de ce știm unele lucruri frumoase despre părinții de la Sihăstria, iar despre părintele Marcu nu se știe aproape nimic? Pentru că, așa cum au fost prizoniți sfinții închisorilor în vremea lor, așa sunt prizoniți și în vremurile noastre. Pentru că se trece cu vederea jertfa lor pentru Hristos. Părintele Marcu atât de mult a suferit în închisoare, încât a primit porecla „fachirul”. Indiferent de torturile la care era supus, el răbda pentru Hristos. Și nu a leșinat decât atunci când i-a văzut pe alți frați ai săi întru Hristos supuși la torturi groaznice.

Au încercat să-l omoare pe părintele Marcu în fel și chip. La ridicarea barajului de la Bicz, trebuiau dislocate mai multe stânci. Și părintele Marcu a fost trimis să strângă pietre în vagonet chiar când urma o explozie, ca, sub aparența unui accident de muncă, acest mărturisitor al lui Hristos să moară. Dar, deși s-a întâmplat de mai multe ori să fie la un pas de moarte din cauza pietrelor care cădeau, niciodată nu a fost atins de vreuna dintre ele. Adică Dumnezeu l-a păzit, indiferent cât de mult au încercat ceilalți să-l omoare. Și la

un moment dat, robul lui Dumnezeu, pe numele de mirean Constantin, a avut o vedenie. „Atunci am avut un vis-vedenie, în care mă vedeam pe trompa unui elefant, care mă purta. De atunci, a început să îmi dispară frica. Mi-a luat Dumnezeu teama și mi-a dat curajul, care nu s-a mai depărtat de la mine.” Hristos S-a sălășluit în inima robului Său, și, indiferent cât de mari au fost torturile la care a fost supus, acesta nu a mai cunoscut frica. Altădată a avut un alt vis-vedenie, în care a simțit ajutorul lui Dumnezeu. Se visa pe un vârful de munte, unde era o lumină strălucitoare, însă nu era soare nicăieri. Iată mărturia lui: „Am văzut deodată un vultur care se rotea în jurul vârfului, iar din ghearele vulturului a ieșit o pasăre albă, un porumbel cam ciufulit. Și a venit repede, zburând direct din ghearele vulturului, și mi-a intrat în piept, în partea dreaptă. Așa m-am trezit, iar partea dreaptă era fierbinte și eu eram cuprins de o pace adâncă. Mi-am dat seama că fusese Duhul Sfânt.”

Cu adevărat, Duhul Sfânt i-a întărit pe acești sfinți ai închisorilor. Nu avem niciun motiv să facem vreo diferență între mucenicii primelor veacuri și mucenicii ultimei prigoane, chiar dacă în țara noastră aceștia încă nu au fost canonizați. În Rusia au fost canonizați și există multe cărți - cum este cea a părintelui Mihail Polski, *Noi martiri ai pământului rus* - în care putem citi despre lucrarea duhovnicească a robilor lui Hristos.

În Rusia, la vreme de prigoană, Patriarhul Tihon a avut curajul să iasă fățiș la luptă împotriva comunismului. O astfel de mărturie i-a întărit pe mireni, i-a întărit pe călugări, i-a întărit pe preoți. Și bine ar fi fost ca și în țara noastră să fie o luptă fățișă împotriva comunismului, nu numai dusă de către mireni sau de către călugări sau de către preoți, ci și de către ierarhie

și de către conducerea ierarhiei, așa cum s-a întâmplat în Rusia. Și pentru aceasta Patriarhul Tihon a fost canonizat și este cinstit azi ca Sfântul Patriarh Tihon.

La vreme de prigoană, ierarhii au de ales între a pactiza cu înțelepciunea acestui veac sau a da mărturia cea bună pentru Hristos și a intra în cetele sfinților. Nu pentru a fi canonizați trebuie să aibă curaj, ci iubindu-L pe Hristos și iubind poporul pe care trebuie să-l păstorească. Auziți mărturie mucenicească, scrisă în Pastorală Sfântului Tihon din 19 ianuarie 1918: „Ne întoarcem cu profundă durere spre acești monștri – zice Sfântul Patriarh – și le adresăm un avertisment de care să se teamă”. Și auziți ce le zice comuniștilor: „Smintiților, reveniți-vă! Încetați masacrele! Purtarea voastră nu e numai crudă, ci cu adevărat satanică, vrednică de focul cel veșnic în viața viitoare și de un blestem înfricoșător asupra urmașilor voștri aici, pe pământ. În numele puterii pe care ne-a dat-o Dumnezeu, vă excomunicăm, aruncând asupra voastră anatema, dacă purtați încă numele de creștin – căci prin naștere ați aparținut Bisericii Ortodoxe.” Sfântul Patriarh Tihon a avut curajul de a-i da anatemei pe bolșevicii prigonitori ai Bisericii, arătând creștinilor că lupta împotriva comunismului trebuie să fie o luptă pe viață și pe moarte.

Iar creștinilor le-a zis: „Și voi, credincioși copii ai Bisericii lui Hristos, depărtați-vă de acest neam ucigaș, după cuvintele Sfântului Apostol Pavel: «Îndepărtați pe cel rău din mijlocul vostru.»” Și le-a mai zis așa despre comuniști: „Ei smulg Bisericii puterea și bunurile ei datorită armelor ucigașe, dar voi rezistați prin puterea credinței, îndreptând către Domnul rugăciunile voastre de cerere. Dacă e necesar să suferiți pentru Hristos, vă îndemn, copii mult iubiți ai Bisericii, să suferiți împreună cu noi!”

Acesta este, frații mei în Hristos, glasul adevăraților păstori! Și dacă vreodată va veni o nouă prigoană - și știm că spre sfârșitul lumii va fi din rău în mai rău - creștinii vor trebui să păstreze în piepturile lor acest îndemn la luptă adresat de Sfântul Patriarh Tihon. Pentru că știm că, în vremurile de pe urmă, credința multora se va răci. Există cărți cu profeții despre vremurile din urmă, în care se arată foarte clar cum mulți preoți și ierarhi vor cădea în apostazie. Există chiar o profeție a Sfântului Serafim de Sarov, cum că în vremurile din urmă mulți ierarhi vor cădea în apostazie... În acele vremuri creștinii vor trebui să știe că Sfântul Patriarh Tihon i-a chemat la mărturisire, că i-a chemat să nu le fie frică.

Este pur și simplu anormal ca Valeriu Gafencu, cel cunoscut ca sfântul închisorilor din România, să fie cinstit ca sfânt în alte colțuri ale lumii, dar la noi nu... În America, la mănăstirea Sfântului Gherman din Alaska, părinții îl au la mare evlavie, așa cum îi au pe mucenicii din Rusia, iar în țara noastră se știe încă foarte puțin despre jertfa sa. Ar fi normal, așa cum spunea și părintele Moise de la Oașa, să existe cât mai multe cărți din care oamenii să afle ce s-a întâmplat în țara noastră. Dați-vă seama că noi suntem într-un fel nepoții sfinților închisorilor! Trebuie să fim cu adevărat urmașii lor și să-i purtăm în inimile noastre.

Pentru a vă arăta continuitatea dintre sfinții Bisericii din primele veacuri, care au primit mucenicia, și sfinții din secolul al XX-lea, am să vă citesc două mărturii din cartea *Martirologii contemporane*, apărută la Editura Bizantină, ca să vedeți cum în secolul al XX-lea, în vremuri apropiate de ale noastre, în Turcia, creștinii au primit mucenicia. Chiar dacă în această carte nu apare cuvântul *turc* - a fost cenzurat pentru a nu apărea noi probleme cu statul turc -

vedem din carte că e vorba de o țară apropiată Greciei, care a avut mare parte din teritoriu creștină și în care s-au aflat greci – e vorba de Turcia. Și, în Turcia zilelor noastre, unii dintre cei care trec la credința creștină sunt băgați la închisoare sub diferite acuze.

Un mărturisitor spunea următoarele: „De mulți ani însă (în celula în care pătimea - n.n.), ani de nesfârșită singurătate, nu m-am mai simțit niciodată singur. (Pentru că tot el spune: „La început mă topeam de plâns din pricina înfricoșării de anchete și a bătăii”). În ciuda frigului din cameră, sufletul meu, inima mea nu au înghețat niciodată. Când mă cuprindea deznădejdea, ridicam capul și Îl strigam: «Unde ești? Nu mă părăsi!» Și venea. Dacă Îl strigam de zece ori, de zece ori venea. Venea de fiecare dată când Îl strigam. Mereu aproape de mine, mereu alături de mine, totdeauna prietenos, totdeauna cu zâmbetul pe buze. Mi-a spus: «Voi fi totdeauna lângă tine, totdeauna alături de tine! Voi veghea pururea calea ta!» Înainte să trec prin experiența unei mari suferințe, m-a înștiințat dinainte. Într-o seară a venit ținând ceva în mâini. «Sunt ale tale – mi-a zis - sunt premiile tale, medaliile tale, cununile tale!» Erau degetele mele: două de la picioare și alte două de la mâini. «Mâine vei suferi mult, totuși nu te neliniști. De îndată ce va trece durerea, pune apă puțină și rănilor se vor vindeca.» Așa s-a și întâmplat. Fără să-mi spună nimic, drept pedeapsă, mi-au tăiat un deget cu toporul. Mi-au făcut injecție și am dormit două zile. Când m-am trezit, sângele se oprise și am făcut ce-mi zisese. El este! L-am văzut de multe ori și L-am auzit vorbindu-mi.” – spune unul care a pățit pentru Hristos. Și pătimitorii ne arată, fraților, că nouă nu trebuie să ne fie teamă de mucenicie.

Părintele Justin Pârvu spune că prigoana care se apropie va fi mai puternică decât cea prin care a trecut

generația lui. M-am dus la el cu câteva săptămâni în urmă și l-am întrebat ce e de făcut. Pentru că prizonierii credinței lucrează astăzi mult mai parșiv și puțini știu să le stea împotriva. Și părintele Justin a răspuns: „În vremea de astăzi, în care preoții se feresc să dea mărturia cea bună, în care călugării se feresc să dea mărturia cea bună, mirenii trebuie să iasă la mărturisit. Eu, la vârsta voastră, înfundam închisorile. Acum e rândul vostru.”

Și trebuie să ne dăm seama, fraților, că legătura dintre noi și acești sfinți ai închisorilor trebuie să fie o legătură vie. Am să vă citesc o altă întâmplare, cu un creștin care a pățimit pentru Hristos în Turcia secolului al XX-lea: „Într-o zi, m-am mâniat în închisoare fiindcă mă acuzau de niște lucruri de care n-aveam habar. Și m-au pedepsit cu 50 de lovituri. Din obișnuință, fără să-mi dau seama, am zis: «Doamne, Prea Sfântă Fecioară, ajutați-mă! De ce trebuie să primesc aceste lovituri?» Mi-am făcut apoi semnul crucii în fața ofițerului închisorii. Ofițerul a căscat ochii mari și a început să țipe la paznici să mă ia cu forța. Am luat bătaie cruntă. Cel mai groaznic martiriu a fost că m-au legat cu o sfoară de umeri și m-au pus să pășesc pe gheață, pe cuburi mari de gheață, care se topeau încet. Simțeam că-mi dau duhul. Picioarele mele parcă se topeau. Obosisem foarte tare. Și acolo, în deznădejdea mea, L-am văzut. Era Domnul, cu mantia roșie, cu cununa de spini, ca o vedenie! Din clipa aceea, deși stăteam cu picioarele pe gheață, nu mi-a mai fost frig, ci mi-era cald și nici gheața nu se topea. A rămas acolo, înghețat, să mă ajute să pășesc pe gheață și să nu mă stranguleze frânghia. A doua zi dimineață, au venit paznicii și au fost uimiți să găsească bucățile de gheață aproape intacte, iar pe mine bucuros și în putere.” Era aproape imposibil ca deținutul respectiv să rămână în

viață, pentru că ar fi trebuit să se miște pentru a nu muri de frig, și atunci gheața s-ar fi topit, frânghia l-ar fi strâns de gât și s-ar fi sinucis fără să vrea... Numai că, prin această minune, până și prigonitorii au înțeles că deținutul nu era singur. Hristos era cu el.

Ducându-mă odată la părintele Arsenie Papacioc, un mare mărturisitor care a trecut prin temnițele comuniste, ducându-mă la el cu inima plină de durere pentru că din ce în ce mai mulți se îndepărtează de linia Sfinților Părinți și pactizează – mai mult sau mai puțin – cu apostazia, părintele, ca să mă încurajeze, mi-a zis următorul cuvânt, pe care l-am păstrat în suflet și pe care l-am repetat de multe ori când am fost în ispită – în ispita că suntem puțini cei care vrem să-L mărturisim pe Hristos. Părintele Arsenie mi-a zis: „Și când suntem singuri, suntem prea mulți!”. Adică Hristos fiind cu noi, și când suntem doi, trei, suntem o ceată, suntem o armată întregă, pentru că puterea noastră nu stă în număr. Sfinții mucenici n-au biruit lumea fiind sute de mii. Hristos a avut doisprezece apostoli - dintre care unul s-a lepădat de El - și ceilalți apostoli, împreună cu ucenicii lor, au reușit să cucerească o lume întregă. Armata lui Hristos nu a fost făcută din soldați bine pregătiți, împărțiți pe legiuni sau pe alte unități militare. Armata lui Hristos a fost făcută din oameni puțini, dar pe care Duhul Sfânt i-a făcut tari și puternici și au putut să biruie această lume. Și în zilele noastre, în care spiritul de turmă este mare și toți zic: „Să fim cu majoritatea, să fim cum sunt ceilalți, să acceptăm sodomia, să acceptăm căsătoriile homosexuale și toate formele de desfrâu, să fim cu majoritatea!”, Hristos ne spune altceva: „Fiți cu Mine! Și chiar dacă o să fiți doi sau trei, sunteți prea mulți.”

Așa cum spunea Sfântul Teodor Studitul, la vreme de prigoană nu contează încotro se duce majori-

tatea. Dacă sunt trei oameni în dreapta credință, cu aceia trei este adevărul, și nu cu ceilalți. Pentru că știm că la vreme de prigoană zeci de episcopi și sute de preoți și mii de monahi – și mireni și mai mulți – au căzut în erezie, dar Biserica, adevărul, a fost cu acei puțini mărturisitori.

Pe mine m-a impresionat curajul unui părinte cu viață sfântă din Grecia, Dimitrie Gagastakis, care a știut să ducă lupta cea bună pentru adevăr, opunându-se propagandei comuniștilor. La un moment dat, când a încercat să se ascundă de comuniști, a văzut în vis două armate strălucitoare de ofițeri greci, care i-au adus mai multe bucăți de pâine și i-au spus: „Nu te teme! Suntem de partea ta. Nu ți se va întâmpla nimic. Uite, ia aceste pâini, pentru că ai o cale lungă de făcut. O cale grea, prăpăstioasă, și de care nu poți scăpa ușor. Aceasta este, cu siguranță, calea spre biruință, dar îți va lua timp îndelungat. În orice primejdie, noi vom fi cu tine. Aceasta este adevărata cale către Dumnezeu.” Și zice părintele: „De atunci și până acum, m-am hotărât să proclam cu toată puterea: comuniștii sunt dușmanii Bisericii, ai țării și ai familiei. Eu, să mă lepăd de Hristos? Niciodată!” – a mărturisit părintele Dimitrie Gagastakis, pe care l-au condamnat chiar la moarte pentru că nu a vrut să pactizeze cu comuniștii.

Și mai mărturisește părintele: „Când au văzut că nu mă răzgândesc, l-au convins pe Episcopul Ioachim al Cozaniei să emită o hotărâre, în septembrie 1943, prin care mă condamna de două ori la moarte. Le eram o adevărată pacoste. (Nu puteau realiza nimic în sat, pentru că mărturia unui părinte stătea împotriva tuturor propagandiștilor comuniști.) Toți enoriașii mă ascultau pe mine, ca în fiecare situație dificilă. Eu eram primul care mă aruncam în pericol de dragul lor, făcând tot ce puteam pentru a-i salva. (Aceasta este

vocea preoților iubitori de Hristos, fiecare fiind gata să-și pună sufletul pentru turma sa). Episcopul l-a trimis pe arhimandritul său, părintele Cozma, împreună cu cinci luptători de gherilă, pentru a isprăvi o dată cu mine. Au sosit vineri, 1 octombrie 1943. Eram în pădure, tăind lemne pentru familie. La întoarcere, la marginea satului am simțit un pericol. M-am dus direct acasă. Preoteasa mătura în tinda bisericii. I-am zis că am intrat în necaz. Îmi spuse că mă căutase un preot. Am fugit imediat la Arhangheli (adică în biserica Sfinților Arhangheli), la care aveam mare evlavie, și i-am implorat să-l facă pe preot să renunțe la intențiile sale. În acea noapte nu apăruse nimeni. Am stat acasă și am așteptat. În dimineața următoare, în jurul orei 10, un ofițer de gherilă însoțit de doi inși a venit să mă ia. Le-am deschis și le-am spus: «Știu foarte bine ce mă așteaptă. Așteptați puțin, vă rog, mă întorc imediat!» (Așa cum citim în viețile sfinților mucenici, unii dintre ei, înainte să primească moartea, îi rugau pe prigonitori să-i lase să facă ultima rugăciune, și prigonitorii, uneori, îi lăsau). Am aprins candela de la icoană, am stat și am cântat câteva imne, precum *De tine se bucură toată făptura, cea plină de dar etc.*”

Dați-vă seama, el era în fața morții și, în loc să se roage cu disperare, în loc să-i fie frică, îi cânta Maicii Domnului *De tine se bucură toată făptura*. Cu adevărat, fraților, pentru sfinți mucenicia e o bucurie! Am citit într-una din cărțile scrise de cei care au pățit pentru Hristos în închisorile comuniste că un rob al lui Hristos, fiind anunțat că urmează să fie executat, l-a sărutat pe obraz pe temnicerul care i-a dat vestea respectivă - pentru că se bucura că va muri pentru Hristos. Și temnicerul și-a cerut scuze că-l duce spre locul de execuție. Cu adevărat, fraților, dați-vă seama,

nu numai că nu s-a temut, ci l-a și sărutat pe obraz pe cel care i-a dat vestea cea bună că va primi mucenicia!

„După aceea, am chemat-o pe preoteasă și pe cele patru fete și le-am spus câteva cuvinte de mângâiere. «Ei bine, sunt pe calea muceniei mele, Domnul mă cheamă, fie numele Lui binecuvântat. Voi primi mucenicia pentru Biserică.» A fost o despărțire dureroasă, cuvintele nu o pot descrie. Mișcat adânc, am plecat către locul de execuție. Pe cale, am cerut să mi se acorde zece minute pentru a mă duce la Arhangheli, în biserica Arhanghelilor. Voiam să mă rog lor ultima dată și să-mi iau rămas bun.»

Îmi permit să vă citesc mai multe pasaje din astfel de mărturii, deoarece conferința despre sfinții închisorilor este o conferință aparte. Vă mărturisesc - ca unul care am ținut conferințe pe foarte multe teme - că am observat cum oamenii sunt foarte interesați să le vorbești despre iubire, despre bucurie, despre cum să ajungă la liniște, și când le spui cuvinte din Sfinții Părinți despre dreapta credință, în privirile unor persoane din sală se simte plictiseala. Și trebuie să nu folosesc citate foarte lungi, pentru ca cei din sală să nu adoarmă de plictiseală sau să nu părăsească sala încă din prima jumătate de oră a conferinței. Însă acum suntem în familie, întrucât suntem oameni care îi iubim pe sfinții închisorilor, pentru că altfel n-am fi aici; îmi permit să vă dau citate cât mai lungi, înțelegând că noi nu mergem după ceasul lumii acesteia. Noi trăim după Hristos, nu după graba și zarva acestei lumi.

Părintele Dimitrie continuă: „Voiam să mă rog Arhanghelilor pentru ultima dată și să-mi iau rămas bun. Mi-au acceptat cererea și au așteptat afară. Am intrat în locaș, am căzut în genunchi în fața icoanelor și m-am rugat Arhanghelilor din tot sufletul, zicând următoarele cuvinte: «Dacă timpul meu nu a venit,

scăpați-mă prin orice mijloace! Dacă totuși Domnul mă cheamă la mucenicie, fie binecuvântat! Numai rugați-vă Lui pentru mine, ca să mă miluiască. Pentru că om fiind, am păcătuit, fie în cuvânt, fie în faptă.» De îndată ce am început canonul de pocăință, zicând *Binecuvântat este Dumnezeu nostru...* am auzit o lovitură puternică în iconostas, iar icoana Arhanghelilor s-a mișcat, ca și cum ar fi spus: «Nu te teme, suntem cu tine!» Nu-mi amintesc ce am spus, eram tulburat. Mi-am luat curaj și am ieșit afară, dar n-am văzut pe nimeni. În tot satul era numai rumoare, tot satul alerga încolo și înapoi. Nemții sosiseră pe neașteptate, stabilindu-și avanposturile la marginea satului. Gherilele au dispărut. Apoi am strigat: «Să învieze Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe El!»

Fiind condamnat la moarte, chiar înaintea morții, părintele Dimitrie a fost salvat de Dumnezeu. În altă situație el mărturisește cum un preot îi reproșa că nu a pactizat cu comuniștii: „Bine ai venit, eroul naționaliștilor! Iată-l aici pe eroul națiunii și al Bisericii! Îi vezi pe toți preoții din jurul nostru? Ei sunt cu noi! Avem de partea noastră mari oameni de știință și chiar și un episcop! Și tu crezi încă, omule de nimic, că numai tu poți face ceva?” Toți ceilalți trecuseră de partea comuniștilor, numai părintele Dimitrie Gagastakis nu...

Duhovnicul meu, părintele Iulian de la Schitul românesc Prodromu, din Athos, a spus așa: „În fața apostaziei și a ereziilor trebuie să ne ridicăm, căci vrăjmașul vine, prin slujitorii săi, iar oamenii Bisericii, mărturisitorii, trebuie să-i iasă înainte. Pentru că dacă nu vor ieși, dușmanii vor distruge, încet, încet, Biserica. Și la început va ieși un mărturisitor, zicea părintele Iulian. Vor trece peste el. Apoi, altul se va gândi: «Uite cum a avut curaj fratele meu să dea mărturia cea

bună!» Și va ieși al doilea mărturisitor. Și va trece tăvălugul și peste el. Apoi va sări al treilea mărturisitor. Și va trece tăvălugul și peste acești noi sfinți mucenici. Apoi, un preot se va gândi: «Cum oare mireni dau mărturia cea bună, în vreme ce eu tac, în loc să Îl mărturisesc pentru Hristos?» Și va pătimi un preot pentru Hristos. Apoi alt preot se va gândi: «Ia uite, deși marea majoritate tac, preotul cutare a mărturisit!» Și va sări și al doilea preot, și va sări și al treilea preot. Apoi, unul dintre episcopi va spune: «Deși frații mei ierarhi tac, uite cum Îl mărturisesc pe Hristos mireni și preoții!» Și va ieși un ierarh la mărturisire. Și va trece tăvălugul și peste el. Dar așa, Biserica va rezista, prin jertfa mucenicilor, prin jertfa mărturisitorilor.”

Închei referirile despre pătimirea părintelui Dimitrie Gagastakis cu o ultimă mărturie. Și repet: îndrăznesc să citez cât mai mult, știind că mult mai mare putere au cuvintele lor, ale pătimitorilor, decât ceea ce v-aș putea spune eu.

„Pe 20 octombrie 1945, duminică dimineța, la puțin timp după ce am bătut clopotul, trupele de gherilă au încercuit satul. Un detașament de comuniști își făcuse tabăra în satul nostru, voind să ne distrugă pe toți. Tocmai intrasem în biserică. Auzind toată agitația, mi-am făcut cruce, am cerut ajutorul Sfântului Nicolae și am fugit rapid. Au tras în mine cu puștile, dar nu m-a atins niciun glonț. M-am îndreptat către alt sat, în care se afla armata naționalistă.

La scurtă vreme după aceea, m-au ajuns 18 călăreți. Gloanțele au pătruns prin sutană, dar nu prin mine.” (Dați-vă seama, gloanțele treceau prin sutană, dar nu-l nimereau pe părinte!) „M-au înconjurat la aproape 50 de metri și au strigat: «Unde ai de gând să te duci, diavol bărbos, ei?» M-au înjurat foarte urât. Mi-am ridicat mâinile către cer și am strigat din

adâncul sufletului: «Arhanghele Mihail, sunt în primejdie!»

Și iată, mare minune: Arhanghelul Mihail a apărut ca un fulger. Pe șeful lor l-a aruncat jos de pe cal, tăindu-i cu sabia curelele de la șa. Șeful și-a frânt șira spinării, timp în care ceilalți au înghețat pe loc. În cele din urmă, unul din ei mi-a spus: «Iartă-ne, păstorul nostru! Du-te pe calea ta! Ai dobândit păzitori puternici.» «Îți mulțumesc!», spusei eu. I-am iertat și m-am rugat lui Dumnezeu să-i lumineze ca să se poată pocăi și să devină oameni buni. «Întotdeauna să grăiți adevărul, – am spus eu – și Dumnezeu să fie ajutorul vostru!»”

La vreme de cumpănă, când robii lui Dumnezeu cer ajutorul, Dumnezeu le trimite ajutorul în chip minunat. Minunile fac parte din viața mărturisitorilor lui Hristos. Am să vă citesc acum o poezie, *Imn morților*, scrisă de Radu Gyr, unul din cei care au pățimit pentru Hristos în temnițele comuniste, o poezie care trebuie să ne arate nouă că locul sfinților închisorilor este în inima noastră. Să ne deschidem inima și să-i primim în ea!

„Morminte dragi, lumină vie,
Sporite-ntr-una, an de an,
Noi v-auzim curgând sub glie
Ca un șuvoi subpământean.

Ați luminat cu jertfe sfinte
Pământul, până-n temelii.
Căci arde țara de morminte
Cum arde cerul de făclii.

Ascunse-n lut, ca o comoară,
Morminte vechi, morminte noi,
De vi se pierde urma-n țară,
Vă regăsim mereu în noi.

De vi s-au smuls și flori și cruce
Și dacă locul nu vi-l știm,
Tot gândul nostru-n el v-duce
Îngenuncheri de Heruvim.

Morți sfinți în temniți și prigoane,
Morți sfinți în lupte și furtuni,
Noi ne-am făcut din voi icoane
Și vă purtăm pe frunți cununi.

Nu plângem lacrimă de sânge,
Ci ne mândrim cu-atâți eroi.
Nu, neamul nostru nu vă plânge,
Ci se cuminecă prin voi!”

Cu adevărat, locul nu vi-l știm, nu știm unde se află moaștele lui Valeriu Gafencu, dar să ne rugăm lui Dumnezeu, și Dumnezeu ne va descoperi. Au fost sfinți care au avut zeci și zeci de ani moaștele ascunse și nimeni n-a știut de ele. Știți, de exemplu, cazul Sfântului Serafim de Sarov: zeci de ani nimeni nu mai știa unde sunt moaștele lui. Și le-au găsit tocmai într-un muzeu comunist, într-un muzeu al propagandei care batjocorea sfintele moaște.

Noi nu știm unde sunt moaștele noului mucenic Valeriu Gafencu, sfânt care este pictat într-o biserică, cea de la Spitalul Grigore Alexandrescu din București. Noi nu știm unde sunt moaștele acestui mărturisitor, dar Hristos știe și ne va descoperi dacă ne vom ruga pentru aceasta. „Doamne, luminează-ne! Trimite Duhul Tău Cel Sfânt peste noi și fă-ne vrednici să ne închinăm moaștelor mărturisitorilor Tăi, ale lui Valeriu Gafencu, Costache Oprișan și ale celorlalți!”

Să ne dăruiască Dumnezeu să ne închinăm lor și să primim binecuvântarea de a merge pe urmele lor!

Aceasta trebuie să fie, cu adevărat, viața noastră: o viață de urmare a sfinților închisorilor.

Am să vă mai citesc o poezie a lui Radu Gyr, o poezie care ar trebui să ne dea curaj în această vreme în care din ce în ce mai mulți oameni se îndepărtează de mărturia sfinților mucenici. Îl avem în zilele noastre pe părintele Justin Pârveu, de exemplu, care este contestat tocmai pentru că dă mărturia cea bună. Despre el zicea actorul Dan Puric: „Părintele Justin este grupa sanguină nepătată a poporului român. Să fim un popor de Justini! ... Parcă n-a trecut istoria prin el! El e frate cu veșnicia!” – mărturisirea foarte frumos actorul Dan Puric. Cu adevărat, fraților, să fim urmași ai acestor mărturisitori, chiar dacă pare greu...!

În poezia *Îndemn la luptă*, Radu Gyr ne atrage atenția asupra unui fapt foarte important:

„Nu dor nici luptele pierdute,
Nici rănila din piept nu dor
Cum dor acele brațe slute
Care să lupte nu mai vor.

Cât inima în piept îți cântă,
Ce-nseamnă-n luptă un braț răpus?
Ce-ți pasă-n colb de-o spadă ruptă
Când te ridici cu-un steag mai sus?

Înfrânt nu ești atunci când sângeri
Și nici când ochii-n lacrimi ți-s,
Adevăratele înfrângeri
Sunt renunțările la vis!”

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să mergem pe urmele acestor mărturisitori! Amin!

Pelerinaj la temnița prizoniților²⁵

Părintele Augustin de la Aiud

Rafael Udriște: Noul manual de istorie a comunismului în România păcătuiește tocmai prin omiterea dimensiunii spirituale a Rezistenței Românești Anticomuniste: aceea de mărturisire a credinței creștine. Cu alte cuvinte, autorii refuză să accepte o evidență: existența unor români care au fost torturați până la moarte pentru că au rămas în credința lui Hristos. Iată deci că în România rănila lăsate de comunism nu s-au cicatrizat încă. Mai mult chiar, ideologia ateistă continuă să otrăvească sufletele. Iar cei morți în temniță, ca și supraviețuitorii gulagului comunist, continuă să fie întemnițați în nepăsarea noastră.

Danion Vasile: Faptul că în manualul „O istorie a comunismului din România” se face pur și simplu abstracție de sfințenia jertfei celor din închisori, ne arată că asistăm la o nouă răstignire a mucenicilor. Pur și simplu jertfa lor este deturnată. Sunt prezentați ca simpli cavaleri ai acestui veac, care se luptă cu un sistem politic și atâta tot. Ei de fapt au fost robii lui Hristos. Așa cum a spus Valeriu Gafencu: regret că nu am îmbrăcat mai devreme cămașa lui Hristos. Aceasta a fost cămașa cu care au murit ei: cămașa mărturisirii drepte credințe.

²⁵ Mărturie din emisiunea *Semne – De ce nu canonizăm martirii anticomuniști?*, realizată de Rafael Udriște, difuzată de TVR pe 11 octombrie 2008 (n. ed.).

Aspectul principal care ține de canonizarea sfinților este legat foarte mult de popor. El poate canoniza. Nu există aspectul de a se canoniza din partea Sinodului, aceasta se hotărăște de popor pentru că poporul îi cunoaște pe sfinți, și acesta ia atitudine în privința aceasta și dorește canonizarea acestora. Ei bine, din păcate pentru sfinții de la Aiud, poporul nu a știut nimic despre ei pentru că în perioada comunistă ni s-a ascuns foarte bine ceea ce s-a întâmplat, nu numai aici la Aiud, ci și în celelalte temnițe din România. Se vrea acum cu cartea „Sfântul Închisorilor” să se determine canonizarea Sfântului Valeriu Gafencu, dar pe lângă el sunt foarte mulți din cei care sunt aici, cărora bineînțeles nu le știm numele, dar se poate face și o canonizare generală pentru cei care au murit aici în închisoarea de la Aiud.

(...) Am să relatez câteva exemple foarte clare cu privire la semnele de mucenicie pe care le-au avut, iar după aceea am să vă spun care sunt aspectele importante care contează la canonizarea unui sfânt.

Aici este un cap, în partea aceasta era fața, aici este ceafa. A fost lovit în partea dreaptă a urechii, cu o rangă sau cu o bătă. Lovitura a fost mortală: mi-a explicat un medic și vă spun cum este explicația. Partea aceasta care este intrată în creier, dacă ar fi fost mort, după lovitură osul craniului ar fi trebuit să crape foarte ușor. Dar aici nu este crăpat, nu este plesnit de tot ci, pur și simplu, este crăpat la extremități. Osul s-a mulat după lovitură. Asta arată că a fost lovit în timpul vieții și lovitura a fost mortală. (...) Aici este un cap care se presupune că a fost tăiat cu o pânză de circular, o pânză de circular foarte mică. Se vede cum este începutul de tăietură, exact cât a fost dimensiunea pânzei de circular, de aici a ieșit puțin în exterior, a tăiat aici, a tăiat înspre sus, spre vârful capului, de aici a

mers până în partea cealaltă a urechii. Aici este urechea din partea stângă, aici din partea dreaptă. A început din partea stângă. Aici a penetrat prima dată. Făcându-și loc cu pânza, a tăiat până aici sus, de aici a tăiat așa și ce a mai rămas din partea cealaltă. Majoritatea medicilor au rămas șocați cum de acesta – și spun că a fost tăiat în timpul vieții – pentru că există un aspect al osului când, dacă este în viață și de exemplu există un caz nefericit să-i faci autopsie fiind în viață, se poate descoperi la următoarea autopsie dacă vrea familia să se mai facă, se poate descoperi dacă s-a făcut autopsia când era viu sau după ce a murit. Și acest lucru se vede aici. (...) Acest cap prezintă în zona aceasta a frunții lovituri cu cuie. Era o bătă care la capătul ei pe o lungime de 10-14 cm avea bătute cuie cu vârful foarte puțin scos în afară și cu care loveau în cap nu ca să pătrundă cuiul până la creier că l-ar fi omorât și nu aveau interesul acesta, ci doar ca să rupă din pielea capului, să strivească puțin osul craniului, să producă hemoragie și durere. Acest lucru îl vedem aici.

Alt aspect de tortură la același sfânt este fruntea care a fost plesnită din bătaie. Se știe foarte bine că osul de la frunte este cel mai puternic os al craniului, ceafa cea mai sensibilă (omul dacă din nefericire cade pe ceafă, spun medicii că poate muri pe loc, dar când cade în frunte șansele de a păți ceva la creier sunt mai mici decât atunci când cade pe ceafă). E foarte interesant să se știe că a fost o lovitură foarte puternică, dacă s-a crăpat osul de la frunte.

Al treilea aspect de tortură la același sfânt este ceafa care este plesnită. De aici reiese, din ceea ce mi-au spus medicii care au fost pe aici, că au fost loviți foarte mult în zona cefei, că aici există un mănunchi de nervi care distribuie durerea în tot organismul și mai mult în zona creierului. Și din cauza regimului de înfometare

pe care l-au avut în penitenciar, a slăbit foarte, foarte mult rezistența organismului și mai ales rezistența oaselor și au crăpat de la loviturile pe care le-au primit aici, în zona cefei. Tot medicii mi-au spus că chiar și dacă oasele ajung la o stare mai puțin sănătoasă, nu mai sunt puternice, cum ar trebui să fie în mod normal, totuși trebuie să bătăi puternice ca să poată crăpa pur și simplu ceafa...

O arătare minunată a părintelui Sofian de la Antim²⁶

Părintele Mihai Andrei Aldea

„În închisori eram așa de bine păziți, așa de constrânși, că nu ne puteam gândi decât la Dumnezeu. De obicei, omul se roagă cu putere când este în necazuri. Și închisorile erau cu adevărat niște mari necazuri. Rugăciunile celor din închisori erau primite de Dumnezeu; cu toată mizeria, cu toată răutatea comandată împotriva sărmanilor deținuți, aveau toți o seninătate și o bucurie care nu se putea să vină decât de sus, de la Dumnezeu. Rugăciunile celor din închisori erau niște rugăciuni asemănătoare cu ale Sfinților Părinți din pustiu sau a atâtor martiri arși pe rug, care, arzând focul sub ei, erau veseli și mulțumeau lui Dumnezeu pentru această jertfă pe care o aduceau Sfinției Sale. Cam așa erau și aceste rugăciuni din închisori, pentru foarte mulți dintre deținuții politici. Pentru noi, cei de afară, zbuciumul lor, modul lor de viață ne sugerează gândul că e bine să ne smerim, să ne ostenim, să ducem o asceză— cât e posibil — prin post, prin rugăciune, prin metanii, prin iertarea insultelor pe care le primim în viață, prin răbdare fără cârtire și atunci rugăciunile noastre sunt primite înaintea lui Dumnezeu, așa ca ale celor din închisoare.”

Părintele Sofian Boghiu

²⁶ Fragment din conferința *Tu și Hristos*, București, 26 noiembrie 2007 (n. ed.).

... O întâmplare de la noi de la biserică, legată de părintele Sofian Boghiu. La un an după ce a murit părintele Sofian Boghiu, pentru că eu am mare evlavie la el - și pentru că știu că a fost un sfânt al nostru, cum, de altfel, au recunoscut-o deschis mulți, și dintre ierarhii noștri și dintre mirenii care l-au cunoscut, - i-am făcut icoana. Nu i-am pictat-o eu, nu sunt pictor de icoane, am vorbit cu cineva și i-am făcut icoana și chiar la un an de zile, la Înălțarea Sfintei Cruci, de dimineață, înainte să începem slujba, foarte de dimineață, pe la șase și ceva, am sfințit icoana și mi-am lăsat-o acolo, lângă mine, în Sfântul Altar, ca s-o am aproape de inima mea.

Slujind singur într-o bisericuță foarte mică, este foarte greu. Pe de o parte, trebuie să primești pomelnicele, pe de cealaltă parte este firul slujbei care trebuie ținut și sunt toate rugăciunile care trebuie făcute, și de câte ori slujești singur este foarte greu. Însă, în acea Liturghie a fost foarte ușor. Parcă părintele era cu mine, așa am simțit eu: că părintele era cu mine și mă ajuta, pentru că am reușit să primesc liniștit toate pomelnicele, să le pomenesc pe toate - și pomelnice permanente avem ditamai teancul, acolo; am citit rugăciunile cu liniște și cu pace și totul a decurs uimitor, parcă timpul curgea altfel. A fost extraordinar!

La sfârșit, eram plin de fericire, când am ieșit la miruit, eram atât de plin de minunea acestei Liturghii care decursese ca nicio alta, fără nici cea mai mică umbră, desăvârșit. Numai că în timp ce miruiam, am văzut o credincioasă care plângea cu tristețe - nu din motivul că fusese pătrunsă de slujbă, ci de tristețe. Și m-am tulburat un pic și am întrebat-o: „Dar ce s-a întâmplat?” Cunoscând-o bine, știind că este o femeie foarte credincioasă, m-am întristat: „Ce este?” Și zice: „Părinte, eu am înnebunit!” A fost, bineînțeles, un șoc pentru mine și nu înțelegeam. Am luat-o deoparte: „Dar cum s-a în-

tâmplat? Ce este? De ce credeți asta?” Și îmi spune: „Părinte, eu am fost de față la înmormântarea părintelui Sofian, știu foarte bine că a murit, dar astăzi l-am văzut slujind în Sfântul Altar.” Pentru o clipă, m-am blocat. Pe urmă, i-am povestit ce s-a întâmplat. Am scos icoana din altar, care nu se vedea, o pusesem pentru sufletul meu. I-am scos icoana, i-am arătat-o. Nu s-a liniștit, a început să plângă și mai rău, încă nu era convinsă dacă era nălucire sau a înnebunit sau chiar s-a arătat sfântul - ca Danion cu visul cu Sfântul Nectarie²⁷ -, și eu am continuat să miruiesc.

Și la un moment dat vine o altă doamnă, tot credincioasă, dar care merge de obicei la o biserică din centru, unde-și are duhovnicul, mai rar vine la noi, și care era foarte fericită. Zice: „Părinte, așa de bucuroasă sunt! Mi-a spus cineva că a murit părintele Sofian, și când l-am văzut slujind azi, la noi în biserică, am fost așa de fericită!” Acuma, eu am fost într-un moment foarte dificil, pentru că, în momentul în care am încercat să-i explic că totuși părintele Sofian a murit, se uita la mine ciudat, mă credea pe mine nebun. Și a trebuit să o duc la doamna cealaltă, ca să le pun față în față, să se liniștească între ele.

Am vrut să spun acest lucru pentru că povestea *Arătarea minunată* (din volumul *Taina iubirii. Povești pentru copiii mari și mici* - de Danion Vasile) este, de fapt, un lucru care se întâmplă. Și pentru că, într-adevăr, sfinții lucrează în zilele noastre. Pentru că și noi avem sfinți care lucrează și fac minuni, chiar dintre cei pe care poate i-am cunoscut și i-am văzut, și poate tocmai de aceea nu știm să-i apreciem la adevărata lor valoare duhovnicească. Ca, de exemplu, părin-

²⁷ Detalii pe <http://www.danionvasile.ro/blog/2007/09/11/bine-cuvantarea-sfantului-nectarie/> (n. ed.).

tele Sofian și ca alți sfinți care au trăit alături de noi sau care încă mai trăiesc alături de noi, și pe care ar fi bine să învățăm să-i respectăm, eventual luând exemplu de la alte popoare: de la greci, de la sârbi, de la ruși, de la felul în care știu ei să-și respecte sfinții, fie că sunt în viață, fie că au trecut la cele veșnice, adică să știm să prețuim pe duhovnicii noștri, pe povățuitorii noștri, pe cei care își pun sufletul pentru mântuirea noastră. Și să avem curajul să facem acest lucru liniștit și deschis, alături de ceilalți. Pentru că de multe ori oamenilor parcă le este rușine să-și mărturisească credința cu adevărat, din cele mai diferite motive. Și este bine să învățăm să ne mărturisim credința nu formalist, nu închistat, ci deschis și trăit.

Ar trebui ca mărturia de mai sus să fie suficientă pentru a înțelege sfințenia părintelui Sofian (care este propus pe listele de canonizare a noilor mucenici și mărturisitori în anul 2025.) Dar am considerat că este potrivit să adăugăm două mărturii inedite, care sunt în același duh²⁸...

Părintele Gamaliil Sima²⁹, care a trăit aproape de părintele Sofian la Mănăstirea Antim (și a cărui venire

²⁸ Mărturiile care urmează au fost adăugate la ediția a cincea a cărții *Din temnițe spre Sinaxare* (din anul 2023). Ele au fost date în cadrul Colocviului *Părintele Sofian, un iconar de suflete*, care a avut loc în anul 2022 la Mănăstirea Antim, cu prilejul pomenirii a douăzeci de ani de la trecerea la Domnul a părintelui Sofian Boghiu. Colocviul se poate vedea integral online pe <https://www.youtube.com/watch?v=jYKG8A7PcQc> (n.ed.).

²⁹ În prezent, părintele Gamaliil Sima slujește la Mănăstirea Recea - Dumbrăveni, Vrancea (n.ed.).

la mănăstire este legată de lucrarea minunată a părintelui), a vorbit despre câteva minuni de după trecerea la Domnul a acestuia: „... Aici, în mijlocul bisericii (Mănăstirii Antim – n.ed.), părintele Sofian se afla pe catafalc. În spate, acolo, la office-ul ăla, la public relations, stăteam noi acolo, fiecare rânduți. Îmi venea mie rândul să stau, să dau o lumânare și așa, conform pregătirii.

Și vine la un moment dat mama Cristina, nu știu dacă acum e pe aici, cu Teodor de mână, care avea 5 ani și acum are vreo 25 - facem socoteala adăugând cei 20 – (trecuți de la adormirea părintelui Sofian - n.ed.), și îmi cere să-l corectez pe Teodor: «Părinte, vă rog, certați-l pe Teodor, că nu lasă lumea acolo, liniștită, în pace... E părintele acolo, lumea-i tristă, măi, Teodor!»

Teodor striga în gura mare aici: «Nu mai plângeți! Părintele nu-i mort, doarme!» «Dar de unde știi tu, măi?» «Mi-a zâmbit mie.» Îi zâmbise lui Teodor. Dar era foarte, foarte... cum să spun? Se vedea că a ieșit din sine copilașul, cumva. Și l-am luat deoparte, am trimis-o pe mama lui ceva mai încolo.

Copiii se exprimă bine, apropo pentru duhovnici, se exprimă foarte bine în desen copilașii care nu știu încă să se exprime cum trebuie (în cuvinte – n.ed.). L-am pus să deseneze pe o foicică. Și l-a desenat pe părintele lungit, cum stătea acolo, în sicriu. Și deodată îi face un cerc în jurul capului. Mamă-sa era cu ochii înfipti în foaia pe care desena Teodor: «Teodor, termină cu prostiile!» «Teodor, te rog, continuă!» Și a continuat să facă niște cruciulițe mici, mici, mici în cercul din jurul capului părintelui. Și, la un moment dat, se oprește. Și eu l-am încurajat: «Teodor, te rog, continuă!» «Nu pot, măăă...» «Dar, de ce nu poți?» «Pentru că stelulele se mișcau (în jurul capului părintelui – n.ed.).» Acuma ceartă-te cu Teodor, că părintele So-

fian nu doarme, că i-a zâmbit... Ce-a văzut acolo, lucrarea sfințeniei, lumina de care ați vorbit atâția aici, copilul a văzut-o. Copilul a văzut-o! Și s-a văzut și din traseul lui ulterior că a făcut și seminarul... (N-a mai vrut să facă Teologia, probabil că s-a smintit prin seminar, pe acolo, și a făcut Stomatologia). Dar surorile lui acuma sunt la Pasărea, maica Anisia și Arsenia se numește cea mică. Ei bine, ca să vedeți lucrurile cum se întâmplă!

Și după ce a plecat la Domnul, eu tot acolo fiind, la public relations, vine o doamnă și zice: «Părinte, vă rog frumos, unde îl pot găsi pe părintele Sofian?» Părintele era cu trupul la Căldărușani. Deci, după momentul înmormântării. Și am luat-o așa, delicat: «Dar, de unde-l cunoașteți pe părintele Sofian?» «Nu-l cunosc personal, dar vreau să îl găsesc, pentru că l-am visat azi-noapte și mi-a spus: ‘Te rog, vino la Mănăstirea Antim, ca să te vindeci!’» Acea era o zi de vineri. Îmi pare rău că nu am luat toate datele dânzei, ca să fie o dovadă în plus; nu vă rămâne decât mărturia mea. Deci pentru mine e o certitudine lucrul acesta, nu e vis.

Peste altă vreme iarăși a venit cineva, o tânără, și spune: «Părinte, puteți să-mi spuneți mai multe date curriculare despre părintele Sofian?» «Dar, pentru ceți trebuie?» «Îmi trebuie pentru teza de licență.» «A, ești studentă la Teologie și vrei să faci...» «Nu. La Sociologie, la Universitate.» «Păi, și de unde până unde despre părintele Sofian?» «Păi, părintele Sofian n-a făcut parte dintr-o societate? Iată, despre sociologie.» «Care e motivul tău personal?» «Ne-a ajutat foarte mult familia noastră. Noi nu făceam copii. Sunt căsătorită de câțiva ani. Nu făceam copii. Și am visat un bătrân cu barbă albă și care mi-a spus așa: ‘Dragă, vino la mormânt la mine, la Căldărușani, să ne rugăm împreună. Și vei avea copil.’ Și i-am spus soțului, că-n

prima noapte m-am trezit și puțin speriată de luciditatea visului. Bărbatul, somnoros: ‘Dragă, culcă-te la loc, că-s vise de noapte, femeie!’» Trei nopți la rând!

Și, tot așa, bărbatul o liniștește: «Vise de noapte, dragă!» Ce-o fi zis: «Asta a luat-o razna!» Și a lăsat-o părintele Sofian pe doamna și l-a luat pe domnul alte trei nopți. Și, până la urmă, exasperați, au spus mamei doamnei: «Mămica, uite ce ni s-a întâmplat nouă!» Zice: «Dragă, acesta e părintele Sofian! Că eu mă duceam la Antim, și îl rugam pe dânsul să se roage pentru voi să aveți copil. Și acuma probabil că are o resitanță. Și acuma are mai multă cădere să se împlinească lucrul acesta.» N-am crezut, domnule! Până n-a venit cu fetița de mână eu n-am crezut (că visul era adevărat – n. ed.). Dar la această doamnă eu i-am luat datele (de contact – n.ed.) și, într-adevăr, teza de licență i-a apărut, dedicată părintelui Sofian. Deci vedeți, astea sunt lucruri concrete. Nu sunt efuziuni ale devotamentului nostru pentru duhovnic. De aceea, am căutat să scot în evidență realitatea, așa cum se întâmplă. Și sunt mult mai multe, unele dintre ele neverosimile...”

Mărturia care urmează, dată de Preasfințitul Quais Sadiq, episcop de Erzurum (din Patriarhia Antiohiei)³⁰, este importantă mai ales pentru că face referire la minuni din timpul vieții părintelui Sofian...

³⁰ Mărturia a fost dată în limba română, pentru că PS Quais Sadiq și-a făcut studiile teologice în România, obținând în anul 1982 titlul de doctor în teologie. Din anul 2018 a primit și cetățenia română. Mai multe detalii despre biografia sa se pot citi pe https://ro.wikipedia.org/wiki/Qais_Sadiq (n.ed.)

„Este foarte greu, cum au menționat dâșii (cei care au vorbit mai înainte – n.ed.), e greu să vorbim despre sfinți. Părintele Sofian este cunoscut în Orientul creștin – cu arabi din Siria, Iordania, Liban – ca bătrânul sfânt român din '79, când a pictat catedrala din Hama, din Siria – care a fost, cred, cea mai mare catedrală din Siria. A fost pictată de dânsul.

Dar mai înainte, eu l-am cunoscut în '71, în Liban, la Mănăstirea Sfântului Gheorghe, unde picta cu frații Moroșan, Mihai și Gavril. Pictau biserica mănăstirii, care a fost un fel de dar al Patriarhiei române acordat de patriarhul Justinian. Atunci l-am cunoscut, în '71. În '72 m-a primit în chilia lui, unde este acum secretariatul mănăstirii, camera în care picta. Atelierul lui era acolo, și bucătăria și chilia lui, unde stau și eu astăzi. Și din acest motiv, eu vă spun: oricât putem să vorbim de părintele Sofian, ore întregi, și putem să citim cărți întregi. Legătura cu părintele Sofian este o trăire. Nu putem să îl înțelegem pe *Abuna* Sofian fără această trăire în duh. Părintele Sofian, pentru mine – mi-a fost și duhovnic până în ultima clipă din viața lui – este un om ceresc și un înger pământesc. Acuma, analizați aceste cuvinte și atunci știți foarte bine cine este părintele Sofian.

O să vă spun numai o întâmplare, de când a fost în Siria în '92. Eram paroh la Biserica Sfântului Mihail din Damasc, care este pe o autostradă principală. Când au aflat oamenii, credincioșii din Damasc, că acest bătrân sfânt român va sluji în această biserică, s-a blocat autostrada cu credincioșii, întrucât poliția a tăiat dreapta și stânga și s-a făcut o criză traficului din Damasc: «Ce s-a întâmplat? Ce este la creștini acolo? Ce s-a întâmplat în biserica respectivă?» Că este magistrala principală din Damasc.

Părintele Sofian a ieșit cu cădelnița pe stradă, să cădească credincioșii. Vizavi de noi este un atelier pentru policandre și un magazin foarte renumit în Damasc, iar proprietarul este șeful meșterilor din Damasc. După ce noi am terminat slujba, (proprietarul acela – n.ed.) a venit pentru prima dată, a intrat în biserică să îl caute pe acest om al lui Dumnezeu. Și l-am întrebat: «Dar, ce s-a întâmplat?» Zice: «L-am văzut luminat. Cădea credincioșii afară și era într-o lumină.» Un musulman... Și ne-a invitat și a stat să ne ia cu mașina lui să vizităm cele trei mănăstiri din jurul Damascului. Și a fost pentru el o binecuvântare. După ce – bineînțeles, noi am avut mașină de la patriarhie, dar el a refuzat și a stat să ne ia cu mașina lui personală. După ce am terminat o zi întreagă vizitând cele trei mănăstiri, vine cu un plic. Vine la bătrânul și spune: «Vă rog, rugați-vă pentru noi.» A deschis, a crezut că e o carte. Erau sute de mii de lire siriene. Și zice: «Frate Qais, ce să fac eu cu banii ăștia? E ispită.» Zic: «Astăzi s-a deschis cerul și ăsta e un dar. Și se supără dacă-l refuzăm.» «Bine, bine, dar ce să fac cu banii? E ispită...» Zic: «Nicio problemă. Puneți-i în buzunar!» Zice: «Dar nu am buzunar așa, să încapă... eu, bine, am reverendă, dar nu are buzunare așa de mari.» Când am ajuns în biserică, părintele Sofian a lăsat banii la pangar și a plecat. Părintele Sofian n-a luat niciun ban.

Pe acest om un alt musulman, în Iordania, l-a văzut, când eram în deșert, l-a văzut într-o lumină fluorescentă albă spre albastru deschis și mergea cu viteză mare. Brusc s-a oprit și s-a întors spre noi și a coborât și a început să atingă barba părintelui Sofian și să-i sărute mâna. Pentru ei, acesta este un om al lui Dumnezeu. Asta eu am pomenit. Dar să știți, e o persoană foarte fină. Când am fost în Iordania, l-am luat la

Petra. Până când am ajuns la Petra, că era drumul lung și greu pentru dânsul, am închiriat un cal. Foarte simplu: «Dragul meu, spre stânga!» - vorbea cu calul. «Dragul meu, spre stânga!» Și, când a coborât: «Mulțumesc!» I-a mulțumit calului că l-a dus până jos.

Și când a văzut tezaurul din Petra, a început să plângă. Și l-am întrebat: «Părinte, ce s-a întâmplat?» Și zice: «Profetul David a murit cu dorința să vadă Petra și Dumnezeu nu i-a dat această ocazie, să vadă munții Petrei. Dar eu, nevrednicul, i-am văzut.» Vedeți? Un om foarte, foarte fin.

Se uită dimineața în deșert la beduini, acolo, cu cămile și cu oile și mă întreabă: «Frate Qais, ce mănâncă animalele la voi?» Și-am zis: «Ce mănâncă?» Și zice: «Vezi? Dumnezeu ne-a dat nouă (vorbea de România) o țară foarte bogată și ne-am bătut joc de ea.» Se gândea la animale, la ce mâncau ele. Și, slavă Domnului că am putut să îndeplinesc dorința lui de a vedea piramidele. L-am trimis la Cairo și parohienii noștri din Cairo au avut grijă de el două zile. A vizitat Cairo cu piramidele și pe urmă s-a întors cu bine la București.

Părintele Sofian, eu, personal, zic, eu îl simt. Eu trăiesc în chilia lui. Eu îl simt, îl aud din când în când, vorbesc cu el și am această legătură cu el în mod permanent. La mine acasă a fost 15 zile, a dormit în patul meu, unde este și acolo un portret al lui pictat de un ucenic de-al lui sirian, în '75, George Nura. Atunci când am fost la Damasc, i-a dăruit părintelui Sofian acest tablou, iar părintele Sofian n-a vrut să-l ia. L-a lăsat la mine în cameră și atunci a plecat la Cairo. Ne bucurăm că avem un îngeraș rugător pentru noi toți."

Starețul Daniil Tudor - Floarea de foc a Ortodoxiei -³¹

Silviu Aroneț

În data de 17 noiembrie 1962, în jurul orei unu din noapte se muta la viața veșnică Starețul Mânăstirii Rarău, Ieroschimonahul Daniil Tudor, lungind cu suferința și martiriul său lunga listă a crimelor comise de comunismul ateu.

Decesul a survenit, în închisoarea Aiud, după ce părintele fusese, din nou, zdrobit în bătaii cu pumnii, bocancii și bastoanele de către „omul nou” al orânduiri socialiste.

Fișa medicală a spitalului închisorii consemnează, cu toate erorile și omisiunile, starea bolnavului, diagnosticul și cauza morții: hemoragie cerebrală. Nu și cauza reală a morții, documentul în cauză neconsemnând dacă hemoragia a fost provocată de vreo agresiune, însă având în vedere „antecedentele” securității, se poate afirma cu certitudine că părintele Daniil a fost bătut cu bestialitate, în repetate rânduri. Acesta s-a învrednicit de moarte mucenicească, mărturisindu-L până în ultima clipă pe Mântuitorul Iisus Hristos.

Alexandru Teodorescu, Sandu Tudor, fratele Agaton, sau părintele Daniil – etape ale trecerii de la mirean, la scriitorul îndumnezeit și la slujitorul lui Dumnezeu

Până să ajungem la ultimul capitol al vieții celui care a fost Alexandru Teodorescu, Sandu Tudor, fra-

³¹ Inserăm aici viețile celor trei noi mărturisitori români propuși pentru canonizare: Cuviosul ieroschimonah Daniil de la Rarău, părintele Ilarion Felea și Valeriu Gafencu (n. ed.).

tele Agaton, sau părintele Daniil se cuvine să cercetăm biografia acestei complexe personalități, care a marcat veacul său și ne-a lăsat moștenire „Rugul Aprins” al credinței.

Acesta a văzut lumina zilei în data de 22 decembrie 1896, la București, în casa soților Sofia și Alexandru Teodorescu. Copil fiind urmează clasele primare la București, iar studiile liceale le face la Ploiești unde tatăl său este numit președinte al Curții de Apel. În ultimul an de liceu, în 1914, tânărul Alexandru este mobilizat, iar în anul 1916 este concentrat și avansat, pe front, la gradul de sublocotenent. După Primul Război Mondial Sandu Tudor studiază pictura la Academia de Arte Frumoase, iar între anii 1922-1924 se îmbarcă pe vasul Dobrogea, ca ofițer asistent, navigând pe mările și oceanele lumii. După anul 1924 revine la București, unde continuă studiile universitare și predă la Liceul din comuna Pogoanele.

Activitatea literară o începe în anul 1925 odată cu publicarea volumului de versuri „Comornic”, eveniment consemnat de critica literară, fără entuziasm însă. Totuși Constantin Gane va scrie în „Convorbiri literare” că autorul are „stofa marilor înzestrați ai marii poezii”. În prealabil, în anul 1923 în poezia „Patos și Patmos” ofițerul de pe vasul Dobrogea afirma că a văzut arătarea străvezie a „Insulei Apocalipsului”, poezie care poate fi considerată prima creație de factură mistică a lui Tudor. Perioada 1925-1927 este deosebit de efervescentă din punct de vedere jurnalistic, acesta colaborând la revistele literare „Gândirea”, „Convorbiri literare”, „Cuvântul artistic”, „Familia”, „Contemporanul” ș.a. Din ianuarie 1927 lucrează la revista „Gândirea” sub conducerea lui Nichifor Crainic, redactor șef al publicației la vremea respectivă. Aproape firesc, am putea spune, acum după atâția ani, se

apropie de literatura mistică, publicând în același an (1927), într-o primă formă „Acatistul Preacuviosului Părintelui Nostru, Sfântul Dimitrie cel Nou, Bouarul de la Basarabov”. Această lucrare va apărea în volum în anul 1942 sub egida „Fundației Regale pentru Literatură și Artă”.

În anul 1928 Sandu Tudor obține binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, iar perioada imediat următoare reprezintă o intensă activitate profesională în domeniul teologic – subdirector al Institutului de Teologie din Chișinău, unde decan era la vremea respectivă Gala Galaction, apoi secretar al Oficiului Universitar la Universitatea București – și literar-jurnalistic.

Călătoria în Sfântul Munte Athos, minunile și semnele Dumnezeiești – jaloane în drumul spre o trăire îndumnezeită

Anul 1929 înseamnă pentru Sandu Tudor un an de cotitură majoră, prin călătoria făcută în Sfântul Munte Athos. Acolo, călăuzit de Dumnezeu și îndrumat de sfinții călugări cunoaște în profunzime viața monahilor athoniți, soarbe nectarul dulce al rugăciunii curate și smerite a inimii și se întoarce pătruns de „duhul curat și duhovnicesc” al Athosului, după cum va consemna el însuși, într-un material de presă.

Călătoria lui Sandu Tudor stă sub semnul minunii. În momentele cruciale din viața sa, mâna lui Dumnezeu și ajutorul Maicii Domnului l-au sprijinit și l-au izbăvit, deschizându-i, în același timp sufletul spre trăirea inimii, întru mântuirea sufletului său, pentru că și cei chemați, dar întârziați în păcate, au nevoie de o chemare mai puternică, de semne mai mari.

Astfel, Sandu Tudor scapă dintr-o tentativă de asasinat, în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, într-o localitate din Ucraina, când un plutonier încearcă să-l ucidă cu o rafală de pistol automat, în timp ce dormea. Dumnezeu i-a dat gândul cel bun să se mute din patul în care dormea de obicei, cu câteva minute înainte de a porni rafala ucigașă. Apoi, scapă cu viață dintr-un accident aviatic, pe care-l descrie el însuși: „Într-o zi, pe când zburam, m-am îndreptat spre pista de aterizare, angajându-mă într-o vrilă, din care nu am putut redresa aparatul. Văzând că avioneta se prăbușește, am strigat către Dumnezeu: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!». Am rugat pe Dumnezeu să mă scape. Asta am cerut, cu lacrimi în ochi, când veneam spre gura căscată a morții care mă aștepta jos. Iar Mântuitorul Iisus Hristos m-a auzit și mi-a salvat viața. Avioneta, în cădere s-a zdrobit de pământ. A fost o mare minune dumnezeiască că am scăpat cu viață. Mi-am mușcat doar buza de jos în timpul accidentului”.

Atunci s-a hotărât să vândă întreaga avere, și a luat crucea sa și a urmat Domnului. Însă, până să ajungă să facă acest pas Sandu Tudor a fost încercat de Dumnezeu și chemat să-L caute pe El. Călătoria din anul 1929, în Sfântul Munte Athos este o astfel de încercare. Această călătorie este descrisă în cartea „Viața ieroschimonahului Daniil Tudor”, apărută la Editura Panaghia, sub îngrijirea ierodiaconului Cleopa Paraschiv, din care am preluat câteva fragmente.

„În anul 1929 o ziaristă franceză a scris câteva articole defăimătoare la adresa călugărilor din Sfântul Munte Athos, mințind că a vizitat Sfântul Munte, travestită în bărbat. Intrigat de acest lucru și ahtiat, ca

orice ziarist, după noutăți Sandu Tudor s-a hotărât să viziteze Sfântul Munte.

În timpul călătoriei sale se încredințează de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care la fiecare pas îi scoate în cale omul potrivit. Astfel, în Tesalonic, îl întâlnește pe părintele Bridu, preotul aromânilor care-i facilitează obținerea vizei de intrare în Sfântul Munte. Tot aici se întâlnește cu schimonahul athonit Elisei, originar din Oltenia”, care-i va fi însoțitor și povățuitor în Sfântul Munte. Diavolul îl ispitește, sub chipul negustorului grec Alecos Papaiani, care-i descrie Sfântul Munte ca pe un loc „unde nu există nimic altceva decât sărăcie, sălbăticie și murdărie” și-i recomandă să călătorească în apus. Lămurirea vine tot de la Părintele Elisei: „Cu ochii lumești și păcătoși atâta se vede. După judecata păcătoasă, nu se vede decât întunericul. Nu uita că Biserica Ortodoxă, care este Trupul Domnului Iisus Hristos, nu va fi distrusă niciodată. Biserica Ortodoxă este în mare luptă cu păcatele și moartea. Dar de fiecare dată iese biruitoare și cântă «Hristos a înviat»”. Sub îndrumarea părintelui Elisei, Sandu Tudor își lasă barbă și viețuiește opt luni în Sfântul Munte, urmând îndemnul „ceea ce fac eu să faci și tu”. Astfel, află miezul arzând, viu al Ortodoxiei, iar prin fața lui se perindă tinerețea lui, cu deșertăciunile ei lumești – „Capșa”, cluburile de noapte, cabaretele, femeile în toalete elegante, ședințele literare, petrecerile ...

Toată trăirea spirituală din Sfântul Munte Athos se poate concentra într-o frază, mărturie a părintelui Elisei „Lumea asta întreagă dacă se mai ține și nu cade sub blesteme e fiindcă se sprijină pe rugăciunile Muntelui Sfânt. Pe când lumea stă la adâncul nopții culcată în moliciunea patului, în dulceața somnului și furii, răii și tâlharii, blestemătesc, iar desfrânații se

îndulcesc stricat din pofte spurcate, Muntele stă treaz și bate mătânii cu oftări”.

* * *

În anul 1930 Sandu Tudor editează revista săptămânală „Floarea de foc”, care va apărea până în anul 1936, iar în 1933 scoate cotidianul „Credința” – ziar independent de luptă politică și spirituală – care va fi ulterior interzis de Guvernul Goga. În jurul acestor publicații se grupează tinerele condeie ale vremii, Alexandru Sahia, Ion Călugăru, Eugen Ionescu, Mircea Vulcănescu, Zaharia Stancu, Cicerone Teodorescu, Eugen Jebeleanu care duc o acerbă luptă antihitleristă și împotriva antisemitismului.

În anul 1939 Sandu Tudor este concentrat și trimis pe frontul de est. Se întoarce în 1941 și este numit profesor la o școală tehnică de motomecanizare, unde îndeplinește și funcția de comandant. În luna noiembrie a anului 1942 este arestat și internat în lagărul de la Târgu Jiu, împreună cu alți scriitori, considerându-se că avea convingeri de stânga; este eliberat la intervenția Ministerului de Război, Direcția Motomecanizare, care reclamă prezența acestuia în unitate.

Sandu Tudor rămâne sub arme până la sfârșitul războiului. La întoarcerea acasă, în 1945 va constata falimentul celei de a treia căsătorii. Acest fapt îl determină să se dedice vieții monahale, după care tânjea de mult și spre care, se poate aprecia, că a făcut primul pas prin călătoria din 1929, la Sfântul Munte Athos.

Urmând întru totul porunca Mântuitorului și-a vândut mașina personală, casele de pe Calea Victoriei, împreună cu alte bunuri personale de mare valoare și a contribuit la renovarea Mănăstirii Antim, unde a intrat ca frate în același an, 1945. În data de 3 septem-

brie 1948 fratele Sandu Tudor a primit tunderea în monahism, din partea ÎPS. Firmilian Arhiepiscopul Craiovei și odată cu aceasta numele Agaton (prescurtare de la Aghia-Aton, adică Sfântul Munte Athos). După doi ani, în 1950 părintele Agaton este hirotonit ieromonah (preot) la Mănăstirea Crasna, județul Gorj, de către Mitropolitul Olteniei, Firmilian.

Mișcarea spirituală Rugul Aprins – „nucleu de iradiere duhovnicească”

Începând cu anul 1945 „În jurul Mănăstirii Antim s-a constituit discret, un grup spiritual al unei «elite intelectuale bucureștene, care-și propunea prin Părinții Filocalici și Părinții Pustiei bucuriile Duhului Sfânt», redescoperirea adevăratei trăiri ortodoxe. Astfel s-a constituit la inițiativa scriitorului Sandu Tudor și cu binecuvântarea părintelui stareț, apoi și a Patriarhului Nicodim mișcarea spirituală Rugul Aprins – «nucleu de iradiere duhovnicească», în care se implicau părinți și mireni: arhim. Benedict Ghiuș, părintele Dumitru Stăniloae, Al. (Codin) Mironescu, Paul Sterian, Vasile Voiculescu, Paul Constantinescu, Constantin Joja, Alexandru Elian, arhim. Sofian Boghiu, arhim. Felix Dubneac, arhim. Andrei Scrima, Ion Marin Sadoveanu, ș.a.»” (ierod. Cleopa Paraschiv, *Starețul Daniil de la Rarău*).

Cum toți participanții erau interesați de trăirea intensă a credinței, lucrarea principală s-a rânduie a fi rugăciunea inimii, mai ales după venirea providențială a părintelui rus Ioan Kulâghin, adevărat trăitor al rugăciunii, care a devenit părintele spiritual al Rugului Aprins și care a fost pentru grupul constituit la

Mănăstirea Antim «străinul trimis», purtător al Moștenirii Binecuvântării.

Rugul Aprins, care ardea și nu se mistuia, după interpretarea dată de părintele Daniil Tudor, simbolizează rugăciunea neîncetată a lui Iisus. Rugul Aprins, mișcare spirituală de influență isihastă, a fost frecventată de creștini și clerici, care întăriți de puterea credinței, au încercat să se opună prin rugăciune și mijloace intelectual – culturale invadatorului ateu, nivelator de conștiințe. Acest lucru s-a petrecut o perioadă de timp în libertate, iar apoi în închisorile comuniste. Scopul duhovnicesc al „Rugului Aprins” era să sporească focul credinței, pe altarele inimilor credincioșilor, în perioada de prigonire atee. După o perioadă de timp, autoritățile comuniste au interzis mișcarea „Rugului Aprins” și au trecut la arestarea participanților.

În anul 1950 începe calvarul arestărilor, când a fost acuzat de fascism – leitmotivul anilor '50 – și atitudine ostilă față de orânduirea comunistă. Părintele Agaton a fost condamnat la 5 ani de muncă silnică, pedeapsă pe care a executat-o în diverse lagăre de muncă, inclusiv la Canalul Dunăre – Marea Neagră, cimitir al elitei românești. După eliberarea din detenție, părintele Agaton s-a mutat la Mănăstirea Sihăstria – Neamț, fiind hirotonit schimnic de către părintele arhimandrit Cleopa Ilie și ulterior a fost închinoviat și numit stareț al Mănăstirii Rarău, la 15 noiembrie 1953, sub numele Daniil Tudor. Acesta a avut o trăire duhovnicească foarte înaltă și a fost caracterizat de părintele Gheorghe Calciu astfel: „Intrând în monahism de două ori, prima dată, pe poarta mai largă, ca monahul Agaton și apoi pe poarta mai strâmtă, ca ieroschimonah, schimbându-i-se numele în Daniil, Sandu Tudor s-a mistuit pe sine într-un urcuș al înduhovnicirii, învingându-și limitele, transfigurându-le, ajungând la

Schitul Rarău, poate cel mai aproape de inima lui Dumnezeu și luminând de aici, prin candela făpturii sale, până departe, spre ungherele țării”.

Ultima arestare, mutarea la viața veșnică

A doua arestare, produsă în noaptea de 13/ 14 iulie 1958 a avut loc la București, în casa prietenului său Alexandru Mironescu; părintele plecase de la Rarău pentru ca viețuitorii mănăstirii să nu aibă de suferit din cauza arestării sale. Acesta, fiind văzător cu duhul, fusese vestit de Dumnezeu, astfel că la începutul lunii iunie 1958 după ce a slujit utrenia și-a cerut iertare de la toți viețuitorii schitului și i-a întărit duhovnicește. După aceasta, le-a spus că Dumnezeu i-a vestit că va fi arestat de cei necredincioși și că va muri în închisoare, mărturisindu-L pe Mântuitorul.

A fost judecat și condamnat la 25 de ani temniță grea, pentru activitate mistică dușmănoasă împotriva clasei muncitoare. Însă, principala vină, formulată de ateii, a fost, după cum a vorbit diavolul printr-un anchetator: „Ai vrut să dai foc la comunism cu Rugul (tău) Aprins”.

În celula umedă, rece și întunecoasă a închisorii, torturat și înfometat, Ieroschimonașul Daniil a ajuns pe treptele înalte ale rugăciunii inimii. Având lumina lui Iisus Hristos în inima sa, starețul Daniil va scrie aici ultima variantă a *Imnului Acatist al Rugului Aprins al Maicii Domnului*. A murit, după 4 ani de bătaii și lanțuri, fiind printre puținii preoți care au purtat lanțuri la picioare, pe toată perioada cât a fost închis.

În ciuda detenției, torturilor și sălbăticiilor sistemului concentraționar românesc părintele Daniil – Sandu Tudor a rămas un model de verticalitate morală

și duhovnicească, lucrând, atât în libertate, cât și în închisoare la Imnul Acatist al Rugului Aprins al Maicii Domnului, ca armă de foc pentru înduhovnicire și alungarea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți. Avea inima atât de trează, încât se cutremura la gândul că ar putea ceda, câtuși de puțin, din slăbiciune. Prin mărturisirea credinței – cu refuzul oricărui compromis – s-a învrednicit de moarte mucenicească.

Părintele Augustin de la Aiud ne oferă o importantă mărturie despre sfințenia Cuviosului Daniil Mărturisitorul:

„Părintele Daniil a fost băgat într-o iarnă la celula numită Alba, sau Frigidier, cum i se mai spunea, la temperatura de - 30° Celsius. Era o celulă fără geamuri, cu fecale și rână peste tot, fiindcă acolo erau băgați cei care trebuia să moară – practic erau condamnați la moarte prin frig. Erau îmbrăcați foarte sumar, și erau lăsați acolo cu foarte-foarte puțină mâncare, atât înainte de a intra în celula respectivă cât și după ce au intrat în celulă. Și părintele a fost băgat cu un medic, un foarte bun prieten de-al părintelui.

După ce au fost băgați amândoi în celulă de către 3 gardieni, părintele Daniil s-a aruncat imediat pe burtă, cu mâinile întinse în semnul Sfintei cruci, cu fața în toată mizeria de acolo și i-a spus doctorului: Pune-te pe mine! Doctorul s-a așezat cu spatele pe spatele lui în aceeași poziție de Sfântă cruce, iar după ce s-a așezat i-a spus așa: Doctore, nu mai spui nimic altceva decât numai atât: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul. Și medicul spunea că în momentul când a început părintele Daniil rugăciunea, a intrat o lumină orbitor de

strălucitoare în toată celula și din clipa respectivă a pierdut noțiunea timpului.

După ceva vreme, au fost bruscați de gardienii care au intrat în celulă, i-au ridicat de jos, și după aceea au aflat că au rezistat acolo 8 zile, fără apă, fără mâncare, fără somn, fără nimic de îmbrăcat, la - 30° Celsius. Torționarii când au intrat acolo și când au pus mâna pe părintele Daniil era mai fierbinte decât atunci când l-au adus în celulă iar în jurul lui totul se topise.”³²

³² Mărturie din emisiunea *Semne – De ce nu canonizăm martirii anticomuniști?*, realizată de Rafael Udriște, difuzată de TVR pe 11 octombrie 2008 (n. ed.).

Viața părintelui Ilarion Felea Mărturisorul³³

Părintele Tudor Demian

Nota editorului:

*Părintele Ilarion Felea este destul de puțin cunoscut în vremea noastră. El a fost un propovăduitor al Evangheliei foarte apreciat, atât de popor cât și de intelectualitate, la jumătatea secolului trecut. Profesor la Academia Teologică din Arad, părintele a scris multe lucrări teologice, cea mai importantă fiind *Spre Tabor*, lucrare pe care părintele Justin Pârvu o consideră „cea mai bună operă a Ortodoxiei românești de până acum. Părintele Ilarion Felea este un adevărat geniu liturgic al teologiei ortodoxe, al Bisericii Ortodoxe. (...) Opera *Spre Tabor* este a doua, după acest tezaur al Ortodoxiei care se cheamă *Filocalia*, fiind o desăvârșită tâlcuire a *Filocaliei*”³⁴. Despre înalta sa trăire duhovnicească, părintele Stăniloae a mărturisit: „Părintele Ilarion Felea m-a depășit”³⁵.*

Chiar dacă textul care urmează nu reușește să ofere o imagine completă a personalității părintelui Ilarion, îl oferim cititorilor, nădăjduind ca, în viitorul apropiat, când jurnalul părintelui Ilarion va vedea

³³ Material apărut sub titlul *Preotul profesor dr. Ilarion Felea* în volumul Ilarion V. Felea, *Religia și cultura*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1994, pp. 355-360 (n. ed.).

³⁴ Din volumul *Spre Tabor*, vol. I, *Pregătirea*, Editura Crigarux și Mănăstirea Petru Vodă, Piatra Neamț, 2007, coperta interioară.

³⁵ Idem, p. 11 (n. ed.).

*lumina tiparului*³⁶ să putem înțelege mai multe despre acest smerit mărturisitor al lui Hristos, mort în temnițele Aiudului, care acum se bucură cu toți sfinții mucenici în Împărăția Cerurilor.

Preotul profesor Ilarion Virgil Felea, autorul acestui valoros volum, s-a născut la 21 martie 1903 în comuna Valea Bradului, județul Hunedoara, unde tatăl său era preot. A urmat școala primară în comuna natală (1910-1914), iar cursurile liceale la Liceul „Avram Iancu” din Brad (1914-1920) și la Liceul „Moișe Nicoară” din Arad (1920-1922), unde și-a luat balaureatul.

Între anii 1922-1926, a studiat teologia la Academia „Andreiană” din Sibiu, unde și-a luat diploma de capacitate preotească, la 22 iunie 1926. În anul școlar 1926-1927 a funcționat ca profesor suplinitor la Liceul „Avram Iancu” din Brad.

La 29 iulie 1927, a fost hirotonit preot în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului, de la 6 august, același an, slujind ca preot paroh la Valea Bradului până la 30 august 1930, când a trecut în Eparhia Aradului, obținând prin concurs parohia Arad-Șega.

Între anii 1927-1929, a urmat și absolvit cursurile Facultății de Litere și Filosofie din Cluj.

În parohia Arad-Șega, desprinsă de curând din parohia Arad-Centru, tânărul și entuziastul preot a moștenit o biserică nouă, ridicată în roșu, o modestă casă parohială, o „Casă culturală”, fostă școală confesională, ce se cereau renovate și extinse, și o populație alcătuită în majoritate din români ortodocși, cei mai mulți fiind meseriași și muncitori la fabricile „Astra” și UTA, din apropiere.

³⁶ Jurnalul părintelui va fi tipărit tot la Editura Crigarux (n. ed.).

Cu dârzenia sa de mare luptător și jertfitor pentru Biserică și Neam, cu zelul său misionar, slujitor evlavios la altar și păstor de vocație, „care își pune sufletul pentru oile sale” (Ioan 10, 11), „fără de prihană..., veghetor înțelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să învețe pe alții..., neagonisitor de câștig urât, ci blând, pașnic, neiubitor de argint, binechivernisind casa lui...” (I Timotei 3, 2-4), îmbinând fericit altarul și amvonul bisericii cu catedra școlii și cu activitatea intensă de la Casa culturală, izbutește să câștige, în scurtă vreme, inimile și interesul credincioșilor.

În decursul celor nouă ani de slujire și păstorire în această parohie, n-a renunțat nici la strădaniile sale de cunoaștere și adâncire teologică, nici la harul scrișului, în care a debutat încă din anul 1924, la Revista Teologică din Sibiu, pe când era student.

La 20 decembrie 1932, și-a luat licența la Facultatea de Teologie din București, cu subiectul „Mântuirea după concepția ortodoxă, catolică, protestantă și sectantă”, iar la 30 octombrie 1939, doctoratul în Teologie cu valoroasa teză „Pocăința, studiu de documentare teologică și psihologică”, publicată în „Seria Teologică”. Tot în acest timp, a colaborat la următoarele reviste și ziare: *Revista Teologică* și *Telegraful Român* din Sibiu, *Biserica și Școala*, *Apărarea Națională*, *Aradul*, *Granița*, din Arad, *Renașterea* din Cluj, *Viața ilustrată* din Sibiu-Cluj, *Zărandul* din Brad, *Lumina satelor*, *Oastea Domnului*, din Sibiu, și a scos de sub tipar studii teologice și lucrări de popularizare: „Convertirea creștină”, tipărită în Seria Teologică Sibiu 1935; „Critica ereziei baptiste”, tot în Seria Teologică, Sibiu 1937; „Dumnezeu și sufletul în poezia română contemporană”, în colecția „Cărțile vieții” din Cluj, 1937; „Beția din punct de vedere religios, științific și social”, în Biblioteca creștinului ortodox Arad,

1931; „Icoane alese din viața Ortodoxiei”, tot în Biblioteca creștinului ortodox Arad, 1935 și „Drumul crucii” (în colaborare), Arad, 1937.

În anul universitar 1937-38, a funcționat ca profesor suplinitor la Academia Teologică din Cluj, iar de la 1 ianuarie 1939, a fost numit preot la parohia Arad-Centru, unde a funcționat până la 30 septembrie 1942, fiind reintegrat la aceeași parohie la data de 1 iulie 1952, activând până la 25 septembrie 1958, când a fost ridicat de Securitate.

La 1 octombrie 1938, a fost numit profesor la Catedra de dogmatică și apologetică de la Academia Teologică din Arad, unde a funcționat până în 1948, deținând un anumit timp și funcția de Rector. A predat cu competență și aleasă dăruire, studenților din anul III și IV, Teologia dogmatică, Teologia morală, Ascetica și mistică și Omiletica practică. La 1 iunie 1939, i s-a încredințat și redactarea revistei „Biserica și Școala”, căreia i-a purtat de grijă până în anul 1945, și mai apoi, la 1 august 1943 până în 1945, „Calea mântuirii”, foaie religioasă pentru popor. În paginile lor publică o seamă de articole de teologie și viață bisericească, informații și recenzii despre cărți și reviste.

Perioada în care a slujit ca preot la parohia Arad-Centru și totodată redactor la revistele „Biserica și Școala” și „Calea mântuirii”, de asemenea, ca profesor la Academia Teologică din Arad, poate fi considerată cea mai prodigioasă din activitatea preotului profesor Ilarion V. Felea.

A continuat colaborarea la „Revista Teologică” din Sibiu până în anul 1943, a mai colaborat la revista „Duh și Adevăr”, la reviste oficiale ale Mitropoliei Banatului și la alte reviste și ziare din Arad, a rostit și publicat o seamă de conferințe religioase și de cultură.

Totdeauna bine documentat, aducea precizări, sensibiliza inimi și minți îndoielnice sau rezervate, îndreptându-le și aducându-le în albia Bisericii, statornicind la cunoaștere și mărturisire a lui Hristos. Prin predicile și meditațiile sale rostite de la amvonul Catedralei și în alte biserici, totdeauna bine pregătite și de actualitate, a atras spre rugăciune și Biserică un număr însemnat de intelectuali, care veneau să-l asculte și cu care întreținea legături spirituale cât mai apropiate. Îndrăzneț și pătrunzător, cuvântul preotului Ilarion V. Felea, rostit cu glas de tunc și cu duh de profet, dezbărat de orice dulcegărie și repetiție, în care se simțea obișnuința dascălului de a vorbi, aducea lumina și determina transformări lăuntrice.

Au văzut lumina tiparului în acest timp: „Teologie și preoție”, în Anuarul Academiei Teologice din Arad pe anul 1938/1939; „Paisie și paisianismul”, în colecția „Cărțile Vieții”, – Cluj 1940; „Catehism creștin ortodox”, Arad, 1955, tipărit în patru ediții; „Sfintele Taine”, în Biblioteca „Veniți la Hristos”, Sibiu, 1946; „Mântuirea”, în Biblioteca „Calea Mântuirii”, Arad, 1947. A redactat Calendarul eparhial (Îndrumătorul tipiconal) pe anii 1948, 1952, 1956 și a tipărit un „Antologhion” pentru preoți, cântăreți și pentru folosul acestora și al altor credincioși, ca îndreptar de cântare bisericască.

Culmea cea mai înaltă a acestor tipărituri o atinge însă preotul profesor Ilarion V. Felea prin ciclul de cărți de predici, conferințe și meditații religioase, în care a încercat și a izbutit a defini esența, doctrina și apologia creștinismului, răspunzând, în același timp, unei întrebări potrivite oricărui volum, ce va apărea la vremea lui și cu voia cea sfântă a lui Dumnezeu: „Ce este creștinismul?”, din care au văzut lumina tiparului: „Duhul Adevărului”, de conținut dogmatic, apărută cu binecuvân-

tarea Episcopului Andrei Magieru în Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, editată la Arad în 1942, ediția a II-a tot la Arad, în 1943, premiată de Academia Română, amândouă edițiile bucurându-se de o largă răspândire în rândul preoțimii și al credincioșilor, material folosit ca îndreptar în predicile de pe amvoanele bisericilor și nu o dată, în lipsa unui preot la altar, citite de cântărețul stranei la slujba Utreniei, drept hrană sporitoare în credință, în viața creștină, alături de sau în locul tradiționalei Cazanii.

Tot cu binecuvântarea P.S. Părinte Episcop Andrei al Aradului și a Veneratului Consiliu Eparhial, a văzut lumina tiparului Religia Iubirii, de cuprins apologetic, apărută la aceeași editură, la Arad, în 1946.

În viața preotului Ilarion V. Felea, ca și în a noastră, a tuturor, au intervenit apoi anii Jorii Pătimirilor, datorate dictaturii materialist-ateiste, în decursul căroră a fost pusă la grea încercare viața și existența sa ca om. La data de 3 martie 1945, a fost ridicat împreună cu o seamă de oameni de cultură și de trăire religioasă și deținut în lagărul de la Caracal, până în iulie 1945. În dimineața Bobotezei, 6 ianuarie 1949, după ce a terminat cu sfințirea caselor, a fost ridicat și dus într-o pivniță insalubră și înghesuită, anchetat, deținut o vreme singur într-o celulă de la capătul etajului II, rezervată pe seama așa-numiților deținuți politici. A fost transferat apoi la Penitenciarul din Timișoara, iar la 28 octombrie 1949, a fost judecat și condamnat la un an închisoare corecțională pentru „omisiunea denunțării”, trecând și prin celulele vechi ale Aiudului, de unde a fost eliberat la data de 5 ianuarie 1950. După eliberare, a lucrat la Biblioteca Sfintei Episcopii, apoi, la data de 1 iulie 1952, a fost reintegrat ca preot la parohia Arad-Centru (Catedrală) din Arad, unde activează până la data arestării.

La data de 25 septembrie 1958, a fost ridicat și dus la Ministerul de Interne (Uranus) din București, și supus unei foarte severe și nedrepte anchete, transportat la Cluj, judecat în secret și, pe baza unor mărturii nejustificate, împreună cu alți șase preoți din Arad, condamnat, la data de 14 martie 1959, de Tribunalul Militar Cluj la 20 de ani de muncă silnică și 8 ani degradare civică, pentru infrațiunea de „uneltire contra ordinii sociale” și 20 de ani de temniță grea pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare și mișcării revoluționare”.

Detenția a făcut-o la Penitenciarul din Gherla, apoi la cel din Aiud, unde a încetat din viață la 18 septembrie 1961. În mormântat fără cruce și fără a i se cunoaște locul unde odihnesc rămășițele pământești, preotul profesor Ilarion V. Felea s-a încununat, prin moartea sa, cu aureola de martir pentru Biserică și Neam, așa cum odinioară au făcut-o strămoșii săi, moșii, de unde a provenit.

A izbutit să lase în urma sa o seamă de cărți și studii de mare valoare teologică și culturală, pe care le-a tipărit când era în viață, precum și o serie de studii, meditații, predici și conferințe de o înaltă spiritualitate creștină, cuprinse în șase volume în manuscris, salvate cu voia lui Dumnezeu de la distrugere și păstrate cu mare devoțiune și cu ferma convingere că și acestea vor ajunge să vadă lumina tiparului, spre slava lui Dumnezeu și vrednica cinstire a celui ce le-a scris tocmai în vremea când i se pregăteau lanțurile care l-au pogorât prea devreme într-o groapă comună, unde trupul său chinuit își doarme somnul de veci în așteptarea Învierii.

O înmormântare la Aiud³⁷

Părintele Ioan Bărdaș

Era prin anii 1960-61, în celularul din Aiud. Într-o zi se anunță prin toate formele de mass-media din pușcărie, morse la perete și calorifer: *A murit Părintele Ilarion Felea.*

Cine nu-l cunoștea pe Părintele Felea din Aiud? Toți știam, unul de la altul, că a fost profesor la Academia Teologică Ortodoxă din Arad și mie mi-a fost profesor și mai ales pedagog. Îl cunoșteam noi bihoreni și arădenii, îl cunoșteam sibienii și bucureștenii și mai ales Academia Română care i-a premiat cărțile. A fost un predicator de performanță la Catedrala din Arad și oriunde îl chemau rosturile Bisericii. La Catedrală, credincioșii și studenții ar fi fost în stare să reproducă predica lui din ziua aceea.

La Academia teologică catedra lui se transforma în amvon; avea și o voce baritonală care te cucerea. Douăzeci de stilouri așterneau pe caiet, toată lecția din ziua aceea. Fizic, era o figură impunătoare de bărbat, fața încadrată de barbă arăta ca un cap de efigie, era generos și comunicativ, de aceea era simpatizat de toți.

Era moț la rădăcină, de pe valea Crișului Alb, poate că și aceasta i-a dat destinul înalt pe care l-a avut. La manifestări și diferite ocazii, îl invitau unii și alții:

- Părinte, cântă-ne ceva din ale Iancului!

³⁷ Articol preluat din *Telegraful român*, Nr. 31-34/1994, p. 4 (n. ed.).

Și cânta târăgănat și duios și te ducea pe melea-
gurile Iancului și ale lui Horea, în vremile de vrednicie
ale moșilor.

Scria cu duh deosebit despre cele sfinte ale lui
Dumnezeu și despre cele vrednice de istorie ale nea-
mului nostru. Eu l-am luat ca mentor duhovnicesc în
viața mea de preot și păstor de suflete, pe unde am tre-
cut. De aceea era așa de cunoscut de mulți și în lumea
ortodoxă și la celelalte confesiuni. În Aiud și în cele-
lalte închisori era cunoscut pentru expunerile și tex-
tele biblice pe care le transmitea pe banda minții, mai
ales de cei tineri.

În Aiud erau fețe înalte din alte confesiuni, dar
nimeni nu avea popularitatea părintelui Stăniloae, a
ieromonahului Anania și a părintelui Ilarion Felea,
toți fiind la Aiud la ora aceea.

Când moare cineva afară, vin toți cei dragi și-l
petrec după toată rânduiala creștinească. Pe părintele
Felea l-am petrecut, cu sufletele, noi „frații și rudeniile
lui de idealuri și suferință”. N-a fost bătrân dar a murit
pentru că nu i s-a dat asistență medicală; așa se „pla-
nifica” în pușcăriile comuniste.

Oamenii, respectiv noi, deținuții, am urmărit
mersul bolnavului, până a închis ochii. Aflând vestea
mutării sale la Domnul, am stat de veghe două seri,
până l-au dus la groapă la *Trei plopi*, cimitirul deținu-
ților politici. A doua seară, au și dat alarma cei de jos
de lângă morgă, unde era mortul:

- Acum îl duce la groapă pe Părintele Felea!

Într-adevăr, se auzea o căruță, o droșcă brașo-
veană, trasă de un cal, cu doi gardieni pe capră, du-
când sicriul. Erau trei porți până la poarta principală
și în liniștea nopții se auzea mersul carului.

Noi stăteam sub pătură, era după ora 10, ora stin-
gerii, nu ne mișcam. Acum începea prohodul. Toți cei

5000 de prizonieri politici din Aiud, asistați de cei 400 de preoți ortodocși, se rugau după rânduială: *Cu sfinții odihnește, Doamne, sufletul adormitului robului tău, Ilarion preotul, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit.* Acestea le rosteau toți, chiar dacă în celulă nu era preot: dacă era preot se făcea o rânduială mai dezvoltată, tot sub pătură.

Cei de jos ne comunicau că s-a ajuns la poarta principală, unde se petrecea scena cea mai sinistră: venea ofițerul de serviciu cu o bară ascuțită de fier și o înfigea în inima mortului, să se convingă „stăpânirea” de moartea omului. Ce scenă sinistră și lugubră, demnă de evul mediu și ea se petrecea în evul modern, în era comunistă.

Carul funebru se ducea la *Trei plopi*, la cap i se puneau un stâlp de lemn, pe care se bătea o tinichea cu numărul matricol din dosarul deținutului. După codurile comuniste, atâta mai rămânea din viața omului.

Când se încheia prohodul cu cuvântul *Amin*, se mai auzeau morsele la perete și la calorifer: *Dumnezeu să-l ierte, în veci să fie pomenirea lui!*

Viața lui Valeriu Gafencu³⁸

Părintele Gheorghe Drăgulin

Orașul Pitești are o cunoscută însemnătate istorică pozitivă din punct de vedere cultural, bisericesc și economico-industrial. Pentru ca acest trecut să nu rămână maculat de ororile săvârșite în faimosul lui penitenciar, Pronia divină a rânduit să treacă pe aici un mare număr de oameni adevărați. Un astfel de trăitor și martir creștin a fost și Valeriu Gafencu, tânăr deosebit de înzestrat sufletește și de aceea foarte încercat de suferință. Trebuie să mărturisesc de la început că nu mi-a fost dat să cunosc direct pe acest erou al credinței și omeniei străbune, firul condamnării mele politice desfășurându-se în zece închisori, îndeosebi în coloniile canalului Dunăre – Marea Neagră.

1. Date biografice și formație culturală

Născut la data de 24 decembrie 1921 (câteva referințe biografice indică luna ianuarie a aceluiași an), în comuna Sângerei din județul Bălți, el a îndurat mai întâi destinul politic al părinților săi. Tatăl, deputat în Sfatul Țării care a votat în 1918 unirea Basarabiei cu România, suferă deportarea, la ocuparea acesteia de

³⁸ Material tipărit de Pr. Prof. Univ. Dr. Gheorghe I. Drăgulin sub titlul *Valeriu Gafencu: Prin mari încercări, cu statornicie și iubire creștină, la suprema cinstită aghiografică* în *Revista Mitropolia Olteniei*, nr. 9-12/2002, pp. 19-33. Merită semnalat faptul că textul, apărut într-una din cele mai cunoscute reviste bisericești din România, a semnalat teologilor și clericilor importanța canonizării lui Valeriu Gafencu (n. ed.).

către ruși, în 1940. Fiul a absolvit Liceul Ion Creangă din orașul natal, urmând apoi Facultatea de Drept din Iași.

Refugiat din Basarabia, el începe calvarul vieții sale o dată cu intrarea în Frățiile de Cruce. Pentru activitatea politică interzisă atunci, este arestat de guvernul Ion Antonescu în ianuarie 1941, înainte de a fi condamnat, mai târziu, la 25 de ani de muncă silnică. Colegii și câțiva profesori universitari ai săi vin la proces ca martori ai apărării. Argumentul lor, că studentul întemnițat, prin capacitatea intelectuală și prin consecvența sa morală „ar aduce mari servicii comunității academice și întregii societăți românești”, nu a reușit să împiedice ca el să ia drumul închisorii la cei 20 de ani împliniți³⁹. „Încă din copilărie, îl descrie un biograf⁴⁰, Valeriu avea o inteligență vie, o fire blândă, și era deosebit de corect, conform celor relatate de surorile lui, care se află în viață. Era «născut», iar nu «făcut» bun”. Într-adevăr, chipul omului lăuntric transpare întrucâtva și pe figura celui din afară. O fotografie a sa, ajunsă până la noi, îi arată fața scăldată în melancolie. Privirea parcă i se întoarce tot timpul înăuntrul propriei făpturi spre cultivarea introspecției. Ochii așezați în orbite prea mari completează impresia de sobrietate a buzelor strânse și prelungi. Capul plecat într-o parte comunică aceeași notă generală de bunăătate și de îmbrățișare dezinteresată a chipului său frumos. În 1944 a refuzat să semneze cererea de elibe-

³⁹ Ileana Nețoiu, *Un sfânt al subteranelor comuniste: Valeriu Gafencu*, în „Puncte cardinale”, III (1993), nr. 3/127, p. 6. Articolul publică și un portret din primii ani ai deținutului în discuție. Altul, de mai târziu, este reprodus în *Scara*, (decembrie, 1999), p. 136.

⁴⁰ Alexandru Virgil Ioanid, *Mărturie pentru recunoașterea sfințeniei și muceniciei lui Valeriu Gafencu* (datată la 10 mai 1992), dactilogramă, în posesia noastră.

rare condiționată⁴¹ și să colaboreze cu noua putere politică. A rămas, prin urmare, mai departe în detenție.

2. *Universul ideatic religios și social-istoric*

Condamnat astfel la o totală izolare față de societatea pornită pe mari schimbări din afara zidurilor, Valeriu Gafencu devine conștient că e timpul să-și adâncească datele învățaturii creștine pe care o mărturisea. Poate că a avut drept model pe unul dintre înaintașii săi de convingeri politice, despre care cel mai mare teolog român contemporan afirmă: „Eu cred că Moța, care era băiatul protopopului din Orăștie, era foarte creștin; și el s-a dus într-adevăr ca să apere Occidentul de comunism”⁴². Totodată, tânărul student s-a angajat cu fermitate și pe căile trăirii creștine intense. Rezultatele opțiunii se vor vedea în curând, atât de demarcația unei grupări aparte de spiritualitate creștină, cât și dintr-un număr impresionant de ucenici în ale credinței. Astăzi se știe că înaltul său nivel de trăire este rezultatul scrierilor religioase lecturate. Ne referim la fragmente biblice⁴³, care nu puteau circula în închisoare decât în foi detașate, la *Viețile Sfinților*, la *Filocalie*. Aceasta din urmă ajunsese în anul 1948 la patru volume publicate. Din cuprinsul lor,

⁴¹ Paul Caravia și colab., *ibid.*, p. 196. Pentru cele două procese politice în care a fost implicat, a se vedea N. Trifoiu (ed.), *Studentul Valeriu Gafencu, „Sfântul închisorilor” din România. Studiu, mărturii ale camarazilor de suferință și corespondență*, Cluj-Napoca 1998, p. 16.

⁴² Laurențiu Niță, *Convorbire cu părintele Dumitru Stăniloae*, în *Scara* (decembrie, 2001), p. 151.

⁴³ Pr. Constantin Voicescu, *Despre patrafirul ascuns*, în *Scara* (decembrie, 1999), p. 149; Traian Popescu, *Paștele 1949. Pitești, ibid.*, p. 151. Dintr-o altă sursă se știe că la Aiud, înainte de venirea comunismului, fiecare deținut poseda Biblia (Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată*, București, 2002, p. 107).

mare impresie au făcut asupra deținutului nostru „Capetele” Sfântului Maxim Mărturisitorul.

Dar sfera culturii religioase a tânărului deținut era și mai întinsă. Studia cu folos nu numai operele unor teologi români, ci și pe acelea ale teologilor și filosofilor ruși din epocă. Era vorba de unele volume ale Părintelui Dumitru Stăniloae și apoi de volumele lui Vladimir Soloviov, ale Prot. Serghie Bulgakov, ale Prot. Pavel Florenski, ale lui N. Berdiaev, ale scriitorului ortodox clasic F. Dostoievski. Având ca lectură zilnică *Urmarea lui Hristos*, alcătuită de Thomas à Kempis, pe care o recomandă și altor creștini, alteori *Oglinda duhovnicească*, nu neglijează marile culturi. Citim într-una din scrisorile sale de la închisoare că cere să i se trimită acolo un curs de limba germană⁴⁴.

Dedicat acestor studii și meditații, Valeriu Gafencu a avut norocul să aibă în preajmă frați de suferință sinceri și puternici în credință. Printre aceștia se citează duhovnicul din aceleași celule, Pr. Vasile Serghie, apoi Pr. Viorel Todea și macedoneanul Anghel Papacioc, arhimandritul Arsenie de astăzi de la mănăstirea Techirghiol⁴⁵. În vara lui 1947, viitorul martir a avut convorbiri cu renumitul duhovnic Arhim. Benedict Ghiuș.

Și-a pus de timpuriu problema mântuirii. Într-o scrisoare către surorile sale, din 1942, el declară: „În viața asta credința e totul. De aceea, omul fără credință e mort”⁴⁶. Se străduia să trăiască în smerenie, acceptând sacrificiul pentru alții. Practica mila creștină și trăia rugăciunea inimii. „Cu o vastă instruire teologică și filo-

⁴⁴ Scrisoare din 3 iulie 1942, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 76 și 120. Comp. Virgil Maxim, p. 109 și 170.

⁴⁵ N. Trifoiu, *ibid.*, p. 21; Virgil Maxim, *ibid.*, p. 180.

⁴⁶ N. Trifoiu, *ibid.*, p. 25.

sofică – își amintește alt deținut⁴⁷ - raporta totul, cel mai mic eveniment sau comportament, la învățătura creștină: *Biblia, Viețile Sfinților, Patericul, Filocalia* etc.”. Iubirea era cuvântul de ordine în toate manifestările vieții sale. „Prin Hristos iubesc pe toți. Este o cale atât de greu înțeleasă și acceptată de oameni, dar sunt convins că este singura care duce spre Fericire” – citim într-o corespondență cu familia⁴⁸. Altădată le scrisese surorilor sale: „Nu există fericire adevărată decât în Iisus Hristos. Pe aceea căutați de o realizați. Nu vă uitați la felul cum înțelege și trăiește lumea viața. Voi aveți un îndreptar de viață – calea creștină – și după acest îndreptar călăuziți-vă pașii”⁴⁹.

Fiind urmărit de ideea păcatului, intenționa să intre în mănăstire, după revenirea în lumea liberă. Cu această fermă năzuință, practica o repetată spovedanie a păcatelor din trecut. „Și dacă privesc la viața mea, o mărturisesc deschis, regret din toată inima păcatele și greșelile săvârșite, dar sunt fericit că Dumnezeu, cu darurile Lui minunate, mi-a luminat calea, întărindu-mi credința spre desăvârșirea Iubirii și spre apărarea scânteii de adevăr, ce ne-a fost sădită în Inimă”⁵⁰. Este foarte impresionantă sinceritatea cu care își face publice și alte păcate, ba chiar „două căderi” din anii liceului.

Cât de serioasă a fost preocuparea tânărului Valeriu pentru o viață fără de patimi și implicit problema dependenței creștinului de un duhovnic o arată *Îndreptarul de spovedanie* pe care l-a alcătuit⁵¹. Vechile și cunoscutele prescripții din *Molitfelnic* sunt întregite de

⁴⁷ Traian Popescu, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 114.

⁴⁸ Scrisoare din 7 martie 1946, *ibid.*, p. 168.

⁴⁹ Scrisoarea din 23 septembrie 1945, Aiud, *ibid.*, p. 154

⁵⁰ Scrisoare din 7 martie 1946, *ibid.*, p. 168.

⁵¹ Este publicat în (*Scara*, 1999, decembrie), pp. 157-167.

aspecte contemporane ale păcatului. La porunca I a *Decalogului*, de pildă, ești întrebat dacă faci spiritism, dacă dai crezare viselor, prezicătorilor, farmecelor. Altă întrebare vrea să precizezi dacă ai plătit cinstit salariul servitorilor. Iar alta dacă nu cumva iei mită⁵² și nu ai în casă tablouri cu trupuri goale.

Ascultând caracteristicile vieții interioare ale ilustrului deținut, ar fi greșit să-l considerăm totuși un izolat individualist. În această privință, el mărturisește: „Iubesc tot ce este creație a lui Dumnezeu. Vreau să contribui cu maximum la realizarea fericirii umane (...). Suntem responsabili de toate greșelile și păcatele celorlalți semenii ai noștri (...). Să ne iubim unii pe alții, să ne ajutăm cât mai mult și să trăim cu gândul la Dumnezeu!”⁵³.

A rămas de la Valeriu Gafencu și Ioan Ianolide proiectul unui ordin religios semimonahal, denumit *Servii lui Hristos*. Statutul⁵⁴ a fost pus pe hârtie de cel din urmă autor, la 18 februarie 1983. Esența lui ideologică se referă la înființarea unei confrerii mănăstirești laice, care să nu mai respecte votul fecioriei. În locul lui, ordinul ar fi obligat să slujească mai mult lui Hristos. Implicat în abordarea creștină a tuturor activităților publice: sociale, culturale, juridice, economice, el ar mări trăirea creștină în societate. O dată cu schimbarea imaginii credinciosului blând și tolerant cu una de dârzenie în apărarea credinței, s-ar mări și prestigiul Bisericii în fața Statului.

⁵² *Ibidem*, p. 162.

⁵³ Scrisoarea din 29 octombrie 1945, Aiud, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 157.

⁵⁴ Textul lui, atât cât a ajuns până astăzi, la N. Trifoiu, *ibid.*, pp. 24-42, p. 95. Varianta lui Valeriu Gafencu, *Despre revitalizarea credinței creștine*, în *Scara* (decembrie, 2001), pp. 161-170 (reconstituire de V. Ioanid și Traian Popescu, în anul 1985). Pentru încercările utopice ale altora, vezi F. Strejnicu, *op. cit.*, p. 52.

Proiectul presupune despărțirea sacrului de social, preoția de diaconie. Se ignoră adevărul că „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor” (Iacob 1, 17). El se dovedește influențat de ideea lui Vladimir Soloviev a atotunității divine, a uniunii teantropice⁵⁵. Perspectiva augustiană a celor două cetăți în ale cărei categorii este întrevăzut mersul istoriei a primit completări în vremea mai nouă chiar de la catolici⁵⁶.

Proiectatul statut al ordinului *Servii lui Hristos* vădește totuși un suflet sensibil la nemişcările creștinătății în istorie și o privire unitară a mersului ei către eshatologie.

O credință atât de curată și de fermă, fundamentată pe bune și variate lecturi filosofico-teologice, nu putea să nu îmbrace și veșmântul luminos al liricii religioase. La liceul pe care l-a frecventat a existat societatea de lectură „B.P. Hașdeu”, condusă atunci de elevul Eugen Coșeriu, actualul filolog romanist cunoscut în întreaga lume. Acesta a invitat și pe prietenul său mai tânăr să publice bucăți în proză în revista „Crențuța” a societății. Așa a debutat el aici cu paginile lecturii *De Paști în sat*⁵⁷. Dar vocația tânărului deținut erau versurile. Poeziile lui Valeriu Gafencu se cântau odinioară în celulele închisorii, pe muzica lui M. Lunganu. Unele se mai întâlnesc și astăzi prin biserici. Secretul supraviețuirii lor constă în faptul transformării poeziei în rugăciune, pe care a putut-o realiza autorul. Este cazul cu *Iisuse, Iisuse*⁵⁸. Trăirea aceasta ex-

⁵⁵ Comp. M.A. Dinnik și colab., *Istoria filosofiei*, vol. IV, București, 1961, p. 71, 74.

⁵⁶ Vezi H. – I. Marrou, *Civitas Dei, civitas terrena: num tertium quid?*, în “*Studia Patristica*”, 1957, vol. II, p. 344.

⁵⁷ Cf. N. Trifoiu, *ibid.*, p. 11.

⁵⁸ Cf. F. Strejnicu, *ibid.*, p. 309

primă profund o autentică sensibilitate regăsită adesea în imnuri: *Imnul Învierii*, *Imn celor căzuți*⁵⁹, *Imnul biruinței*⁶⁰. În afară de Paști, poetul s-a oprit adesea la colindele de Crăciun⁶¹. Pe lângă o posibilă influență a lui Radu Gyr, suferința, speranța și trăirea proprie constituie elementele principale al acestei creații.

În privința sensibilității poetice a tânărului nostru, o scrisoare a lui consemnează: „Când ați fost la mine, mă tot țineam să vă dau și eu un caietel cu *Poeme și versuri* de ale mele, dar am uitat. Sunt atât de frumoase! Întreaga-mi viață sufletească mi-am vârsat-o în aceste scurte poeme, care-mi sunt dragi, care sunt ale mele. Le păstrez în taină, singur. Sunt cam în stilul celora din Iași, peste care a dat Colea înainte de despărțirea noastră, dar au cu totul alt caracter. Sunt străbătute de un duh nou. Cuprind ca esență procesul reînnoirii sufletești, o lume nouă, în care plutește duhul iubirii și al armoniei”⁶².

3. *Fapte de creștin militant*

„În închisoare, Valeriu nu era singur pe linia trăirii creștine intense, ci făcea parte dintr-un grup ce împărtășea aceeași orientare spirituală, alături de doctorul Traian Trifan, studentul în drept Ioan Ianolide, Anghel Papacioc, cel care avea să devină ieromonahul Arsenie Papacioc de la Techirghiol, Marin Naidim,

⁵⁹ Cf. *Scara* (iunie, 1997), pp. 188 și urm.

⁶⁰ Cf. F. Strejnicu, *ibid.*, p. 315

⁶¹ Cf. *Scara* (decembrie, 1999), pp. 4-5; F. Strejnicu, *ibid.*, pp. 316, 323.

⁶² Scrisoare din 10 aprilie 1945, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 146; o comparație a valorii lor lirice religioase cu alte poezii, la Gh. Gorunescu, *Un nume pe panoplia martirilor*, în „Cuvântul românesc”, Ontario, 1993, mai, p. 12.

Aurel Dragodan, Constantin Țoțea și alte suflete alese”⁶³.

La acești prieteni ucenici mai adăugăm pe Gheorghe Jimboiu, caracterizat astfel de un coleg: „Și el spunea veșnic rugăciunea inimii, trăind numai peordonatele dragostei față de celălalt. Era de o bunătate și o seninătate extraordinară. Nu auzai de la el un singur cuvânt de răzbunare și ură. Un înger în trup”⁶⁴. Celălalt adept al lui Gafencu a fost Constantin Dumitrescu⁶⁵, călugărit de asemenea după ieșirea din închisoare. Amintim și pe preotul Constantin Voicescu din București și pe inginerul Aurelian Guță, trăitor astăzi în Craiova.

a. Din caracteristicile și faptele creștine ale lui Valeriu Gafencu, sufletul acestor fraternități din detenție, amintim: *o credință curată și puternică*. „Trăiește intens iubirea și credința în Hristos, relatează supraviețuitorul^{29a}, se întărește în Duhul Sfânt, se roagă neconținut, Dumnezeu îl învrednicise cu darul rugăciunii inimii, practică de călugării isihăști”. Această stare de incandescență spirituală a credinței atrăgea și pe alții. Unul din frații săi de suferință mărturisește cu prilejul trecerii aceluia în veșnicie: „El era plin de har (...). Credința lui Valeriu mi-a dat putere. Mesianismul omului ce murea mi-a dat aripile mărturisirii”^{29b}. Și

⁶³ A.V. Ioanid, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 86

⁶⁴ Dumitru Bordeianu, *ibid.*, p. 17. Comp. p. 369: „Jimboiu era poate cel mai strălucit elev al lui Gafencu, îmbinând în modul cel mai armonios concepția legionară, credința ortodoxă și setea de cunoaștere intelectuală (...), dar n-am întâlnit un altul, indiferent de vârstă sau pregătire, care să înțeleagă Ortodoxia și să iubească pe Hristos ca Jimboiu”.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 253.

^{29a} Ileana Nețoiu, *art. cit.*, p. 6.

^{29b} Ioan Ianolide, *Servii lui Hristos, ibid.*, p. 29.

Jean Bukiu își amintește într-un articol: „Erau mulți studenți în Aiudul anilor '43-'48, dar deasupra tuturor, prin credința în Iisus și prin comportare, apărea ca o lumină Valeriu Gafencu, fără ca el să se impună sau să ceară ceva”.

Dar suflul acestei trăiri trecea dincolo de zidurile închisorii. Mărturisind despre sine: „Faptul că am ajuns a înțelege și a trăi chiar spiritul creștin, m-a făcut să mă simt mulțumit, ca trezit dintr-un mormânt”^{29c}. El dă apoi felurite sfaturi mamei și surorilor. Pe acestea le îndeamnă să se ferească de păcat, să se roage mult, să meargă regulat la biserică. „În viața asta credința e totul. De aceea, omul fără credință e mort”, precizează el⁶⁶. Surorile în special să citească *Biblia*, *Mărgăritarele lumii*, *Pollyana*, și să-și îndrepte adesea gândul către Maica Domnului.

b. Dar propovăduirea credinței creștine „cu timp și fără timp”, după expresia apostolului, evidențiază o altă preocupare a tânărului: *predicarea măreției lui Hristos printre deținuți*, cu o putere puțin întâlnită în epoca noastră. Ioan Ianolide, prietenul lui de o îndelungată suferință, mărturisea că și după 31 de ani el îl simțea pe Valeriu aproape și împreună se aflau lângă Domnul Iisus.

c. Iubirea de oameni de care a fost capabil s-a dovedit activă și într-un climat de suferință de nesuportat în mod obișnuit. Cei care l-au cunoscut și l-au văzut în timpul reeducării propovăduind, încurajând, înălțând sufletește pe cei din jur, l-au asemănat cu un Apostol Pavel al zilelor noastre. De aceea bolnavii din alte camere ale sanatoriului se adunau în jurul patului și-l ascultau, întărindu-se astfel în fața încercărilor pe

^{29c} Scrisoare din 1 nov. 1942, Aiud, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 126

⁶⁶ Scrisoare din 14 octombrie 1942, *ibid.*, p. 125.

care le trăiau. Puterea iubirii lui strălucea nu numai în ceasurile exterminării programate, ci și în întreaga atmosferă pestilențială a bolii și suferinței, când se simțeau aproape aripile morții. Un fost coleg de detenție își amintește despre Târgu-Ocna: „Sosirea sa în acest penitenciar este resimțită de ceilalți deținuți ca un miracol. Personalitate harismatică, Valeriu Gafencu preschimbă traiul sordid de închisoare în viață cu adevărat creștină. El era îngerul cu ochi albaștri care obliga, prin însăși prezența lui, la pocăință și rugăciune, care-i întărea pe cei din jur și-i transforma lăuntric pentru tot restul vieții”⁶⁷.

d. *Milostenia* l-a caracterizat de asemenea pe acest fiu al unor refugiați din Basarabia, plecați de acolo doar cu ce au putut încărca într-o căruță. În prima colonie de lângă Aiud a întâlnit o dată un sărac, căruia i-a dăruit pe neobservate haina de student de pe el. Gestul amintește de viața Sfântului Martin de Tours, dar la întoarcere a fost învinuit de lipsă de dreaptă judecată. El însă s-a justificat: „Am trimis-o înainte!”, adică a dat-o de pomană și nu-i pare rău.⁶⁸

Și preotul Vasile Boldeanu de la Paris a declarat, după ani și ani de atunci, că fiind transferat la Aiud numai în cămașă și pantaloni, aproape înghețat, a fost salvat de mai tânărul său frate de suferință. Acesta a dezbrăcat bundița lui îmblănită și l-a îmbrăcat pe el⁶⁹. De aceea, cu privire la donator, s-a spus: „Gesturile lui erau binecuvântări și îmbrățișări. Faptele lui, arareori sau târziu sesizate sau descoperite, erau daruri integrale ale ființei lui. Valeriu nu dăruia, se dăruia”⁷⁰.

⁶⁷ Ileana Nețoiu, *ibid.*, p. 46.

⁶⁸ Marin Naidim, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 46.

⁶⁹ Ing. Mihai Colgiu, *ibid.*, p. 61.

⁷⁰ Virgil Maxim, *ibid.*, p. 57.

e. *Puterea de sacrificiu* a tânărului nostru deținut atingea limitele mitului. Ea nu a ținut seama de om, de neam, de religie sau de diferență de convingeri politice. La Târgu-Ocna, Valeriu Gafencu ajunsese într-un grad avansat de boală. Simțea că moartea se dovedea din ce în ce mai aproape. În această stare, când bolnavii de tuberculoză se agață de un fir de pai în speranța supraviețuirii, el a fost capabil de un gest suprem. Streptomicina, primită prin prietenul său Relu Stratan, a donat-o muribundului Richard Wurmbbrand, devenit în libertate pastor baptist. Însănătoșindu-se, acesta s-a eliberat și a scris mai multe cărți în care își amintește cu recunoștință de cei care cândva l-au scăpat de la moarte⁷¹.

f. *Sentimentul prieteniei* cultivat de donatorul medicamentului vindecător este iarăși exemplar. Se știe că în detenție nu poți avea încredere în nimeni, deoarece nu știi care semen este în realitate ochiul și urechea administrației opresive. Obișnuit cu anii grei de închisoare, Valeriu a știut să-și păstreze tinerețea sufletului său greu încercat. Se vede această fermitate creștină și umană în scrisorile pe care le trimitea familiei. Aproape regulat, el se adresa nu numai unei persoane, ci și multora dintre rudeni. Le amintea pe rând, ca la acatist, referindu-se concret la nevoile zilnice și la starea lor reală.

Cât privește dimensiunile sentimentelor sale în traiul din celule, stau mărturie legăturile vii cu frații de suferință, întrajutorarea multora dintre ei și numeroșii prieteni și ucenici. Aceștia l-au urmat și în zilele reeducării după metoda barbară a lui A.S. Makarenko.

⁷¹ F. Strejnicu, *op. cit.*, p. 66, Richard Wurmbbrand, *Cu Dumnezeu în subterană*, București, 2001, p. 101.

g. Se vorbește și astăzi, după o jumătate de veac de la trecerea la izvorul frumuseții veșnice, despre *mesianismul* lui, despre *influența sfântă* pe care o avea asupra oamenilor. „Acest om, la Târgu-Ocna, se uita în ochii criminalilor și-i făcea miei. Și erau cei mai mari zbiri. Chiar și directorul închisorii nu-l putea privi în ochi. Atât de mult influența sufletul lui cald, încât cine l-a cunoscut s-a transformat complet”⁷². Alte caracterizări sunt la fel de maxime: „Toată lumea, își amintește medicul lui curant⁷³, îl iubea și-l stima. Până și cei din administrație erau impresionați de această puternică personalitate”. Prezența lui crea oriunde bucurie, iubire, respect, apropiere sufletească.

Puterea acestei comuniuni de credință s-a arătat în cazul acelor frați de suferință, determinați de forța lui morală intransigentă la opțiuni de necugetat în pușcărie. Ei s-au hotărât anume să renunțe la pachetele cu alimente și medicamente trimise de familie, numai să nu devină informatori.

Altă formă a aceleiași binefăcătoare influențe a constituit-o îndemnul iubitor de întoarcere la credința creștină din mlaștina ateismului. Este cazul cu bătrânul socialist Gh. Filipescu, care, fiind influențat de el, a mărturisit în momentele morții divinitatea Mântuitorului lumii⁷⁴.

h. *Om al păcii* se dovedește Valeriu Gafencu și din preocuparea lui permanentă de a menține bunăvoința și unitatea oamenilor. Se știe că unii dintre cei întemnițați aveau convingeri lumești în comparație cu grupul „spiritualilor”. Discuțiile și discordiile dintre

⁷² D. Bordeianu, *op. cit.*, p. 17; A. Lefa, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 72.

⁷³ Aristide Lefa, *ibid.*, p. 72.

⁷⁴ Ileana Nețoiu, *ibid.*, p. 6, Dumitru Bacu, *Memoria pângărită*, în „Cuvântul românesc”, Ontario, 18 (dec. 1992), nr. 200, p. 11; Ion Popescu, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 111.

aceștia deveniseră insuportabile și ruptura dintre grupuri părea definitivă. Cineva trebuia să ia o inițiativă de pace. De ziua conducătorului grupului advers, patru dintre ceilalți au întins mâna celor supărați, urându-le sănătate și mulți ani fericiți. Printre ei, un rol de frunte în această inițiativă evanghelică l-a avut Valeriu Gafencu⁷⁵.

Preocupările pentru bunele raporturi și pacea sufletelor s-a manifestat la el și în alte împrejurări, ca în cazul împăcării lui Nicolae Vișan cu Paul Vilescu⁷⁶.

i. Cei care au fost lângă martirul nostru de-a lungul anilor săi de detenție relatează și alte lucruri minunate despre el. Dintre acestea, *rezistența la suferință* se remarcă în chip foarte clar. Astfel, la Târgu Ocna, unde se trata de tuberculoză, a trebuit să facă o operație de apendicită. La terminarea ei, Valeriu a spus medicului că i s-a executat aceasta pe viu, fără ca anestezia să-și facă efectul. Răbdarea durerilor cumplite pe care le-a îndurat pacientul, o dată cu o respirație abundentă, au uimit pe cei din jur.

j. *Rezistența la înfometare* arată altă biruință spirituală a dreptslăvitorului deținut. Unii din acest cerc mistic, preocupați de înfrângerea lăcomiei pântecelui, posteau miercurea și vinerea, după pravila Bisericii strămoșești. De aceea, colții ispitei și ai foamei nu s-au înfipt în trupurile lor. „Pentru aceștia – consemnează o confesiune de mai târziu⁷⁷ - viața pământească avea mai puțină importanță, ei plutind în alte sfere. Și atunci, cum să nu cred în viețile sfinților și ale martirilor asceți răsăriteni, când i-am văzut pe camarazii mei, care duceau o viață după modelul lor?”

⁷⁵ N. Trifoiu, *ibid.*, p. 9

⁷⁶ Virgil Maxim, *ibid.*, p. 184

⁷⁷ D. Bordeianu, *ibid.*, p. 244.

4. Mărturii supreme de martir creștin

a. Anii 1946-1948 au însemnat și pentru unii deținuți mai vechi posibilitatea de a trăi și a munci în coloniile înființate în preajma unor penitenciare. Acolo ei se organizau și se gospodăreau singuri. Pentru Valeriu Gafencu, repartizat la Galda de Jos, județul Alba, a fost un prilej de cultivare al unui aspect al personalității sale. În afară de lucrul în pădure, la grădina de legume și în construcții, el se ruga îndelung într-o biserică veche și părăsită. Alteori fredona *Serenada* de Schubert sau cântări religioase îndătinate, precum *La râul Vavilonului*, sau *Cu noi este Dumnezeu*. „Improvisa chiar el melodii proprii, – spun foștii frați de suferință⁷⁸ – dar toate erau într-o tonalitate minoră. Cântece lumești nu l-am auzit cântând, parcă nu făcea parte din lumea aceasta”. Alteori se scula de dimineață și culegea flori pe care le ducea la biserica satului. „Încolo, citim într-o scrisoare, eu îmi petrec timpul meditănd, citind cărți sfinte, rugându-mă și lucrând câte ceva, sau în celulă. Mă plimb și iubesc mult. Iubesc tot ce e creație a lui Dumnezeu”⁷⁹. A existat acolo și un cor bisericesc, Valeriu cântând la partida tenor II⁸⁰.

Într-o excursie au vizitat mănăstirile Râmeț și Sâmbăta de Sus din Ardeal, unde au ascultat cu multă evlavie cuvintele de învățătură ale renumitului duhovnic Arsenie Boca. Este demn de amintit că, încă de la organizarea coloniilor de muncă, se adoptase un stil comunitar de viață, ca în timpurile creștine primare. Toate se consumau în obște. Și cronicarul mai consemnează: „Când vremea nu ne permitea să lucrăm,

⁷⁸ Marin Naidim, *ibid.*, p. 47

⁷⁹ Scrisoare din 29 oct. 1945, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 157.

⁸⁰ Virgil Maxim, *op. cit.*, p.160.

viața coloniei se transforma în viață de mănăstire, cu program de rugăciuni, studiu, meditații, convorbiri duhovnicești”⁸¹. Abia acum, cunoscând acest climat fi-localic, năzuind la puritate și desăvârșire duhovnicească, putem înțelege *hotărârea de primire a jertfei martirice*, dacă li s-ar cere lepădarea de credință. „Între anii 1944-1945, Valeriu Gafencu, împreună cu alte mari suflete (...), au trasat o linie de conduită creștină și românească pentru toți deținuții politici (...): neacceptarea vreunei forme de conciliere și supunerea și acceptarea oricăror suplicii, consecință a mărturisirii Adevărului dumnezeiesc în viața personală și comunitară a neamului”⁸².

b. La 4 mai 1948, amintita colonie de muncă a fost desființată, iar deținuții de acolo s-au întors la Aiud. Aici au fost concentrați capii intelectualității țării. Pentru Valeriu Gafencu, locul l-a constituit confruntarea cu ateismul oficial. În ciuda atâtor activiști și instituții de stat care propovăduiau noua orientare ideologică, studentul nostru a întreprins un act de mare curaj, el a precizat ofițerului care a năvălit în celulă că *solicită asistență religioasă*. Trăirea creștină profundă a determinat pe tânărul creștin să nu evite niciun pericol în a-și reclama drepturile stipulate atunci pe hârtie doar de formă⁸³.

c. După repartizări ulterioare, o parte din studenți a ajuns la Pitești. Vechii deținuți, condamnați de pe timpul lui Antonescu, impuseseră aici o atmosferă de ordine, de pace și de disciplină. „Tonul acesta l-a imprimat cel care a impresionat prin tăria, atitudinea

⁸¹ *Ibidem.*, p. 134.

⁸² *Ibidem.*, p. 180.

⁸³ F. Strejnicu, *ibid.*, p. 124.

și exemplul pe care l-a dat ca nimeni altul: Valeriu Gafencu”⁸⁴.

d. De pe urma unor groaznice maltratări, la care s-au adăugat frigul, foamea și alte lipsuri, Valeriu Gafencu s-a ales cu tuberculoză la plămâni⁸⁵ și cu reumatism generalizat. Transferat la *Târgu Ocna*, deși nu se putea ține pe picioare, acest om sfânt hrănea cu limba pe bolnavii ținuiți pe patul suferinței și le curăța scuipătorile. Prin încurajări, ca să nu cadă în deznădejde, prin practicarea milei și a smereniei creștine, el îi hrănea și sufletește. Celor care îl căinau pentru torturile reeducării de la Pitești, el le dădea pilda Mântuitorului Hristos: nici pe drumul Golgotei, nici pe cruce, Acesta nu s-a văitat și nu a protestat.

O dată a fost admonestat că ajută pe un evreu. Ridicându-se din pat, s-a dus la cel care îi vorbise: „Dragul meu, s-a justificat el⁸⁶ – bunătatea nu se precupește, nu se împarte și nu alege. O dai celui care are nevoie de ea și mai ales atunci când are nevoie. Iisus Hristos a spus parabola samariteanului milostiv tocmai ca lumea să nu facă în niciun fel deosebire de rasă și de religie.”

La Târgu Ocna, acțiunea comunistă de reeducare silită a înregistrat un eșec vădit. „Acolo, atmosfera era dominată de duhul creștin, pe care Valeriu îl impunea prin simpla lui prezență”⁸⁷.

⁸⁴ D. Bordeianu, *op.cit.*, p. 101.

⁸⁵ Nicolae Ivan, *Sinuciderile în închisorile comuniste din România*, în „Memoria”, 28 (2002), nr. 1, p. 87; Jean Bukiu, *Sfântul închisorilor*, în „Origini”, II (1998), nr. 11 și 12, p. 13.

⁸⁶ Cf. Jean Bukiu, *ibid.*, p. 13.

⁸⁷ A.V. Ioanid, *Mărturie pentru recunoașterea sfințeniei și muceniciei lui Valeriu Gafencu*, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 87; Pr. C. Voicescu, *Viața religioasă în închisoarea Târgu Ocna*, în „Vestitorul Ortodox”

5. Moartea mucenicului și răsunetul ei în spiritele contemporanilor

La 18 februarie 1952, ochii albaștri ai Sfântului închisorilor au privit alt tărâm, sufletul lui pregătindu-se să se închine Dumnezeu răstignit Care îi călăuzise viața pământească⁸⁸. Nicolae Itul, pe pieptul căruia și-a dat ultima suflare, i-a pregătit din timp lumânarea și cămașa albă, așa cum îi ceruse el de mai înainte. A mulțumit medicilor care l-au îngrijit, apoi și-a luat rămas bun de la cei care au venit la patul lui. Ultimele cuvinte i-au fost: „Nu uitați să vă rugați la Dumnezeu să ne întâlnim acolo cu toții! Doamne, dă-mi robia care eliberează sufletul și ia-mi libertatea care-mi robește sufletul!”⁸⁹. La moartea lui a nins cu fulgi mari.

Orban, cel mai sever dintre gardieni, a plecat atunci din secție, foarte încurcat, dând astfel posibilitatea să i se facă slujba de înmormântare. „Și totuși, aici, – comentează un coleg de suferință – Valeriu Gafencu a învins moartea, prin ignorarea ei, prin trăirea în Dumnezeu, prin dragostea față de semeni, prin modelul de viață creștină care a cutremurat și clarificat conștiințe în derivă, care a readus pe drumul cel drept victime epuizate în mlaștinile deznădejzii, sau mușcate de turbate fiare sălbatice”⁹⁰.

Dar faima „celui ce a rămas un mit pentru toți cei care l-au cunoscut”⁹¹ înregistrează și alte aprecieri

xiei”, VIII (1996), nr. 154, p. 2; Sandu Angelescu, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 66.

⁸⁸ Ileana Nețoiu, *op.cit.*, p. 6; în schimb, N. Trifoiu, *ibid.*, rămâne la data de 2 februarie.

⁸⁹ Cf. N. Trifoiu, *ibid.*, p. 23.

⁹⁰ C. Străchinaru, *ibid.*, p. 100.

⁹¹ D. Bordeianu, *op. cit.*, p. 369.

superlative. „Om care să trăiască creștinismul și să fie atât de apropiat de Dumnezeu, ca Valeriu Gafencu, nu mi-a fost dat să îl întâlnesc!”, mărturisește un frate de celulă⁹². „Exemplu de trăire creștină”⁹³. O viață impresionantă. „El era plin de har”⁹⁴, „un inspirat al lui Dumnezeu”, „Valeriu Gafencu: o lumină!”⁹⁵. Și pastorul Richard Wurmbrand afirmă că inima tânărului său frate ortodox din închisoarea Pitești era „hrănită cu idealurile creștinătății”⁹⁶. Și continuă mărturisirea printr-o întrebare retorică: „Cine ar putea uita oameni de înălțime legendară ca Gafencu, Samulidis, Tetea, Gavrilaş și alții care au câștigat respectul nostru (...)? Câțiva dintre ei mi-au salvat viața”⁹⁷.

Din unanimitatea colegilor de suferință care afirmă chiar și după mulți ani că cel care „avea un chip îndumnezeit”⁹⁸ a fost cu adevărat un sfânt al veacului nostru, amintim următoarele nume: Ioan Ianolide, A. Lefa, Aurelian Guță, M. Lungeanu⁹⁹, D. Bordeianu¹⁰⁰, Virgil Maxim¹⁰¹, Pr. C. Voicescu¹⁰².

6. *Candidat la eternitate prin cinstirea interortodoxă universală*

O existență creștină atât de lirică și deplină a făcut pe mulți cunoscători să se gândească la

⁹² Stelian Popescu, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 98.

⁹³ Sandu Anghelescu, *ibid.*, p. 67.

⁹⁴ Ioan Ianolide, *ibid.*, pp. 26 și 29.

⁹⁵ Virgil Maxim, *op.cit.*, p. 110 și 179.

⁹⁶ R. Wurmbrand, *op.cit.*, p. 101.

⁹⁷ Apud F. Strejnicu, *op.cit.*, p. 61.

⁹⁸ Aristide Lefa, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 68.

⁹⁹ Cf. N. Trifoiu, *ibid.*, pp. 42, 74, 85, 101.

¹⁰⁰ D. Bordeianu, *ibid.*, p. 101.

¹⁰¹ Virgil Maxim, *ibid.*, pp. 185 și 468.

¹⁰² Pr. C. Voicescu, *Viața religioasă în închisoarea Târgu Ocna*, p. 2.

canonizarea acestui martir. Noi înșine am făcut-o încă din 1991, când am propus spre cinstirea ecumenică în-deosebi cinci nume: Arhim. Arsenie Boca, Arhim. Benedict Ghiuș, Pr. Ioan Șt. Boboc (Călțuna, jud. Buzău), Prof. Univ. Teodor M. Popescu, medicul-poet Vasile Voiculescu¹⁰³.

În Biserica Ortodoxă, canonizarea sfinților cere câteva condiții de fond:

1. Ortodoxia neîndoielnică a credinței;
 - proslăvirea lor de către Dumnezeu printr-una din aceste harisme:
 - moartea martirică;
 - înfruntarea primejdiilor pentru dreapta-credință;
 - năzuința spre o desăvârșită trăire morală;
 - săvârșirea minunilor;
 - slujirea jertfelnică a credinței și Bisericii Ortodoxe;

Răspândirea renumelui de sfințenie după moarte și un cult spontan.

Trebuie să mai precizăm că inițiativa cinstirii eroilor credinței creștine a avut-o întotdeauna poporul evlavios. Acestei canonizări populare îi urmează după mai mulți ani canonizarea solemnă a întregii Biserici¹⁰⁴.

Pentru a înlesni comparația cu normele canonice de mai sus, reamintim următoarele caracteristici ale vieții religioase ale lui Valeriu Gafencu:

¹⁰³ Pr. Dr. Gheorghe I. Drăgulin, *Victimele pușcăriilor comuniste și ale revoluției în atenția aghiografului contemporan*, în „Biserica Ortodoxă Română”, CIX (1991), nr. 7-9, p. 96.

¹⁰⁴ Vezi formele ei pregătitoare, la Arhid. prof.dr. Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească*, vol. II, București, 1990, pp. 182 și urm.

a) Credința nestrămutată și interesul pentru influența Ortodoxiei în lume¹⁰⁵;

b) Iubirea de oameni, chiar în condiții potrivnice și de suferință;

c) Viața personală de rugăciune isihastă¹⁰⁶ și mijlocirea pentru lume spre înnoirea ei în Hristos¹⁰⁷;

d) Transfigurarea, după o concentrare puternică în rugăciune, și răpirea la fericirea cerească¹⁰⁸;

e) Totala dăruire lui Dumnezeu, unind preocupările duhovnicești cu cele sociale;

f) Mărturisirea credinței creștine „cu timp și fără timp”, fără să lezeze alte crezuri religioase;

g) Răbdarea cu nădejde creștină a diferitelor dureri, boli, neputințe trupești, dar și a ocărilor și a torturilor din perioada anchetelor;

h) Lepădarea de sine împinsă până la jertfirea vieții¹⁰⁹;

i) Bucuria care i-a covârșit încercările trăite în viață¹¹⁰;

î) Semnele minunate: furtuna care a măturat clămile de fân strânse duminică¹¹¹, deși Valeriu a protestat, și ninsoarea lină din clipele morții lui¹¹²;

j) Previziunea datei sfârșitului lui¹¹³;

¹⁰⁵ Aurelian Guță, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 81.

¹⁰⁶ Idem, *ibid.*, p. 81; M. Lungeanu, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 100.

¹⁰⁷ Ioan Ianolide, *ibid.*, p. 28.

¹⁰⁸ A.V. Ioanide, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 90.

¹⁰⁹ *Ibidem*, p. 94.

¹¹⁰ Comp. poezia *Trăiesc flămând*, în *Scara* (iunie, 1997), p. 188.

¹¹¹ Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată*, p. 136.

¹¹² Aristide Lefa, la N. Trifoiu, *ibid.*, p. 73.

¹¹³ N. Trifoiu, *ibid.*, p. 23.

k) Seninătatea morții: „Sunt fericit, mă duc la Dumnezeu! Rugați-vă împreună cu mine pentru sufletul meu și al vostru!”¹¹⁴.

* * *

În loc de concluzie, voi aminti un amănunt biografic, a cărui semnificație depășește zenitul acestui veac. Bursa din timpul studenției pentru specializarea în Italia, cerută și de el, a fost atribuită lui Eugen Coșeriu. Este aici o alegere divină pe care abia acum o înțelegem: în timp ce prin cel dintâi România a câștigat un lingvist de talie mondială, prin Valeriu Gafencu Biserica Ortodoxă Română a dobândit un sfânt de cinstire interortodoxă evidentă.

¹¹⁴ Cf. Traian Popescu, *ibid.*, p. 116.

Victimele pușcăriilor comuniste și ale revoluției în atenția aghiografului contemporan¹¹⁵

Părintele Gheorghe Drăgulin

Scurgerea unui an și jumătate de la abolirea orânduirii totalitariste și atee mai în toată lumea pune probleme deosebit de acute românilor de astăzi. O dată cu vindecarea rănilor trecutului, cu inițiativa unor noi rosturi politico-sociale, cu restructurarea economiei etc., se impune și întrebarea cinstirii vrednicilor și a jertfelor căzute pentru dobândirea libertății, a democrației, a demnității și a adevărului public cucerit.

Pentru aflarea și cântărirea la justa valoare a acestui nou profil moral și național românesc, poate că nu sunt maturizați toți factorii de apreciere a lui. O posibilă doză de subiectivitate, deci de incompletă categorisire a judecăților formulate, poate fi presupusă. Totuși, prin pomenirile îndătinate ale morților, prin cinstirea lor cu o legislație specială a participanților,

¹¹⁵ Material tipărit de Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. Drăgulin în revista „Biserica Ortodoxă Română”, CIX (1991), nr. 7-9, pp. 91-98. Retipărit acum ca document, acesta este unul din primele texte tipărite după 1989 în care s-a pus problema canonizării eroilor credinței din perioada comunistă. Autorul a fost profesor de Istoria Bisericii Universale la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București. La vremea tipăririi sale, materialul a reprezentat un eveniment pentru lumea teologică, fiind o dovadă a faptului că inițiativa canonizării sfinților mărturisitori este susținută și în mediul teologic universitar (n. ed.).

prin marcarea creștină a locurilor eroice, opinia publică de la noi a luat-o înaintea altor instituții. Ea cere și Bisericii să manifeste o primă estimare asupra destinului veșnic al eroilor și martirilor căzuți în răstimpul istoric de tristă amintire.

Începutul și structurarea unui proces politic în țară impus din afară, de sovietici

Ca urmare a prevederilor marilor „prooroci” proletari: Marx, Engels, Lenin și Stalin, în România s-a pornit la instaurarea socialismului ateu, mai ales după plecarea tancurilor sovietice. Noțiuni apocaliptice, precum „ură”, „dictatură proletară”, „luptă de clasă”, „dușman al poporului” etc., au devenit șabloane publice care au înveninat vorbirea obișnuită până la nivelul preșcolarilor. Relațiile dintre membrii societății românești s-au întunecat de pâcla artificială a urii și a excluderii unor români din comunitatea națională. S-au încurajat, în planul general al vieții, delatiunea, minciuna și corupția. Oamenii au început să fie prețuiți și selectați după gravitatea păcatelor lor. Dosare și liste ținute la zi făceau operantă această manipulare generală. Un întreg aparat de stat supraveghea impunerea tot mai strânsă a orânduirii staliniste. Este vorba de faimoasa securitate, de feluriți informatori, de provocatori, de oportuniști etc. Pentru o remunerație suplimentară mică sau, uneori, numai în speranța unui avantaj în viitor – precum un bilet într-o stațiune sau accesul într-un anumit spital de stat etc. – oameni socotiți a fi creștini și onorabili au devenit umbra de spion a altor oameni: la serviciu, în familie, la școală, în biserică, pe aceeași scară a blocului, la telefon, la sindicat. Bineînțeles că membrii de partid, precum și cetățenii cu dosar „sănătos”, s-au bucurat din plin de binefacerile socialismului biruitor. Au pă-

truns în învățământul Universității cu prioritate, au fost aduși din provincie în orașe pentru a li se da imediat locuință, repartiție în câmpul muncii, considerație socială în puncte cheie ale economiei. Soțiile lor au fost scutite de navetă, iar fiii au dobândit ușor plasare în serviciul dorit.

Pe urmă au beneficiat în exclusivitate de burse, de parohii și de călătorii în străinătate, de acces la civilizația „putredă” a Occidentului.

Ceilalți oameni, care nu au putut face dovada unui ascendent revoluționar, în mod absolut comunist din ilegalitate, nu și-au adăpat scrisul la porunca nescrisă de demolare a societății libere sau nu au simulat „reeducarea” socialistă, de pildă prin purtarea pufoaicei, au devenit cetățeni de mâna a doua. În peisajul vieții cotidiene, ei erau numai tolerați la viața societății de astăzi, neavând drepturi de oameni cu adevărat liberi, nedispunând de informație culturală, fără îngăduința semnării vreunui produs intelectual propriu.

Aceasta este marea majoritate a populației țării, provenită din fiii de „chiaburi”, din foștii deținuți politici, din cei asupra cărora s-a exercitat „mânia poporului”. Unii nu aveau decât vina că n-au putut preda coatele de cereale fantastice care le-au fost impuse, prin presiuni samavolnice. Lista cu numele lor era afișată la biroul oricărui Sfat popular, ceea ce făcea posibilă respingerea cererii lor celei mai legitime, respingerea fiind motivată în numele luptei de clasă.

Cea de-a doua etapă a impunerii silniciei comuniste în țara noastră, pe lângă aceea a stalinismului, a fost așa-numita „epocă de aur”. În numele exemplificării teoriei „umanismului socialist”, în numele evidenței constructivismului orb și strivitor, s-a pornit la strunierea „științifică” a unei întregi nații. I-au fost impuse cele mai diverse și cele mai de neimaginat privațiuni.

Urmările au fost: înfometarea sistematică a societății, morți în incubatoare și spitale, sinucideri etc.

Inventarierea și pedepsirea „dușmanilor poporului”

Prin pușcării și prin lagăre de muncă forțată era în logica noii orânduiri să se situeze în opoziție ireconciliabilă față de tot ceea ce găsisese în țara noastră, deoarece ea era impusă, și anume cu o silnicie neîntâlnită aiurea. În felul acesta s-a ajuns ca, pentru a se instala prezentul, să fie expiat trecutul. Foști „exploatatori” din largul țării și-au aflat astfel locul alături de condamnați de drept comun, alături de oropsiții zilei: chiaburi, zvonști, sabotori, propagatori ai misticismului, intelectuali patrioți ș.a.

Instituția care se străduia să unifice atâta varietate a răzbunării și diversiunii, mergând până la moarte, era Securitatea. Fața văzută, legală și gospodărească a Securității se numea penitenciar sau colonie de muncă.

Se crede că în timpul defunctei orânduiri comuniste au funcționat în țara noastră 160 de închisori. Prin ele au trecut două milioane de deținuți politici, dintre care trei sute de mii au fost uciși („Rezistența”, 1/1991, p. 3). Alte surse dau cifra de trei milioane de pedepsiți politic, cincisprezece mii dintre ei devenind eroi ai morții legale („România liberă”, 17-18 aug. 1991, p. 3).

În intenția lor de exterminare a tot ceea ce este românesc, intelectual și creștin, instituțiile morții au realizat chiar o tipologie a pedepsei și a suferinței.

Astfel, pentru „reeducarea” în vederea creării „omului nou” comunist, a existat *penitenciarul Pitești*. Nenumărați studenți și elevi au plătit cu viața lipsa de conformism, consecvența lor patriotică și umană:

„N-au existat în istoria torturilor torturi ca în închisoarea Pitești. Bătăi de joc care nu s-au scris și nu se pot scrie, pentru că niciun editor din lume nu le-ar publica, pentru că oamenii n-ar putea suporta” – mărturisește un martor al blestemățiilor suferite, pastorul Richard Wurmbrand („Renașterea”, nr. 10/1991, p. 3). Pentru alt supraviețuitor, Piteștiul este „paroxismul nebuniei comuniste” („România liberă”, 15 mai 1991, p. 5).

„Despre cele 55 de fete – eleve și studente ucise mișește – starea civilă comunistă nu pomeniște nimic. Media de vârstă a deținuților politici de la *Tg. Ocna* era sub 30 de ani. Majoritatea celor morți acolo și aruncați de-a valma în pământ era constituită din elevi și din studenți” („România liberă”, 20 iulie 1991, p. 2). Este depoziția unui supraviețuitor al altei pușcării de reputație comunistă.

Mina de la *Baia Sprie* și-a agonisit o sinistră celebritate pentru detașamentele sale de mineri proveniți din rândul preoților ortodocși deținuți.

Colonia de muncă forțată de la *Poarta Albă* a fost estuarul sumbru de triere a zecilor de mii de deținuți, a unora spre moarte, iar a altora spre o viață amputată și neagră.

Fostul deținut politic Sergiu Popescu, rămas orb în colonia de muncă forțată, își intitulează amintirile sale: *Iadul de la Midia*. Aici mureau în timpul iernii un număr de aproximativ o mie de oameni. Deși au iubit omul și libertatea lui, ei au fost încercați prin felurite dureri. Dar au rămas statornici în credință, devenind pilde ale demnității umane. Ca purtători ai unor idealuri care n-au putut fi îngropate în pământ, eroii lagărelor și închisorilor trăiesc în veci în adevărul istoriei.

*„Imposibila eliberare” realizată
doar prin jertfa eroilor martiri*

Cu cât procesul de structurare totalitară a devenit mai dur, cu atât dorința de adevăr, de demnitate umană și de libertate se mărea în țara noastră. Cum impresiile fricii generalizate sunt încă vii în sufletele multora dintre noi, este inutilă amintirea întregului fenomen. Față de atâtea forțe ale reprimării cotidiene, marea parte a societății românești căzuse în deznădejde. Prin jertfa eroilor-martiri însă, speranțele au devenit bucurii, certitudini eliberatoare.

Se pare că Duhul Sfânt a conferit tinerilor din România o misiune specială, aceea a mărturiei pentru adevăr și libertate. Prin jertfa sângelui lor, ei au adus lumina printre noi, au redescoperit unitatea, credința și seninătatea străbunilor. Cu flori în fața gloanțelor, ei nu s-au spăimântat să strige: „Vom muri și vom fi liberi!”. Este demn de evidențiat că, în marea încleștare cu asuprirea și impostura, tineretul a cerut valori spirituale: libertate, democrație, alegeri nefalsificate. Cu tot ineditul și cu toată măreția ei, Revoluția Franceză nu a cunoscut așa ceva.

Politologii și moraliiștii vorbesc de generații eroice în viața unui popor. Ele apar atunci când iubirea de neam și consimțirea la jertfă a celor mai buni fii ai respectivei comunități naționale sunt decretate singura soluție izbăvitoare. În elanul lor de dăruire, tinerii noștri au pornit să schimbe o lume vrăjmașă cu piepturile lor goale.

Deși a lor viață a fost răpită de către criminali înarmați și de un sânge cu ei, viața noastră a fost izbăvită prin fapta lor supraumană, întregul popor redobândindu-și curajul și demnitatea.

Pentru aceasta, ei au dreptul nu numai la pomenirea istorică de neocolit, ci și la cinstirea de sărbătoare a calendarului.

Manifestări religioase creștine în detenție și în evenimentele Revoluției

Una dintre constantele preocupări ale orânduirii atee din deceniile trecute a fost golirea oamenilor de viața creștină. Obsesia aceasta aducea în plus și fragmentarea identității istorice a poporului român. Ea a fost posibilă datorită iluziei că religia poate fi scoasă din unitatea și armonia valorilor umane. „Ne rugam mult, discutăm între noi probleme religioase, filosofice, literare. Regăseam marile întrebări ale lumii și ale vieții, cărora le aflam acum răspunsuri mai clare, depășind parcă în maturitate vârsta noastră tânără. Eram ademiniți cu perspectiva eliberării grabnice și a reabilitării, dar simțeam venind de dincolo de noi o tărie morală care ne interzicea pactul cu diavolul.” (*Din documentele Rezistenței*, vol. 1, București, 1991, p. 178). Aceasta este depoziția de astăzi a unui „reeducat” cu forța de la Pitești, față de care el se străduia atunci să-și încredințeze viața lui Dumnezeu.

Totuși, în preajma altarelor păgâne ale jertfelor pe care comunismul le impunea țării, au existat creștini care s-au rugat pentru vrăjmașii lor. „Am asistat la Crăciun, prin anii 1950, în camera morților de la Târgu-Ocna, cum preotul Iscu, pe patul de moarte, la dreapta mea, și la stânga mea, pe moarte, era comunistul care-l chinuse de moarte. Și preotul, din cauza chinurilor impuse de celălalt, cu ultimele puteri a chemat pe alți doi deținuți și, sprijinindu-se pe umerii lor, încetul cu încetul a trecut de patul meu, s-a așezat pe patul ucigașului său, l-a mângâiat pe păr, de parcă erau Romeo și Julieta, și i-a zis: «Ai fost tânăr, n-ai

știut ce ai făcut, dar să știi că eu te iubesc și te-am iertat și pot să te asigur că toți creștinii pe care i-ai bătut, toți te-au iubit și iertat!», dar îi vorbea precum un mire miresei” („Renașterea”, cit. *supra*).

Pe lângă „brigăzi de preoți”, la Capul Midiei a existat și o „brigadă de sfinți”, adică aduși acolo pentru convingerea lor de oameni credincioși. Denumirea ironică amintită arată singură și tratamentul cotidian inuman pe care această categorie de oameni putea să-l aibă într-o închisoare comunistă.

La Baia Sprie, mină la care au fost condamnați îndeosebi preoți, Învierea din anul 1951 a fost sărbătorită după rânduiala strămoșească. Au apărut, ca la o înțelegere, sunete de clopot, de toacă, veșminte liturgice” („Rezistența, nr. 2/1991, p. 1).

Și în Revoluția română din 1989, tinerii au ridicat mici altare pe la răspântii. În locurile în care au căzut eroi, au fost înălțate cruci, apoi troițe, cu lumânări aprinse și cu flori proaspete schimbate des.

În timpul ostilităților au strigat: „Dumnezeu este cu noi!” sau au cântat troparul de la Pavcerniță: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați...!”. Nu mai vorbim de trasul clopotelor, de rostirea rugăciunii *Tatăl nostru* în genunchi ș.a. Una dintre atitudinile dătătoare de nădejde din timpul Revoluției noastre a fost gestul poetului Ioan Alexandru, care a purtat icoana și Sfânta Cruce până în studiourile Televiziunii.

Atitudinea Bisericii Ortodoxe Române față de toate jertfele anticomuniste

Din derularea evenimentelor pe care le-a trăit poporul nostru în ultimele decenii reiese cu prisosință că societatea românească a fost structurată ca o adevărată citadelă. De aceea, în multe pușcării am auzit

discuții de comparare a supliciului nostru cu acela al martirilor creștini din primele secole, în sensul superiorității celui dintâi. Numai prin suprabaricadare a putut fi sugrumată libertatea individului și impusă o ideologie străină, antiumană și atee. Față de o morărie, condusă dintr-un singur punct, care te putea priva de libertate ani în șir, îți confisca averea, îți refuza încadrarea în munca pentru care te-ai specializat etc., rezistența individului cu alte convingeri decât marxism-leninismul devenea deosebit de grea, uneori imposibilă.

Aceasta era și situația generală în țara noastră, când într-o formă sau alta – aproape întreaga societate se afla în realitate de partea marelui și străinului Spirit. Așa se și explică de ce au putut fi arestați – pe tăcute – mii de preoți, s-au demolat atâtea biserici și s-au închis numeroase mănăstiri, fiecare dintre privilegiatii își apăra, mai întâi, scaunul și porția cucerită.

Pe de altă parte, opoziția anticomunistă – cu diferite intensități – constituie o unitate din primii ei ani și până la Revoluția izbăvitoare.

În acest caz sunt posibile următoarele atitudini de cinstire a celor căzuți:

a) Dintotdeauna, Biserica dreptmăritoare a făcut părtași nemuririi ei pe toți cei care au apărut cu prețul vieții lor legea și patria străbună. De aceea, și *pe eroii-martiri uciși de comuniști în temnițe și pe victimele Revoluției trebuie să-i înveșnicească*. Sunt eroi, pentru că au trecut prin sacrificiul suprem, sunt martiri, pentru că au dat mărturie despre valorile eterne pe care comunismul le anula sau le credea, la noi, nimicite pentru totdeauna.

Formula de mai sus nu poate fi sancționată acum, ci după trecerea unui oarecare timp, pentru mai multe cauze. Mai întâi, din *Documentele Rezistenței*, proiect-

tate în unsprezece volume, nu a apărut decât primul. Abia atunci vom ști mai precis că zvonurile ajunse dincolo de zidurile pușcăriilor sunt adevărate, iar caracterizările reale. Nici dintre cei care au căzut în decembrie 1989 nu au fost toți creștini. Unii erau ateii, iar alții anticlericali și nici măcar nu știau să se închine.

Eroul este într-adevăr treapta cea mai de sus a vredniciei morale. Noblețea sa sufletească are un plus de voință, multă stăpânire de sine, iubire de oameni și jertfelnicie. În Biserică, însă, eroul trebuie să se caracterizeze prin ruperea legăturilor pământești neesențiale, prin disponibilitatea de a-L slăvi pe Hristos prin purtarea Crucii și prin lepădarea patimilor trupești. În Biserica Ortodoxă Română, nu a fost niciodată agreată canonizarea politică. Față de cerința mărturisirii îndelungate a credinței adevărate, uneori prin exil și prin închisoare, lozinca „Vom muri și vom fi liberi!” pare o revendicare doar imanentă. Să se observe, de asemenea, oportunismul exclamației: „Dumnezeu este cu noi!” față de smeritul „Doamne, ajută!” sau „Doamne, miluiește!”

b) A doua posibilitate de prețuire a jertfelor anticomuniste este *formula canonizării individuale*. Dintre numele care s-au stins în preocupări de sfințenie, de jertfelnicie și de consecvență cetățenească, amintim pe următorii: Arhim. Arsenie Boca, Arhim. Benedict Ghiuș, Pr. Ioan Șt. Boboc (parohia Călțuna, jud. Buzău), poetul Vasile Voiculescu, Prof. Univ. Teodor M. Popescu, Pr. Prof. Toma Gherasimescu.

Despre alt martir, istoria de astăzi consemnează: „Într-o celulă a sinistrei închisori politice de la Aiud, se stingea, la începutul anilor '50, unul dintre cei mai valoroși intelectuali români din câți s-au născut pe acest pământ. De fapt, acest om s-a sacrificat: pentru a prelungi orele sau pentru a atenua agonia unui tânăr

tuberculos, *marele filosof Mircea Vulcănescu* s-a întins pe cimentul înghețat, sub tânărul muribund, ca o saltea umană, îmbolnăvindu-se la rândul său și, muribund, după câteva zile, martir al omenirii și pildă unică de sacrificiu... Înainte de a-și da duhul, Mircea Vulcănescu ne-a transmis un testament spiritual, fără pereche în secole de istorie: „Nu, să nu ne răzbunați!” (din preambulul filmului documentar cu același titlu, în pregătire de Mihai Constantinescu, regizor) („Rezistența”, nr. 2/1991, p. 4).

Iată acum scene și nume din timpul „reeducării”, vrednice de aghiografia ortodoxă: „Bolnavii prăvăliți pe ultimele trepte ale suferințelor găseau, în asemenea patimilor cu cele ale marelui chinuit Iisus, rezistență și putere de ridicare pe verticala spiritului în zone inaccesibile oamenilor în împrejurări obișnuite. Aici s-a săvârșit o experiență sufletească singulară. Acesta a fost miracolul de la Târgu-Ocna. Mâna lui Dumnezeu i-a adus aici pe Valeriu Gafencu și Ioan Ianolide, cei doi mari trăitori creștini arestați din 1941, care prin puterea lor de convingere și exemplul de fiecare zi au insuflat celorlalți deținuți credință, tărie, putere de dăruire, înaltă atitudine morală față de prieteni și adversari. Până și reeducații îi respectau. Se simțeau atât de mici înaintea forței pe care o iradia personalitatea celor doi!” (*Documentele Rezistenței*, I, p. 176).

În alt reportaj citim, de asemenea: „Voi spune doar că toți românii ar fi trebuit să trăiască superba solidaritate a celor prezenți, comuniunea viilor cu morții, în spiritul versurilor lui *Valeriu Gafencu*, intens evocat în calitate de sfânt al închisorii, laolaltă cu atâția alții:

„Te-ai dus și ne-ai lăsat în urma Ta
Nădejdea revederii-n paradis,
Mereu vei fi cu noi și-om aștepta

Să ne-ntâlnim cu sufletul deschis.
Ne-ndemni pe cei ce-n viață am rămas:
Luptați, uniți și-n același pas,
Zidiți lui Dumnezeu altare sfinte,
Pășiți pe calea vieții înainte!”

Este *Imnul celor căzuți*, pe melodia dr. Mihail Lungeanu. S-au cântat colinde compuse în închisoare, s-au rețrăit anii petrecuți acolo, cu tot ce a însemnat nu doar menținerea demnității de om, ci, mai ales, sfințenia vieții lor întemnițate. Este ceea ce supraviețuitorii numesc „aspectul duhovnicesc al închisorii Târgu-Ocna”, nu numai pentru nenumăratele viziuni creștine avute de deținuți, ci și pentru gesturile lor simple, de o infinitezimală sfințenie, prin care se ajutau să reziste sau să moară creștinește (...). În ideea centrală a predicii rostite de părintele C. Voicescu, se precizează: „Dacă despre fenomenul Pitești se vorbește atât de mult, ca despre o lucrare satanică de distrugere a omului, trebuie să se vorbească și despre fenomenul *Târgu-Ocna ca lucrare divină de restaurare a omului, în plin iad comunist*”. Fiindcă acolo, în plină suferință, „s-a trăit frățietatea ca o împărțășanie” („România liberă, 20 iulie 1991, p. 2).

c) Sfântul Sinod poate lăsa întreaga problematică în *competența preoților*. În funcție de numărul eroilor căzuți din localitate și în tradițiile parohiei, fiecare preot urmează să slujească o pomenire generală a lor, când permite timpul și contextul situațiilor din pastorație.

Chiar și fără voia oamenilor, istoria reliefează vrednicia lor lăuntrică și reală – spre zidirea sigură a urmașilor și spre slava lui Dumnezeu.

Ne vorbește Valeriu Gafencu...¹¹⁶

Creștinii nu pot primi pacea ispititoare a Satanei, creștinii nu vor accepta decât pacea lui Hristos, oricât de multe sacrificii li se vor cere.

Cine crede fără a fi și un misionar, acela n-a cunoscut frumusețea credinței.

Rămân ostaș credincios al Bisericii, căci în aceste vremuri Iisus trebuia să fie în temniță. Sunt cutremurat și fericit că mi se oferă moartea pentru El.

Să nu părăsiți niciodată Biserica, chiar dacă veți întâmpina mari împotriviri în statornicirea adevărului.

Cred că numai cu adevărul Evangheliilor își poate găsi omul liniște în suflet.

Să dați slavă lui Dumnezeu toată viața.

Oamenii trebuie să fie sfinți.

Vrăjmașii lui Hristos au dezlănțuit cea mai mare și cea mai crudă prigoană asupra creștinilor.

Acum cine crede trebuie să stea gata de moarte.

Cei ce m-au lovit m-au împins mai tare în brațele Domnului și pentru aceasta le mulțumesc.

¹¹⁶ Extrase din volumul *Sfântul închisorilor* – Valeriu Gafencu, coordonat de Monahul Moise de la Oașa, Editura Reîntregirea, 2007 (n. ed.).

În suferință m-am putut cunoaște pe mine însumi, mi-am putut cunoaște goliciunea și nimicnicia. Azi mă văd un păcătos, cel mai păcătos om.

Sunt fericit, căci dacă mi-i îngrădită libertatea fizică de către legile omenești, prin zidurile închisorii, Dumnezeu mi-a dăruit libertatea sufletului prin trăirea Iubirii - și această libertate este bunul suprem pe care l-aș fi putut câștiga în lumea aceasta plină de deșertăciuni.

Mă rog pentru prieteni, pentru creștini și pentru mântuirea din ceasul al unsprezecelea a dușmanilor.

Suferința, oricât ar fi de grea, nu are alt sens decât curățirea sufletului dornic de mântuire.

Doresc să știu că sunteți pregătite să primiți cele mai grele lovituri cu credința că, dincolo de această viață trecătoare, există o altă viață, veșnică, fericită, o patrie cerească fără hotar, care merită orice jertfă, oricât de mare.

Numai cine a gustat din bucuriile adânci ale sufletului le poate înțelege.

Nu numai în mănăstire este mântuit omul. Eu m-am pregătit și mă pregătesc mereu să devin creștin.

Să nu așteptați fericirea să vină din altă parte decât dinăuntrul vostru, unde sălășluiește Hristos.

Trebuie să stăm sub povața duhovnicului, care înlătură voia nepricepută, făcând loc voii lăsate de Dumnezeu în fiecare dintre noi; că dacă nu stăm sub povața duhovnicului, putem intra în rătăcirii mai mari ca patimile.

În toate împrejurările roagă-te lui Dumnezeu să se împlinească voia Lui.

Simt iubirea Mântuitorului Hristos și la El alerg când vin ispitele asupra pătimașului meu trup; și Domnul mă ajută și-mi dă puteri să birui răul.

Țelul de căpetenie al vieții noastre trebuie să fie o permanentă pregătire pentru ziua Învierii creștine.

Crezul pentru care m-am jertfit cerea o viață grea și-o moarte de martir.

Alta este viața decât cea pe care și-o închipuie omul. Altul este omul însuși decât ceea ce se închipuie el a fi. Altul este adevărul, decât cel pe care și-l imaginează mintea omenească. Adevărul este Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu. Căutați să vă apropiați sincer de Hristos și lăsați lumea cu păcatele ei în pace.

Păcatul este a doua răstignire adusă Mântuitorului; acum Îl scuipă în față cei ce sunt botezați, acum cununa de spini I-o pun cei ce se numesc creștini, acum Îi dau palme, acum Îi bat piroanele, acum Îl împung cu sulita cei pentru care a suferit batjocoriri și bătăi și pentru care și-a dat sângele pe Golgota.

Acest secol a dat noian de sfinți și de martiri, numai că nu-i cunoaștem. Hristos este prezent în lumea de azi prin sfinți, martiri, mărturisitori și eroi. Dar lumea de azi nu e solidară cu sfinții ei, căci nu le poate urma exemplul. Dacă sfinții de acum ar fi fost la începuturile creștinismului, toată suflarea creștină ar fi trăit cu ei, prin ei, către ei. Noi nu suntem creștini și de aceea nu ne cunoaștem sfinții.

**Părintele Ștefan Marcu –
o viață afierosită Domnului
și neamului românesc¹¹⁷**

Ciprian Voicilă

Lumea noastră socială devine, parcă, de la o zi la alta, mai ostilă credinței în Dumnezeu. Efortul concertat de a-L evacua pe Dumnezeu din sfera publică devine evident dacă ai deprinderea să privești, seară de seară, la emisiunile de știri: arareori se întâmplă ca pe canalele media să nu se difuzeze vreo așa-zisă știre prin care Biserica să nu fie aruncată mișelește într-un con de umbră și promiscuitate.

În acest context ostil, în care simplul gest de a te închina când treci pe lângă un sfânt lăcaș capătă fizionomia unui mic act de curaj, ne este de folos să ne reamintim biografiile martirilor și mărturisitorilor din secolul XX, care și-au asumat cu prețul vieții și al unui șir nesfârșit de pătimiri credința în Hristos, sperând ca jertfa lor să contribuie la mântuirea și la mai-binele neamului românesc. Viețile lor pot deveni, pentru fiecare dintre noi, surse revigorante de nădejde, credință, jertfelnicie.

Una dintre aceste biografii luminoase, edificatoare, îl are în centrul ei pe părintele Ștefan Marcu, ivit pe lume în ținutul Vrancei, în localitatea Poiana, pe data de 28 noiembrie 1906. Datorită credinței sale arzătoare în Dumnezeu și a dragostei nedezmînțite pen-

¹¹⁷ Din volumul *Sfinții ne cheamă. 15 file din Sinaxarul inimii mele*, Editura Areopag, București, 2023, pp. 50-54 (n. ed.).

tru neamul românesc, va pătimi vreme de 15 ani în închisorile regimului comunist.

După absolvirea Seminarului Sfântul Gheorghe din Roman și a Facultății de Teologie din Iași, devine profesor la Școala Normală de învățători din Focșani. A predat în această instituție de învățământ până la data de 1 decembrie 1931. Căsătorit cu Elena Chifulescu – naș de cununie, fiindu-le Corneliu Zelea Codreanu -, vor avea trei copii: pe Gabriela, Mihaela și Corneliu.

În 1931 este hirotonit în parohia Nistorești, „satul unde întorc vulturii”. Părintele Marcu perpetua, astfel, tradiția familiei sale, de slujitori ai Domnului: unul dintre bunicii săi fusese preot. În 1929 aderă la Mișcarea Legionară, accedând, în timp, chiar la funcția de șef al județului Putna, pe care a deținut-o până în 1938. În decembrie 1933 este arestat și întemnițat la Focșani vreme de o lună în mod abuziv, fără să i se fi prezentat, în prealabil, un mandat de arestare. În luna mai a anului 1936, părintele Ștefan Marcu ridică o troiță, ceea ce în ochii regimului politic de la acea vreme va fi o probă incontestabilă de ilegalitate: „acțiune legionară”. În lagărul de la Vaslui este dus în septembrie 1938, pentru ca în noiembrie să ajungă în lagărul de pe malul Nistrului, la Sadaclia, situat în regiunea basarabeană Tighina. Aici erau închiși preoții. În timpul detenției din acest lagăr, la o percheziție i se confiscă cartea de rugăciuni, pe motiv că ar reprezenta „material legionar”. Este eliberat pe 22 decembrie 1938.

În libertate, perchezițiile, reținerile, șicanele la adresa părintelui și a familiei sale se vor înteți. De pildă, în raportul oficial al unei percheziții efectuate pe 14 decembrie 1941 se precizează, împotriva bunului simț, dar în deplin acord cu regulile literaturii absur-

dului: „Una pijama verde a părintelui Ștefan Marcu; una bluză verde a doamnei Elena Marcu. Arme și muniții nu s-au găsit”. Pe 25 decembrie 1942 este rearestat și închis la Mănăstirea Tismana, care fusese transformată de autoritățile vremii în lagăr pentru preoți.

După instaurarea comunismului în România, părintele Marcu va fi supravegheat, iar la domiciliul său perchezițiile se vor înmulți. Pe fondul arestărilor din vara anului 1948, părintele reușește să se facă nevăzut din calea trupelor de securitate, dar îi sunt arestate soția și fiica, Gabriela. Aflat în refugiu, face cunoștință cu cei implicați în mișcarea de rezistență din munții Vrancei.

Părintele Ștefan Marcu este, din nou arestat, pe 25 aprilie 1949, ca membru al lotului Comitetului Unic din Focșani, al cărei lider era părintele Enache Graur. Primește o condamnare de 15 ani muncă silnică și 5 ani degradare civică pentru învinuirea de uneltire împotriva ordinii sociale - acuză pe care comuniștii o transformaseră într-o etichetă pe care o aplicau abuziv oricărui om care nu împărtășea principiile comunismului materialist-dialectic. Cunoaște regimul draconic impus în penitenciarele din Galați, Jilava, Aiud și din coloniile de muncă de la Valea Neagră, Peninsula și Poarta Albă. Datorită regimului de exterminare la care a fost supus, se îmbolnăvește de TBC pulmonar.

Părintele Dimitrie Bejan, iconar al virtuților părintelui Marcu

În cartea sa autobiografică *Vifornița cea mare*, părintele Dimitrie Bejan evocă un episod care oglindește culmile vieții spirituale pe care le atinsese părintele Marcu. Fragmentul pune în lumină virtutea sa de căpătâi, aceea de mărturisitor neînfricat al Domnului nostru Iisus Hristos: „Dincolo, pe lădiță își făcea rugă-

ciunea preotul Ștefan Marcu, din Munții Vrancei. Andrei Ioan se apropie în vârful picioarelor, plecând de la mine și-l lovi peste obraz: «Ce-i cu semnele astea mistice? Nu știi că sunt interzise? Vrei să fim pedepsiți toți pentru tine?» Marcu, în picioare, îi răspunde senin: «Lovește-mă și pe obrazul celălalt». Și Iuda lovește. Loviturile cad peste cap și în coastă. Pe fața lui Marcu apare roșul sângelui. Rezemat de stâlpul patului, primește sălbaticile loviri. Iuda urlă și lovește: «Te învăț eu trăire creștină! Martir te fac!» Când Iuda se oprește gâfâind, cu sudori pe frunte, Marcu, tăcut, își face semnul crucii. Iuda se îndepărtează, mârâind sudălmii cu tot calendarul ortodox.” Părintele Ștefan Marcu este grațiat din temnița Aiudului pe 21 aprilie 1964.

Ieșit din celula cu patru pereți în cea lărgită, a României comuniste, a continuat să fie urmărit, convocat la sediul securității, supus la interogatorii. Și-a urmat vocația de preot, de păstor de suflete în parohia Maluri până la momentul pensionării: 1 ianuarie 1975. Virtuțile sale - curajul mărturisirii credinței, refuzul de a face cel mai mic compromis, smerenia, blândețea, darul lacrimilor (care se manifesta în timpul slujirii Sfintei Liturghii) și mai ales dragostea pe care o împărtășea enoriașilor a polarizat în jurul său o mulțime de oameni. Îi atrăgea spre părintele credința fermă că rugăciunile sale se urcă neabătut spre tronul dumnezeiesc, dar mai cu seamă puterea pe care o avea el de a-i trezi din somnului sufletului, din păcat.

„Am ieșit din prigoana aceasta cu fruntea sus”

Sfârșitul său pământesc, prin echivocul său, a născut întrebarea dacă în spatele unui banal accident rutier nu cumva se ascunde, în realitate, un asasinat pe îndelete programat. Pe 28 septembrie 1989, noap-

tea, părintele Ștefan Marcu se întorcea acasă, după ce făcuse câteva cumpărături de la piață. O mașină îl lovește chiar pe trecerea de pietoni, situată în fața intrării blocului în care locuia.

Viața părintelui Ștefan Marcu, dar și destinul generației de mărturisitori și eroi ai neamului românesc din care a făcut parte, poate fi înțeleasă în lumina unei mărturisiri pe care acesta i-a făcut-o fiului său, Corneliu, după ieșirea din detenție: „Voi nu trebuie să știți ce-am pățimit noi acolo. Voi trebuie să știți trei lucruri. Cum am intrat noi în închisoare? Ne-am asumat jertfa. (Asumarea jertfei - completează Corneliu Marcu - ca drum al suferinței, înălțarea spre Hristos.) Cum am trăit în închisori? Am făcut din închisori mănăstiri. Cum am ieșit? Am ieșit învingători. Nu ne-au înfrânt. Am ieșit din prigoana aceasta cu fruntea sus”.

Gheorghe Jimboiu: omul rugăciunii neîncetate¹¹⁸

Ciprian Voicilă

Născut pe 18 octombrie 1921 în comuna Vela, în apropierea Craiovei, Gheorghe Jimboiu avea să cunoască de timpuriu experiența martiriului. Fidelitatea sa față de valorile cardinale care i-au definit ființa și i-au marcat destinul pământesc – dragostea înflăcărată de Dumnezeu, iubirea jertfelnică pentru semenii săi și pentru întregul neam românesc – avea să fie adevărată prin cei doisprezece ani de pătimire prin temnițele a două regimuri politice: antonescian și comunist.

Pentru apartenența sa la Frățiile de Cruce, în toamna lui 1941 este arestat și condamnat la zece ani de muncă silnică. După trei ani este eliberat. După eliberare absolvă liceul și devine student al Academiei Comerciale din Brașov.

În anul 1948, în timpul regimului comunist-ateu - este rearestat și condamnat la cincisprezece ani de muncă silnică. Torturile îndurate în anchetă aveau să îi provoace ciroza hepatică. Mai târziu, datorită condițiilor de exterminare la care a fost supus, se va îmbolnăvi de tuberculoză. Din acest motiv, este trimis la spitalul penitenciar din Târgu-Ocna. Aici îl va cunoaște pe Valeriu Gafencu și va deveni unul dintre cei mai devotați ucenici ai săi. Tot aici, o altă personalitate duhovnicească îi va marca, deopotrivă, devenirea: părințele Gherasim Iscu, fostul stareț al Mănăstirii Tisma-

¹¹⁸ Din volumul *Sfinții ne cheamă. 15 file din Sinaxarul inimii mele*, Editura Areopag, București, 2023, pp. 55-59 (n. ed.).

na. În perioada anilor de detenție, cunoaște mai multe închisori: Târgu-Ocna, Caransebeș, Gherla, Aiud, Oradea, Codlea.

Schiță de portret interior

Portretul duhovnicesc pe care i l-au zugrăvit martorii oculari ai pătimirilor sale este, cu adevărat, impresionant. Simpla sa prezență fizică trăda aspirația lăuntrică spre înălțimile vieții spirituale. Doctorul Aristide Lefa - un alt mărturisitor din temnițele comuniste - îl vedea în acest chip: „Era destul de înalt, foarte slab, cu o față prelungă, cu ochii albaștri-cenușii, care-i dezvăluiau toată curăția sufletească. Avea cele mai deosebite mâini pe care le-am văzut la un om: nefiresc de subțiri, cu degete foarte lungi, mâini făcute anume pentru rugăciune sau pentru un mare pianist”.

Deprinzând rostirea rugăciunii lui Iisus de la Valeriu Gafencu, Jimboiu va ajunge la mari măsuri duhovnicești și îi va iniția și pe alți confrăți de suferință în tainele negrăite ale rugăciunii isihaste. Despre acest dar al rugăciunii neîncetate, Părintele Mihai Lungeanu mărturisește într-un interviu realizat de monahul Moise de la Mănăstirea Oașa: „[Gheorghe Jimboiu] era unul din cei mai curați. De la el am aflat că după 6 luni de stăruință, a primit darul Rugăciunii inimii. Se ruga întruna. Noaptea, dacă te trezeai, îl vedeai șezând, cu capul în piept: spunea rugăciunea. (...) Îmi spunea despre ceea ce simte la rugăciune. Mai apoi, din cărțile pe care le-am citit, am înțeles că el a ajuns să trăiască stările de care vorbesc Sfinții Părinți”.

El va rămâne, peste timp, în conștiința celor care l-au cunoscut ca un model de jertfelnicie față de aproapele său și ca un mărturisitor nedezmințit al credinței creștine. Ioan Ianolide avea să consemneze, după ieșirea din îndelungata detenție, darurile duhovnicești pe care le dobândise Gheorghe Jimboiu de-a lun-

gul greu-încercatei sale vieți, și care străluceau din întreaga sa ființă: „Între noi s-a distins din primul moment. Rostea zilnic, pe lângă rugăciunile obișnuite, de cincizeci de ori Psalmul 50, dedicându-l de fiecare dată unui om sau unei cauze. Se ruga uneori în pat, alteori la plimbare, numai să fie liniștit. Era senin și, evident, desprins de cele lumești. Credea nelimitat. Izvoarau din el curăție și înțelepciune, bunătate și severitate, pace, dar și luptă, certitudine și neobosită căutare. Înseta după apele cele mai adânci ale vieții lăuntrice”.

Un alt dar duhovnicesc pe care îl dobândise din preaplin Gheorghe Jimboiu era puterea cuvântului. Prin ea, reușea să-și ridice semenii din prăpastia deznașdejdiei și a necredinței. Aristide Lefa mărturisea: „De multe ori, când aveam momente de frământări sufletești sau mă simțeam obosit, o discuție cu el mă refăcea și mă întărea sufletește. În cuvinte simple, reușea să redea esențialul problemelor pe care le discuta, având o putere de convingere ieșită din comun”.

Un martor al monstruosului experiment Pitești, Dumitru Bordeianu, completează imaginea sa de profund trăitor al valorilor Sfintei Predanii: „[Era] un tânăr curat trupește și sufletește, înzestrat cu o mare blândețe și bunătate... Spunea mereu rugăciunea inimii, trăind numai pe coordonatele dragostei față de celălalt. Nu auzeai de la el un singur cuvânt de răzbunare și ură. Un înger în trup... N-am întâlnit un altul, indiferent de vârstă sau pregătire, care să înțeleagă Ortodoxia și să-L iubească pe Hristos, ca Jimboiu. Din momentul în care l-am cunoscut, n-am mai citit Viețile Sfinților ca pe o lectură oarecare. Cunoscându-l, orice îndoială, orice suspiciune a fost spulberată pentru totdeauna din sufletul meu”.

De multe ori, moartea unui om reflectă ca o oglindă fidelă modul în care acesta a ales să viețuiască.

Dacă ne entuziasmează moartea eroilor și înțelepților antici – Socrate, spre exemplu, întâmpină cu seninătate sfârșitul iminent, vorbindu-le ucenicilor despre nemurirea sufletului, iar urmașii săi cirenaici, cinici sau stoici vor face din seninătatea în fața morții o valoare spirituală mult-râvnită -, cu atât mai mult ne marchează și ne umple de uimire sfârșitul mucenicilor și mărturisitorilor creștini.

Părintele Liviu Brânzaș, care a asistat la ultimele clipe trăite de Gheorghe Jimboiu, scrie în *Raza din catabombă*, volumul său memorialistic: „Nimic nu indică faptul că omul acesta știe că va muri. Niciun semn de neliniște nu i se poate citi pe chip. Poate că alții ar fi căzut în disperare și ar fi bătut la ușă, ca să fie duși la spital. El bate la o altă poartă, cu credință și cu smerenie: la poarta Cerului spre care năzuiește. Sunt convins că acest trăitor profund al lui Hristos a fost trimis de Pronie ca să vadă cum se apropie de moarte un om care a pășit peste pragul sfințeniei”.

Gheorghe Jimboiu trece în veșnicie pe data de 27 mai 1963. Conducerea închisorii Aiud îi refuzase orice asistență medicală, întrucât Jimboiu nu acceptase să își facă autodemascarea, cu alte cuvinte, refuzase, la rândul lui, să participe la orele de reeducare coordonate de colonelul Crăciun.

Gardienii aveau să îi arunce rămășițele pământeste, noaptea, la adăpostul întunericului, în gropile comune de la Râpa Robilor - situată la periferia Aiudului. Comuniștii se gândiseră, probabil, că scurgerea inexorabilă a timpului și paginile de istorie recentă rescrise tendențios de ei, din postura învingătorilor vremelnici, vor șterge urmele lui Jimboiu, dimpreună cu cele ale generației de tineri din care acesta a făcut parte, fiind unul dintre cei mai străluciți exponenți ai ei. Timpul, însă, a dovedit netemeinicia speranțelor nu-

trite de comuniști: chipul iradiant al lui Gheorghe Jimboiu și faptele sale memorabile vor rămâne înscrise adânc în inimile noastre. Contemplându-le, ne vom reîmprospăta puterile sufletești, secătuite de încercările vieții, și vom înțelege cât de neprețuite sunt, mai ales în vremurile de acum, compasiunea, credința statornică, cuvântul născător de nădejde.

Târgșor, închisoarea minorilor

Ciprian Voicilă

Închisoarea Târgșorul Nou este situată în proximitatea Ploieștiului, la circa 15-20 de kilometri de acesta, pe drumul către Târgoviște. Puțini dintre noi știu că aici a funcționat, între anii 1948-1951, ca închisoare dedicată copiilor și adolescenților care au fost considerați inavuabili atât de regimul antonescian, cât mai ales de dictatura comunistă, instaurată după 1945 în România.

Unul dintre cei care au trecut prin „experimentul Târgșor” și care și-a consemnat trăirile din acei ani, Gheorghe Andreica, considera că numărul tinerilor întemnițați aici s-a ridicat la 400-500. Dintre ei, scrie el, cel puțin 85% erau membri ai Frăților de cruce (organizații legionare de tineret). Restul proveneau din alte organizații naționaliste sau erau frontieriști. Vârstele lor variau între 16 și 20 de ani.

După 1948, tinerii anticomuniști transferați la închisoarea Târgșor au fost aduși aici pentru a fi reeducați. Identitatea lor creștină și naționalistă trebuia pur și simplu sfâșiată, iar în locul ei trebuia creată una internaționalistă, profund atee, orientată axiologic spre bunurile pământești și spre mersul determinist al istoriei. Reeducarea la Târgșor a cunoscut două etape majore: între 1948 și 1950 regimul aplicat tinerilor deținuți a fost unul relativ blând. La sfârșitul verii lui '50 comuniștii schimbă tactica: încep să aplice sistematic teroarea.

Drumul în lanțuri de la Ploiești la Târgșor

Sosise ziua de 5 noiembrie 1948. Directorii de întreprinderi, sub atenta supraveghere a reprezentan-

ților PCR și a securității, exersau asiduu pentru parada din 7 noiembrie 1948, dată la care statele comuniste serbau „marea victorie” a bolșevicilor din sângerosul an 1917. În fața închisorii Ploiești s-a format o coloană în care intrau funcționari, muncitori și elevi-deținuți, care trebuiau transferați la Târgșor. Imaginea unor copii și adolescenți mărșăluind în lanțuri ar fi putut stârni oprobiul privitorilor. De aceea a fost înscenată această paradă lugubră demnă de a completa panoplia *Capriciilor* lui Goya.

Gheorghe Andreica descrie acest moment tragic, absurd și inuman: „În primele rânduri ale coloanei de deținuți călcau elevii arestați încă din anul 1941-1942 de regimul generalului Ion Antonescu. Aceștia aveau fețele puțin mai maturizate, dar palide de atâta întuneric de celulă și descărnate de atâta foame îndurată. (...) Sinistru zornăiau lanțurile târâte pe pietrișul sau asfaltul străzilor. Celor care se aflau ocazional pe trotuare, acest spectacol le-a imprimat păstrarea unei tăceri absolute... După rândurile celor înlănțuiți urmau adolescenții ale căror fețe încă nu fuseseră atinse de tăișul briciului. Aceștia erau din promoția anului 1948 (...) Pășeau gârboviți sub povara bagajelor proprii...”

Primii elevi-deținuți - în număr de șase - ajung de la Jilava în închisoarea Târgșor în luna iunie a anului 1948. Regimul comunist îi arestase fiindcă erau membri ai unei organizații anticomuniste care activează în Buzău - „Pajura neagră”. Aceștia, sub directa supraveghere a directorului închisorii, Spirea Dumitrescu, și a directorului adjunct, Vasilache, sunt nevoiți să participe la ședințe de reeducare. În cadrul lor, fiecare dintre ei trebuia să prezinte câte un capitol din literatura marxist-leninistă. Urmau diverse dezbateri pe marginea textelor, însă tinerii nu aveau voie să

adopte o atitudine critică față de doctrina marxist-leninistă, altfel, ar fi fost pedepsiți.

Un model de trăire creștină: Virgil Maxim

În luna august a anului 1948, de la Aiud este adus la Târgșor Virgil Maxim împreună cu un al doilea lot de tineri deținuți. Acesta fusese condamnat încă din 1941 la 25 de ani de muncă silnică. Virgil Maxim devine, deja, un reper pentru tinerii anticomuniști. Ce a contribuit la recunoașterea sa? În primul rând, atitudinea creștină pe care a adoptat-o în grelele încercări prin care a fost nevoit să străbată. Unul dintre cronicarii „experimentului Târgșor”, Victor Roșca, definea acest „stil de viață” - care a fost repede adoptat de toți cei care l-au cunoscut - prin două trăsături marcante: trăirea conformă cu poruncile evanghelice și spiritul de sacrificiu, renunțarea constantă la sine în favoarea aproapelui. În acest sens, Victor Roșca scrie: „Se renunța la haină, la bucățița de pâine sau la medicament în beneficiul unui bolnav sau al celui care, la un moment dat, s-ar fi aflat într-o situație dificilă”.

Dorind să îl compromită în fața tinerilor care se raportau la el ca la un reper, directorul adjunct al închisorii îi cere imperios lui Maxim să citească un referat în cadrul ședințelor de reeducare de la Târgșor. Ceea ce s-a vrut a fi o compromitere iremediabilă a lui s-a transformat, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, într-un act memorabil de mărturisire creștină. În fața reprezentanților administrației închisorii și adolescenților anticomuniști, Virgil Maxim a interpretat capitolul XIII din *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Romani*, punând în lumină conflictul ireconciliabil dintre iubirea creștină și ura cultivată de sistemul comunist prin ideologia luptei de clasă. Întreaga audiență amuțise: tinerii înghețaseră de teamă. Conducerea închisorii

rămăsese înmărmurită de stupoare: cum s-a putut întâmpla ca un deținut politic să interpreteze un text din *Noul Testament*, scriere cu desăvârșire interzisă în închisorile comuniste? Actul de curaj al lui Virgil Maxim a dus la sistarea orelor de reeducare prin lectură.

Despre Virgil Maxim, Gheorghe Andreica mărturisește: „Acest tânăr era atât de pur încât noi, ceilalți tineri, îi pronunțam numele cu o adevărată pioșenie, considerându-l sfântul acestei închisori”.

În ultima etapă a reeducării de la Târgșor, patruzeci și patru de tineri care refuzaseră cu obstinație reeducarea în spirit marxist-leninist au fost izolați. Virgil Maxim le propune fraților săi mai mici de suferință să practice „candela vie”. În regim de exterminare - fără dreptul de a întreține corespondență cu familia, lipsiți de dreptul de a primi alimente, interzicându-li-se plimbarea zilnică în curtea interioară a închisurii - minorii și adolescenții își pun speranța ultimă în ajutorul dumnezeiesc: noapte de noapte, de când se dădea stingerea până la trezire, formează, unul câte unul, un lanț continuu de rugăciune.

Pentru a le înfrânge voința tinerească, comuniștii au făcut uz de întregul instrumentar al dezumanizării: teroare fizică și psihică, înfometare, expunere la frig. Tinerii trebuiau compromiși cu orice preț, în așa fel încât să dispară categoriile de călău-victimă, ființă morală-„turnător” imoral, slujitor al binelui-unealtă decăzută a celui rău. Promiscuitatea morală trebuia generalizată printr-o politică pe care unul dintre supraviețuitorii regimului draconic de la Târgșor, Victor Roșca, o descrie astfel: „În anchete eram torturați și aduși în situații limită, ca să-i denunțăm pe frații de luptă; în temniță eram înfometăți și ținuți în condiții de exterminare, pentru că refuzam colaborarea cu securitatea”.

Umanitarismul clamat de regimul comunist nu a împiedicat administrația închisorii Târgșor, din acele vremuri sumbre, să îl lase pur și simplu să moară cu zile pe elevul Ioan Băncescu. Arestat în 1947, pe când avea 15 ani, ulterior a fost închis la Jilava, Aiud și Târgșor și supus unui regim de exterminare prin înfometare și frig. Fiind bolnav de TBC pulmonar, viața lui Ioan Băncescu va fi curmată la numai 18 ani: la Târgșor directorul închisorii ignorase sistematic cererile prin care el solicita o medicație adecvată bolii.

Trei ani a durat tentativa de a-i reeduca pe adolescenții întemnițați la Târgșor, operațiune supervizată de generalul Gheorghe Pintilie și de adjunctul său, Alexandru Nicolschi. După încheierea celor trei ani, zbirii decid transferarea elevilor refractari la colonia de muncă Peninsula și la închisoarea Gherla. Procesul reeducării trebuia continuat prin supunerea epuizantă la muncă forțată.

După ieșirea din temniță, mulți dintre supraviețuitorii Târgșorului vor găsi în propria ființă resursele necesare să reînnoade firul frânt al biografiei lor, devenind profesioniști exemplari, fiecare în domeniul său. De pildă, Alexandru Pantea (plecat dintre noi spre Lumina cea neînserată a Domnului în anul 2017), după trei ani petrecuți la Târgșor (între 1948 și 1951) parcurge pas cu pas treptele ierarhiei sale profesionale, de la încadrarea de muncitor necalificat la aceea de miner și, în cele din urmă, de doctor inginer.

An de an supraviețuitorii „experimentului Târgșor” revin în acel loc pentru a rememora anii adolescenței lor schimonosite de teroarea roșie. Au fost ani în care și-au definit personalitatea, situându-se perseverent de partea binelui. Alegând constant binele, au devenit, la rândul lor, apostoli ai dragostei, credinței și nădejzii într-o lume acaparată de ură, ateism și disperare.

Din poezia închisorilor...

Nota editorului:

„Cu toții știm – la porțile de ger –
că veșnicia-i tot ce ne rămâne
și nu rămân doar cele care pier.
Toți vom pleca, dar nimeni nu va spune
că n-a avut în el un strop de cer
și toți vom duce-n noi câte-o minune...”
(Radu Gyr - *Nu știi cum va fi ziua aceea...*)

Se pot scrie multe despre valoarea literară a poeziei scrise în închisorile comuniste. Deținuții au păstrat în ei minunea credinței și poeții închisorilor au vorbit despre această minune. Cei care citesc poeziile lor astăzi, în condiții de confort, înțeleg cu greu cât de mult au contat acestea în vremuri grele, de foame, de sete, de bătaie fără număr.

Secolul XXI anunță triumfător moartea poeziei, moartea poezilor și moartea iubitorilor de poezie. Omul robot, omul dresat, omul animal nu mai are nevoie de poezie – și asta pentru că mass-media l-a izbăvit de această neputință. Sufletul său s-a îndobitocit, s-a răcit, s-a pietrificat. Poezia nu e rentabilă, e timp pierdut, e un vestigiu al vremurilor trecute. (De altfel, până și mare parte din poezia contemporană pare a fi mai degrabă antipoezie, pare a face parte dintr-o literatură care nu are nimic în comun cu sensibilul, cu frumosul, cu adâncul sufletului omenesc. Și această antipoezie se situează pe baricade potrivnice poeziei autentice...)

Poezia lui Andrei Ciurunga intitulată *Lui Radu Gyr* reușește să ne dezvelească puțin din taina care înconjoară întreaga poezie a temnițelor. Și e o bună introducere pentru lectura câtorva din poeziile de aur ale închisorilor, poezii cu care s-au hrănit mulțime de suflete aflate în pustia temnițelor...

Prietene de temniță dușmană
și frate bun de pâine fără grâu,
ne doare pe-amândoi aceeași rană
și, spumegând, mușcăm același frâu.

Dar vântul mi-a trimis, sau poate cerul,
în plânsul de cătușe, vechi și crud,
un cântec pe care temnicerul
nu l-a simțit fugind de la Aiud.

Când noaptea mă prindea de caraulă,
însângerat de-al dorurilor șir,
Iisus venea la mine în celulă,
adus de mucenicul Radu Gyr.

Trupul uita întreaga lui durere
sub ochii calzi ce binecuvântau,
și-n presimțita noastră înviere
clopotnițe din amintiri sunau. (...)

Prietene de temniță dușmană
și frate bun de pâine fără grâu,
îmi stai alături, rană lângă rană,
și spumegăm în ham, frâu lângă frâu.

Căci ești aproape, mâna te-ar atinge
și simt, căzându-ți de sub spinul greu,
un strop de sânge cald ce se prelinge
și se-mpreună sub condei cu-al meu.

Imnul Învierii

Valeriu Gafencu

Vă cheamă Domnul slavei la lumină,
Vă cheamă mucenicii-n veșnicii.
Fortificați Biserica Creștină
Cu pietre vii, zidite-n temelii!

Refren: Veniți, creștini, luați Lumină,
Cu sufletul senin, purificat!
Veniți, flămânzi, gustați din Cină,
E Nunta Fiului de Împărat!

Să crească-n inimile noastre-nfrânte
Un om născut din nou, armonios,
Pe chipurile voastre să se-implânte
Pecetea Domnului Iisus Hristos.

Un clopot tainic miezul nopții bate,
Iisus coboară pe pământ;
Din piepturile voastre-nsângerate
Răsună Imnul Învierii Sfânt.

Smulgeți-vă din ceata celor răi,
Intrați în cinul oastei creștinești,
Priviți spre Porțile Împărătești,
Căci cei din urmă fi-vor cei dintâi!

Iisus în celulă

Radu Gyr

Azi-noapte, Iisus mi-a intrat în celulă.
O, ce trist și ce'nalt părea Crist!
Luna venea după El, în celulă
Și-L făcea mai înalt și mai trist.

Mâinile Lui păreau crini pe morminte,
ochii adânci ca niște păduri.
Luna-L bătea cu argint pe veștimente
argintându-I pe mâini vechi spărturi.

Uimit am sărit de sub pătura sură:
- Doamne, de unde vii, din ce veac?
Iisus a dus lin un deget la gură
Și mi-a făcut semn ca să tac.

S'a așezat lângă mine pe rogojină:
- Pune-mi pe răni mâna ta!
Pe glezne-avea urme de cuie și rugină,
parcă purtase lanțuri cândva.

Oftând și-a întins truditele oase
pe rogojina mea cu libărci.
Prin somn lumina, dar zăbrelle groase
lungeau pe zăpada Lui, vârgi.

Părea celula munte, părea căpățână
Și mișunau păduchi și guzgani.
Am simțit cum îmi cade capul pe mână
Și-am adormit o mie de ani...

Când m-am trezit din afunda genună
miroseau paiele a trandafiri.
Era noapte și era lună,
numai Iisus nu era nicăiri...

Am întins brațele. Nimeni. Tăcere...
Am întrebat zidul. Niciun răspuns.
Doar razele reci, ascuțite'n unghere,
cu sulița lor m'au străpuns...

- Unde ești, Doamne? am urlat la zăbrele.
Din lună venea fum de cățui...
M-am pipăit... și pe mâinile mele
am găsit urmele cuielor Lui.

Colind de Crăciun

Valeriu Gafencu

La fereastra robilor
Cântă îngerii în cor.
De cu seară până'n zori
Au venit colindători,
Îngerii nemuritori
Încărcați cu dalbe flori.

Refren:

Lăsați copii să vină,
Să-mi aducă din grădină
Dalbe flori de sărbători,
Dalbe, dalbe flori.

Cântă robii Domnului,
Înjugați cu jugul Lui
Pe malul Trotușului.
Dar cântarea lor e mută,
Că-i cu suferință smulsă
Și cu rugăciuni crescută.

Refren: ...

Stă un copilaș în zare
Și privește cu mirare
O fereastră de'nchisoare.
Lângă micul copilaș
S'a oprit un îngerăș,
Ce-i șoptește drăgălaș.

Refren: ...

Azi Crăciunul s'a mutat
Din palat la închisoare,
Unde-i Domnu'ntemnițat.
Și copilul cel din zare
A venit la închisoare
Să trăiască praznic mare.

Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Radu Gyr

Nu pentru-o lopată de rumenă pâine,
nu pentru pătule, nu pentru pogoane,
ci pentru văzduhul tău liber de mâine,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Pentru sângele neamului tău curs prin șanțuri,
pentru cântecul tău țintuit în piroane,
pentru lacrima soarelui tău pus în lanțuri,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Nu pentru mânia scrâșnită-n măsele,
ci ca să aduni, chiuind pe tăpșane,
o claie de zări și-o căciulă de stele,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Așa, ca să bei libertatea din ciuturi
și-n ea să te-afunzi, ca un cer în bulboane
și zarzării ei, peste tine să-i scuturi,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Și ca să-ți pui tot sărutul fierbinte
pe praguri, pe prispe, pe uși, pe icoane,
pe toate ce slobode-ți ies înainte,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Ridică-te, Gheorghe, pe lanțuri, pe funii!
Ridică-te, Ioane, pe sfinte ciolane!
Și sus, spre lumina din urmă-a furtunii,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Crez

Radu Gyr

Cred într-unul Dumnezeu,
Tatăl ziditorul,
dar mai cred și-n neamul meu,
înfrățit cu dorul.

Cred în sfinți, dar și-n voinici,
cred în flori și-n cremenii,
căci tăcuții mucenici
cu haiducii-s gemeni. (...)

Cred într-unul Dumnezeu,
Tatăl ziditorul,
ce-a-nfrățit în neamul meu
sfântul crez cu dorul!

Mi-s ochii triști

Valeriu Gafencu

Mi-s ochii triști și fruntea obosită
De-atâta priveghere și-așteptare,
Mi-e inima bolnavă, istovită,
De grea și îndelungă alergare
Și plânge ca o pasăre rănită.

Când ochii mi-i închid și cat în mine
Puteri să sui Golgota până sus,
O voce, un ecou din adâncime
Îmi spune blând: Viața e Iisus,
Mărgăritarul prețios e-n tine...

Privesc la dimineața minunată
A Învierii Tale din mormânt,
Ca Magdalena, ca și altădată,
Îngenunchez 'naintea Ta plângând
Și-s fericit și plâng cu Tine-n gând.

A venit și-aici Crăciunul

Radu Gyr

A venit și-aici Crăciunul,
Să ne mângâie surghiunul;
cade albă nea
peste viața mea,
peste suflet ninge.
Cade albă nea
peste viața mea
care-aici se stinge.
Tremură albastre stele
peste dorurile mele;
Dumnezeu de sus
în inimi ne-a pus
pâlpâiri de stele.
Dumnezeu de sus
în inimi ne-a pus
numai lacrimi grele.
Maica Domnului curată
Adă veste minunată!
Zâmbetul tău drag,
înflorească-n prag
ca o zi cu soare!
Zâmbetul tău drag
îl așteaptă-n prag
cei din închisoare.
Peste fericiri apuse,
tinde-ți mila Ta, Iisuse.
Cei din închisori
Te așteaptă-n zori,
pieptul lor suspină.
Cei din închisori
Te așteaptă-n zori
Să le-aduci lumină.

Veșnicie

Andrei Ciurunga

Nimic din ce-a durut nu ne mai doare,
am împlânzit și lanțul și celula.
Și-avem atâția sfinți în închisoare,
că ne săltăm, în fața lor, căciula.

Nimic din ce ne-a frânt nu ne mai frânge,
suntem mai fără moarte ca oțelul.
Ne rup în două, nu mai curge sânge,
ne trag în săbii, nu simțim măcelul.

Nimic din ce-a ucis nu ne ucide,
purtăm în trupuri sorb de apă vie.
Și ce dacă ni-s fețele livide?
Și ce dacă ni-s pruncii în robie?

Azi fruntea noastră nu se mai prăvale,
ci crește numai, crește ca o pâine,
căci împotriva negurii din cale,
noi bem lumina zilei pentru mâine.

Atâția morți, atâtea oseminte

Radu Gyr

Avem atâția morți, atâtea oseminte,
că fruntea-i grea de amintirea lor.
Purtăm în piept solarele morminte
Și, de lumină, coastele ne dor.

Atâția morți, atâtea oseminte...
Vezi, sufletul lor vine din grădini
Și ne sărută pleoapele fierbinte,
precum un vânt de seară plin de crini.

Atâția morți, atâtea oseminte
ne cresc în vis ca o catapeteasmă.
Și umbra lor dumbravă de argint e,
Și tremură flori albe de mireasmă.

Atâția morți străfulgeră inele
pe fruntea zodiacului aprins,
Cu frunțile de s-au izbit de stele,
cu jertfele de ceruri s-au atins.

Cutremurați de-aducerile-aminte,
cu ochii incendiați de-un sfânt mister,
privim cum zilnic alte noi morminte
se-nalță pajuri albe către cer,
Să pună țării temelii de fier!

Trăiesc flămând

Valeriu Gafencu

Trăiesc flămând, trăiesc o bucurie
Frumoasă ca un crin din Paradis;
Potirul florii e mereu deschis
Și-i plin cu lacrimi și cu apă vie,
Potirul florii e o-mpărăție.

Când răii mă defaimă și mă-njură
Și-n clocot de mânie ura-și varsă,
Potirul lacrimilor se revarsă
Și-mi primenește sufletul de zgură.
Atunci Iisus de mine mult Se-ndură...

Sub crucea grea ce mă apasă sânger
Cu trupu-ncovoiat de neputință.
Din când în când, din cer coboar-un înger
Și sufletul mi-l umple cu credință.
M-apropii tot mai mult de biruință.

Mă plouă-n taină razele de soare,
M-adapă Iisus cu Apă Vie,
Grăuntele zvârlit în groapă-nvie
Cu viața îmbrăcată-n sărbătoare;
Trăiesc flămând, trăiesc o bucurie.

Refren: Sub flacăra iubirii arzătoare,
Din zori de zi și până-n noapte-aștept.
Te chem și noaptea, ghemuit cu capu-n
piept:
Iisuse, Iisuse!
Încet mă mistui ca o lumânare.

Ofrandă

Radu Gyr

Din luptele și-nfrângerile noastre
așternem trepte noilor destine;
o scară de mărgean peste dezastre,
să urce pașii lumii care vine.

Din fiecare rană care doare,
din orice suferință mai adâncă,
armuri am pus pe piepturi viitoare
și spade-am pus în mâini ce nu sunt încă.

Iar dac-am plâns, din lacrima măiastră
răsare mângâierea de mătase,
pe care mâine alții au s-o lase
pe alte frunți ce cresc din fruntea noastră.

Și-atunci, în noaptea zgurii și a zloatei,
închidem luptă, lacrimă și rană.
Din dăruirea noastră subterană
ne-om face pâine pentru foamea gloatei.

Noi am învins

Andrei Ciurunga

Proptiți în bețe sau surpați pe-o rână,
cu câte-o cârjă unde-a fost picior,
Cu câte-un ciot uscat în loc de mână,
venim și noi spre hora tuturor.

În urma noastră calcă sănătoșii,
căci nu se văd vătămături pe trup,
dar când tușesc se văd batiste roșii
și vreascuri parcă în plămâni se rup.

Zvâcnind ca rândunica împușcată,
le dă de veste inima din piept
că spaimile ce-au sfredelit odată,
au zdrențuit-o crâncen, pe nedrept. (...)

Venim încet spre hora ce cuprinde
tot neamul, cât istoria l-a întins.
Cu cât am vrut mai aprig a ni-l vinde,
cu-atât mai din adâncuri am învins.

Și cu lumini ce fulgeră pe fața
în care ploi și neguri au bătut,
îi spunem vieții: „Bună dimineața!”,
de parcă azi abia ne-am fi născut.

Iar sufletului cu hlamidă ruptă
îi țesem iar cămăși în trei culori,
zvârlim cât colo platoșa de luptă
și-i dăm pieptar cu râuri și cu flori.

Proptiți în bețe sau surpați pe-o rână,
scuipând pe drumuri zdrențe de plămâni,
venim și noi din Țara de țărână
cu jertfe calde sângerând în mâini.

Venim spre viață, limpeziți de plângeri
și tineri, de sub iernile ce-au nins,
căci peste toate câte-au fost înfrângeri,
ne-am scuturat de moarte și-am învins.

Catedrale cu sfinți în zeghe

Eu, Valeriu Oprișan, nu sunt nebun. Azi-noapte, când voi dormeați, am avut o vedenie. Am înțeles temnița. Am văzut moartea și Învierea temniței. Am văzut pământul deschizându-se și înghițind închisoarea. Pământul și-a luat pământul înapoi. Cu surprindere am văzut apărând în loc o biserică. La început era mică. Încetul cu încetul, a crescut asemenea unei flori. Când a ajuns mare, cât temnița noastră, am intrat cu sfială în ea.

Fraților, nu sunt nebun. V-am găsit în biserică, rugându-vă. Catapeteasma era obișnuită, având pe ea sfinții care ne-au ajutat de atâtea ori. Dar, pe pereți, nu mi-a venit să cred... Pe cine am văzut în icoane? Erau de-ai noștri, îmbrăcați în zeghe. Pe unii i-am recunoscut ușor, pe alții mai greu. Aveau aură de sfinți. În spate, în iezerul cel de foc, i-am văzut pictați pe cei care ne hăituiesc sufletele.

Nu erau toți acolo. Unii erau cu voi. Hristos era răstignit între directorii închisorii. Moiş era pe crucea din dreapta, senin. Nu pot să uit pereții cu sfinți în zeghe. Nu pot să uit că pe fețele lor se citea izbăvirea. Nu rezistăm degeaba.

Undeva, acolo sus, se scrie Patericul temnițelor...

¹¹⁹ Din Revista *Atitudini*, nr. 3/2008, pp. 44-46 (n. ed.).

Răvaș de prigoană

„Precum dorește cerbul izvoarele apelor, așa te dorește biserica din sat pe tine, fiule.

Dragul mamei, voi pune scrisoarea aceasta lângă altarul pustiit, pe măsuța care odată primea pomelnice: Cel de Sus o poate duce la tine.

Biserica te așteaptă cum Hristos aștepta Învierea. Tu ai ridicat-o, tu ai slujit în ea, tu i-ai dat viață. De când te-au pus în cătușe pentru credință, parcă cineva a pus în lanțuri și lăcașul sfânt - primul și cel mai drag copil al tău.

În lipsa ta a îmbătrânit biserica toată; Maica Domnului aproape a orbit în icoană, plângându-te lângă mine. Sfinții parcă s-au cocoșat așteptându-te. Doctorii fără de arginți par frânți de oboseală: cred că nu mai prididesc să vă îngrijească. Mucenicii de ieri vor să se întoarcă în temnițele pe care le cunosc de sute de ani și să rămână cu mucenicii de azi. Să fie alături de voi.

Fiule, fără tine biserica e o floare care se usucă. Vino și slujește în ea, și își va reveni.”

Întoarce-l, Doamne, aici, întoarce-l degrabă!
Înainte ca biserica să se ofilească!

Prigoana uitării

Acum, în zilele noastre,
Construim fiecare, cu răbdare,
Închisori pentru sfinții din Sinaxar.
Demult, unii dintre ei au suferit
Temnițe adevărate, și foame, și chin,
Și chiar moarte; și totuși
Durerile de astăzi îi apasă mai tare
Iar cicatricile par de nevindecate:
Căci noi, fiii sângelui lor, îi uităm.
Îi exilăm din memorie
Cu viețile lor, cu prăznuirile lor,
Cu minunile lor, cu tot binele
Ce l-au făcut pentru oameni.
Adică, și pentru noi...
Parcă ne e chiar teamă,
Când îi privim în vechi icoane,
Că ei au rămas prezenți,
Că încă sunt de față.

Și parcă simțim că ei așteaptă
Cu o încordare de care nu ținem seama
Să îi scăpăm de exilul din care
Nici Dumnezeu nu ne forțează a-i scăpa.
Să îi primim cu evlavie,
Acolo unde așteaptă să stea:
În inimile noastre...

Mucenicia Cărților

Nu s-au mulțumit să ne ucidă Mărturisitorii;
s-au hotărât să le ucidă și Cărțile.
Mai întâi le-au spânzurat prin piețe;
dar văzând că oamenii le aduc pe ascuns flori,
ca unor răposați, au preferat să le ardă pe rug.
Spre surprinderea noastră, Cărțile au plâns
și apa vie pe care o ascundeau a stins focul.
„Aceeși vrăjitorie care păstrează moaștele nearse
își arată puterea și acum”, au spus ei,
și au încercat să le decapiteze.
Dar, spre uimirea lor, din rănilor Cărților
a început să șiroiască sângele, și ei s-au speriat:
erau sătui de atâția martiri.
După ce s-au sfătuit îndelung au încetat să ucidă Căr-
țile;
au înțeles că cea mai teribilă prigoană
este sufocarea prin libertate.
Și au tipărit grămezi de cărți,
care de care mai interesante,
pline de știri senzaționale,
dar care nu zideau cu nimic sufletul.
Pentru ca nimeni să nu mai aibă timp de altceva
au tipărit atât de mult, și atât de ieftin,
încât uneori restul la pâine se dădea în cărți.
Ce nu au putut lovi cu sabia, au lovit cu pacea...

„Doamne, care știi că există nu doar litere care ucid,
ci și litere care ascund viață,
pentru jertfa celor care le-au scris,
scoate-le la lumină! Trimite-le spre noi!
De când ne-au ucis Mărturisitorii
Suntem cam singuri...”

De ce nu canonizăm martirii anticomuniști?¹²⁰

Cea mai profundă rană pe care o port în suflet este suferința pe care acești oameni nevinovați au răbdat-o în pușcăriile comuniste din România.

Am fost întrebat și eu, de oameni care lucrează în presă: „Câți dintre cei ce au făcut pușcărie merită să fie trecuți în antologia aceasta a sfinților?”. Ce credeți că am răspuns? „Toți.” Și spun și acum, în auzul universului și al lui Dumnezeu. Toți. Și cel ce a făcut numai o zi de pușcărie e un martir și-un sfânt. Dar, paralel cu ei, sfânt a fost și poporul întreg.

PS Justinian Chira

Atunci când poporul român simte nevoia să-și cunoască sfinții din care ei s-au născut, atunci trebuie să-i lăsăm să-i cunoască. Și trebuie să ajutăm poporul român să cunoască sfinții neamului, și pe cei din perioada aceasta comunistă.

Părintele Augustin de la Aiud

Cineva a spus despre tatăl lui, după ce a spus că a murit în închisoare, că a murit ca un prost. Dacă tu față de tatăl tău poți să spui chestia asta, că a murit ca un prost, atunci ce să mai spunem despre cei care habar n-au, sau n-au nicio relație cu acest lucru... De aceea nu sunt canonizați, pentru că nimeni nu socotește importantă această canonizare. Ba chiar, unii sunt

¹²⁰ Fragmente din emisiunea *Semne – De ce nu canonizăm martirii anticomuniști?*, realizată de Rafael Udriște, difuzată de TVR pe 8 noiembrie 2008 (n. ed.).

chiar jenați: „Da' cum să-i canonizăm? Da' ce-au făcut ei? Da' ce-au trăit ei?”

Părintele Ioan Șișmanian

Istoria României s-a scris cu sânge de martiri, indiferent că au fost la început de secol întâi, de secol patru, sau mai târziu, indiferent că sunt acum, și acești sfinți ai închisorilor au suferit, a curs mult sânge. Imposibil să nu intereseze, indiferent pe cine, că-i mic, că-i mare, că-i matur, că-i bătrân, să nu-i intereseze că-i istoria acestor deținuți, că au suferit; și-au suferit pentru noi, pentru ei mai puțin, n-aveau de ce să sufere pentru ei. Pentru că L-au mărturisit pe Hristos? Asta e o suferință care ne înnobilează țara. Și sunt puține țările care au astfel de martiri, pe care într-adevăr ar merita să-i pună în rândul sfinților. De aceea și pe Sfântul Ștefan cel Mare l-au pus în rândul sfinților. Câte sute de ani s-au scurs ca să-și dea seama că, totuși este Sfântul Ștefan, cel Mare și Sfânt? Oare câte mii de ani trebuie să mai treacă ca să-i pună și pe acești sfinți în rândul sfinților români, că sunt sfinți, într-adevăr?

*Maica Inochentia –
Mănăstirea Sfânta Maria, Techirghiol*

Despre sfințenia mărturisită de Dumnezeu¹²¹

Protopresbiterul Gheorghios Metallinos

Patriarhul Nectarie al Ierusalimului (1660-1669)¹²² prezintă pe scurt experiența Bisericii. Astfel, el scrie: „trei sunt cele care mărturisesc sfințenia omului: mai întâi, ortodoxia ireproșabilă, apoi dobândirea tuturor virtuților, care rezultă din împotrivirea până la sânge față de păcat și, în sfârșit, arătarea de la Dumnezeu a minunilor și semnelor peste fire. Cea dintâi este necesară pentru mântuire. A doua este caracteristică a sfințeniei. Iar a treia este cea mai necesară pentru dovedire”¹²³.

Acest text, scris în urma provocării occidentale și străbătut de dorința explicită de a diferenția practica ortodoxă de denaturarea occidentală, are o importanță semnificativă datorită deplinătății teologice și limpezimii lui. El diferențiază, pe de o parte, adevărul de sfințenia închipuită („meșteșugită”, vezi 2 Pt. 1, 16) și, pe de alta, lasă dovedirea sfințeniei lui Dumnezeu și nu oamenilor. Bazându-se pe cele afirmate de Patriarhul Nectarie, Sfântul Nicodim Aghioritul (1749-1809) reia această temă, dând, după cunoștința noastră, o

¹²¹ Fragmente din articolul *Sfințenia mărturisită de Dumnezeu*, preluate de pe www.pemptousia.ro/2012/09/sfintenia-marturisita-de-dumnezeu/ (n. ed.).

¹²² Despre personalitatea patriarhului Nectarie, vezi articolul lui N.E. Tzirákis în Th.I.E., vol. I (1966), pp. 396-397 (n.a.).

¹²³ Despre pozițiile prezentate de frații de la Ierusalim cu privire la Petru, verhovnicul apostolilor, vezi *Despre începutul contestării Papei*, Iași, 1682, pp. 201 și 209. Epistola lui Evghénie Voulgaris către Petru Clericul, *Perí ton metá to schísma Agíon tis Orthodóxou Anatolikís Ekklísias kai ton ginoménon en autí Thaumáton*, Atena, 1844, pp. 20, 112 (n.a.).

sentință finală privind practica bisericească în lucrarea sa *Noul Martirologhion*: „Este cunoscut, scrie el, învățătorilor Bisericii noastre, faptul că moaștele Cuvioșilor nu primesc închinare ca fiind sfinte dacă Dumnezeu nu dovedește prin ele minuni, sau cel puțin, nu le cinstește prin bună-mireasmă, astfel încât să fie arătate oamenilor credința lor și dragostea lor pentru Dumnezeu”. În această considerație, Sfântul Nicodim se bazează pe criteriul „vieții celei sfinte întru toate”. Și continuă: „Moaștele mucenicilor, însă, primesc închinare ca fiind sfinte, fără minuni și bună-mireasmă¹²⁴, ca să se vădească tuturor, prin însăși dovada în fapt a martiriului, desăvârșita lor dragoste pentru Dumnezeu; dragoste care și mai înainte în chip vădit se găsea în mucenici; prin urmare, minunile pot fi socotite aproape inutile ca dovezi”¹²⁵. Adică, minunile nu încetează să aibă legătură directă cu sfințenia, atât doar că, în cazul cinstirii mucenicilor, ele nu mai au o semnificație doveditoare esențială („aproape inutile”), din moment ce martiriul în sine constituie dovada faptului îndumnezeirii¹²⁶. De altfel, moaștele adevărate ale sfinților constituie o minune în sine, prin depășirea stricăciunii firești și prin întreruperea dizolvării fizice a sistemului celular¹²⁷.

¹²⁴ Vezi articolul lui Athanasios Pários, *Perí Neomartýron: óti éinai ághioi kai prépei na timóntai os toioúoi, prin í ekdothéi epikyrotikí apófansis tis Dioikoúsis Ekklisías* (n.a.).

¹²⁵ Nicodim Aghioritul, *Néon Martyrológion*, Atena, 1963, p. 24.

¹²⁶ Vezi Andréas Fytrákis, *Leípsana kai táfoi Martýron katá tous treís prótous aiónas*, Atena, 1955, p. 9 (n.a.).

¹²⁷ Vezi Grigorie Palama, *Omília 25, în Duminica Tuturor Sfinților*, par. 6: „Ce cuvânt este vrednic să spună slava de la Dumnezeu [pe care o au] sfinții din racle și rămășițele de oase, slavă care crește în toată vremea, sfânta și buna mireasmă pe care acestea o răspândesc, izvorârile de mir, harismele vindecărilor, lucrarea puterilor și descoperirile cele felurite și mântuitoare care ne vin

(Notă: Cunoscutul teolog grec, părintele Gheorghios Metallinos, reușește să răstoarne o prejudecată des întâlnită astăzi: în timp ce mulți spun că moaștele mucenicilor nu sunt sfinte, pentru că nu s-au arătat făcătoare de minuni, părintele ne arată că, de fapt, potrivit cugetului Bisericii, moaștele sfinților sunt sfinte tocmai datorită muceniei, că minunile sunt „aproape inutile” pentru astfel de canonizări. Iar dacă pomenim de mulțimea minunilor făcute de noii mucenici prin sfintele lor moaște, ele sunt doar dovezi în plus că Dumnezeu i-a primit în cetele sfinților. Iar noi avem datoria de a-i cinsti așa cum li se cuvine...)

prin acestea?”, *Apánta ta érga*, ed. Éllines Patéres tis Ekkliásias, vol. 10, Tesalonic 1985, p. 134. Sfântul Grigorie Palama dă o interpretare teologică facerii de minuni săvârșite de sfintele moaște în modul următor: „Așa după cum dumnezeirea Cuvântului întrupat al lui Dumnezeu este comună și trupului și sufletului, căci prin intermediul duhului s-a îndumnezeit trupul, lucrările lui Dumnezeu înfăptuindu-se prin acesta [prin trup], tot astfel oamenilor duhovnicești li se dă harul Duhului Sfânt, Care Se manifestă prin intermediul sufletului în trup, căci și el pătimește cele dumnezeiești și este fericit împreună-pătimitor cu sufletul al celor pe care acela le pătimește... Intrând, deci, în această cinstită desăvârșire, și trupul lucrează cele sfinte [...], iar dovezile vădite [ale acestui fapt] sunt mulțimile de sfinți făcători de minuni”, *Ypér ton ierós isychazónton*, 2, 2, 12 (n.a.).

Așteptând canonizările...

Cuvântul editorului la ediția a cincea

Ce minunată și glorioasă oștire de noi pătimitori! Cine poate să vă slăvească după cuviință? Cu adevărat, binecuvântat este pământul înmuiat de sângele vostru și sfinte sunt locurile care au primit trupurile voastre.

*Sfântul Ioan Maximovici*¹²⁸

a) „*Cel mai strălucitor punct...*”

Vorbind despre mulțimea nenumărată a sfinților mucenici, canonizați și necanonizați, cunoscuți și necunoscuți, Sfântul Nicolae Velimirovici spunea: „Mucenicii pentru numele Lui și pentru Evanghelie se grăbeau către moarte ca și către un praznic. Eu nu vorbesc despre câteva sute sau câteva mii, ale căror nume sunt scrise în calendar, ci despre nenumărate milioane de creștini din întreaga lume, de-a lungul a două mii de ani, ale căror nume sunt cunoscute și scrise în Ceruri; despre oastea lui Hristos, împotriva căreia este cu neputință a lupta și în fața căreia toate oștile cele potrivnice sunt precum «trestia în fața vântului» (*Psalmi* 82, 12); despre popoarele cele mântuite în Ceruri, al căror număr se apropie deja de numărul nisipului din mare și al stelelor de pe cer, precum a fost făgăduit lui Avraam. (...) Vechea credință ortodoxă în Învierea lui Hristos cel răstignit și în cei răstigniți îndeobște pentru dreptate a fost deseori întărită și înnoită de legiunile noilor și noilor mucenici pentru Hristos”¹²⁹.

¹²⁸ Sfântul Ioan Maximovici despre noii mucenici și mărturisitori din Rusia, în volumul lui Ivan Andreev *Sfinții catacombelor Rusiei*, Editura Pridvor, 2022, p. 259 (n. ed.).

¹²⁹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Cugetări și predici la Învierea Domnului*, Editura Predania, București, 2020, pp. 96-98 (n. ed.).

În acest sobor al noilor mucenici pentru Hristos se află la loc de cinste și sfinții închisorilor din România. Cu darul lui Dumnezeu, în curând va începe canonizarea acestor noi mucenici și mărturisitori. Lucrul acesta este de o mare importanță pentru creștinii din întreaga Biserică a lui Hristos.

Părintele Serafim Rose scria despre importanța mucenicilor și mărturisitorilor Bisericii din Catacombele Rusiei: „În vremurile care vin numai cei profund înrădăcinați în Ortodoxie și legați de Sfinții Părinți vor putea să stea împotriva ispitelor viitoare. (...) Vorbind deschis, timpul care urmează pare atât de întunecat, încât cineva se minunează doar de faptul că avem încă libertatea de a vorbi (oare pentru cât timp încă?). Evident, tot ce se poate spune trebuie să fie spus în curând. Cel mai strălucitor punct din întreaga imagine sunt Noii Mucenici și Biserica din Catacombe...”¹³⁰ Poate că, dacă părintele Serafim Rose ar fi trăit în România, ar fi mărturisit pe același ton că „cel mai strălucitor punct din întreaga imagine sunt sfinții închisorilor”. Da, pentru a putea rezista împotriva ispitelor care vin este de mare nevoie cunoașterea vieții, a mărturisirii și a pătimirilor noilor mucenici. Ei sunt sfinți și se bucură în împărăția lui Dumnezeu. Ei nu au nevoie de cinstirea noastră. Dar noi avem nevoie să îi cinstim și să le cerem ajutorul.

b) Despre îndepărtarea de sfinți

Canonizarea noilor mucenici și mărturisitori este un semn de normalitate. O Biserică în care eroii credinței sunt ignorați arată o îndepărtare de Hristos,

¹³⁰ Din scrisoarea adresată părintelui Nichita în Duminica Tuto-
ror Sfinților, 1972 (din volumul de scrisori inedite aflat în curs de
traducere la Editura Areopag) (n. ed.).

de Cel pe care L-au mărturisit acești eroi. O Biserică în care eroii credinței sunt cinstiți cu evlavie arată tocmai rămânerea în duhul Bisericii primare.

În anul 2006 părintele Gheorge Calciu-Dumitreasa (rezumând durerile multora dintre foștii deținuți politici) se întreba cu inima plină tristețe: „Oare când va ieși Patriarhia română de sub servitutea statului laic demonizat, orientat spre o Europă Unită, plină de duhul antihristului, și îi va canoniza pe martirii neamului românesc și ai Bisericii? Biserica Rusă a făcut martiri din toți cei care au fost uciși în închisori, chiar dacă au dus o luptă politică, fiindcă toți au luptat împotriva imperiului satanic comunist. Iar la noi sfinții închisorilor sunt renegați din motive politice și din lașitate duhovnicească. Nu a auzit Sfântul Sinod românesc despre puterea crucii: «Și a făcut din pescari Apostoli și din păgâni mucenici!»? Nu a auzit că pocăința și curățirea lăuntrică sunt cea mai sigură poartă de intrare în rai? Nu a auzit că bunul trai este dușmanul lui Hristos în inima ierarhilor care sacrifică sfinții din închisori în cel mai oribil abator: cel al uciderii spirituale? Dar, dincolo de orbire și dincolo de lașitate, sfinții din închisori veghează peste Biserica Română, peste sinodalii prinși în plasa sclaviei neamului ateu și peste neamul românesc, mai reali decât toate treptele ierarhice care neagă sfințenia celor din închisori.”¹³¹

Dar iată că din anul 2025 în România va începe canonizarea sfinților închisorilor. Părintele Gheorghe Calciu se bucură din împărăția cerurilor că pregătirile pentru aceste canonizări sunt în plină desfășurare...

¹³¹ Din prefața volumului lui Ioan Ianolide *Întoarcerea la Hristos*, ediție îngrijită la Mănăstirea Diaconești, Editura Bonifaciu, 2021, pp. 17-18 (n. ed.).

Părintele Pimen Vlad de la Sfântul Munte Athos a relatat o minune care arată clar că sfinții închisorilor vor să fie cinstiți de către poporul credincios: „Această minune mi-a povestit-o o femeie: soțul meu a primit o icoană cu sfinții de la Aiud și voia să o pună pe perete. Atunci eu i-am zis că avem destule icoane pe pereți și nu mai este nevoie să punem și altele. Și mai bine să o ducem la țară și să o punem pe un perete, la casa de acolo. Soțul meu nu s-a împotrivit, ci a luat icoana și a pus-o în bagajul pe care trebuia să îl ducem la țară. Bagajul a stat vreo două săptămâni în balcon și în noaptea dinaintea plecării la țară am avut un vis.

I-am văzut pe toți sfinții, așa cum sunt în icoană, cu hainele vărgate, că erau vii și veneau spre mine, strigând foarte supărați: «Pune-ne pe perete, pune-ne pe perete...» Atunci m-am trezit foarte speriată și m-am dus direct în balcon, am scos icoana și am adus-o, ca să o pun pe perete. Soțul meu dormea. Am căutat ciocanul și un cui și atunci, noaptea, am pus icoana pe perete. M-am chinuit un timp, până să găsesc un loc să intre cuiul. Și abia apoi am avut curajul să mă culc, încă tremurând de frică.

A doua zi, când să plecăm, soțul a văzut icoana pe perete și m-a întrebat mirat dacă nu o mai ducem la țară. Atunci i-am răspuns: «Las-o, că stă bine pe perete. Ce nu-ți place la ea?» Dar nu i-am spus nimic de vis. A dat și el mirat din umeri, dar nu a mai zis nimic. În sinea lui s-a bucurat mult, căci avea evlavie la sfinții din închisorile comuniste, având chiar și o bucățică de la sfintele moaște ale lor. Despre vis i-am spus abia după ce ne-am întors de la țară”¹³².

¹³² Monah Pimen Vlad, *Povestiri duhovnicești*, volumul II, Editura Axa, Botoșani, 2013, pp. 77-79 (n.a.).

Da, sfinții închisorilor vor să fie puși pe pereți, vor să fie cinstiți, vor ca oamenii să le ceară ajutorul și să le răspundă, înmulțind numărul minunilor pe care le fac prin sfintele lor moaște sau la locurile de pătımire. Părintele Teofan Popescu descrie o minune recentă a Sfintei Paraschiva de la Iași, minune din care putem înțelege că sfinții vor să le cerem ajutorul și să nu îi uităm: „O doctoriță din Constanța mi-a povestit la un moment dat că, pentru că nu reușea să aibă copii, s-a rugat mult la Sfânta Parascheva și a născut un copil. Apoi nu s-a mai dus o perioadă destul de lungă la Sfânta Parascheva, ca să-i mulțumească. Și într-o seară visează că era în fața sfintelor moaște ale Sfintei Parascheva și voia să se închine. Și Sfânta Parascheva n-o lăsa să se apropie, o îndepărta tot timpul. Și ea tot încerca și un preot care era lângă sfintele moaște îi zice: «Nu mai încerca atâta, nu vezi că nu vrea să te lase?» Și ea s-a sculat și plângea. Zicea: «E supărată pe mine Sfânta Parascheva, că n-am mers să-i mulțumesc (pentru copil – n.ed.)»” Și de unde până atunci n-avea timp, nu putea, a doua zi a găsit imediat o mașină, s-a învoit la serviciu și a venit la noi și-mi povestea: «Părinte, stăteam la rând și plângeam, mă gândeam: ‘De unde o să-mi dau eu seama că nu mai este supărată Sfânta Parascheva pe mine?’» Și spune că, în momentul în care a pus mâna pe mâinile Sfintei Parascheva, i-a simțit bătăile inimii. Foarte interesant, că ea e doctoriță! Deci, vedeți, i-a dat un răspuns pe limbajul ei: i-a simțit pulsul. Și a zis că pentru ea asta a fost un semn că Sfintei Parascheva i-a trecut supărarea. Așa mi-a povestit.”¹³³

¹³³ Din mărturia părintelui protosinghel Teofan Popescu, slujitor la Catedrala Mitropolitană din Iași – se poate vedea pe <https://youtu.be/RVEZWpFAsc4?si=mCyv68ZQY4QC8kjW> (n. ed.).

În zilele noastre, sfinții închisorilor se bucură că jertfa lor dă roade în sufletele urmașilor lor – iar începerea canonizărilor este o recunoaștere a acestei jertfe. În poezia *Noi*, Petru C. Baciuc își exprima durerea că *legenda* celor ce-au slujit „vechia neamului și-un rost” a fost prea multă vreme ignorată...

„Suntem pământul roditor al unui dacic neam,
Profeții marilor căderi de azi,
Cuvânt pustiu ce am rostit când sângeram
Și ne-ngropam martirii camarazi.

Noi suntem oseminte risipite mii
Și glas de clopot ce-am vestit furtuni;
Când tulnicele sunau jale pe câmpii,
Noi deșteptam chemarea din străbuni.

Noi celor drepți le-am dăruit un steag al lor,
Necoborât de-atunci, spre învieri.
Cu el am străbătut prin mlaștini sau ogor
Și l-am sfințit cu jertfele de ieri.

Noi suntem mărturia unei lumi ce-a fost,
Cu sânge cald roșit-am caldarâm și flori.
Noi am slujit vechia neamului și-un rost,
Pe fruntea țării pus-am aurori.

Legenda noastră stă și azi ascunsă-n lut,
Ne pângăresc martirii; alți strigoii
Ne toarnă mărăcini peste mormântul mut
Și numele ni-l scuipe cu noroi.

Noi am căzut răpuși, dar înviem mereu
Prin mucenicii care se întorc prin prunci.
Sorbim luceferi din genuni spre Dumnezeu
Și-ajungem iar la El când sângerăm pe cruci.”

Iată că a venit vremea ca această *legendă* care a stat atâta vreme *ascunsă-n lut* să fie spusă. A venit vremea ca acești *haiduci ai Duhului* să intre și în Sinaxare. Am stat prea mult îndepărtați de ei...

c) *Evlavia populară și pecetuirea ei*

Într-o discuție despre sfinții închisorilor cu Dan Puric, mitropolitul Bartolomeu Anania spunea că trebuie ca mai întâi poporul să îi cinstească pe sfinții închisorilor, și că abia apoi se va pune problema canonizării lor. Dar atunci Dan Puric l-a întrebat: „Dar cum să îi cinstească poporul, dacă despre ei nu se vorbește?”

Din mila lui Dumnezeu, în ultimii ani s-a vorbit din ce în ce mai mult despre acești haiduci ai duhului. Și evlavia față de acești sfinți s-a răspândit în toate părțile țării, ba chiar și în afara ei, din Sfântul Munte Athos până în America și în restul lumii.

ÎPS Justinian Chira, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului, a dat mărturie despre faptul că recunoașterea meritelor unuia dintre noii mucenici și mărturisitori se răsfrânge, de fapt, asupra tuturor celorlalți, știuți și neștiuți: „Am vorbit și cu alte ocazii despre cei care au suferit pentru credință în temnițele comuniste. S-a vorbit de subiect cu *acul scos*, dar eu am spus direct și clar faptul că toți cei care s-au jertfit și au suferit acolo sunt sfinți! Chiar dacă nu sunt trecuți în Sinaxar. Toți care au murit în închisoare, și care au murit nu numai în închisoare, toți au dreptul să treacă din suferința de aici în rândul sfinților din Sinaxar. Sfinții nu se fac printr-o declarație oficială. În biserica apuseană așa se fac sfinții. Să mă ierte Domnul, acolo se formează un tribunal unde există avocatul diavolului, avocatul lui Dumnezeu, și apoi se discută despre persoana respectivă și se decide dacă este sau nu este sfântă. Aceasta e metoda bisericii apusene.

Biserica Ortodoxă are altă metodă: nu declară pe cineva sfânt, până nu-l declară poporul, până nu-l consideră poporul că-i sfânt. Abia după ce poporul, adică ceata credincioșilor, te consideră că tu ești un om care ai calitate, care ai viață sfântă, abia apoi Biserica te recunoaște. Dar, poporul te declară sfânt. Aceasta e metoda. Sfinți sunt nenumărați. Că vor fi trecuți în Sinaxare peste un an, peste doi, peste zece, Dumnezeu va decide. Acesta va fi triumful lui Hristos. Dar pentru aceasta, noi trebuie să ne trudim toți, noi toți. Ca să creăm o atmosferă în care cel ce se naște, cel ce pătimizește pentru Hristos, poate fi trecut automat din rândul oamenilor păcătoși în rândul sfinților. Asta fiecare poate și trebuie s-o facă. Toți aceștia care au pătimit în închisori au fost mielul de jertfă pentru iertarea păcatelor poporului român. Ei au fost aruncați în gura celor fără de Dumnezeu, ca să ispășească păcatele noastre, ale tuturor. Ei s-au jertfit pentru noi.

Și chiar dacă acuma se pune problema ca să fie trecuți în rândul sfinților, ei nu trebuie să fie trecuți în rândul sfinților. Ei sunt sfinți, prin sacrificiul lor. Îi admir pe cei care se luptă să fie trecuți din pușcării în Sinaxare, în rândul sfinților. Adică să fie și oficial trecuți, recunoscuți, declarați sfinți. Dar ei sunt, de fapt, sfinți. Ei s-au sfințit, s-au sanctificat.

Se poate spune și că tot poporul român este sfânt, pentru că tot poporul a suferit în 50 de ani de comunism. Dar au fost oameni care s-au evidențiat prin suferință, prin felul cum au trăit, ce au făcut și ce au lăsat în urmă, cum este și Părintele Justin Pârvu. Justin Pârvu este unul dintre miile de martiri ai poporului român. Pot spune că în mod normal Părintele Justin Pârvu a primit recunoașterea de cetățean de onoare al orașului Baia Sprie. Dar acest titlu de cetățean de onoare trebuie privit ca un titlu de cetățean de

onoare acordat tuturor celor care au suferit la Baia Sprie și chiar un titlu acordat pentru toți cei care au suferit în comunism în toate pușcăriile din țară... ”¹³⁴

Un act de mare curaj și evlavie, care a sporit evlavia populară față de cinstirea sfinților închisorilor, a fost deshumarea sfințelor moaște ale părintelui Constantin Sârbu, unul dintre cei mai cunoscuți mărturisitori din România comunistă.¹³⁵ Una dintre cele mai importante mărturii despre sfințenia sa a fost dată de părintele Ilarion Argatu care, mergând la spital pentru a-i da ultima împărtășanie părintelui Sârbu, a văzut lumină în jurul capului acestuia, asemănătoare aurei pe care o au sfinții în icoane, și a exclamat: „Cunună de martir...”¹³⁶. Dezgroparea osemintelor părintelui a fost însoțită de o bunămiereasmă foarte puternică, care adeverea sfințenia părintelui. Deshumarea a avut loc din inițiativa credincioșilor din parohia Sapienței, unde părintele a strălucit nu doar prin slujirea sa, ci și prin mulțimea minunilor sale. Și din ce în ce mai mulți creștini așteaptă acum canonizarea sa.

d) Ordinea canonizărilor

Toți sau aproape toți dintre cei care au pățimit în temnițele comuniste au fost de părere că primul pe lista

¹³⁴ Din cuvântul rostit cu prilejul decernării titlului de cetățean de onoare al orașului Baia Sprie părintelui Justin Pârvu, *Un titlu pentru toți cei care au suferit în pușcăriile comuniste*, publicat în *Gazeta de Maramureș*, 10 septembrie 2013 (n. ed.).

¹³⁵ Pe 18 octombrie 2023. Detalii pe <https://www.atitudini.com/2023/10/parintele-constantin-sarbu-de-la-biserica-sapienței-a-fost-deshumat/>.

¹³⁶ În volumul *Lacrimă și har. Preotul martir Constantin Sârbu*, Editura Bonifaciu, 2022. Câteva relatări despre minunile părintelui Constantin pot fi citite pe <https://www.atitudini.com/2023/10/din-minunile-pr-constantin-sarbu-vazator-cu-duhul/> (n. ed.).

canonizărilor ar fi trebuit să fie Valeriu Gafencu. De aceea, foștii deținuți politic au întocmit cu multă vreme în urmă primul dosar de canonizare a acestuia, care a fost depus la Patriarhia Română. Fără îndoială, cel mai iubit dintre sfinții închisorilor este el. Viața lui curată, jertfa lui mucenicească, minunile făcute după moarte au făcut ca evlavia populară să îl cinstească pe el mai mult decât pe frații lui de pătimire, fie că era vorba de mireni, călugări sau chiar preoți. Chiar dacă, cel puțin deocamdată, numele lui nu apare pe lista de canonizări, poate că Dumnezeu va răspunde dorinței poporului binecredincios ca acest mucenic să intre cât mai curând în Sinaxare.

De fapt, nu doar numele lui Valeriu Gafencu lipsește deocamdată dintre propunerile de canonizare. Lipsesc multe alte nume, ba chiar lipsesc majoritatea numelor celor care sunt deja cinstiți de popor ca sfinți ai închisorilor. Motivul: pentru că au făcut parte din Mișcarea Legionară sau din Frățiile de cruce (care pregăteau tinerii, elevi și studenți, pentru a deveni legionari).

În privința Mișcării Legionare există atitudini foarte diferite și nu este locul aici pentru o analiză extinsă a acestui fenomen. Dar este important să se înțeleagă un lucru simplu: că majoritatea legionarilor care au pățimit în temnițele comuniste au aderat la principiile legionare vrând să Îl slujească pe Dumnezeu și vrând binele Bisericii și al neamului românesc.

Adică, indiferent ce greșeli au existat în ideologia legionară și cât de multe sau de mari au fost greșelile pe care le-au făcut unii legionari (asasinatele politice, chiar dacă au fost doar încercări de răzbunare, tot asasinate rămân), totuși aceste greșeli nu pot fi puse pe seama tuturor legionarilor și fraților de cruce care au avut o educație creștină și care s-au luptat pentru binele Bisericii

și al neamului fără să recurgă la violență și fără să fie de acord cu folosirea ei.

Maica Mihaela Iordache, în testamentul ei mucelesc pe care l-a transmis prin colegile de suferință, rezumă modul în care mulți dintre sfinții închisorilor s-au raportat la Mișcarea Legionară: „Vor veni mulți și vă vor sili să recunoașteți că Mișcarea (Legionară) a urmat un drum greșit și că rostul luptei n-a fost decât o rătăcire. Tuturor acestora le veți răspunde răspicat: legionarii nu au greșit în principiu. Ei au vrut să scoată neamul românesc din fundul unei adânci prăpăstii de întuneric, dezmaț și necredință. Au aprins o făclie și au știut să-și țină ochii ațintiți spre ea. Dacă am greșit că am scos sabia, atunci când vrăjmașii ne copleșeau din toate părțile, am și primit cu seninătate să ne plecăm capul sub ea. Viețile curmate – ale noastre și ale vrăjmașilor noștri – vor sta în cumpănă în fața lui Dumnezeu. Nimeni nu are dreptul să frângă vieți omești. Noi n-am dorit să ucidem, ci să ne apărăm de cei ce ne-au ucis cu sutele.

Astăzi, ridicați pe jertfele martirilor noștri, continuăm să năzuim spre cărarea cea dreaptă și suntem siguri de lumină. Călăuzele noastre dintru început continuă să ne îndrume de dincolo de mormânt.

Am vorbit despre Hristos și am mers – în parte, după puteri – pe urmele Lui. Acum suntem total ai lui Hristos, viețuind întru El. Drumul acesta înseamnă dragoste și numai dragoste. Toate celelalte să le lăsăm în seama lui Dumnezeu, iar grija noastră să fie una singură: aceea de a cunoaște voia Lui și de a o împlini întocmai, chiar cu prețul vieților noastre.”¹³⁷

¹³⁷ Din revista *Puncte cardinale*, nr. 11/23 din anul 1992, p. 3. Testamentul Maicii Mihaela Iordache a fost transmis mai departe de mai multe mai camarade de suferință din închisoarea Ciucului (n. ed.).

Ca să înțelegem admirația pe care au avut-o mulți dintre sfinții închisorilor – legionari sau nu – față de întemeietorul Mișcării Legionare, Corneliu Zelea Codreanu, putem citi descrierea succintă pe care i-o face acestuia părintele Dumitru Stăniloae (care apare pe listele de canonizări din 2025): „Corneliu Codreanu era și el o figură foarte interesantă; și atrăgea ca și Arsenie Boca: avea ceva atractiv, ceva puternic, așa; același spirit hotărât și sigur. Alegea o cale și gata, mergea pe ea. Impresionau amândoi prin forma lor hotărâtă de a fi. Era un dar al lor. Cred că e oarecare asemănare între ei, parcă erau o piatră, o stâncă. Eu n-am avut această exactitate de a defini lucrurile, m-am legănat așa, în cunoașterea adevărului. Eu am pus foarte mult preț pe iubire, pe blândețe, pe bună-tate, pe valorile Treimii. Scrisul meu a atras – e adevărat, dar ca persoană n-am exercitat această atracție pe care o exercitau Codreanu sau Arsenie Boca. Și nu știu cum e mai bine.”¹³⁸

Faptul că părintele Stăniloae, care este considerat cel mai mare teolog român, vorbea cu sinceritate despre faptul că nu știa care linie a fost mai bună, a lui însuși, a lui Corneliu Codreanu sau a părintelui Arsenie Boca arată clar cât era de impresionat de personalitatea întemeietorului Mișcării Legionare. În descrierea acestuia nu este vorba evident de propagandă politică – pentru că părintele Stăniloae nu a fost legionar (deși a fost acuzat de securitate de activitate legionară,

¹³⁸ Fragment dintr-un interviu apărut în *Scara, Revista de oceanografie ortodoxă. Treapta a șaptea*, 2001 (interviul a fost luat în primăvara anului 1993 de Florin Palas și de colegii săi de la Liga Tineretului Ortodox din Brașov). În format electronic se poate citi integral pe <https://www.sufletortodox.ro/arhiva/carti-documente/Dumitru-Staniloae/Dumitru%20Staniloae%20-%20Convorbire.pdf> (n. ed.).

pentru a putea fi aruncat în temnițele comuniste). Este vorba doar de o relatare sinceră și – din perspectiva părintelui Stăniloae – obiectivă.

Când vine vorba de Mișcarea Legionară mulți se gândesc automat doar la secvențele prezentate de istoriografia comunistă – violență, crime, exaltare mistică. Dar în realitate fenomenul legionar a fost mult mai amplu. Cei care îi critică pe sfinții închisorilor care au iubit Mișcarea Legionară și pe conducătorii acesteia trebuie să înțeleagă că în cazul lor nu a fost în niciun caz vorba de promovarea greșelilor făcute în perioada interbelică (greșeli care au culminat cu asasinarea unora dintre oamenii politici care s-au implicat în defăimarea și prigonirea legionarilor).

Valeriu Gafencu, cel mai cunoscut dintre sfinții închisorilor, spunea în închisoarea de la Târgu Ocna: „Nu-mi pare rău că am fost legionar și c-am purtat haina legionară, dar, de-mi va părea rău de ceva până la sfârșitul vieții mele, va fi faptul de a nu fi purtat încă de la începutul începuturilor o singură haină: haina lui Hristos.”¹³⁹

Ioan Ianolide, care a pățimit lângă Valeriu Gafencu, scria în cartea sa *Întoarcerea la Hristos*: „Niciunul dintre noi nu purtase cândva pistol și nici nu se gândise să poarte! În afară de năzuințele noastre sublime nu purtam nimic periculos.”¹⁴⁰

Aceasta este o idee fundamentală pe care trebuie să o înțeleagă creștinii care (din pricina manipulării sistematice legate de acest fenomen atât în perioada comunistă și chiar și după așa-zisa cădere a comunis-

¹³⁹ Din mărturia dată lui Octavian Anastasescu, în volumul *Experiențe carcerale în România comunistă*, Editura Polirom, București, 2011, p. 265 (n. ed.).

¹⁴⁰ Din ediția apărută la Editura Bonifaciu, 2021, p. 36 (n. ed.).

mului) îi defaimă pe sfinții închisorilor care au fost legionari.

Biserica Ortodoxă ar putea cinsti ca sfinți oameni care au făcut mari fărădelegi, dar s-au pocăit pentru ele și au mers pe calea nevoinței și a rugăciunii. Găsim în Sinaxare astfel de exemple. Numai că aici nu avem de-a face cu păcătoși care în temniță și-au înțeles crimele și s-au pocăit pentru ele, ci avem de-a face cu oameni care în viața lor nu au făcut decât bine celor din jurul lor și care, ajunși în închisoare, au sporit duhovnicește și au atins o măsură a pocăinței greu de înțeles de către cei mai mulți dintre noi.

De aceea Valeriu Gafencu și majoritatea fraților săi de suferință nu regretau că au îmbrăcat cămașa legionară – ci dimpotrivă, ei considerau că au făcut cea mai bună alegere, implicându-se în lupta pentru binele Bisericii și al neamului. De această raportare sinceră a lor trebuie să se țină seama atunci când se analizează dosarele lor de canonizare.

În prefața volumului *Mărturisitorii din închisorile comuniste. Minuni. Mărturii. Repere* atrăgeam atenția asupra riscului pe care și-l asumă cei care se lasă manipulați și îi denigrează pe unii dintre sfinții închisorilor din pricina faptului că au făcut parte din Frățiile de cruce sau din Mișcarea Legionară: „Canonul 63 al Sinodului V-VI Ecumenic de la Trullo spune: «Hotărâm ca istoriile martirilor plăsmuite mincinos de vrăjmașii adevărului, ca să îi necinstească pe martirii lui Hristos și ca să îi aducă la necredință pe cei care le ascultă, să nu se publice în biserici, ci să se arunce în foc. Iar pe cei ce le primesc sau le țin de

adevărate îi anatematizăm.»¹⁴¹ Canonul ne arată clar că lupta împotriva mucenicilor din toate timpurile este o rătăcire, este o erezie. I se poate spune *martiroclastie*, luptă împotriva mucenicilor, care e de fapt *aghioclastie* – luptă împotriva sfințeniei și a sfinților. Nimeni nu s-ar mira dacă cei care ar contesta cultul sfinților din vechime, cum ar fi Sfântul Mucenic Nestor sau Sfânta Mare Muceniță Ecaterina, ar fi dați anateimei. Așa că nu ar trebui să ne mire nici faptul că, de fapt, și cei care îi prigonesc pe noii mucenici și mărturisitori au fost deja dați anateimei – chiar dacă nu sunt conștienți de acest lucru. Sfântul Nicodim Aghioritul tâlcuia acest canon: «Necredincioșii și vrăjmașii adevărului, vrând să prihănească pe cele ale creștinilor, precum se vede, au scris oarecare lucruri de răs și străine, ca și cum le-ar fi zis și le-ar fi făcut mucenicii lui Hristos; ca și mucenicii din acestea să se ocărăscă, și credința dreptslăvitorilor să se batjocorească. Drept aceea Canonul acesta poruncește a nu se citi în Biserică acest fel de cuvinte mincinoase, ci să se ardă, iar cei ce le primesc pe acestea ca pe niște adevărate să se anatematisească».¹⁴²

Tâlcuind canonul respectiv, prin care – atenție – sunt dați anateimei nu doar cei care falsifică, ci și cei care primesc ca adevărate scrierile mincinoase despre mucenici, vlădica Nicodim Milaș scria aproape aceleași lucruri: «Părinții Sinodului Trulan au observat în secolul al VII-lea că necredincioșii, cu intenția de a supune faptele creștine batjocurii, după cum spune

¹⁴¹ Dr. Nicodim Milaș, *Canoanele Bisericii Ortodoxe însoțite de comentarii*, Vol. I, Partea II, Tipografia Diecezană, Arad, 1931, p. 435 (n.a.).

¹⁴² *Pidalion – Cârma Bisericii Ortodoxe*, editat de Neofit, Patriarhul Constantinopolului, Editura Credința strămoșească, 2007, p. 289 (n.ed.).

Zonara în comentariul la acest canon, alcătuiau unele scrieri pline de absurdități și de ineptii, din care se părea că ar vorbi și ar lucra sfinții mucenici, ca, astfel, prin acestea credința noastră să fie expusă batjocurii, iar sfinții mucenici, rușinii¹⁴³. Canonul nu numai că interzice citirea acestor scrieri, ci poruncește să se ardă, dându-i anatemei fără nicio deosebire pe toți cei ce țin la ele și le privesc de veritabile.»¹⁴⁴

Prin acest canon sunt dați anatemei implicit toți cei care batjocoresc memoria noilor mucenici și mărturisitori, punând pe seama lor fapte pe care nu le-au făcut și denaturând faptele bune pe care le-au săvârșit. Dar sunt dați anatemei și cei care se lasă manipulați de minciunile lor, primind ca adevărate acuzațiile contra sfinților.

În tâlcuirea canonului respectiv, Sfântul Nicodim Aghioritul menționa faptul că «suntem datori să mulțumim noi, răsăritenii, Sfântului Simeon Metafrastul (adică tălmăcitorului), care cu multă osteneală a scris viețile Sfinților mucenici și ale Cuvioșilor Părinți, curățindu-le de toată minciuna, singur mergând pe la multe locuri, și pe altele din însăși vederea, iar pe altele din încredințare sigură adunându-le.»¹⁴⁵ La fel suntem noi datori să mulțumim părintelui Justin Pârvu, părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa, părintelui Arsenie Papacioc, lui Virgil Maxim, lui Ioan Ianolide, lui Octavian Anastasescu și tuturor celor care

¹⁴³ Sint. At. II, p. 452, nota dr. Nicodim Milaș (n. ed).

¹⁴⁴ Dr. Nicodim Milaș, idem, pp. 435-336 (n.a.).

¹⁴⁵ În traducerea românească din *Pidalion* a acestui canon nota Sfântului Nicodim Aghioritul despre Sfântul Simeon Metafrastul este inexactă – apare că „trebuie să mărturisim lui...” (*Pidalion – Cârma Bisericii Ortodoxe*, Editura Credința strămoșească, 2007, p. 289), în loc de „trebuie să îi mulțumim, ca și apusenii, precum mi s-a zis” (n.a.).

s-au ostenit să vorbească sau să scrie despre viața reală a noilor mucenici și mărturisitori, devenind implicat coautori de Sinaxare contemporane.”¹⁴⁶

e) *Profeții despre vremurile care vin*

Este important să înțelegem că Dumnezeu Își pregătește turma pentru vremurile care vor veni. În anii '30 ai secolului trecut, părintele schimonah Ignatie din Manciuuria, un stareț orb cu viață sfântă, a făcut o profeție care părea greu de înțeles: „Ceea ce a început în Rusia se va încheia în America.”¹⁴⁷ În acea perioadă, Rusia era țara care dădea cei mai mulți mucenici, iar America era pentru mulți tărâmul libertății, considerat un reper pentru democrație. În zilele noastre, în America lucrurile se schimbă în mare viteză și sub presiunea corectitudinii politice adevărul este aruncat, pus în umbră, dacă nu chiar aruncat la gunoi. Prigonirea credinței creștine în numele valorilor moderne este din ce în ce mai clară.

Din păcate, România este manipulată să se orienteze după aceleași *valori* moderne. Părintele Calciu a spus niște cuvinte profetice legate de viitorul neamului românesc: „Cred că avem un neam în perioada de martiraj, care va deveni un martiraj general. Nu știu cum, nu am o imagine exactă, dar martirajul va fi probabil și de ordin material, și de ordin moral. Adică încet-încet, familia va fi distrusă, încet-încet Biserica va fi compromisă – prin compromisurile proprii. Și va fi o parte a neamului românesc care va rămâne pe poziții creștin-

¹⁴⁶ Editura Areopag, 2021, pp. 7-9. Aș fi putut rescrie ideile respective, pentru a nu cita din propriile texte, dar am considerat că e mai simplu să le citez (n. ed.).

¹⁴⁷ Citat în volumul Ieromonahului Damaschin Christensen *Viața și lucrările părintelui Serafim Rose*, apărut la Editura Sophia, București 2005, p. 844 (n. ed.).

ortodoxe adevărate, și așa cum am spus, munții, mănăstirile, orașul... Poate că vom intra în catacombe din nou... Dar Dumnezeu va salva neamul românesc până la urmă.”¹⁴⁸

Trebuie subliniat faptul că părintele Calciu nu a fost singurul român care, asemenea starețului Ignatie din Manciuria, a profețit întoarcerea în catacombe în vremea unei noi prigoane împotriva creștinilor.

În anul 1985, Ioan Ianolide scria în cartea sa *Deținutul profet*¹⁴⁹, niște cuvinte profetice dintre care o parte – cele legate de căderea comunismului – s-au împlinit la câțiva ani după ce au fost scrise, iar altă parte par a se împlini în vremurile noastre. Iată câteva fragmente din această carte...

„Vremea stă sub semnul lui antihrist. Mi-a rămas datoria unei mărturisiri testamentare.

Mulți vor fi șocați de viziunea prezentată de mine, dar ea va fi înțeleasă în mileniul trei.

Deținutul dispune de un detector suprasensibil al duhurilor, ideilor și forțelor ce se declanșează în lume. Simte că într-un viitor previzibil puterea comunistă va fi anihilată. Și, totuși, el este trist și îngrijorat. Trist, pentru că vede că aceia care au avut puterea comunizării țării se profilează ca stăpâni și ai lumii care va veni. Este îngrijorat, pentru că înțelege că se deschid perspectivele unei tiranii mondiale, fără oponenți și fără precedent.

Biserica nu poate binecuvânta la întâmplare orice formulă socială, orice lege, orice instituție, orice doctrină, orice ideal, orice oameni, ci numai pe acelea

¹⁴⁸ [http://www.cuvantul-ortodox.ro/parintele-gh-calciu-inedit-poate--ca-vom-intra-in-catacombe-din-nou/\(n.ed.\)](http://www.cuvantul-ortodox.ro/parintele-gh-calciu-inedit-poate--ca-vom-intra-in-catacombe-din-nou/(n.ed.))

¹⁴⁹ Apărută în anul 2009 la Editura Bonifaciu, într-o ediție îngrijită de maicile de la Mănăstirea Diaconеști (n. ed.).

care aparțin mesajului evanghelic, prin care se slujesc oamenii acelei vremi.

E mai lucrătoare o Biserică prigonită, dar pură, decât una strălucitoare, dar convențională. Această poziție e a lui Hristos și a lui Pavel. Ea a îmbinat în mod fericit puritatea adevărului cu înțelepciunea metodelor de mântuire a lumii, pe când convenționalismul practicat uneori de creștinătate e dubios moral și discreditat social.

Răul în lume nu va veni numai prin formă anti-hristică, ci și prin forma hristoșilor mincinoși, adică acei creștini care nu vor fi autentici reprezentanți ai spiritualității creștine.

Falsul creștinism se dovedește a fi un dușman tot atât de nefast ca și anticreștinismul, căci acesta din urmă lovește frontal, pe când acela sufocă ipocrit creștinătatea. Reîncreștinarea creștinătății trebuie să ia model de la creștinismul primar al credinței impetuoase, intransigente și martirice.

Civilizația modernă comportă următoarele riscuri: dispariția vieții prin dezagregarea atomică militară, ori, pe cale pașnică, prin poluare și epuizarea resurselor naturale; dispariția vieții prin manipularea stavroghiană a ingineriei genetice; dispariția vieții prin alienarea oamenilor; tirania absolută prin monopolul tehnicii; transformarea societății în temniță, fermă ori uzină, prin tehnicizare; determinarea conștiinței prin mijloace tehnice; o lume teleghidată tehnic; anularea omului ca ființă liberă, conștientă și stăpână: dezechilibru ecologic; răzbușnarea naturii împotriva tehnicii; un dezastru general, pe care-l îndreptățește căderea omului din harul dumnezeiesc; golirea omului de harul Sfântului Duh și dispariția finalității transcendente. Armele nucleare dovedesc realitatea acestei perspective. Armele spațiale defensive amenință cu tirania

universală. Tehnica, dacă se dezvoltă în ritmul actual, în curând va ucide lumea pe cale pașnică. Lumea e deja alienată. Natura se răzbună.

Temnița a rămas în urmă. Cugetul meu e ancorat în viitorul omenirii. Mântuirea lumii e problema apostolatului – și noi facem apostolat. Această vocație s-a cristalizat în calvarul secolului XX. Creștinătatea a dat sfinți și martiri. Odată cu ei, omenirea întregă a dat zeci de milioane de victime. Acesta este tragicul holocaust al acestui veac și e regretabil că nu este cunoscut, recunoscut și cinstit.

Biserica pare a fi învinsă și împinsă la marginea vieții și a istoriei. Totuși, lucrurile se dovedesc a nu rămâne așa. În timp ce cursul societății umanist-materialiste a ajuns la abis și moarte, omenirea redescoperă perspectiva istorică a spiritualității creștine.

Biserica e în derută, atât de slăbită încât o suflă toate vânturile istoriei. Dar Duhul Sfânt ridică martiri și sfinți, mărturisitori și apostoli. Îi ridică din anonim, ori de acolo de unde nu era de așteptat, încât se conturează un nou început în creștinism. Și celui ce va birui i se va da să mănânce din pomul vieții.

Pentru creștini, sensul suferințelor și al dezastrelor este acela al curățirii și mântuirii. Pentru anticreștini, sensul suferințelor și al dezastrelor este o împătimitire și mai mare, un efort superior de revoltă și orgoliu.

Sfinții, eroii și martirii acestui veac s-au apropiat de Hristos până la unirea cu El. Pe ei îi mărturisim. Fie strădania și jertfa noastră spre slava lui Hristos și mântuirea lumii. Amin.”

O astfel de mărturie harismatică nu mai are nevoie de niciun comentariu...

Anexe:

**ACATISTUL NOULUI MUCENIC
VALERIU GAFENCU,
SFÂNTUL ÎNCHISORILOR**

Condacul 1:

Pe cel ce plinind cuvântul Evangheliei a strălucit, luminând ca o candelă din care s-au aprins mănunchiuri de lumânări în întunericul temnițelor, veniți, iubitorilor de nevoințe, să îl cinstim ca pe un dascăl al jertfelniciei, al răbdării și al iubirii aducătoare de roadă, și să îi cântăm: Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonți pentru Hristos!

Icosul 1:

A ajuns până la noi propovăduirea ta, alesule mărturisor: „Vă cheamă Domnul slavei la lumină, vă cheamă mucenicii-n veșnicii; fortificați Biserica creștină cu pietre vii, zidite-n temelii.” Și, vrând a urma îndemnului tău, ne rugăm ție să fii grabnic apărător al nostru, ca să îți putem cânta într-un glas:

Bucură-te, cunună a Bisericii și comoară a neamului românesc;

Bucură-te, că ești bucurie a credincioșilor și dar dumnezeiesc;

Bucură-te, nou apostol care în temnițe ai propovăduit dreapta credință;

Bucură-te, că harismele tale le-ai ascuns sub veșmânt de umilință;

Bucură-te, rudenie a mucenicilor din primele veacuri creștine;

Bucură-te, că pământul Basarabiei se slăvește prin tine;

Bucură-te, că din anii copilăriei ai stat sub cereasca binecuvântare;

Bucură-te, că spre slujirea Domnului și a aproape-lui ai avut chemare;

Bucură-te, că tinerețea ta a fost pecetluită de feciorie și jertfelnicie;

Bucură-te, că, luptându-te cu ispitele, ai fost iubitor de curăție;

Bucură-te, că din curajul tatălui tău ai învățat să stai tare în necazuri;

Bucură-te, că nu te-ai temut nici de moarte, nici de chinuri;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prizoniți pentru Hristos!

Condacul al 2-lea:

Având mare cinstire față de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, nu te-ai sfiit a spune altora: „Maica Domnului îmi împlinește rugăciunile”, pentru a spori în ei nădejdea în ocrotirea sa cerească. Iar ea, arătându-ți-se în temniță în chip minunat, a răspuns evlaviei tale, zicându-ți: „Eu sunt dragostea ta! Să nu te temi! Să nu te îndoiești! Biruința va fi a Fiului meu!”. Pentru aceasta noi, văzând cum Dumnezeu a rânduit să fii întărit pentru a-ți duce crucea fără cârtire, Îi cântăm: Aliluia!

Icosul al 2-lea:

Ai văzut-o pe Preacurata Fecioară, nădejdea celor deznădăjduiți și bucuria celor întristați, dând mărturie că Hristos a sfințit închisoarea în care ai pățimit pentru El împreună cu alți mucenici, mireni, monahi sau preoți, pentru ca din jertfa voastră să ia pildă cei

de acum și cei ce vor veni după noi. Cuvintele ei sfinte alungă de la noi orice îndoială în sfințenia ta, și pentru aceasta te laudăm așa:

Bucură-te, că, fiind ocrotit de Maica Domnului, temnița în chilie o ai schimbat;

Bucură-te, a jertfelniciei mireasmă pe care Dumnezeu în lume o a împrăștiat;

Bucură-te, tânăr care ai căutat iubirea cea netrecătoare;

Bucură-te, că virtuțile tale străluceau în fața celorlalți ca un soare;

Bucură-te, că Preacurata Fecioară pe calea curăției te-a călăuzit;

Bucură-te, că sub sfântul ei acoperământ viață cuvioasă ai trăit;

Bucură-te, încredințarea celor ce aleg calea fecioriei;

Bucură-te, mlădiță a smereniei și floare a bucuriei;

Bucură-te, că i-ai cinstit pe sfinți și în soborul lor ai intrat;

Bucură-te, chivot peste care Duhul Sfânt S-a revărsat;

Bucură-te, că, plângându-ți păcatele, ai cunoscut al umilinței fior;

Bucură-te, că flacăra inimii tale a fost aprinsă de cerescul dor;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonii pentru Hristos!

Condacul al 3-lea:

Învățător înțelept te-ai arătat, zicând că „orice bucurie adevărată se câștigă cu preț de jertfă; orice cetate se cucerește cu bărbăție, cu credință, cu îndrăzneală,

cu încredere în misiunea dată de Dumnezeu și mai ales cu rugăciune.” Pentru care noi, hrănindu-ne cu învățăturile tale, Îi cântăm lui Dumnezeu, Celui ce te-a înțelepțit: Aliluia!

Icosul al 3-lea:

Filă de Filocalie scrisă cu sânge și dascăl iscusit al rugăciunii lui Iisus ai fost, mucenice, arătându-te urmaș tainic al marilor Părinți din vechime. Ai aflat pacea inimii și i-ai încurajat și pe alții să o caute, zicând: „în luptă cu puterile întunericului, cu gândul la Dumnezeu, mi-am găsit pacea în rugăciune”. Iar noi, vrând să mergem pe drumul pe care ai mers și tu, îți zicem:

Bucură-te, că, prin rugăciunea lui Iisus, inima ta a devenit altar;

Bucură-te, că, rugându-te neîncetat, sufletul tău s-a umplut de har;

Bucură-te, că, rugându-te Sfântului Arhanghel Mihail, înger în trup ai devenit;

Bucură-te, că de frumusețile împărăției cerurilor sufletul tău a fost rănit;

Bucură-te, binecuvântare pentru cei împreună-pătimitori cu tine;

Bucură-te, pururea îndemnătorule spre facerea de bine;

Bucură-te, rugătorule pentru cei ce voiau să se mântuiască;

Bucură-te, că de râvna nemăsurată îi sfătuiai să se ferească;

Bucură-te, că cei ce te cinstesc se minunează de vi-ețuirea ta;

Bucură-te, că împreună cu cetele îngeresti încep a te lăuda;

Bucură-te, rug aprins de Dumnezeu cel viu în pustia temniței;

Bucură-te, că, prin rugăciunile tale, scăpăm de patima desfrâului și a mâniei;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prizoniți pentru Hristos!

Condacul al 4-lea:

Pentru nevoințele, pătimirile și rugăciunile tale ai primit harisma vederii cu duhul, de care lucru s-au bucurat cei ce sufereau împreună cu tine. Și unuia dintre aceștia i-ai prorocit: „Va veni un moment în viața ta când inima ta va cânta singură rugăciunea”, iar el, la împlinirea cuvintelor tale, I-a cântat lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 4-lea:

Zăcând pe patul de suferință, în noaptea Sfințelor Paști, ai văzut prin darul lui Dumnezeu la depărtare pe credincioșii care veneau de la schit după slujbă, coborând cu lumânările aprinse. Prin care minune cei închiși cu tine au înțeles măsura sporirii tale, că lanțurile și zidurile temniței nu puteau închide sufletul tău curat. Și pentru aceasta te laudăm, zicând:

Bucură-te, că Duhul Sfânt în inima ta s-a sălășluit;

Bucură-te, că Dumnezeu de mari daruri te-a învrednicit;

Bucură-te, că multe din cele viitoare dinainte le-ai cunoscut;

Bucură-te, că ziua trecerii tale la Domnul mai înainte o ai știut;

Bucură-te, că cel căruia i-ai destăinuit această taină de sporirea ta s-a încredințat;

Bucură-te, că la împlinirea prorocirii mărturie despre sfințenia ta a dat;

Bucură-te, că vestea despre harismele tale în temniță s-a răspândit;

Bucură-te, că, fugind de patima mândriei, talanții primiți de sus i-ai înmulțit;

Bucură-te, că, prin darul primit de la Domnul, celor ce se roagă ție le vii în ajutor;

Bucură-te, că cei ce îți cer cele de folos cunosc că ești de minuni făcător;

Bucură-te, că, lepădându-te de bucuriile lumești, ai primit harisme cerești;

Bucură-te, că acum împreună cu îngerii pe Dumnezeu Îl preamărești;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prizoniți pentru Hristos!

Condacul al 5-lea:

Celor care te îndemnau, în ultimele zile ale vieții tale sfinte, să-ți cruți puțină vlagă care-ți rămăsese și să vorbești cât mai puțin, le-ai cerut: „Nu-mi luați această bucurie, căci pentru a-L mărturisi pe Hristos trăiesc; și, de trăiesc, prin mila Lui trăiesc, și, fără să vă arăt dragostea pe care v-o port, nu ar mai avea rost să trăiesc”. Și noi, văzând în tine icoana iubirii celei nefățarnice, Îl laudăm pe Dumnezeu, Cel ce a pus în inima ta această virtute de mare preț, cântându-I: Ali-luia!

Icosul al 5-lea:

Ai fost pildă pentru cei închiși împreună cu tine, smerindu-te și punând binele aproapelui înaintea binelui tău. Ai iubit învățăturile Sfintei Scripturi și ți-ai modelat viața după cuvintele lui Hristos, jertfindu-te pentru aproapele tău și urcând pe scara virtuților, și pentru aceasta te laudăm:

Bucură-te, că, dăruind altora, de la Dumnezeu înmulțit ai dobândit;

Bucură-te, că, dând haina de pe tine celui lipsit, lui Hristos I-ai dăruit;

Bucură-te, că precum cei doi bani ai văduvei po-
mana ta s-a socotit;

Bucură-te, că cei care au aflat de fapta iubirii tale
s-au umilit;

Bucură-te, dătătorule de bună voie, care ai primit
răsplata dumnezeiască;

Bucură-te, arătătorule al drumului spre împărăția
cerească;

Bucură-te, că, urmând cuvântului Evangheliei,
te-ai arătat chip al milosteniei;

Bucură-te, că, rușinându-ne de faptele tale, fugim
de patima lăcomiei;

Bucură-te, ostaș al lui Hristos, care pentru dragos-
tea Lui te-ai jertfit;

Bucură-te, sfinte mucenice, că fapta ta în inimile
noastre a odrăslit;

Bucură-te, că, prin rugăciunile tale, inimile noas-
tre împietrite ca ceara se topesc;

Bucură-te, că spre facerea de bine chiar și cei tari
de cerbice se sârguiesc;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a ce-
lor prigoniți pentru Hristos!

Condacul al 6-lea:

Am auzit sfătuirea ta plină de înțelepciune: „În
toate împrejurările roagă-te lui Dumnezeu să se împli-
nească voia Lui.” Și, vrând să aflăm și să facem voia
dumnezeiască, lepădându-ne de voia noastră și fe-
rindu-ne de ispitele celui viclean, Îi cântăm lui Dum-
nezeu: Aliluia!

Icosul al 6-lea:

Nou Iov fiind, sfinte, cu multă răbdare ai purtat crucea bolii, arătându-ne și nouă cum trebuie să primim încercările care vin asupra noastră. Din îngăduința lui Dumnezeu ai răbdat chinuri mucenicești când doctorul a tăiat trupul tău fără ca leacul amorțitor să-și fi făcut lucrarea, de care lucru uimindu-ne, îți cântăm:

Bucură-te, că, răbdând dureri înfricoșătoare, ai cugetat la Cel răstignit;

Bucură-te, că diavolul deznădejdiei să te îngenuncheze nu a reușit;

Bucură-te, leac trimis de Dumnezeu trupului de boală apăsător;

Bucură-te, liman al celor îngreuiți de boli de nevindecat;

Bucură-te, că de la bolnavii care se roagă ție nerăbdarea o izgonești;

Bucură-te, că pe cei ce îți îngrijesc pe bolnavi îi răsplătești;

Bucură-te, nou doctor fără de arginți care prin rugăciune dai tămăduire;

Bucură-te, că ești diavolilor prigonitor și celor îndrăciți izbăvire;

Bucură-te, că de voia noastră ne-ai sfătuit să ne lepădăm;

Bucură-te, că voia Domnului ne-ai cerut să o îmbrățișăm;

Bucură-te, că ne îndemni să părăsim toată grija cea lumească;

Bucură-te, că ne întărești să facem voia dumnezeiască;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonii pentru Hristos!

Condacul al 7-lea:

„Sfârșitul vieții mele este o ultimă mărturisire ortodoxă. M-aș bucura mult să reveniți la Biserica cea adevărată”, i-ai zis de pe patul de moarte doctorului înșelat de învățăturile ereticului Luther și te-ai rugat pentru venirea sa în Biserica dreptslăvitoare. Voind a ne împărtăși din râvna ta pentru mântuirea celor ce stau departe de Adevăr, Îi cântăm lui Dumnezeu: Ali-luia!

Icosul al 7-lea:

„Cine crede fără a fi și un misionar, acela n-a cunoscut frumusețea credinței” - ai spus, mucenice, aprinzând în noi focul mărturisirii lui Hristos. Și ai întărit prin faptele tale aceste cuvinte, căci te-ai jertfit din iubire pentru un pastor evreu, rugându-te ca el să devină fiu al Sfintei Biserici și dăruindu-i lui medicamentele care ți-ar fi putut salva viața trupească. Pentru această iubire fără de margini îți cântăm:

Bucură-te, că în țarina Domnului ai fost neobosit lucrător;

Bucură-te, că în întunericul temniței ai fost luminător;

Bucură-te, cel ce pastorului evreu i-ai arătat iubire mucenicească;

Bucură-te, că jertfa ta în sufletele noastre a început să rodească;

Bucură-te, păzitor viteaz al predaniilor bisericesti;
Bucură-te, cel ce învățăturilor neortodoxe te împotrivești;

Bucură-te, că, iubindu-i pe eretici, ai defăimat noianul rătăcirilor;

Bucură-te, că fără teamă ai vădit felurimea minciunilor lor;

Bucură-te, că, ascultându-te pe tine, unii oameni de păcatele lor s-au pocăit;

Bucură-te, că, după ce au crezut propovăduirii tale, în nădejdea Învierii au adormit;

Bucură-te, că de osândă și de chinurile veșnice s-au izbăvit;

Bucură-te, că înaintea lui Dumnezeu despre faptele tale cele bune au mărturisit;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prizoniți pentru Hristos!

Condacul al 8-lea:

Valurile vieții ne aruncă în vârtoarea patimilor, neînfricatule mărturisitor, și ne este mai ușor să alegem calea cea largă, spre care ne cheamă necuratul diavol. Dar păstrăm în inimile noastre cuvântul tău: „Trebuie să înfrunți păcatul până la sânge. Așa te naști din nou. Nu există cale de compromis”, și ducând lupta cea bună Îi cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 8-lea:

„Cum vei putea rezista la marile încercări la care suntem supuși, dacă nu poți rezista ispitei fumatu-lui?”, l-ai întrebat pe tânărul care nu-și dădea seama că prin patima sa îndepărta de la el harul dumnezeiesc; și acesta, smerindu-se în fața muștrării tale, nu numai că și-a înțeles greșeala, ci și-a schimbat întreaga viață. Iar noi, luând aminte la îndreptarea lui și rugându-ne ție să ne ajuți să ne izbăvim de toate patimile, te lăudăm așa:

Bucură-te, că cei ce te cinstesc mintea de gândurile cele rele și-o păzesc;

Bucură-te, că, lepădând înțelepciunea acestui veac, se sfințesc;

Bucură-te, că, scriind pentru noi îndreptarul de spovedanie, ai vădit hățișul păcatelor;

Bucură-te, cel ce ești stavilă în fața patimilor și a poftelor;

Bucură-te, că, pentru a ne scăpa de povara păcatelor, la scaunul spovedaniei ne-ai îndrumat;

Bucură-te, că pe oameni să facă ascultare de duhovnic i-ai îndemnat;

Bucură-te, că de împărtășirea cu nevrednicie cu Sfintele Taine ne ferești;

Bucură-te, că furtuna patimilor noastre prin rugăciune o potolești;

Bucură-te, cel ce în vremuri de desfrâu ai fost pildă de curăție;

Bucură-te, că, nelegându-te de bogățiile lumești, ai fost iubitor de sărăcie;

Bucură-te, cel ce, fără să fii monah, ai ținut voturile monahicești;

Bucură-te, că, ajungând la sfințenie, spre sfințenie ne călăuzești;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonii pentru Hristos!

Condacul al 9-lea:

Vrând să ne trezești din amorțeala care ne-a cuprins, robule al lui Dumnezeu, ai scris că „păcatul este a doua răstignire adusă Mântuitorului; acum Îl scui pă în față cei ce sunt botezați, acum cununa de spini I-o pun cei ce se numesc creștini, acum Îi dau palme, acum Îi bat piroanele, acum Îl împung cu sulița cei pentru care a suferit batjocoriri și bătaii și pentru care Și-a dat sângele pe Golgota”. Ca să fim feriți de o astfel de cădere, Îi cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 9-lea:

„Creștinii nu pot primi pacea ispititoare a Satanei, creștinii nu vor primi decât pacea lui Hristos, oricât de multe sacrificii li se vor cere”, răsuna în temnițe cuvântul tău, precum al Botezătorului în pustie. O, mucenice, vom ști oare să primim cuvântul tău, când Irozii vremurilor noastre ne vor cere să primim pacea cea mincinoasă prin lepădarea de Hristos? Pentru ca să rămânem tari la vreme de încercare, ne rugăm ție:

Bucură-te, că pentru pacea cea după Dumnezeu te-ai nevoit;

Bucură-te, că liniștea ta și pe paznicii temniței i-a îmblânzit;

Bucură-te, sabie a cuvântului muștrătoare a fărădelegilor;

Bucură-te, adevăr, care împrăștie norii minciunilor;

Bucură-te, mângâiere în vremurile de tulburare;

Bucură-te, a fățarniciei pierzătoare de suflet certare;

Bucură-te, dreptar de viețuire a mirenilor;

Bucură-te, veghetor tainic al mănăstirilor;

Bucură-te, al preoților ajutător în propovăduire;

Bucură-te, a ierarhilor râvnitori sprijinire;

Bucură-te, cărare spre Răsăritul răsăriturilor;

Bucură-te, făclie a iubitorilor de Adevăr și ucenic al Adevărului;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonii pentru Hristos!

Condacul al 10-lea:

„Sunt fericit că mor pentru Hristos. Totul e o minune. În măsura în care mi se va îngădui, de acolo de unde mă voi afla mă voi ruga pentru voi și voi fi alături de voi”, ai spus în ultima zi a vieții tale, mărturisind

grija ta pentru cei apropiați ție. Iar noi, cugetând la slăvitul tău sfârșit, Îi cântăm Celui ce te-a chemat în Împărăția Sa: Aliluia!

Icosul al 10-lea:

Fiind prigonit pentru Hristos, ai mărturisit că îl simți ca prieten al tău pe fiecare suflet care se gândește la tine cu iubire creștinească. Oare iubirea și cinstirea noastră nu le vei primi? Îndrăznind, ne rugăm ție, sfinte, cerându-ți să primești și puținele noastre laude:

Bucură-te, că sufletul tău de frumusețile veșnice se desfătează;

Bucură-te, prieten al celor care povețele tale le urmează;

Bucură-te, cel ce împreună cu cetele sfinților te rogi pentru noi;

Bucură-te, că, prin rugăciunile tale, ne izbăvim din nevoi;

Bucură-te, că în temniță pe cei șovăitori în credință i-ai întărit;

Bucură-te, că pe cei îndărătnici prin răbdare i-ai biruit;

Bucură-te, cel ce nu te-ai scârbit când pe nedrept ai fost defăimat;

Bucură-te, cel ce în fața prigonitorilor îndrăzneală ai arătat;

Bucură-te, că, încă în trup fiind, ai pregustat veșnica fericire;

Bucură-te, că, văzând sporirea ta, ceilalți s-au umplut de uimire;

Bucură-te, sămânță a sfințeniei sădită pe al temniței pământ;

Bucură-te, slujitor credincios al Noului Legământ;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigonii pentru Hristos!

Condacul al 11-lea:

S-a adevărit cuvântul tău, sfințe, că „moartea pentru Hristos aduce fericirea vieții veșnice”. Căci, părăsind tu această lume, unul dintre cei cu care împreună ai pățimit te-a văzut în vis urcând la cer pe un tron luminat, și aflând apoi de trecerea ta la Domnul, I-a cântat Iubitorului de oameni: Aliluia!

Icosul al 11-lea:

„Aici va fi într-o zi loc de pelerinaj”, a proorocit Cuviosul Gherasim, cerându-ți să te rogi pentru el. Și de la acest slăvit mărturisitor, care de la stăreția Tismanei a ajuns în temnița de la Târgu Ocna, fiindu-ți frate de suferință, învățându-ne a-ți cere să te rogi și pentru noi, zicem către tine:

Bucură-te, cel ce cu dreptate sfânt al închisorilor ai fost numit;

Bucură-te, că, prin sfințenia ta, marilor mucenici te-ai asemuit;

Bucură-te, că mulțimea pelerinilor care vin la Târgu Ocna a sporit;

Bucură-te, că profeția Cuviosului Gherasim despre temnița aceasta s-a împlinit;

Bucură-te, că, împreună cu noii mărturisitori din toată lumea, pe Hristos Îl slăvești;

Bucură-te, că de tine se bucură soborul mucenicilor din temnițele românești;

Bucură-te, că pe noii mucenici ne-ai îndemnat să-i cinstim;

Bucură-te, că, urmând povața ta, mult folos agonisim;

Bucură-te, că prin rugăciune nerăbdarea celor închiși cu tine în răbdare s-a schimbat;

Bucură-te, că pe aceștia precum Sfântul Dimitrie pe Nestor i-ai binecuvântat;

Bucură-te, că împreună cu tine răsplata cea cerească o au primit;

Bucură-te, că, întărindu-se în credință, Adevărul cel veșnic L-au mărturisit;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prizoniți pentru Hristos!

Condacul al 12-lea:

Femeii care și-a riscat viața, venind la tine pe ascuns într-o noapte, i-ai cerut: „Vă rog să mărturisiți oamenilor și familiei mele dragi că am crezut până la sfârșit, că sunt împăcat, că-mi dau viața pentru Hristos și pentru semenii”. Și noi, luând îndrăzneala de a mărturisi oamenilor despre pătimirile tale mucenicești, Îi cântăm lui Dumnezeu: Aliluia!

Icosul al 12-lea:

Sfinte Mucenice Valeriu, încredințați fiind de sfințenia ta, ne rugăm lui Dumnezeu ca prin rugăciunile tale să ne dea putere să punem început bun mântuirii noastre. Credem că tu te rogi pentru tot omul ce aleargă la tine cu nădejde, și pentru aceasta îți cântăm:

Bucură-te, crin ales între florile muceniciei;

Bucură-te, că de la tristețe ai ajuns în împărăția bucuriei;

Bucură-te, pentru vremurile de pe urmă far strălucitor;

Bucură-te, mijlocitor pentru noi în fața Dreptului Judecător;

Bucură-te, mângâiere cerească celor aflați în focul ispitelor;

Bucură-te, că vădești și rușinezi degrabă lucrarea diavolilor;

Bucură-te, pavază tare la vreme de prigoană a creștinilor;

Bucură-te, cel ce ne îndemni să mergem pe urmele mucenicilor;

Bucură-te, roadă a Evangheliei răsărită în neamul românesc;

Bucură-te, că dreptslăvitorii de alte neamuri cu evlavie te cinstesc;

Bucură-te, că lauda ta în toată Biserica se vestește;

Bucură-te, că prin tine Hristos Se preamărește;

Bucură-te, multpătimitorul Valeriu, întărire a celor prigoniți pentru Hristos!

Condacul al 13-lea:

O, Sfinte Valeriu, cunună a mucenicilor români din prigoana celui de-al douăzecilea veac, fii apărătorul nostru ceresc! Vezi, sfinte, cursele diavolului cele amăgitoare, vezi patimile care ne împresoară, vezi neputința sufletelor noastre. Dar vezi și nădejdea noastră în ajutorul cel de sus și vino și scoate-ne din focul încercărilor, ca ajungând în împărăția cea cerească să Îi cântăm împreună cu tine Dumnezeuului celui viu: Aliluia!

(Acest Condac se zice de trei ori. Apoi se zice Icosul întâi: *A ajuns până la noi propovăduirea ta... și Condacul întâi: Pe cel ce plinind cuvântul Evangheliei...*)

Apoi se citește această

Rugăciune

Sfinte Valeriu, noule mărturisitor al credinței în Hristos, la tine alergăm ca la un grabnic ajutor al tuturor celor ce se roagă ție. Vezi, sfinte, durerile noastre, vezi neputințele noastre, vezi puținătatea credinței noastre și nu te scârbi de lenevia și nimicnicia noastră.

Ne rugăm ție, sfinte, grăbește de ne ajută cu neîncetatele și sfințele tale rugăciuni și ne sprijinește pe noi. Știm că ai pățimit grele prigoniri pentru dragostea lui Hristos, dar prin răbdarea lor ai aflat dar de la Dumnezeu și astăzi viețuiești în lumina raiului. Faptele tale binecuvântate ne-au făcut să te chemăm în ajutor. Suntem încredințați că pe toți cei ce alergă la tine, cerând cu credință ajutor, nu-l treci cu vederea.

Ridică-ne din groapa fricii, în care ne-a aruncat vrăjmașul diavol, ridică-ne pe calea mărturisirii credinței în Dumnezeu cel adevărat. Fii nouă pildă, fii nouă îndrumător, că iscusite sunt cursele vrăjmașului și nu ne pricepem să ne ferim de ele. Roagă-te să fim feriți de înșelare și să primim de la Dumnezeu darul dreptei socoteli. Pe cei căzuți în păcate ajută-i prin rugăciunile tale să se pocăiască, așa cum i-ai ajutat prin cuvânt pe păcătoșii pe care i-ai întâlnit în temnițele prin care ai trecut.

Roagă-te, sfinte mucenice, pentru duhovnicii noștri, să ne călăuzească pe calea cea dreaptă. Roagă-te pentru toți preoții și diaconii, să le dea Dumnezeu curajul de a semăna cuvântul Evangheliei acolo unde trebuie. Roagă-te pentru ierarhii ortodocși, să păstorească turma cu frică de Dumnezeu, fără a se teme de mai marii lumii acesteia. Ai grijă, Sfinte Valeriu, de toți monahii și de toate monahiile, fiindu-le sprijinitor

și ocrotitor, ca avându-te pe tine împreună rugător să sporească în nevointă și virtute.

Ai grijă, sfinte, de toți cei prigoniți pentru Hristos, să rabde cu răbdare mucenicească, fără să cârtească. Și ai grijă și de prigonitorii lor, rugându-te pentru ei, așa cum te-ai rugat și pentru cei ce te-au prigunit pe tine.

Întărește-ne, sfinte, în lupta pe care o ducem pentru mântuirea noastră, ca mulțumindu-ți ție să lăudăm și să binecuvântăm și să slăvim întru-tot-lăudatul și preaputernicul nume al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(Acatistul Noului Mucenic Valeriu Gafencu, sfântul închisorilor, *este preluat din revista Atitudini, nr. 3/2008, pp. 86-98. În revistă, textul este precedat de un cuvânt al părintelui Justin Pârvu: „Fratele nostru, mărturisitorul Valeriu Gafencu, vibrează în sufletele noastre de aproape 60 de ani, de când el a fost martirizat pentru Hristos și s-a arătat cu adevărat unul din apărătorii și mărturisitorii vieții noastre creștine strămoșești. M-aș bucura ca acest imn acatist, închinat martirului nostru Valeriu Gafencu, să fie pe buzele și în inimile tuturor românilor care vor să-și dea viața pentru Hristos și aproapele lor. Domnul să vă primească rugăciunea și să vi-l trimită pe acest mărturisitor al Ortodoxiei românești ocrotitor neadormit în fața ispitelor acestui veac.”)*

**ACATISTUL NOILOR MUCENICI
ȘI MĂRTURISITORI
DIN TEMNIȚELE COMUNISTE**

*(Alcătuit în cinstea robilor lui Hristos
de la Târgu Ocna, Aiud, Pitești, Gherla,
de la Canal și din toate locurile de pătimire)*

După obișnuitul început se zice:

Troparul, glasul al 4-lea:

Cei ce sunteți podoabă a neamului românesc și creștinilor ajutători, Stăpânului tuturor rugați-vă ca prin harul Său să ne întărească și să ne acopere de toată ispita.

Condacul 1:

Îngerii păzitori din cer au fost trimiși, dimpreună cu arhanghelul Mihail, căpetenia lor, să vă ocrotească în încercările voastre, sfinților care ați încununat neamul românesc. Iar noi, văzând roadele răstignirii voastre pe crucea pătimirii, vă zicem cu mare glas: Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Icosul 1:

Să ne ridicăm din somnul cel de moarte al păcatului și al fricii, că, iată, Dumnezeu ne-a făcut nouă dar de mare preț, punându-ne înaintea pilde vii de nevoiță și de jertfelnicie, iar noi, luând aminte la lupta lor, să le aducem laude ca acestea:

Bucurați-vă, biserici vii, sfințite prin sânge mucenicesc;

Bucurați-vă, altare de mare preț ale neamului românesc;

Bucurați-vă, că v-ați arătat biruitori în multe prigoane și lupte;

Bucurați-vă, roade ale rugăciunii sfinților din veacurile trecute;

Bucurați-vă, dascăli ai creștinilor care cu multe osteneli se nevoiesc;

Bucurați-vă, călăuze ale celor care pe calea cea îngustă călătoresc;

Bucurați-vă, pietre, care ați strigat adevărul când oamenii tăceau;

Bucurați-vă, că v-ați arătat mai puternici decât cei care vă chinuiau;

Bucurați-vă, că pe prigonitorii voștri prin răbdare i-ați înfrânt;

Bucurați-vă, cei ce de moarte și de chinuri nu v-ați temut;

Bucurați-vă, că Sfântul Arhanghel Mihail asupra voastră a vegheat;

Bucurați-vă, că la lumina împărăției cerurilor în chip tainic v-a chemat;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 2-lea:

A încercat fiara roșie să stăpânească lumea întreagă, având de partea ei mulțime de diavoli, dar voi i-ați stat împotriva cu mult curaj, pentru că ați iubit pătimirea și ați avut ca dascăl suferința, iar lui Dumnezeu I-ați cântat neîncetat: Aliluia.

Icosul al 2-lea:

Ați ascultat cuvântul care zice: „Pe deasupra tuturor suferințelor, a loviturilor, a amenințărilor și chiar

a morții, vom învia, biruind în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos și al neamului românesc”, și, prin pătimirile voastre, v-ați asemănat mucenicilor de demult, pentru care vă laudăm, zicând:

Bucurați-vă, apărători neînfricați ai Bisericii și ai pământului românesc;

Bucurați-vă, ocrotitori cerești ai celor care cu credință vă fericesc;

Bucurați-vă, că întâi-stătătorii voștri v-au fost pildă de nevoință și mucenicie;

Bucurați-vă, că prin suferințe v-au arătat calea spre veșnica bucurie;

Bucurați-vă, brazi falnici care v-ați frânt, dar nu v-ați îndoit;

Bucurați-vă, jnepi pe care vitregiile sorții nu i-au nimicit;

Bucurați-vă, că prin rugăciuni îndelungate sufletele vi le-ați hrănit;

Bucurați-vă, că, prin versuri scrise cu sânge, poeziile temnițelor v-au întărit;

Bucurați-vă, că talanții lui Radu Gyr, pentru voi, Hristos i-a înmulțit;

Bucurați-vă, că această binecuvântare însutit a rodit;

Bucurați-vă, că și astăzi bem apă curată din acest izvor;

Bucurați-vă, că sufletelor apăsate de teamă și frică le este leac tămăduitor;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 3-lea:

„Poruncește-mi, Iisuse, dacă sunt vrednic de aceasta, să mă răstignesc și eu pe o cruce, alături de Tine”, s-a rugat Ție, Doamne, părintele Ioan Negruțiu,

când i Te-ai arătat în vis, iar Tu ai plinit cererea sa, dar i-ai dat și bucuria învierii. Și de aceeași bucurie i-ai învrednicit pe toți noii mucenici și mărturisitori, pentru care ei Ți-au adus în dar cântarea: Aliluia.

Icosul al 3-lea:

Lumea aceasta vrea să ne amăgească cu patimile și cu poftetele ei, dar noi, cugetând la suferințele voastre, sfinților, ne lepădăm de deșertăciunea ei. Și, ca nu cumva, fiind înșelați de diavol, să pierdem raiul cel preadulce din pricina bunătăților celor trecătoare, vă cerem cu stăruință să ne fiți dascăli pe calea mântuirii, pentru care vă zicem unele ca acestea:

Bucurați-vă, cruci fără număr, în jurul crucii lui Hristos răsărite;

Bucurați-vă, monumente netrecătoare, în piatra inimilor noastre dăltuite;

Bucurați-vă, că ați ridicat catapetesme pentru neamul românesc;

Bucurați-vă, suflete de crin, care ați înmiresmat pământul strămoșesc;

Bucurați-vă, că prin soarele Hristos țarinile inimilor voastre au înverzit;

Bucurați-vă, că în Dumnezeu ați crezut și fără teamă L-ați mărturisit;

Bucurați-vă, că ați iubit crucea și pe Cel ce pentru noi S-a răstignit;

Bucurați-vă, că, luând paharul pătimirii, de înviere v-ați învrednicit;

Bucurați-vă, că peste pomenirea voastră rugina nu s-a așternut;

Bucurați-vă, că urmașii voștri candela muceniei voastre nestinsă o au ținut;

Bucurați-vă, comori de mare preț tănuite în inimile noastre;

Bucurați-vă, icoane scoase la iveală după vremi de lacrimi și prigoane;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 4-lea:

„Aici va fi într-o zi loc de pelerinaj”, a proorocit Cuviosul stareț Gherasim Iscu despre temnița de la Târgu Ocna, și cuvintele sale s-au adevărit. Dar, mai mult decât atât, Dumnezeu a arătat că și celelalte temnițe au primit această cunună, căci în toate locurile unde s-a vărsat sângele creștinilor jertfa a rodit. Iar noi, închinându-ne cu evlavie în fața noilor mucenici, Îi cântăm Celui ce le-a dat răbdare în vremea pătimirii cântarea: Aliluia.

Icosul al 4-lea:

Mare este soborul mărturisitorilor și mucenicilor care la Canal și în coloniile de muncă, la Aiud, la Târgu Ocna, la Pitești, la Gherla și în celelalte temnițe au pătimit pentru Hristos. Și noi, minunându-ne de slăvitul nor de sfinți, aducem aceste laude:

Bucurați-vă, că profeția Cuviosului pătimitor Gherasim s-a adevărit;

Bucurați-vă, că prin voi închisoarea de la Târgu Ocna loc de pelerinaj a devenit;

Bucurați-vă, că tot pământul românesc prin sângele vostru s-a sfințit;

Bucurați-vă, că de la Mănăstirea Petru Vodă vestea despre jertfa voastră s-a răspândit;

Bucurați-vă, că multe mănăstiri și schituri porțile vi le-au deschis;

Bucurați-vă, că din focul inimilor voastre mulțime de suflete s-au aprins;

Bucurați-vă, cei ce ați defăimat înțelepciunea cea lumească;

Bucurați-vă, că v-ați împotrivit celor ce credința încercau să o nimicească;

Bucurați-vă, că pe slujitorii fiarei roșii i-ați putut înfrânge;

Bucurați-vă, cronicari, care ați scris nu cu cerneală, ci cu sânge;

Bucurați-vă, că învățăturile voastre în cugetele noastre înfloresc;

Bucurați-vă, file luminoase din istoria neamului românesc;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 5-lea:

Cu bucurie am primit cuvintele noului mucenic Valeriu Gafencu, prin care ne-a vorbit tot soborul sfinților închisorilor: „Sunt fericit că mor pentru Hristos. Totul e o minune. În măsura în care mi se va îngădui, de acolo de unde mă voi afla, mă voi ruga pentru voi și voi fi alături de voi”. Iar noi, nădăjduind că prin aceste rugăciuni jertfelnice vom avea parte de mila lui Dumnezeu, Îi cântăm: Aliluia.

Icosul al 5-lea:

S-a arătat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu noului mucenic Valeriu și i-a zis: „Eu sunt dragostea ta! Să nu te temi! Să nu te îndoiești! Biruința va fi a Fiului meu!” Iar noi, crezând cuvintelor ei, ale Maicii lui Hristos, Cel ce este Calea, Adevărul și Viața cea adevărată, vă laudăm, sfinților, cu laude ca acestea:

Bucurați-vă, că veți fi martori ai biruinței Fiului lui Dumnezeu;

Bucurați-vă, că în momentele de ispită vă cerem ajutorul mereu;

Bucurați-vă, că Maica Domnului cu sfântul ei acoperământ v-a acoperit;

Bucurați-vă, că în temnițe și deportări ca niște îngeri ați viețuit;

Bucurați-vă, că pentru adevăr v-ați învrednicit să pătimiți;

Bucurați-vă, că din pilda voastră iau putere să reziste cei prizoniți;

Bucurați-vă, cei ce cu rugăciunea lui Iisus v-ați îndeletnicit;

Bucurați-vă, că prin pătimiri îndelungate pe scara raiului v-ați suit;

Bucurați-vă, cei ce ați simțit harul lui Hristos ca o putere nebiruită;

Bucurați-vă, că El nicio lacrimă a voastră nu a lăsat-o nerăsplătită;

Bucurați-vă, că după ce ați urcat muntele suferinței v-ați odihnit;

Bucurați-vă, că cetele sfinților cu mare cinste v-au primit;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 6-lea:

„Doamne, Ție îți închin toată suferința mea. Pe cei ce m-au torturat iartă-i, miluiește-i și-i sfințește pe dânșii. Iar dacă au nevoie de zile din zilele mele, sunt gata să le dau, căci comoara sufletului și a minții e să iubești, pentru a putea ierta”, s-a rugat Ție, Hristoase, părintele Vasile Pătrașcu, povățuindu-ne să îi iertăm pe toți vrăjmașii și prigonitorii noștri, pentru a-Ți putea aduce cântarea de laudă: Aliluia.

Icosul al 6-lea:

Cu limbă de moarte noii mucenici ne-au cerut să nu îi răzbunăm, arătându-ne că răzbunarea e doar a Ta, Doamne, și că doar prin iubirea vrăjmașilor noștri vom putea păstra în inimile noastre harul Sfântului Duh. Iar noi, dascăli ai iubirii de vrăjmași avându-i pe noii mărturisitori, le aducem aceste laude:

Bucurați-vă, că, văzând pilda voastră, să vă urmăm ne ostenim;

Bucurați-vă, că, rușinați fiind de răbdarea voastră, răutatea și ura le părăsim;

Bucurați-vă, că prin smerenia voastră pe unii torționari i-ați împlânzit;

Bucurați-vă, că aceștia au cunoscut că în inimile voastre Hristos S-a sălășluit;

Bucurați-vă, că, pentru rugăciunile voastre, în adevăratul Dumnezeu au crezut;

Bucurați-vă, că prin voi fiii risipitori pe Tatăl cerească L-au cunoscut;

Bucurați-vă, cei ce ne-ați învățat ca pe vrăjmași să îi iubim;

Bucurați-vă, că ne îndemnați ca prin iubire să îi biruim;

Bucurați-vă, că puterea iertării v-a fost leac pentru suflete și v-a întărit;

Bucurați-vă, că, plinind porunca iertării, ați ajuns în raiul preadorit;

Bucurați-vă, că prin faptele voastre ați mărturisit că Evanghelia poate fi urmată;

Bucurați-vă, că celula întunecată a devenit prin rugăciune cămară luminată;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 7-lea:

Văzând cu duhul mai înainte adormirea sa și mai apoi, după cincisprezece ani, adormirea soției sale, părintele Ilie Lăcătușu ne-a arătat că Dumnezeu a rânduit ca sfintele sale moaște, întregi și neputrezite, să nu zacă în mormânt, ci să fie scoase la lumină, pentru a fi puse la închinare. Și noi, auzind mulțimea minunilor de tot felul făcute de Dumnezeu prin părintele Ilie, cântăm: Aliluia.

Icosul al 7-lea:

Când de praznicul Sfinților Trei Ierarhi li s-a cerut deținuților să intre în apa înghețată a deltei, ca să adune stof, și paznicii erau pregătiți să îi împuște pentru nesupunere, s-a auzit glasul părintelui Ilie, care a zis: „Să intrăm în apă, că Maica Domnului și Sfinții Trei Ierarhi ne vor scoate nevătămați. Că, altfel, vom fi împușcați”. Și, pentru credința lui, a apărut soarele, care a alungat gerul, încălzindu-i, și, deși au muncit multă vreme în apă, nu s-au îmbolnăvit, căci i-a acoperit harul Sfântului Duh. Iar noi zicem cu uimire aceste laude:

Bucurați-vă, că ați cerut ajutorul sfinților și, primindu-l, v-ați sfințit;

Bucurați-vă, că asemenea sfinților mucenici din vechime ați pățimit;

Bucurați-vă, că pe cei apăsați de neputințe de tot felul îi ocrotiți;

Bucurați-vă, că pe cei biruiți de povara deznădej-dii îi ridicați;

Bucurați-vă, trâmbițe, care muștrați păcatul, arătând calea cea dreaptă;

Bucurați-vă, că urechile inimilor noastre aud a voastră șoaptă;

Bucurați-vă, că pe cei păcătoși îi chemați la pocăință;

Bucurați-vă, că, schimbându-și viețile, varsă lacrimi de umilință;

Bucurați-vă, că sufletele rătăcite le chemați la Biserica cea adevărată;

Bucurați-vă, că celor care vă cer ajutorul le răspundeți de îndată;

Bucurați-vă, că părintele Ilie Lăcătușu mărturișește harul care v-a acoperit;

Bucurați-vă, că pe cei ce s-au închinat la sfintele voastre moaște i-ați sprijinit;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 8-lea:

Semn dumnezeiesc I-au cerut lui Hristos cărturarii și fariseii, dar El le-a răspuns că, dacă nu vor crede în învățătura lui Moise și a proorocilor, nu vor crede nici dacă ar învia morții. Iar noi, văzându-i pe urmașii fariseilor batjocorind minunea neputrezirii sfintelor moaște ale părintelui Ilie Lăcătușu și tăgăduind minunea izvorârii de mir și de bună-mireasmă din moaștele pătimitorilor, nu ne smintim, ci prin ele ne întărim în credință, cântându-I lui Dumnezeu: Aliluia.

Icosul al 8-lea:

De multe ori au izvorât mir din unele sfinte moaște ale mucenicilor și mărturisitorilor, la care închinându-se unii bolnavi au primit vindecare. Cum să înțelegem, Doamne, această minune? Nepricepuți suntem și ne e teamă că, pentru puținătatea credinței noastre, nu suntem vrednici de asemenea daruri. Dar știm că bineplăcut Ți este să îi laudăm pe acești robi aleși ai Tăi și, de aceea, zicem:

Bucurați-vă, că mari și grabnici făcători de minuni v-ați arătat;

Bucurați-vă, că, prin rugăciunile voastre, cei suferinzi de boală au scăpat;

Bucurați-vă, că, răsplătindu-vă ostenele, Hristos v-a proslăvit;

Bucurați-vă, că sfintele voastre moaște în toată lumea le-a împărțit;

Bucurați-vă, că la Iași de mai multe ori mir și bunămireasmă au izvorât;

Bucurați-vă, că această minune în multe mănăstiri și biserici s-a mai văzut;

Bucurați-vă, că de mireasmă cerească pe credincioși i-ați umplut;

Bucurați-vă, că ritorii care batjocoreau darul dumnezeiesc au tăcut;

Bucurați-vă, că înțelepciunea cea deșartă a defăimătorilor o ați rușinat;

Bucurați-vă, că pe cei slabi în credință i-ați întărit;

Bucurați-vă, că, auzind aceasta, credincioșii s-au veselit;

Bucurați-vă, că cei ce se împotriveau cinstirii voastre au amuțit;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 9-lea:

A venit pe pământul românesc părintele Ivan cel străin, pentru ca predania Mănăstirii Optina să aducă și aici roade de mare preț. Și, lăsându-se mistuiți de focul rugului aprins al rugăciunii lui Iisus, mulți robi ai lui Hristos au răbdat cu curaj răzburarea diavolească, căci au fost aruncați în temniță, unde I-au cântat lui Dumnezeu fără teamă: Aliluia.

Icosul al 9-lea:

„Ai vrut să dai foc comunismului cu Rugul aprins”, i-a spus acuzator anchetatorul părintelui stareț Daniil de la Rarău, mărturisind fără să vrea că cea mai importantă rezistență împotriva dușmanilor Sfintei Biserici este rugăciunea și nevoința. Iar noi, vrând să aprindem candela inimilor noastre cu acest foc dumnezeiesc, vă zicem vouă, celor ce ați urcat pe treptele rugăciunii ca sfinții din vechime:

Bucurați-vă, ruguri aprinse de focul nematerialnic al rugăciunii;

Bucurați-vă, că, fiind înțelepți ca șerpii, ați dărâmat idolii minciunii;

Bucurați-vă, că cei puternici ai lumii acesteia de voi se temeau;

Bucurați-vă, că în arena muceniei sfinții îngeri vă încurajau;

Bucurați-vă, că prigonitorii să vă îngenuncheze nu au reușit;

Bucurați-vă, că, la vreme de ispită, cu rugăciunea lui Iisus v-ați hrănit;

Bucurați-vă, chipuri senine, care răspândiți lumina Filocaliei;

Bucurați-vă, că ne chemați să urmăm predania sfințeniei;

Bucurați-vă, că zeghea voastră a fost mai prețioasă decât odăjdiile aurite;

Bucurați-vă, lumânări, care ați ars pe altarul viețuirii curate;

Bucurați-vă, că ne îndemnați să ne luptăm cu poftele trupești;

Bucurați-vă, că ne izbăviți de ispitele diavolești;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 10-lea:

La Baia Sprie, pregătindu-se să prăznuiască în adâncul pământului Învierea lui Hristos, deținuții desenu pe pereții minei semnul crucii, spunând: „E semnul izbăvirii și vrem să-l vedem peste tot. Noi suntem creștini și credem că și de la crucea Domnului putem primi ajutor”. Și, fără să se teamă să mărturisească credința în Hristos, Îl laudau pe Dumnezeu, căruia noi Îi cântăm: Aliluia.

Icosul al 10-lea:

Deținuții și-au făcut clopote din sfredele, anunțând începutul sfinteii slujbe de Paști, iar preoții, neavând odăjdii, în salopete au slujit, aducând în inimile pătimitorilor bucuria creștinilor din catacombele Romei. Și, cântând fără teamă imnul învierii lui Hristos, au arătat cu toții că Domnul învierii în inimile lor era viu. Iar noi, uimindu-ne de curajul lor, vă aducem cântări de laudă:

Bucurați-vă, cei ce nu v-ați temut de moarte, pentru că ați crezut în Cel înviat;

Bucurați-vă, cei ce în viața crucea ca jugul cel de folos ați purtat;

Bucurați-vă, cei ce ați fost în oastea lui Hristos ostași neînfricați;

Bucurați-vă, că prin semnul sfinteii cruci ați fost binecuvântați;

Bucurați-vă, că nici chinurile groaznice nu v-au putut înspăimânta;

Bucurați-vă, că de Dumnezeu nimic nu v-a putut îndepărta;

Bucurați-vă, că uneltirile celor ce vă chinuiau s-au surpat;

Bucurați-vă, că socotelile lor în chip minunat s-au spulberat;

Bucurați-vă, că unii dintre voi, după căderi grele, v-ați ridicat;

Bucurați-vă, că, prin pocăință, la măsuri duhovnicești înalte v-ați înălțat;

Bucurați-vă, că mulți dintre cei din urmă cei dintâi s-au arătat;

Bucurați-vă, că în aceștia puterea dumnezeiască și mai mult a lucrat;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 11-lea:

Nu doar pe pământul românesc, ci din Muntele Athosului până în Țara Sfântă vestea despre mulțimea minunilor voastre s-a răspândit, și cei de alte neamuri au priceput măsura sfințeniei voastre. Iar noi, văzând că Dumnezeu nu a ținut sub obroc lumina mărturiei pe care ați dat-o, Îi mulțumim, cântându-I: Aliluia.

Icosul al 11-lea:

Niciun cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor voastre, sfinților, că prin rugăciunile voastre sufletele slabe se întăresc, cei căzuți în păcate se ridică, bolnavii se tămăduiesc și cei deznădăjduiți află mângâiere cerească. Și noi, primind chemarea voastră la jertfă ca un testament de mare preț, vă aducem din prinosul inimii aceste cântări:

Bucurați-vă, preoți, care ați adus lumina lui Hristos în întunericul temnițelor;

Bucurați-vă, credincioși, care cu suferințe v-ați umplut sacul sufletelor;

Bucurați-vă, tineri, care nu ați avut tinerețe, căci I-ați dăruit-o lui Hristos;

Bucurați-vă, că, în loc să căutați slava acestei lumi, ați ales cele mai de jos;

Bucurați-vă, că, renunțând la desfătări, ați dobândit bucuria cea netrecătoare;

Bucurați-vă, că Dumnezeu a îndulcit zilele voastre amare;

Bucurați-vă, femei, care mucenicilor de demult v-ați asemănat;

Bucurați-vă, bătrâni, care prin adevărata înțelepciune v-ați încununat;

Bucurați-vă, cei ce ne dați putere în cugete și în cuvânt;

Bucurați-vă, că rugăciunile voastre le simțim ca un acoperământ;

Bucurați-vă, că temnițele, lagărele și coloniile de muncă le-ați sfințit;

Bucurați-vă, că pecetea lui Hristos în sufletele voastre s-a vădit;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 12-lea:

Profetic a fost cuvântul părintelui Gheorghe Calciu Dumitreasa: „Or să se bată cu noi și morți; iar noi o să fim alături de voi, ca să ne apărați. Și morți vom izbândi”. Căci, oricât ar încerca urmașii prigonitorilor voștri să defaime și să batjocorească jertfa voastră, voi răsăriți și creșteți ca niște flori binemirosoase pe pământul inimilor noastre și, pentru aceasta, Îl laudăm pe Dumnezeu, Cel ce v-a proslăvit, cântând: Aliluia.

Icosul al 12-lea:

Tânărului aflat pe patul de suferință i s-a arătat în vis Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina, ținând în mâini o raclă cu sfinte moaște de la Aiud, și prin aceasta ne-a îndemnat să înțelegem că mari sunt darurile pe care le-ați primit de la Hristos. Iar noi, uimindu-ne de

această arătare minunată, îndrăznim a vă cere să fiți mijlocitori pentru noi în fața tronului ceresc și vă aducem cântări de laudă:

Bucurați-vă, că Sfântul Nectarie a vădit urcușul vostru duhovnicesc;

Bucurați-vă, că astfel v-a arătat podoabe ale neamului românesc ;

Bucurați-vă, că suntem fiii pătimirii voastre în-sângerate;

Bucurați-vă, când vestim minunile voastre nenumărate;

Bucurați-vă, apărători ai celor care fără teamă vă cinstesc;

Bucurați-vă, sfinți care stați împotriva celor ce și acum vă prigonesc;

Bucurați-vă, ai celor care dau mărturie despre sfințenia voastră, ocrotitori;

Bucurați-vă, ai celor aflați în ceața ispitelor, luminători;

Bucurați-vă, că, prin rugăciunile voastre, pe cei slabi îi întăriți;

Bucurați-vă, că ați înviat după ce pe crucea pătimirii ați fost răstigniți;

Bucurați-vă, ai celor ce merg pe urmele pașilor voștri, luminători;

Bucurați-vă, ai celor care vor să Îl mărturisească pe Hristos, povățuitori;

Bucurați-vă, noilor mucenici și mărturisitori români.

Condacul al 13-lea:

O, sfinților mucenici și mărturisitori, care prin jertfele voastre sunteți pilde vii înaintea ochilor inimilor noastre, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi, ca să ducem lupta cea bună cu patimile, cu poftetele și cu

înțelepciunea acestui veac, ca, stând împotriva prigonitorilor lui Hristos din vremurile noastre, să dăm mărturia cea bună cu dreaptă socoteală, cu curaj și putere multă, cântând: Aliluia.

Acest condac se zice de trei ori. Apoi se zice Icosul întâi: Să ne ridicăm din somnul cel de moarte... și Condacul întâi: Îngerii păzitori din cer au fost trimiși... Apoi se zice această

Rugăciune

Sfinților noi mucenici și mărturisitori, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi în aceste vremuri de grea încercare. Aveți grijă de tot clerul și de tot poporul binecredincios. Nu îngăduiți ca dușmanul mântuirii noastre să cotopească pământul sufletelor noastre, prin rătăcirii și patimi de tot felul. Ajutați-ne să punem, iară și iară, început bun mântuirii noastre. Fiți călăuzitori ai noștri pe calea mântuirii, povățuindu-ne prin părinții noștri duhovnici. Fiți sprijinitori ai celor care vor să lepede înțelepciunea acestei lumi și să dobândească înțelepciunea cea adevărată. Fiți întăritori ai celor care, din pricina fricii, se feresc să dea mărturia cea bună. Ridicați-i pe cei căzuți în groapa păcatelor. Celor bolnavi ușurați-le suferințele, celor necăjiți dați-le cele de trebuință. Voi, care ați răbdat foamea, și setea, și frigul, și arșița, și golătatea, ați primit de la Dumnezeu darul de a-i mângâia pe cei aflați în nevoi de tot felul. Vrem să vedem lucrarea voastră în viețile noastre, vrem să fim martori ai mijlocirii voastre minunate. Îmblânziți-i pe cei care și acum vă prigonesc, potoliți-i pe cei care și acum vă defaimă. Rugați-vă lui Dumnezeu să răspândească în tot locul mărturia despre pătimirea și sfințenia voastră. Dați-ne putere, sfinților, să mergem pe urmele voastre, ca să fim cu adevărat

urmașii rugăciunilor voastre. Ajutați-ne să zugrăvim în inimile noastre icoanele voastre, și să vă laudăm până în ceasul din urmă al vieții noastre, slăvindu-L pe Dumnezeu cel în Treime lăudat, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune pentru proslăvirea noilor mucenici

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce i-ai păzit pe cei trei tineri și pe Daniel în cuptorul cel de foc, Cel ce i-ai întărit pe mărturisitorii ultimei prigoane să dea mărturia cea bună în fața prigonitorilor, primește de la noi această puțină rugăciune. Sădește, Hristoase Dumnezeule, jertfa lor ca o sămânță pe pământul inimii noastre. Să fie această sămânță aducătoare de roadă bună, să ne fie nouă spre început bun mântuirii și dătătoare de curajul mărturisirii adevărului în fața celor care îl batjocoresc. Fă, Doamne, ca pilda lor să nu fie dată uitării, ci din ea să se hrănească fiii Bisericii celei dreptslăvitoare. Fă ca virtuțile și jertfa lor să mustre lenevia și negrija noastră, și să primim această muștrare spre îndreptarea noastră.

Cerut-a oarecând Sfânta Maria Magdalena trupul Tău, zicând Grădinarului: „Doamne, spune-mi unde l-ai pus, și eu îl voi lua”. Tot așa noi cădem înaintea Ta, rugându-ne Ție cu nădejdea că ne vei ierta îndrăzneala și nu vei trece cu vederea cererea noastră: „Doamne, arată-ne nouă locurile în care se află sfintele moaște ale mărturisitorilor Tăi, ca aflându-le să le cinstim cu evlavie”. Și dacă din pricina păcatelor noastre nu am fost vrednici să ne închinăm lor, ne rugăm Ție cu zdrobire de inimă, Doamne, să nu lași sfintele moaște ale

robilor Tăi să zacă în uitare, ci scoate-le la lumină, pentru a primi închinarea cuvenită.

Ca închinându-ne cu evlavie, să ne putem bucura și de cinstirea lor în Biserica Ta, după cum li se cuvine, împreună cu a cetelor de sfinți mucenici și mucenice. Și împreună cu ei să Îți aducem slavă, cinste și închinăciune Ție, Dumnezeuului cel în Treime lăudat, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în veștii vecilor. Amin.

(Acatistul noilor mucenici și mărturisitori din temnițele comuniste a fost tipărit inițial ca supliment al revistei Atitudini, editate de Mănăstirea Petru Vodă, nr. 25/2012, fiind însoțit de un scurt cuvânt al părintelui Justin Pârvu: „Cercetând noi istoria bisericească în lumea noastră creștin ortodoxă, aflăm niște valori mari și doveditoare pentru existența noastră, pentru Ortodoxia noastră, pentru viața noastră de toate zilele, aici, în răsăritul Europei. Cel mai important lucru, grăitor pentru noi și în viitor, sunt noii mărturisitori din închisorile noastre și de la Canal. E cel mai important genocid din lumea asta. Nu a existat o urgie mai puternică decât a fost, în România, Canalul. Și noi îi avem pe acești rugători fierbinți, înaintea lui Dumnezeu, și ei ne duc, mai departe, în istorie. Ei sunt temelia pe care ne așezăm noi pentru veacul viitor...”)

Cuprins

În loc de prefață:

Adevărații slujitori ai credinței

ÎPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului 5

Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste

Ciprian Voicilă 7

Aiudul, jertfă și sfințenie

Părintele Justin Pârvu 11

Ei toți erau pentru noi sfinți

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa 20

Părintele Ioan Negruțiu

- răstignit lângă Hristos... -

Patriarhul Justinian Marina 27

Să ieșim din păcatul uitării și să ne vedem sfinții

Dan Puric 34

Jertfelnicia ortodoxă în anii comunismului

Răzvan Codrescu 38

Criteriile canonizării sfinților închisorilor

Danion Vasile 45

Despre eroismul de durată al noilor mărturisitori

Părintele Moise de la Oașa 65

Despre curajul mărturisitorilor

Danion Vasile 82

Pelerinaj la temnița prigonitilor

Părintele Augustin de la Aiud 101

O arătare minunată a părintelui Sofian de la Antim

Părintele Mihai Andrei Aldea 105

Starețul Daniil Tudor

- Floarea de foc a Ortodoxiei -

Silviu Aroneț 115

Viața părintelui Ilarion Felea Mărturisorul	
<i>Părintele Tudor Demian</i>	<i>126</i>
O înmormântare la Aiud	
<i>Părintele Ioan Bărdaș.....</i>	<i>133</i>
Viața lui Valeriu Gafencu	
<i>Părintele Gheorghe Drăgulin</i>	<i>136</i>
Victimele pușcăriilor comuniste și ale revoluției în atenția aghiografului contemporan	
<i>Părintele Gheorghe Drăgulin</i>	<i>158</i>
Ne vorbește Valeriu Gafencu...	170
Părintele Ștefan Marcu – o viață afierosită Domnului și neamului românesc	
<i>Ciprian Voicilă</i>	<i>173</i>
Gheorghe Jimboiu: omul rugăciunii neîncetate	
<i>Ciprian Voicilă</i>	<i>178</i>
Târgșor, închisoarea minorilor	
<i>Ciprian Voicilă</i>	<i>183</i>
Din poezia închisorilor.....	188
In memoriam	
<i>Danion Vasile</i>	<i>205</i>
De ce nu canonizăm martirii anticomuniști?	209
Despre sfințenia mărturisită de Dumnezeu	
<i>Protopresbiterul Gheorghios Metallinos.....</i>	<i>211</i>
Așteptând canonizările.....	214
<i>Anexe:</i>	
ACATISTUL NOULUI MUCENIC VALERIU GAFENCU, SFÂNTUL ÎNCHISORILOR	234
ACATISTUL NOILOR MUCENICI ȘI MĂRTURISITORI DIN TEMNIȚELE COMUNISTE	252